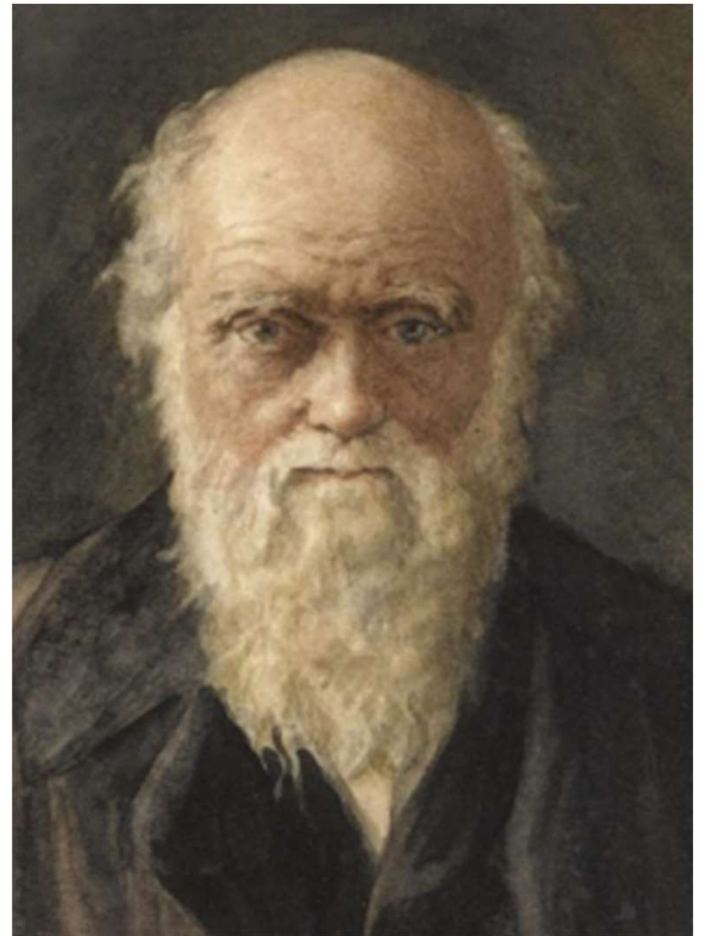
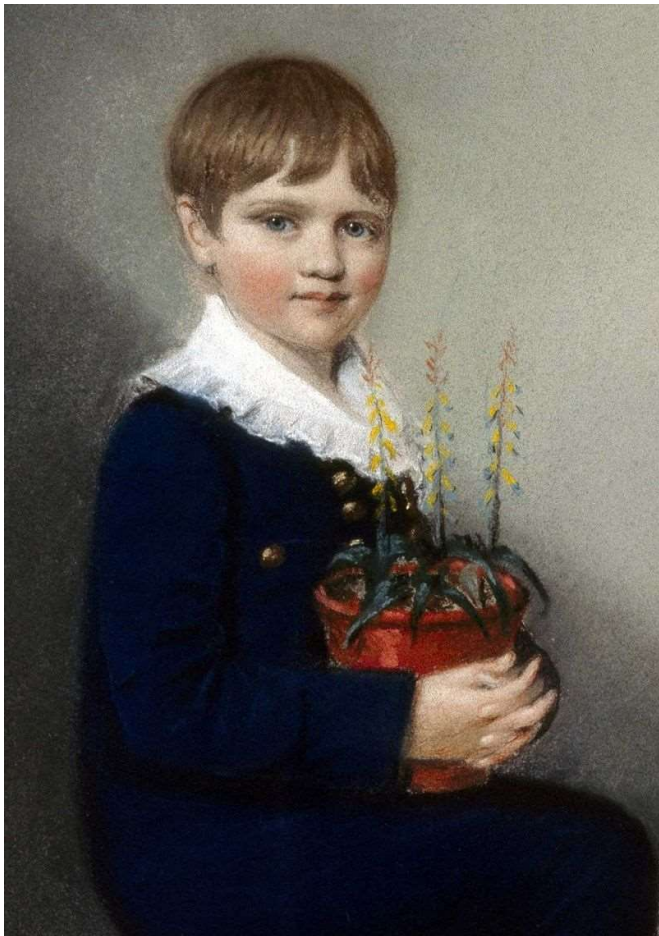

Evoluce 150 let po Darwinovi

Miroslav Oborník

Struktura semináře:

- **Molekulární základy dědičnosti**

  - Zrod genetiky, Mendelovy zákony

  - Od Mendela k chromozomu

  - Struktura DNA a RNA

  - Sekvenování DNA

  - Od DNA k proteinu

  - Negentická dědičnost

- **Zdroje variability DNA**

  - Mutace

  - Genový transfer

  - Metody genového inženýrství

- **Evoluce**

  - Pro a proti

  - Před Darwinem

  - Darwinismus

  - Neodarwinismus

  - Postneodarwinismus

  - EvoDevo

- **Endosymbióza - hyperevoluce**

  - Endosymbióza jako mikrodomestikace

  - Endosymbiotický genový transfer

  - Jsme genetické chiméry

  - Reduktivní evoluce

Molekulární základy dědičnosti

Rodiče a jejich děti vykazují obvykle jistou podobnost

Dědičnost je schopnost živých organismů předávat znaky (vzhled, vlohy a schopnosti z rodičů na potomstvo (z generace na generaci)

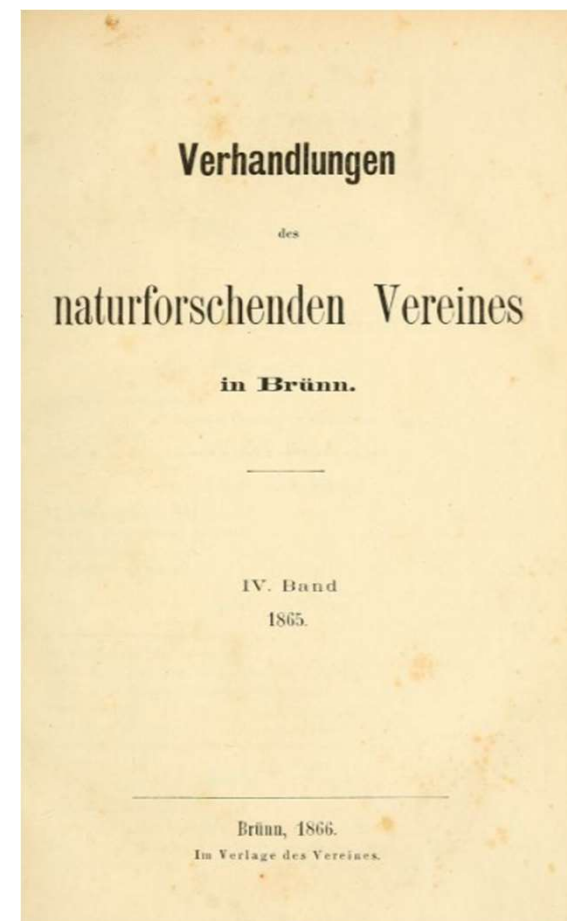

20. 7. 1822- 6. 1. 1884

Gregor Johann Mendel

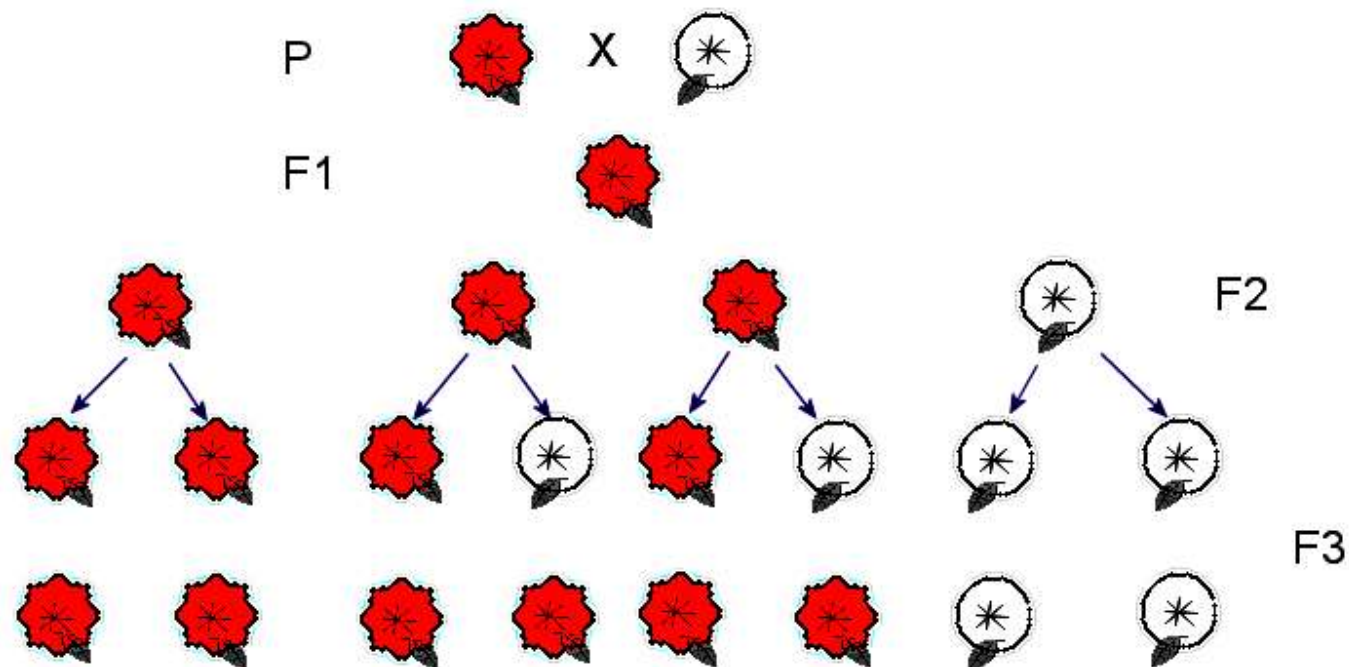
biolog, genetik, včelař, matematik, botanik, meteorolog, učitel, mnich, kněz, opat augustiniánského kláštera, ředitel Hypotéční banky

Výsledky svých pokusů přednesl 8. února a 8. března 1865 na setkáních Brněnského přírodovědeckého spolku a následně publikoval v práci „**Pokusy s rostlinnými hybridy**“ (1866) (německy Versuche über Pflanzen-Hybriden). 464 stran
13 publikací, z toho 9 o meteorologii
viceprezident Přírodovědeckého spolku v Brně

semeno		květ	plod		stonek	
tvar	dělohy	barva	tvar	barva	umístění květů	velikost
kulatý	žluté	bílá	klenutý	žlutý	úžlabní	vysoké rostliny
hranatý, svraskalý	zelené	fialová	zaškrcovaný	zelený	vrcholové	nízké rostliny
1	2	3	4	5	6	7

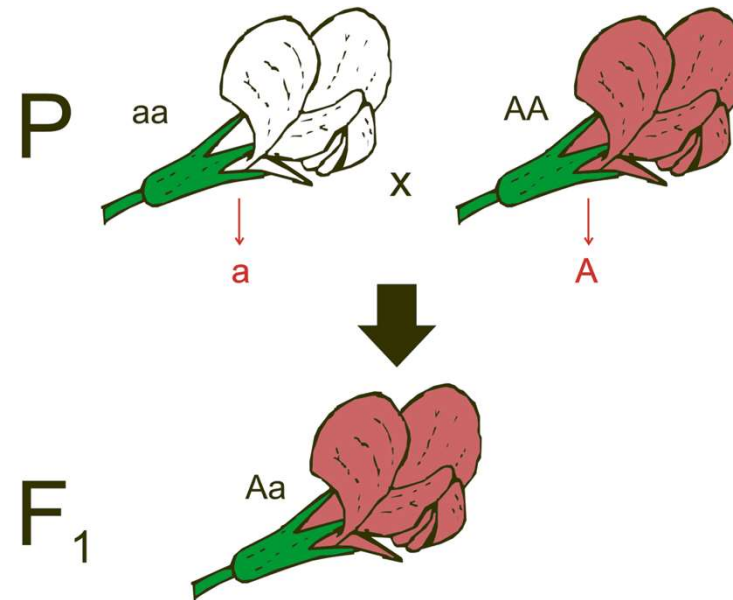
Mendelovy zákony dědičnosti

1. Mendelův zákon - zákon o uniformitě F1 generace

Při vzájemném křížení 2 homozygotů vznikají potomci genotypově i fenotypově jednotní. Pokud jde o 2 různé homozygoty jsou potomci vždy heterozygotními hybridy.

	A	A
a	Aa	Aa
a	Aa	Aa

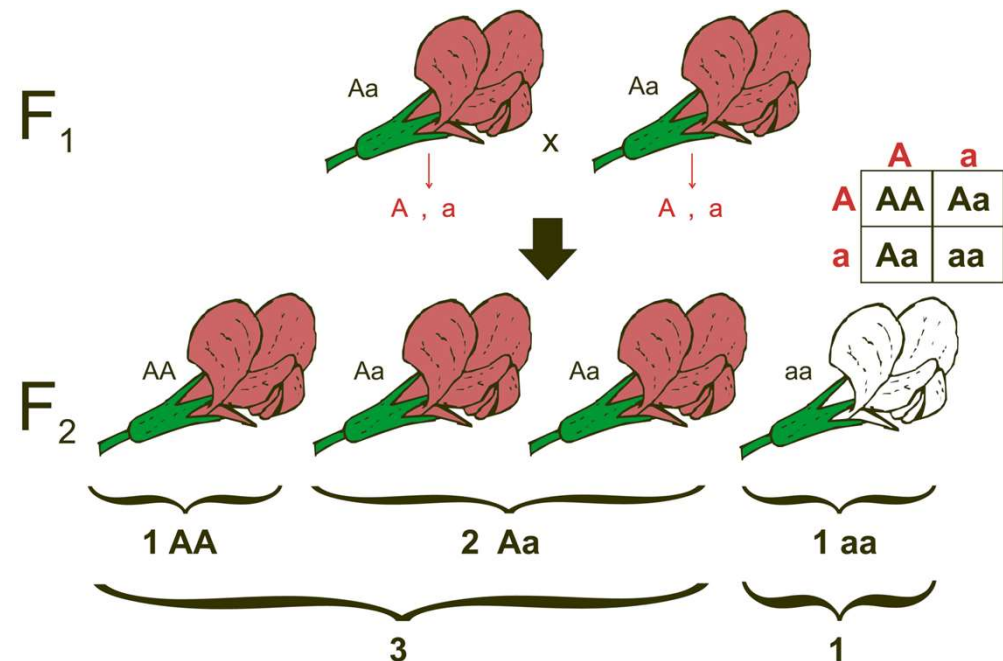
Mendelovy zákony dědičnosti

2. Mendelův zákon – zákon o náhodné segregaci genů do gamet

Při křížení 2 heterozygotů může být potomkovi předána každá ze dvou alel (dominantní i recesivní) se stejnou pravděpodobností. Genotypový štěpný poměr je 1:2:1, fenotypový štěpný poměr je 3:1 při úplné dominanci nebo 1:2:1 při kodominanci.

	A	a
A	AA	Aa
a	Aa	aa

Mendelovy zákony dědičnosti

3. Mendelův zákon - zákon o nezávislé kombinovatelnosti alel

U 2 polyhybridů AaBb může každý tvořit 4 různé gamety (AB, Ab, aB, ab).

Při křížení vzniká **16 různých zygotických kombinací**. Některé kombinace

se ovšem opakují, takže nakonec vzniká pouze **9 různých genotypů** (poměr 1:2:1:2:4:2:1:2:1). Nabízí se nám pouze

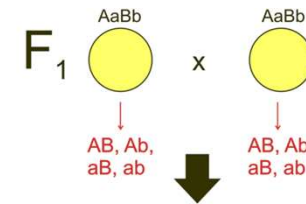
4 možné fenotypové projevy (dominantní v obou

znacích, v 1. dominantní a v 2. recesivní,

v 1. recesivní a v 2. dominantní, v obou recesivní).

Fenotypový štěpný poměr je 9:3:3:1.

Platí pouze v případě, že sledované geny se nachází na různých chromozomech.

F ₂	AB	Ab	aB	ab
AB	AABB	AABb	AaBB	AaBb
Ab	AABb	AAbb	AaBb	Aabb
aB	AaBB	AaBb	aaBB	aaBb
ab	AaBb	Aabb	aaBb	aabb
9 : 3 : 3 : 1				

Augustin Sageret (27. 7.1763 – 23. 3. 1851) francouzský botanik
pokusy s melounem, zavedl termín **dominance**

Carl Friedrich von Gärtner (1. 5.1772 – 1. 9. 1850) německý
botanik, objevil **fenotypovou uniformitu kříženců F1 generace**

(20. 7. 1822- 6. 1. 188)

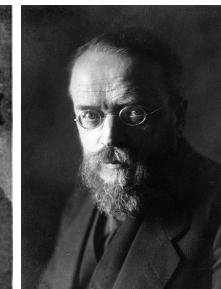
August Weismann (17. 1. 1834 – 5. 11. 1914) za **dědičnost**
jsou zodpovědné **chromozómy**

Hugo de Vries, Carl Correns, Erich von Tschermak
1900 – znovuobjevení Mendela, jejich pokusy
odpovídaly tomu, co on publikoval v roce 1865

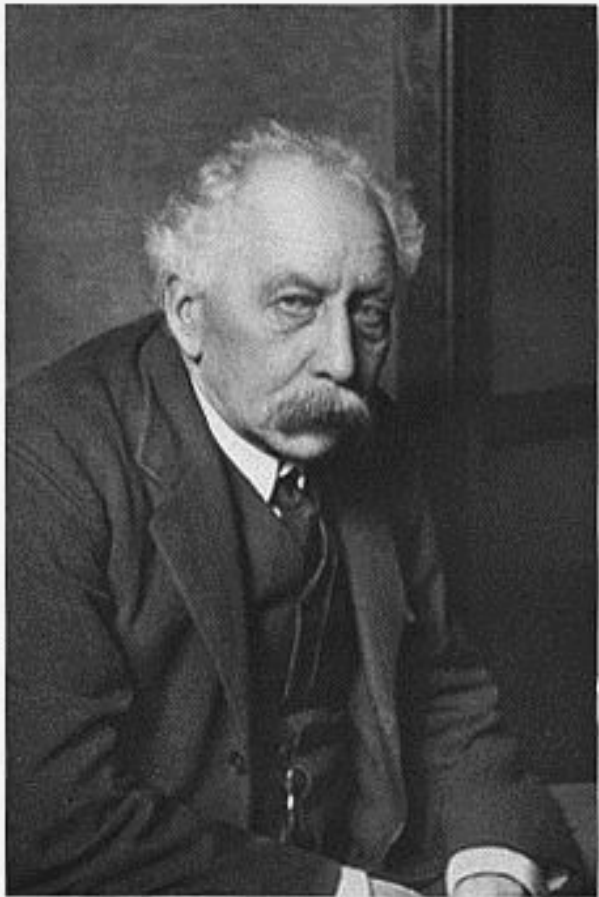
De Vries

Correns

von Tschermak

W. Bateson

William Bateson (1861-1926)

Přeložil Mendelovy práce do angličtiny
Zavedl termín „**genetika**“ pro vědní obor
zabývající se dědičností

Carl Correns – mimojaderná dědičnost

William Bateson, Edith Rebecca Saunders, Reginald Punnett – nejen volná kombinovatelnost vloh (genů), ale i jejich vazba

Thomas Hunt Morgan (25. 9.1866 – 4. 12.1945) (Nobelova cena 1933 za odhalení funkce chromozomů) zavedl octomilku jako genetický model

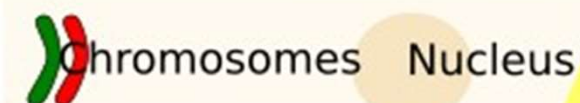
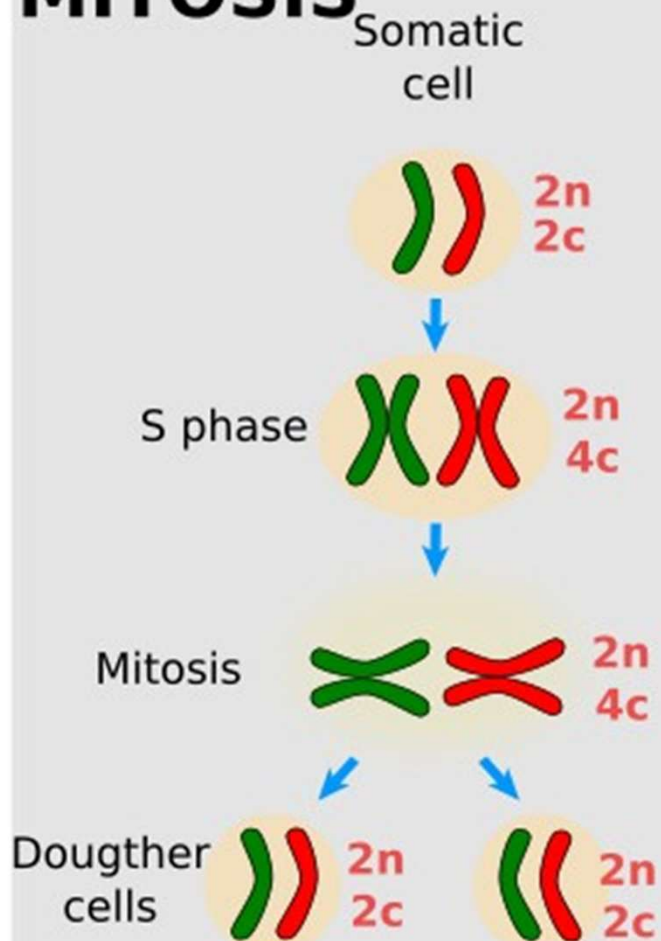

Morganovy zákony (chromozómová teorie dědičnosti)

1. Geny jsou vždy uloženy na chromozomu lineárně za sebou.
2. Geny jednoho chromozomu tvoří **vazebnou skupinu**. Počet vazebných skupin organismu je shodný s počtem párů homologních chromosomů příslušného organismu.
3. Mezi geny homologického páru chromozomu může prostřednictvím **crossing-overu** probíhat genová výměna. Frekvence crossing-overu je úměrná vzdálenosti genů.

MITOSIS

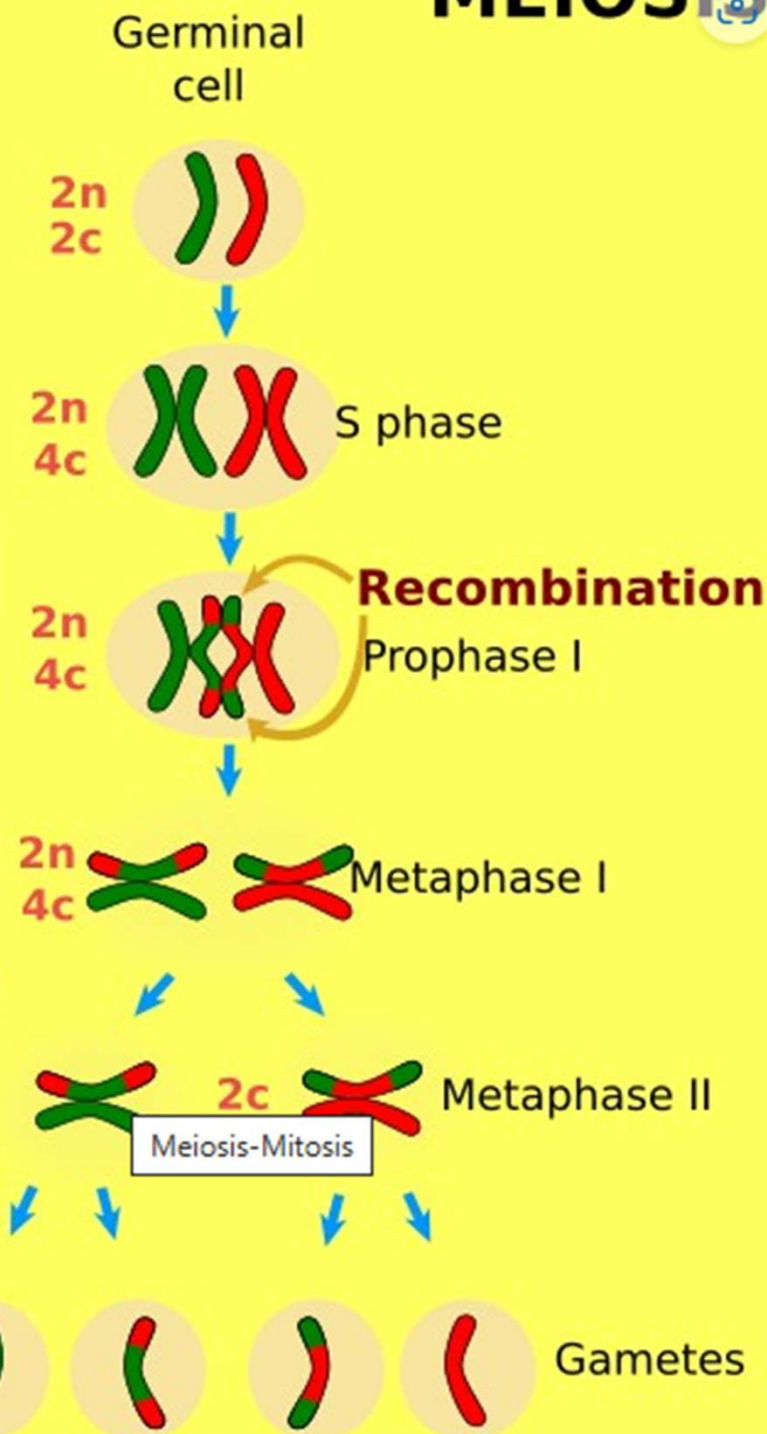

$2n$ = diploid

$1n$ = haploid

c = amount of ADN

MEIOSIS

DNA (deoxyribonucleic acid)

1869 Friedrich Miescher, švýcarský lékař, izoloval a purifikoval DNA během pokusů s izolací proteinů z leukocytů

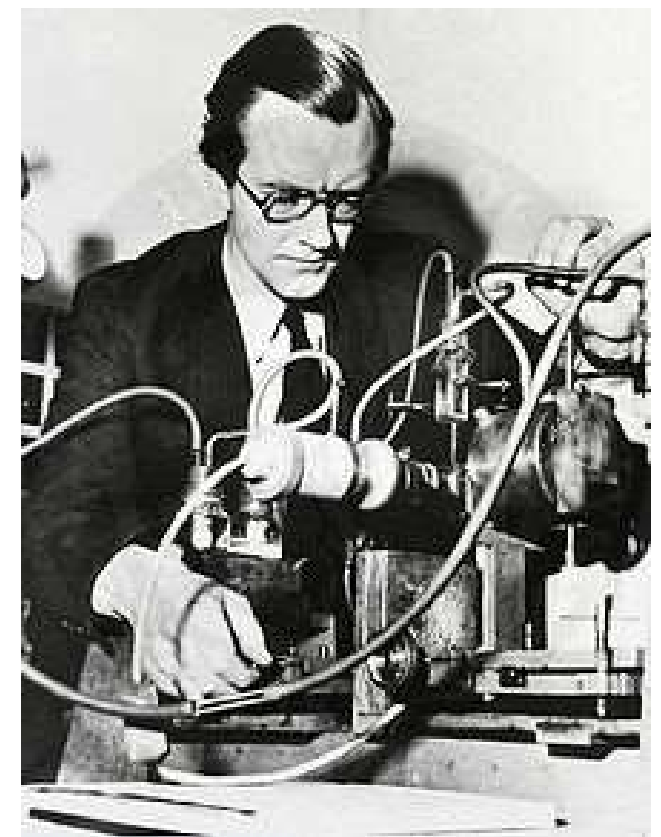
1944 Oswald Avery, Colin MacLeod, Maclyn McCarty DNA a nikoliv proteiny, je odpovědná za dědičnost

Courtesy of Cold Spring Harbor Laboratory Archives. Noncommercial, educational use only.

Francis Crick and James Watson

Maurice Wilkins

28. února 1953, **James D. Watson** a **Francis H.C. Crick** oznámili, že se jim podařilo odhalit dvoušroubovicovou strukturu DNA, molekuly, která obsahuje lidské geny

1962 Nobelova cena za fyziologii a medicínu, „za jejich objevy týkající se molekulární struktury nukleových kyselin a její význam pro přenos genetické informace v živém materiálu“ (James Watson, Francis Crick a Maurice Wilkins)

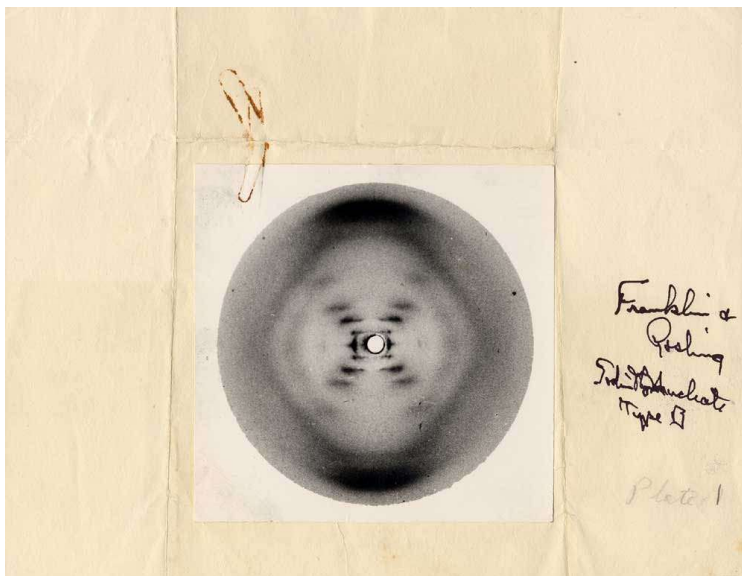

Rosalind Elsie Franklin

25. 7. 1920, Notting Hill, London, UK

16 . 4. 1958, Chelsea, London, UK

King`s College London

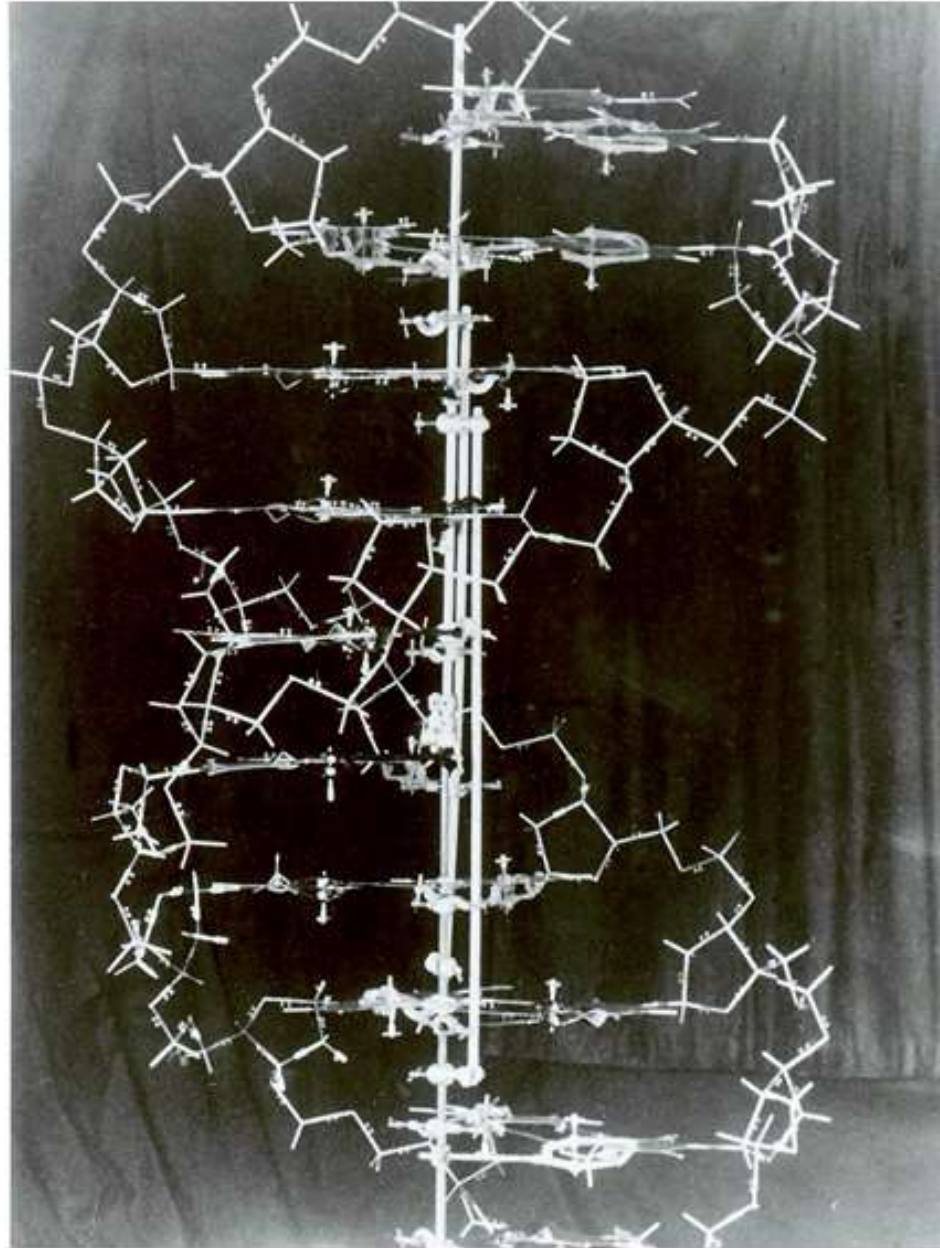

obrázek 51
difrakční pattern DNA

Mezi lety 1951 a 1953 se Rosalind Franklin velmi přiblížila vyřešení struktury DNA. V jednu chvíli Wilkins ukázal Watsonovi jeden z Franklinových krystalografických portrétů DNA. Na základě obrázku (51) vyřešil Watson strukturu a výsledky se téměř okamžitě objevily v článku v Nature. Práce Franklinové se objevila jako podpůrný článek ve stejném čísle časopisu.

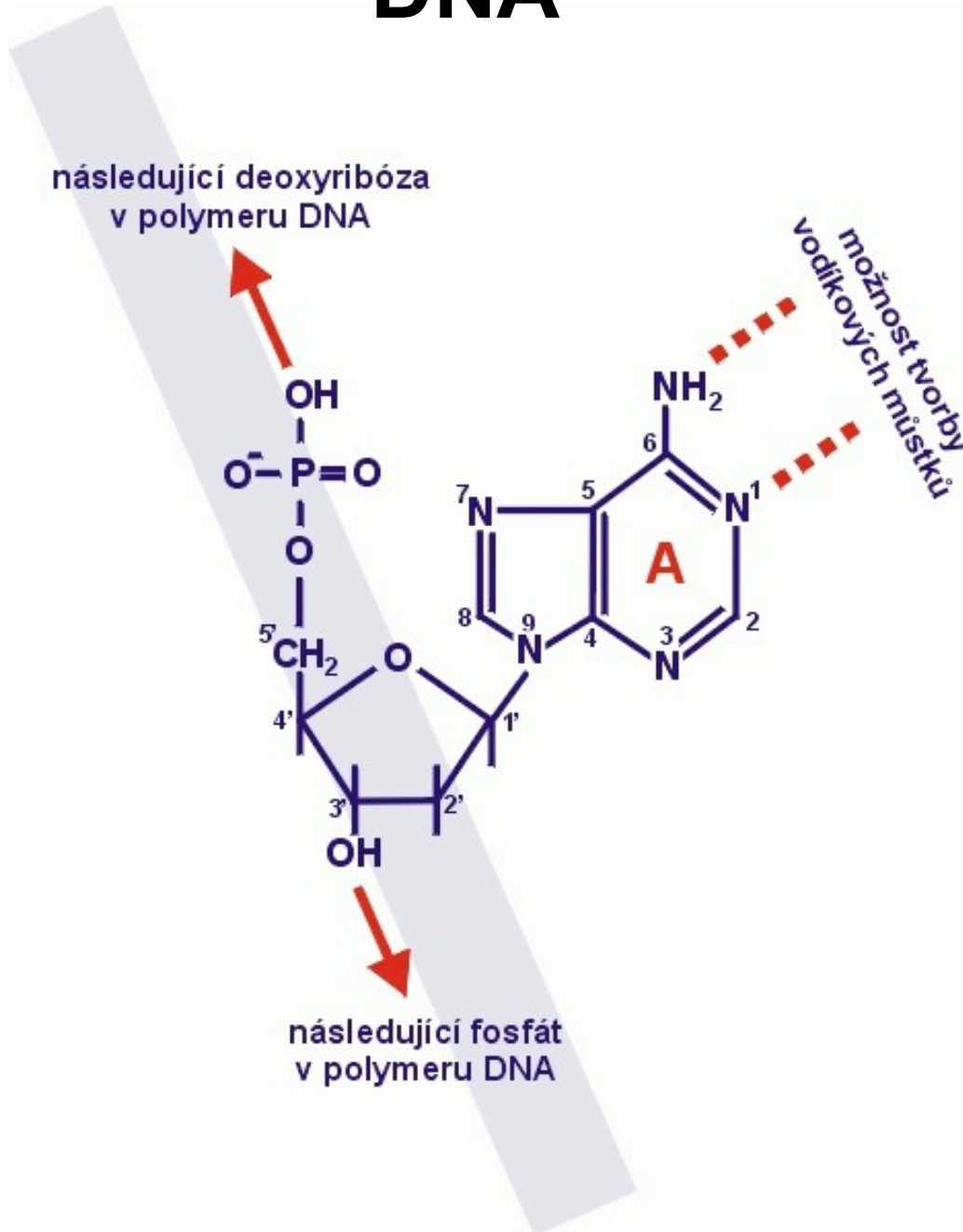
https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/medicine/laureates/1962/wilkins-facts.html

DNA

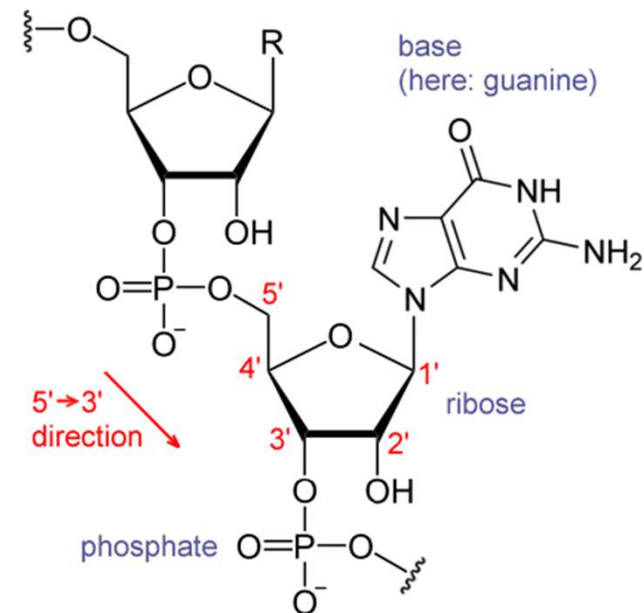
Courtesy of Cold Spring Harbor Archives. Noncommercial, educational use only.

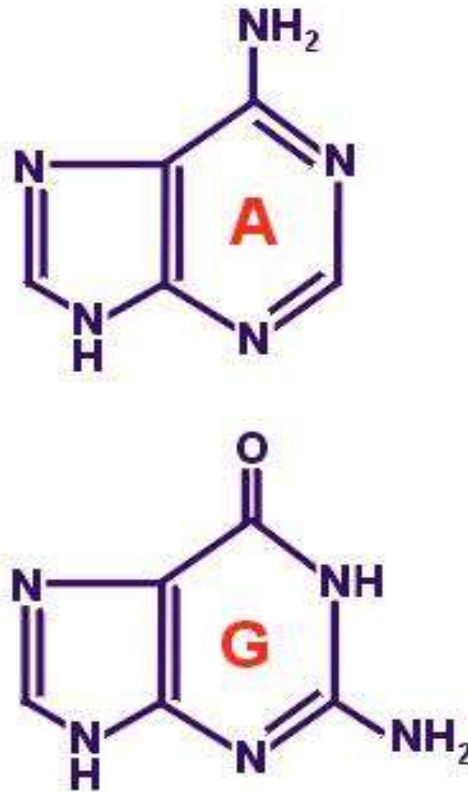
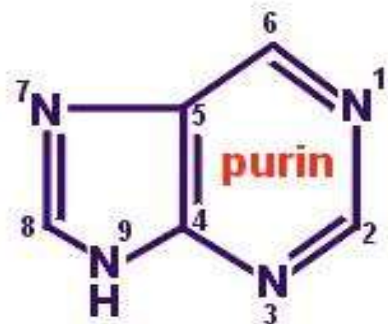
DNA

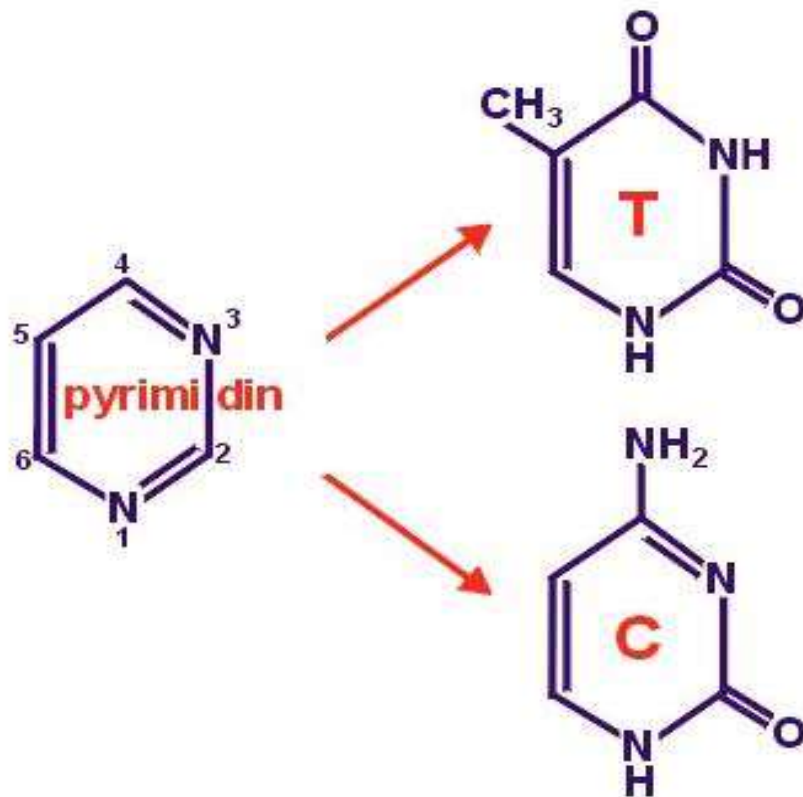
Nukleotid se skládá z **deoxyribózy**, **fosfátu** a jedné ze čtyř dusíkatých bází, v tomto případě adeninu (A). Kostra polymeru DNA je sestavena s deoxyribózy a fosfátu spojenými přes 3. a 5. uhlík.

RNA

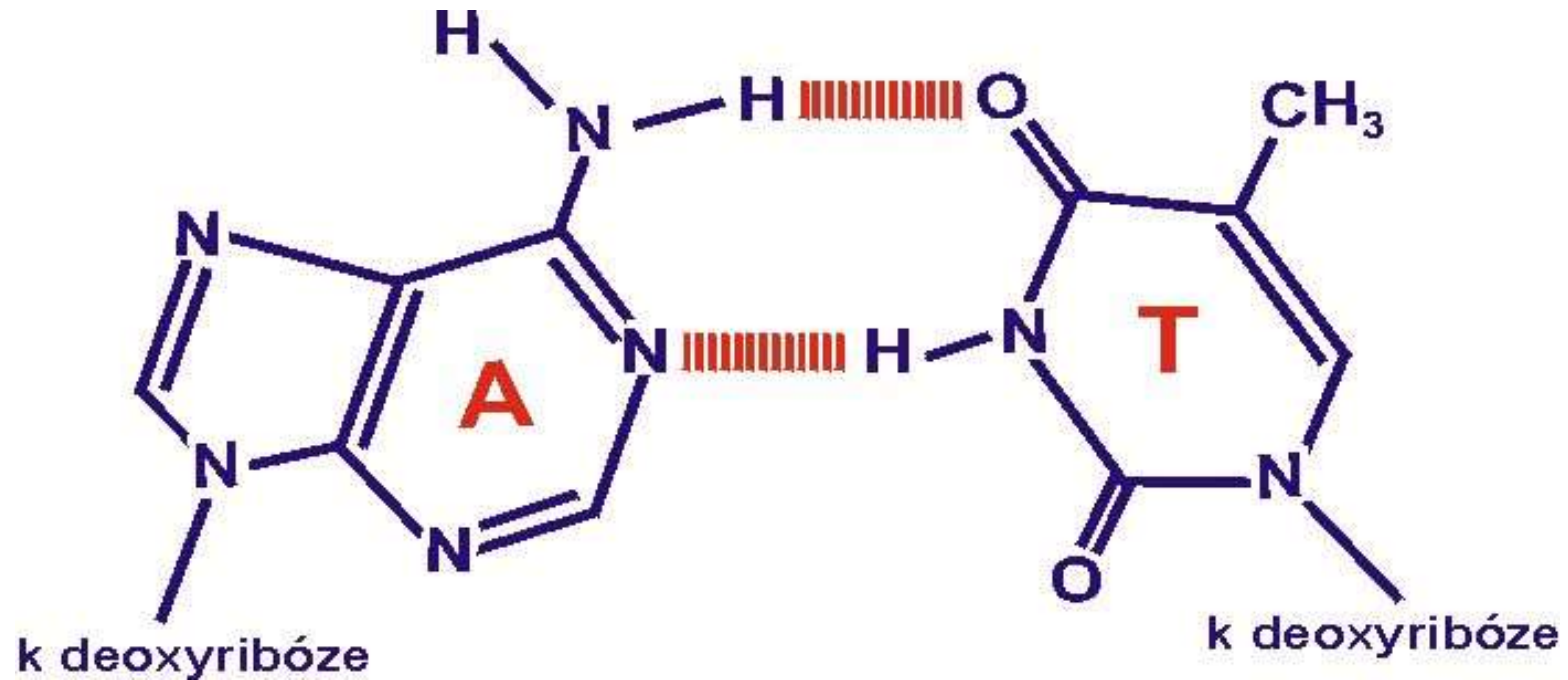

Adenin (A) guanin (G) jsou odvozeny z **purinu**. K heterocyklickým atomům dusíku, které mohou fungovat jako akceptory vodíku ve vodíkové vazbě, obsahují další skupiny, které mohou být akceptory (jako je kyslík O) nebo donory (such as NH, NH₂) vodíku ve vodíkové vazbě.

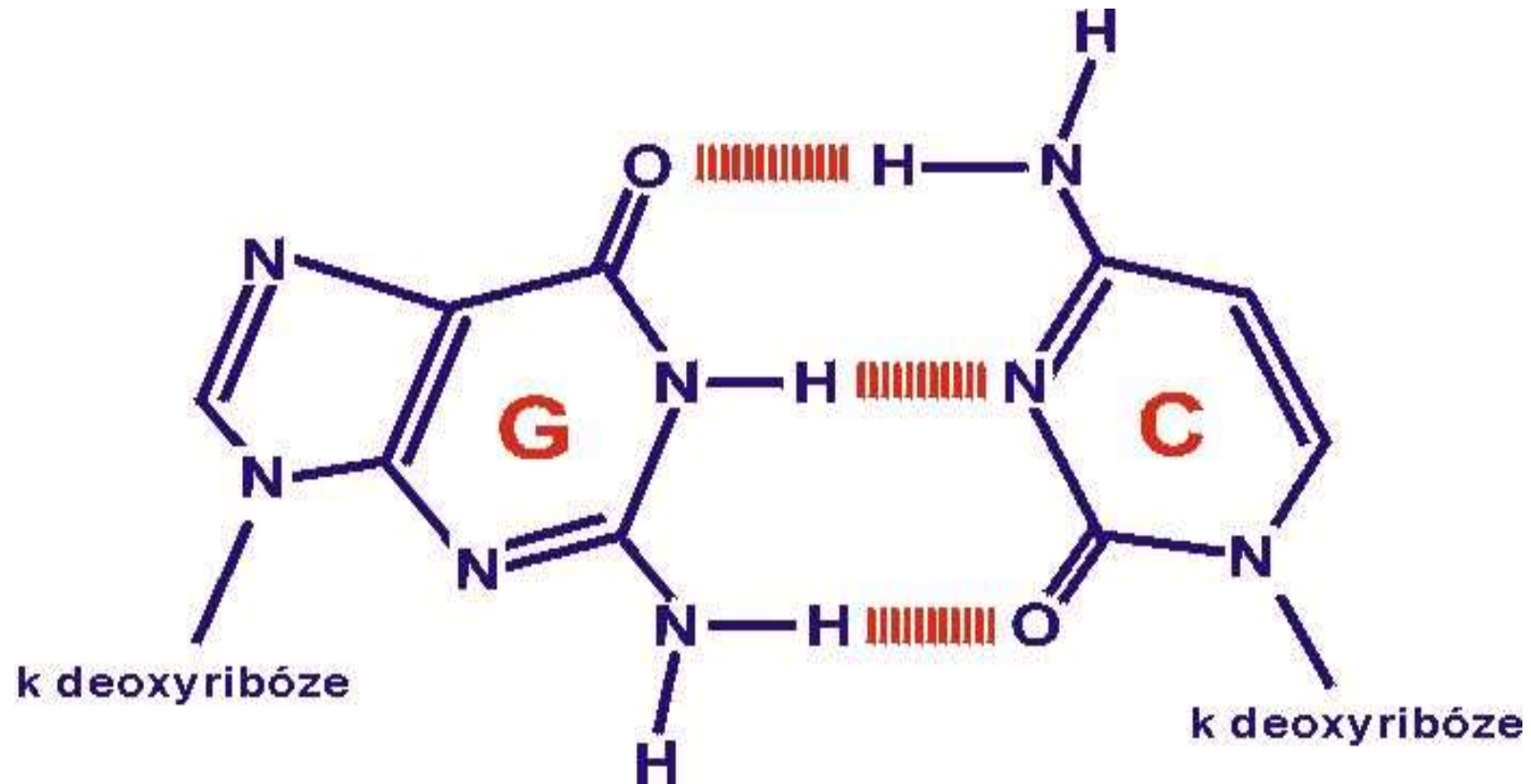
Tymin (T) a **cytosin (C)** jsou dovozeny z pyrimidinu. K heterocyklickým atomům dusíku, které mohou fungovat jako akceptory vodíku ve vodíkové vazbě, obsahují další skupiny, které mohou být akceptory (jako je kyslík O) nebo donory (such as NH, NH₂) vodíku ve vodíkové vazbě.

DNA řetězce jsou komplementární

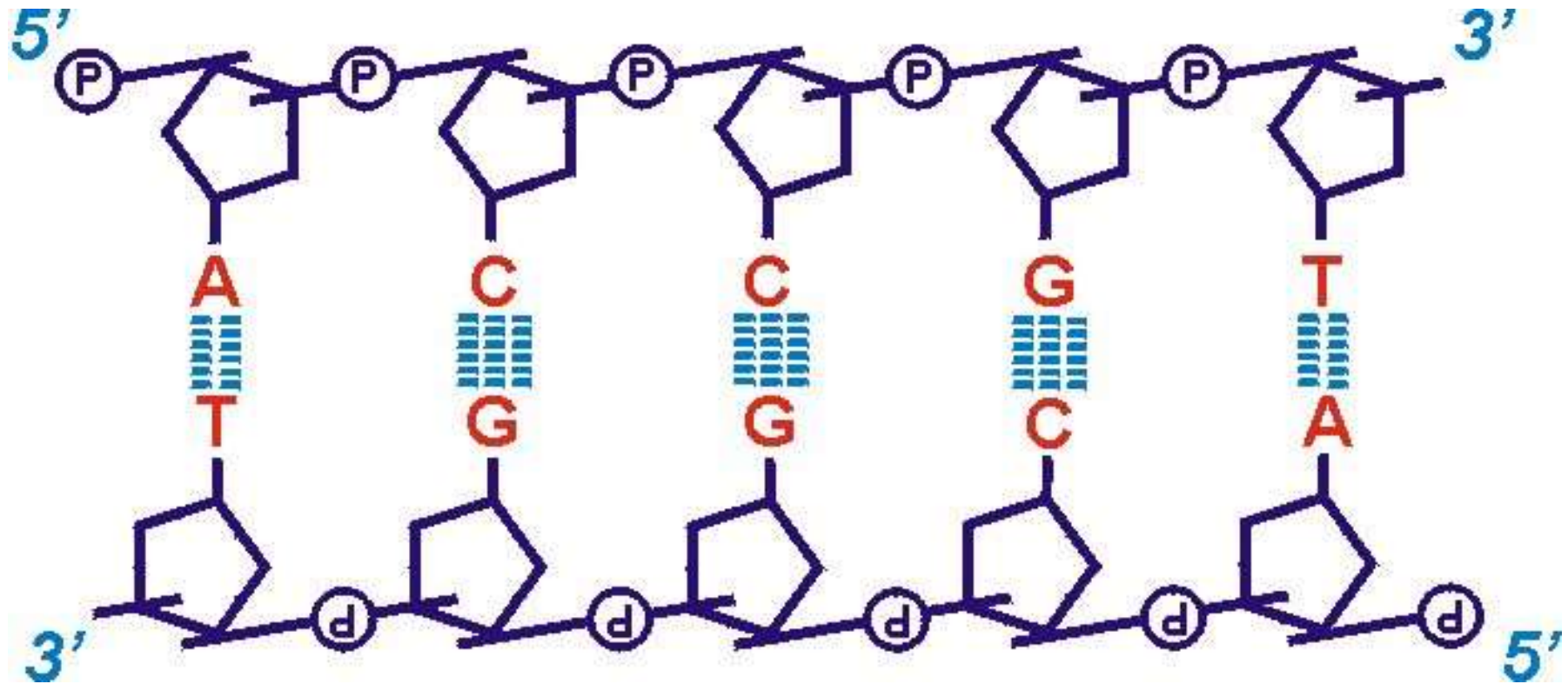

Adenin (A) a **tymine (T)** propojují komplementární řetězce DNA prostřednictvím vodíkových dvou vodíkových můstků (vodíkových vazeb).

DNA řetězce jsou komplementární

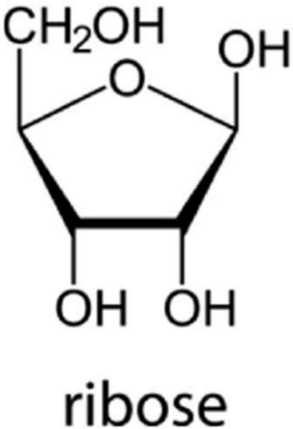
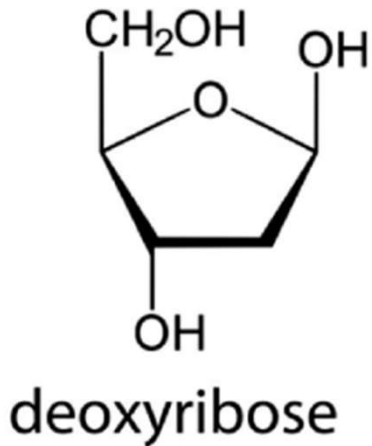
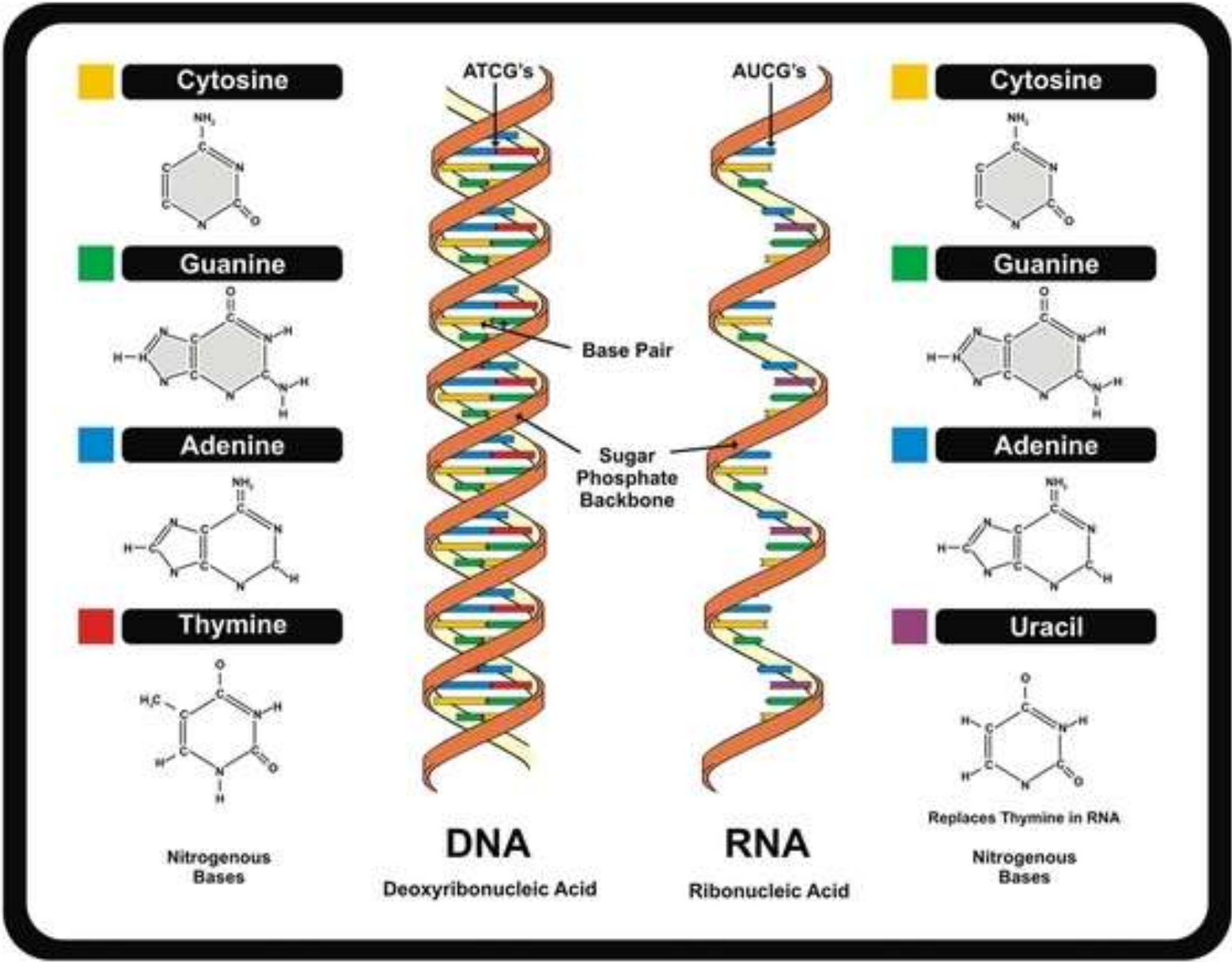

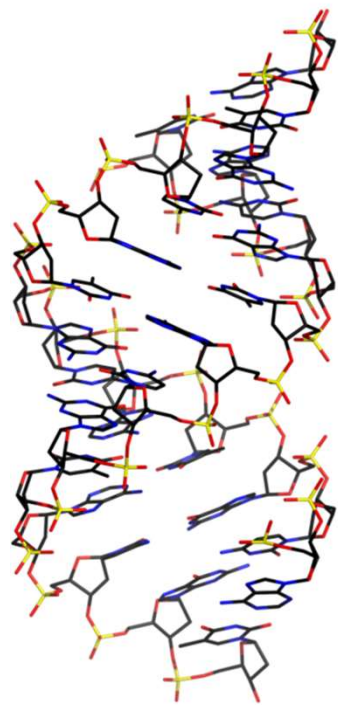
Guanin (G) a **cytosin (C)** spojují komplementární řetězce DNA prostřednictvím tří vodíkových můstků.

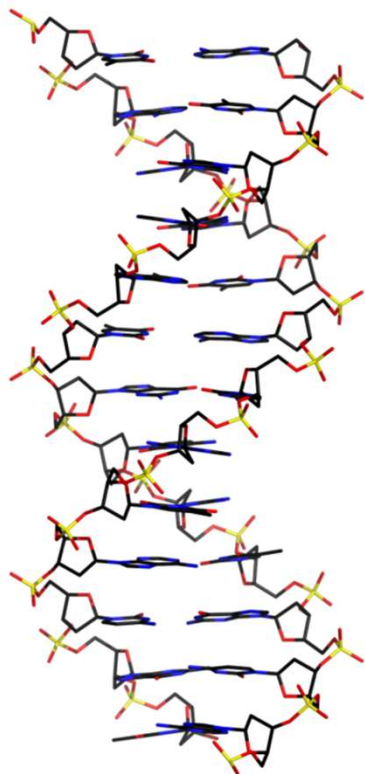
Dvouřetězcová struktura DNA- Každý řetězec je složen z polymerové kostry deoxyribóz a fosfátů. Dusíkatá báze jsou specificky párovány vodíkovými můstky s příslušnou bází druhého vlákna. Mezi adeninem (A) a thyminem (T) jsou vytvořeny dvě vodíkové můstky, zatímco mezi guaninem (G) a cytosinem (C) jsou tři můstky.

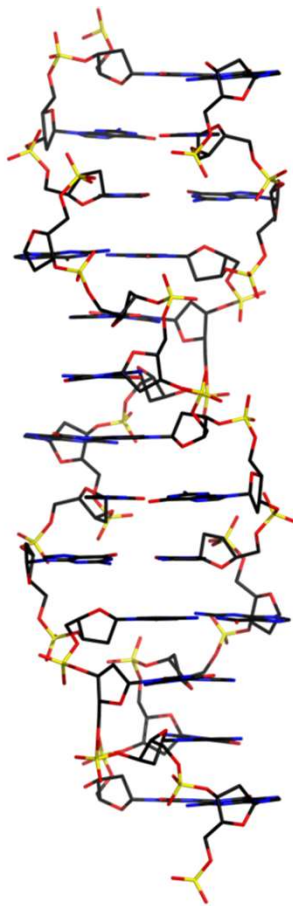

A

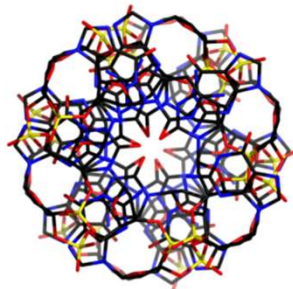
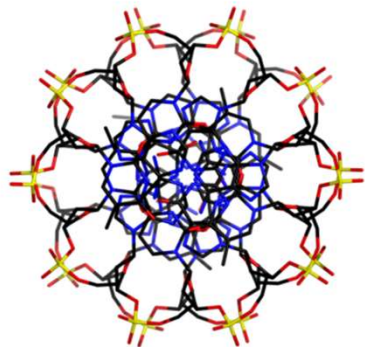
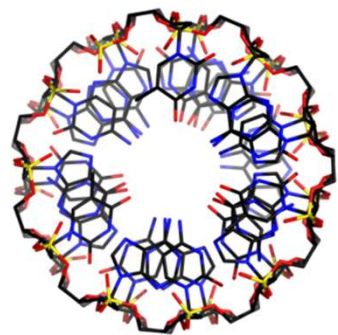

B

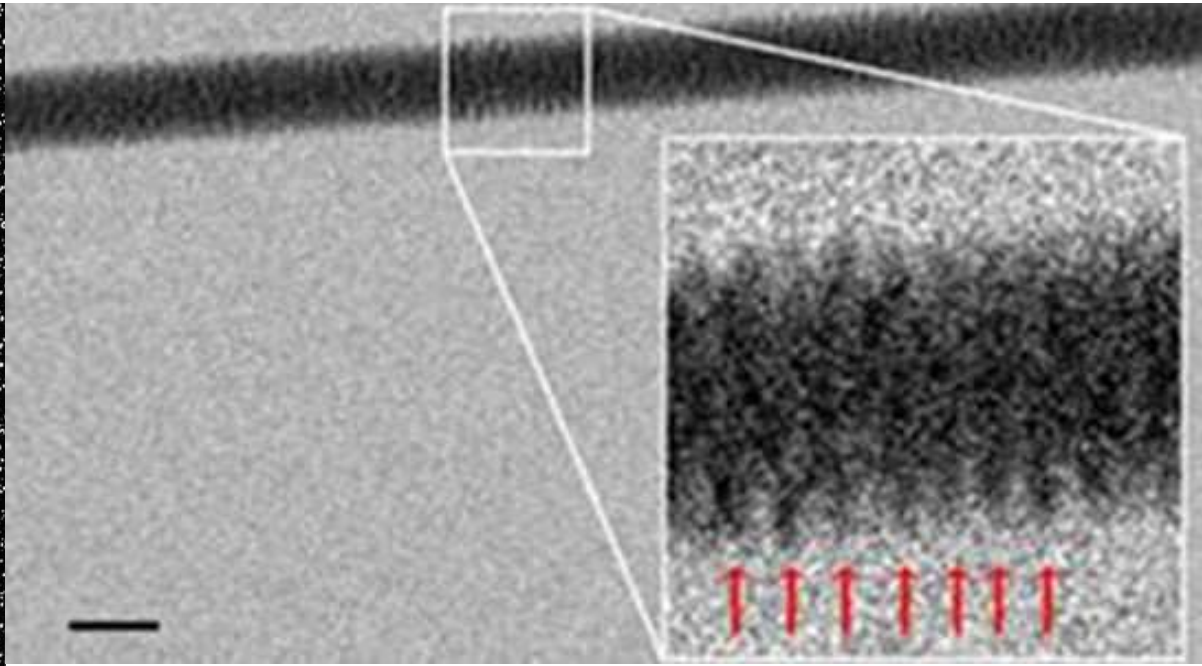
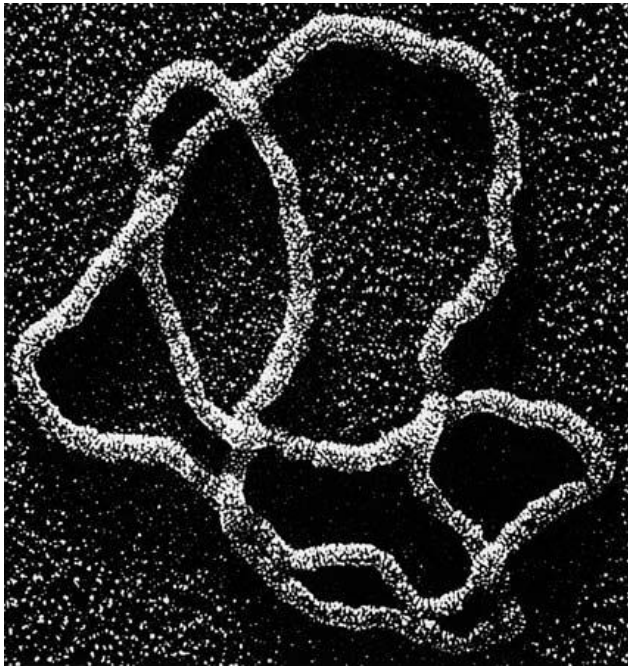

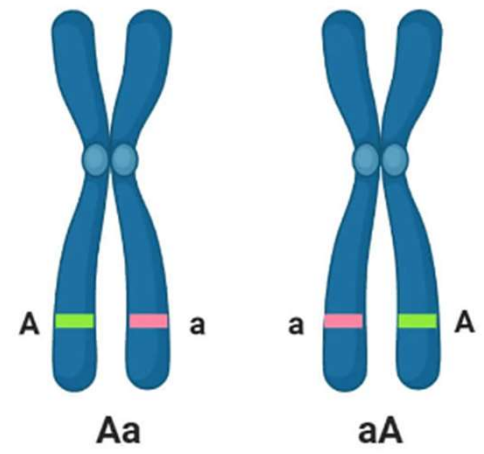
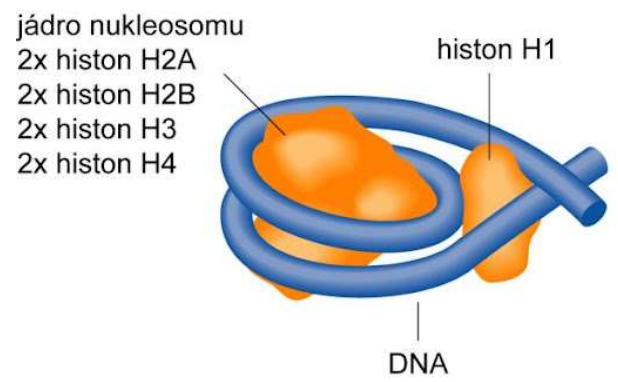
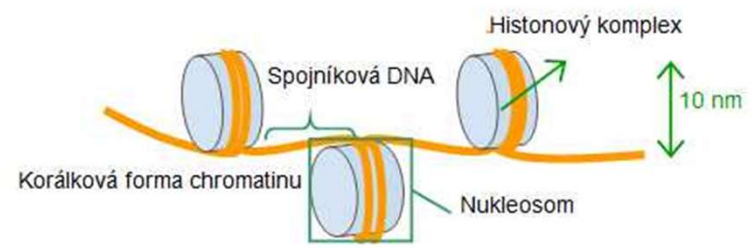
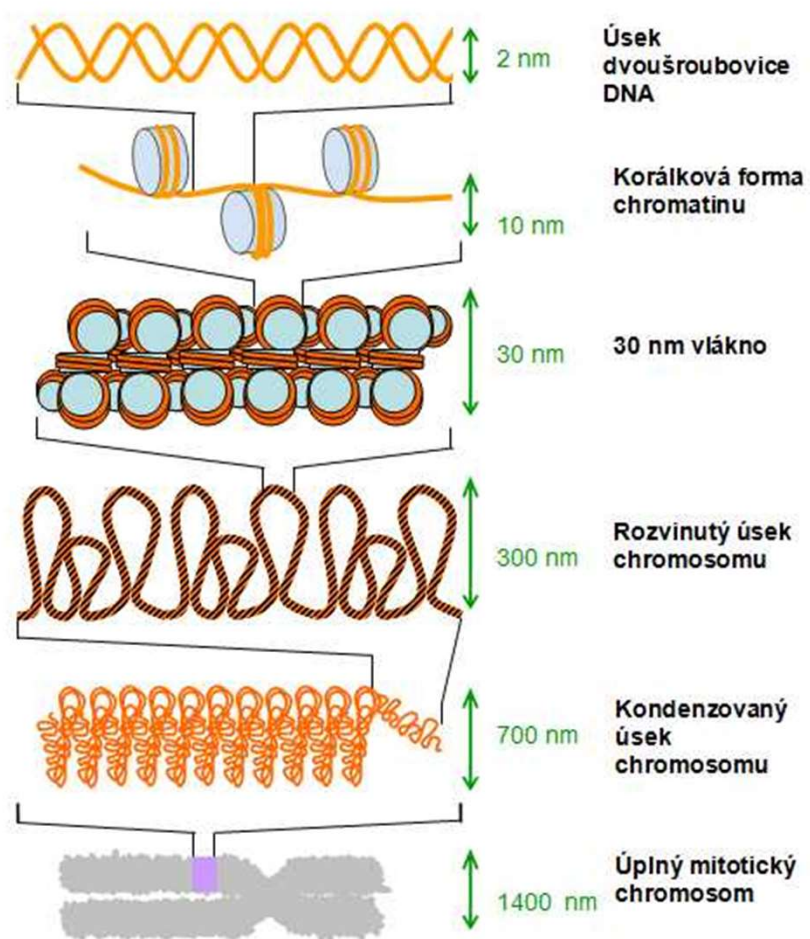
Z

Alternativní konformace DNA

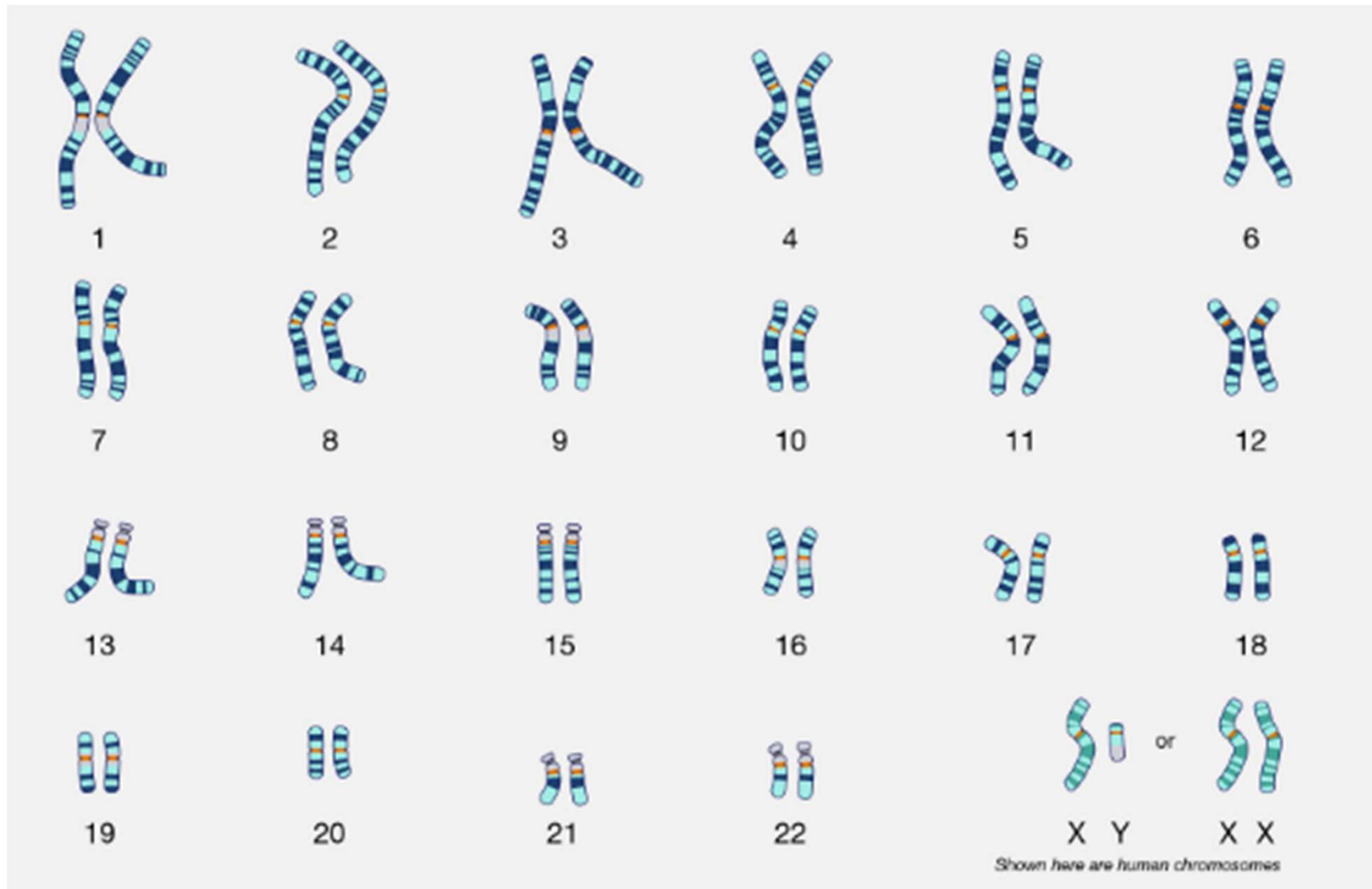

DNA pod elektronovým mikroskopem

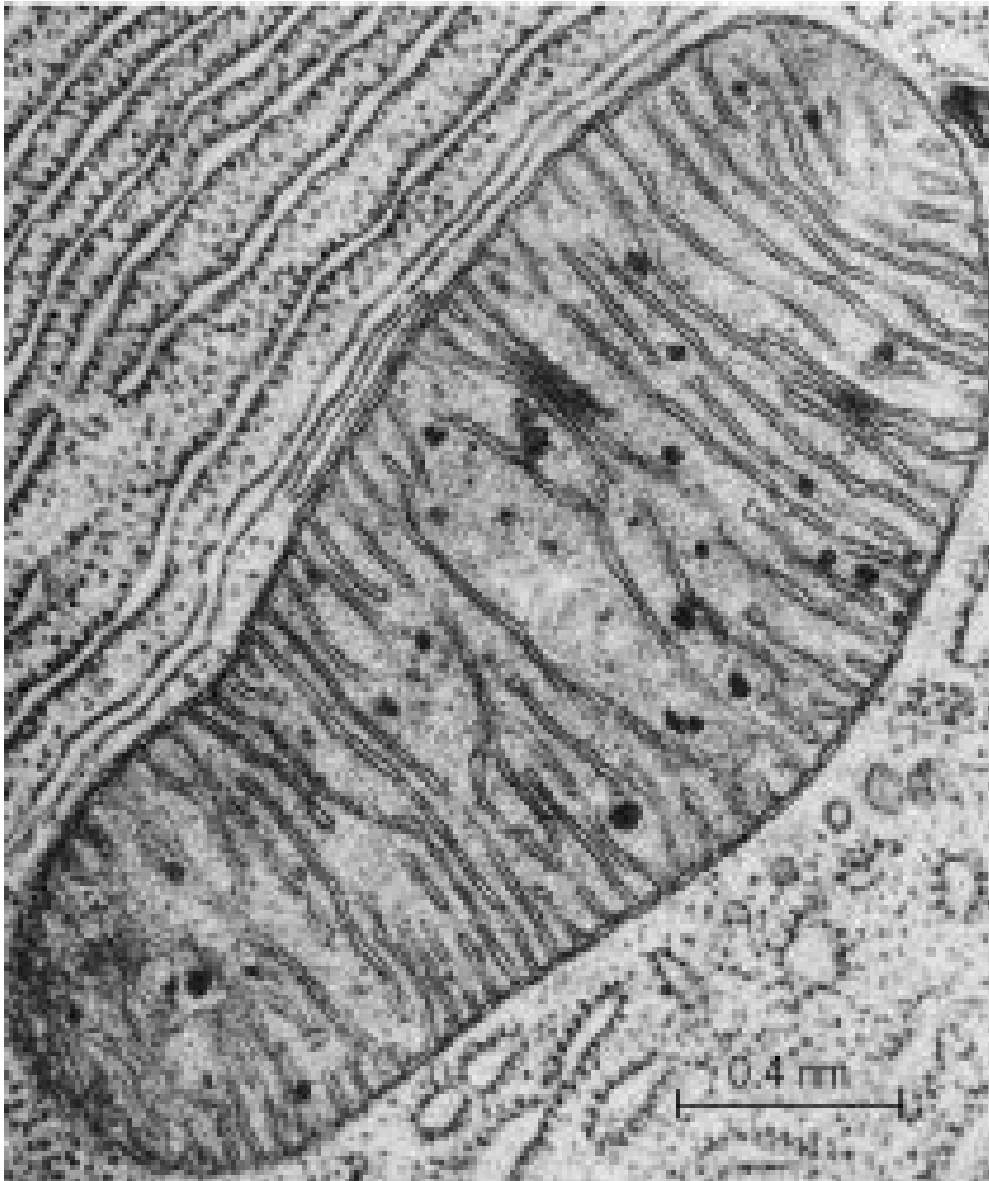

Karyotyp člověka

Mimojaderná dědičnost

mitochondrie

chloroplast (plastid)

Screening karyotypu a genomu u člověka

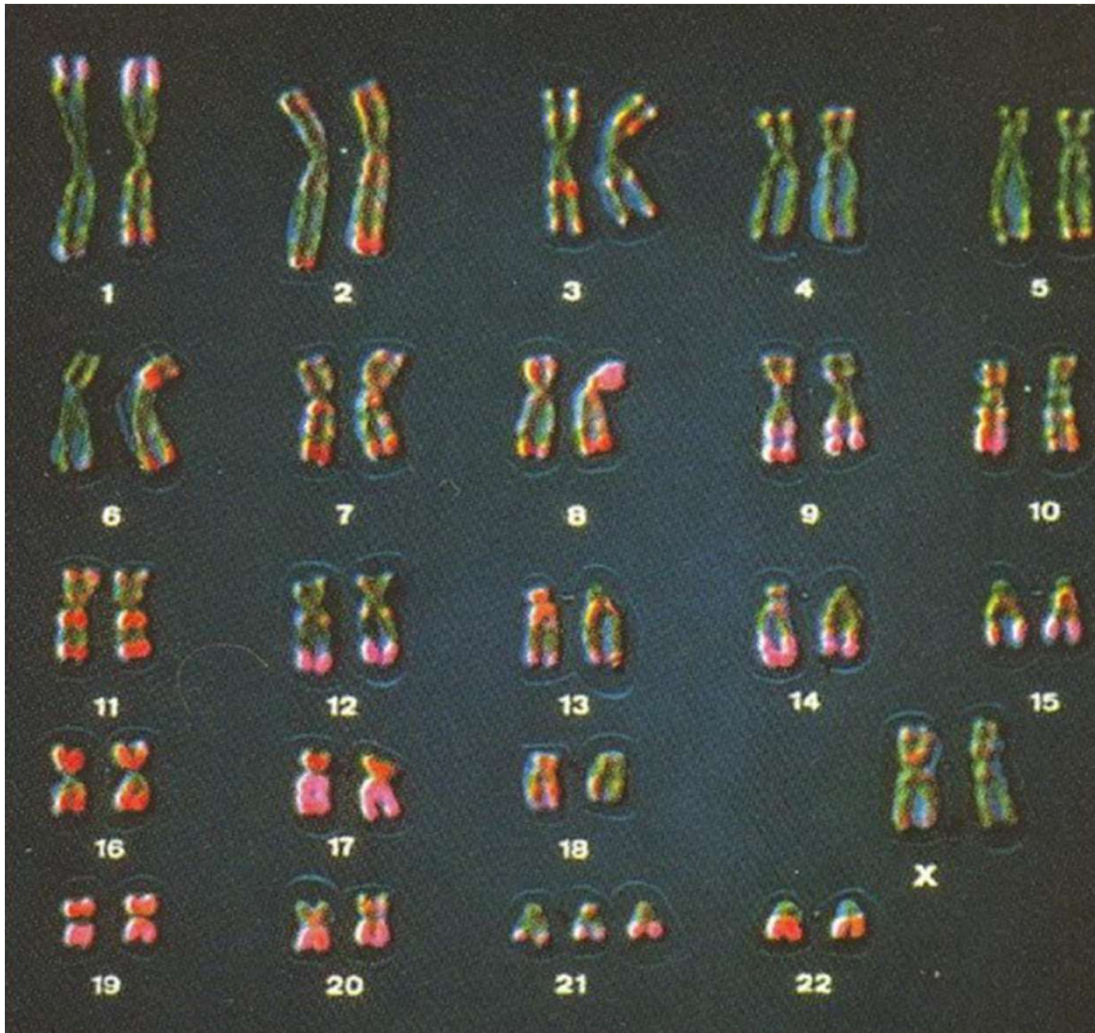
Screening karyotypu a genomu u člověka

Karel Jaromír Erben:

Však lépe v mylné naději sníti,
Před sebou čirou temnotu,
Nežli budoucnost odhaliti,
Strašlivou poznat jistotu?

Trizomie na 21 chromozómu (Downův syndrom)

Canada	0,7
Czech Republic	5,5
Finland	12,3
France	5,9
Germany	9,2
Italy	5,7
Sweden	10,6
USA	13,0

ZNAK**GEN****ALELA****EFEKT**

Obezita

FTO

AA

AA - obézní

Aa

Aa - náchylný

aa

aa - bez vlivu

Inteligence

CHRM2

 A_0

bez vlivu na IQ

 A_1 zvyšuje IQ
o 10-20 bodů

ZNAK

GEN

ALELA

EFEKT

**Metabolismus
glutenu
(lepku)**

GLU

1

**chybí enzym glutenáza
(1-5%)
→ bezlepková dieta**

2

**normální funkce
enzymu**

**Metabolismus
laktózy**

La

1

**snášení laktózy
(mléka)**

2

**chybí enzym laktáza
→ koliky, průjmy**

ZNAK**GEN****ALELA****EFEKT****Metabolismus
alkoholu****ADH****ADH 1****normální odbourávání****ADH 2****náchylnost k intoxikaci
alkoholem**

- má 90% Číňanů, Japonců
- má jen 5% Britů
- (Češi nestanoveno)

**Reakce na
debrisochin****?****?****5-10% Evropanů
nepříznivé reakce po
podání****?****90-95% příznivá odezva
na léčbu hypertenze**

ZNAK**GEN****ALELA****EFEKT**Náchylnost
k TBC

TLR 8

A

5-10% lidí onemocní po
styku s B.T.

B

90-95% lidí
neonemocníSklon
k
alkoholismu

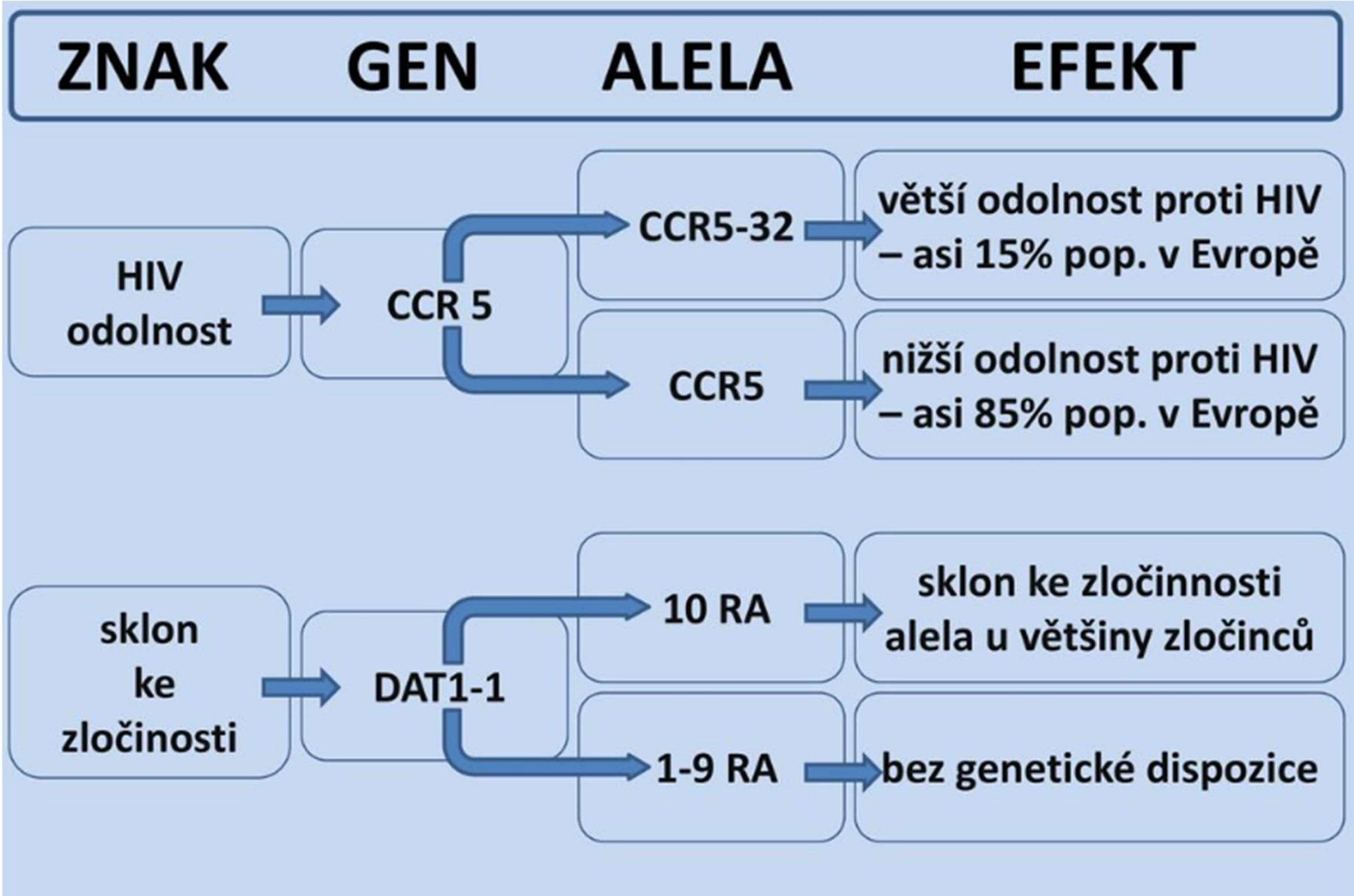
GAS

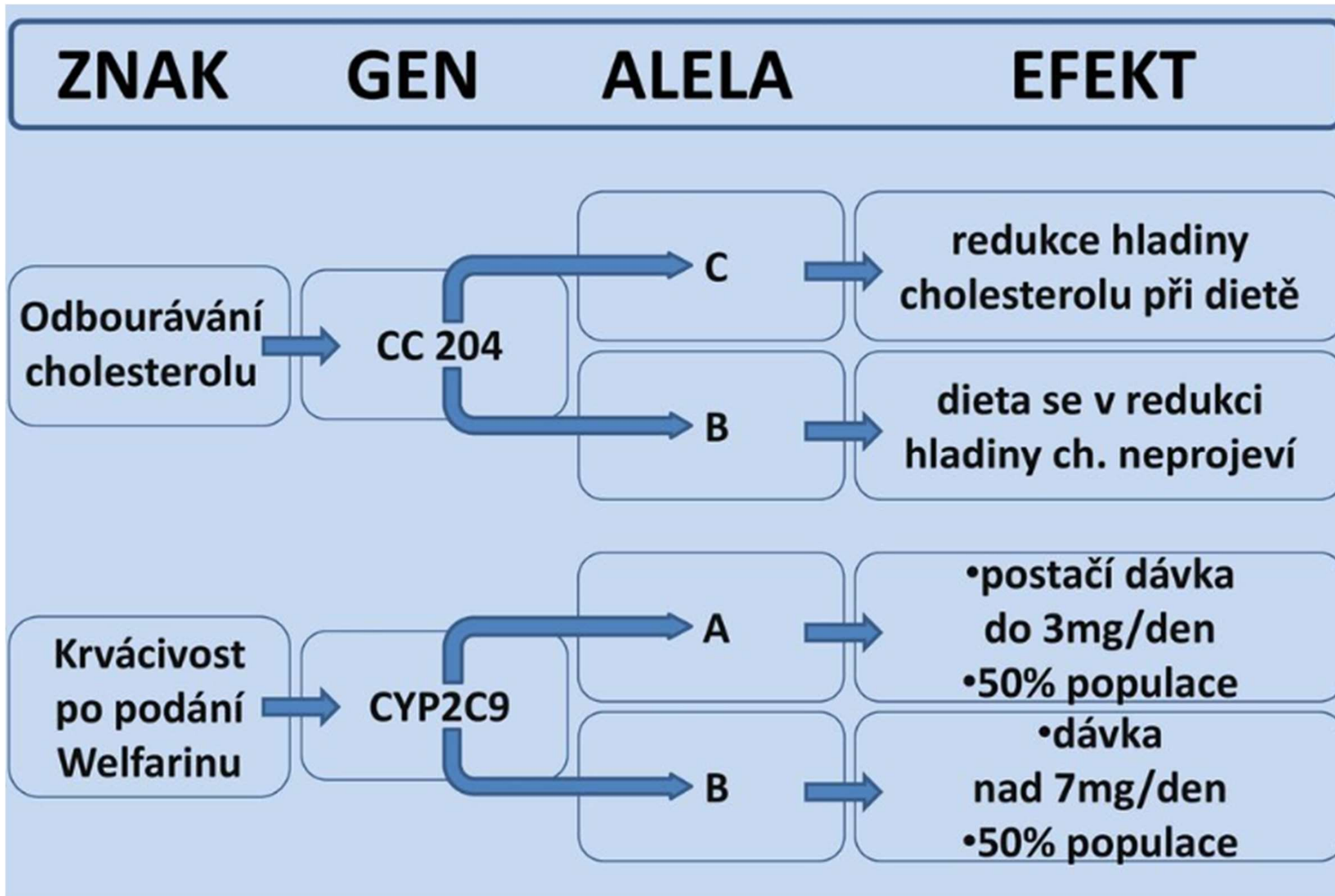
A

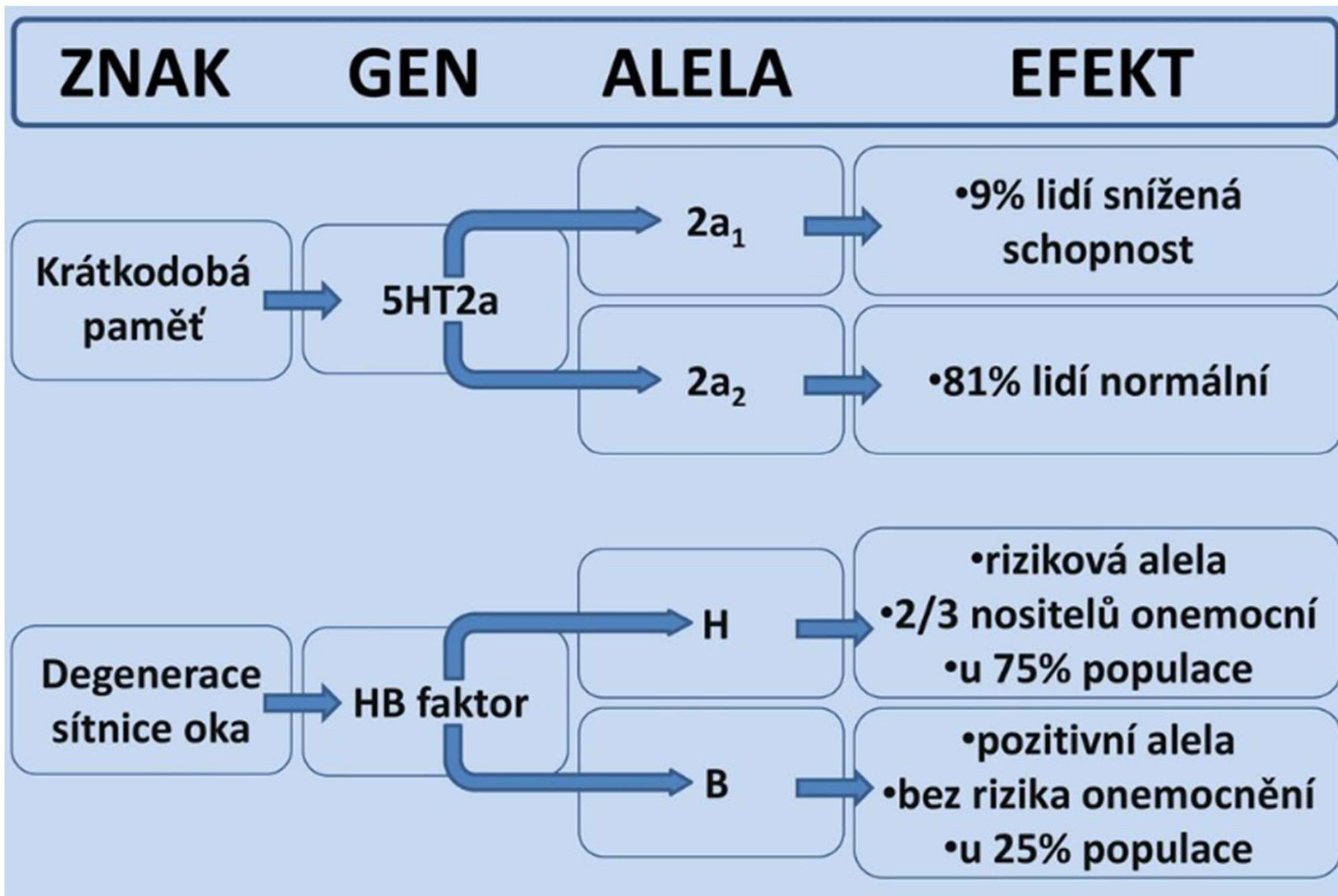
má většina těžkých
alkoholiků

B

ostatní populace

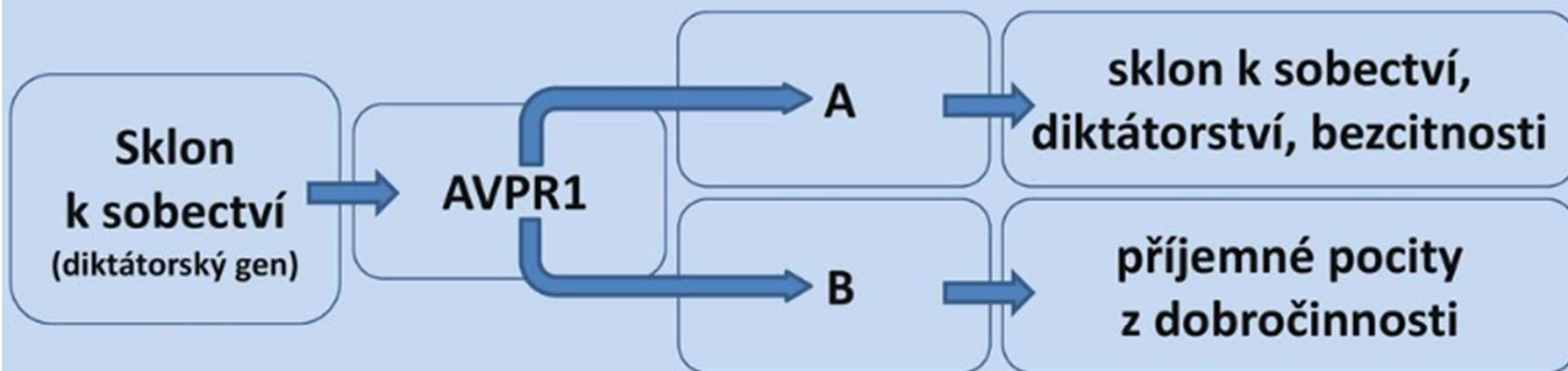

ZNAK

GEN

ALELA

EFEKT

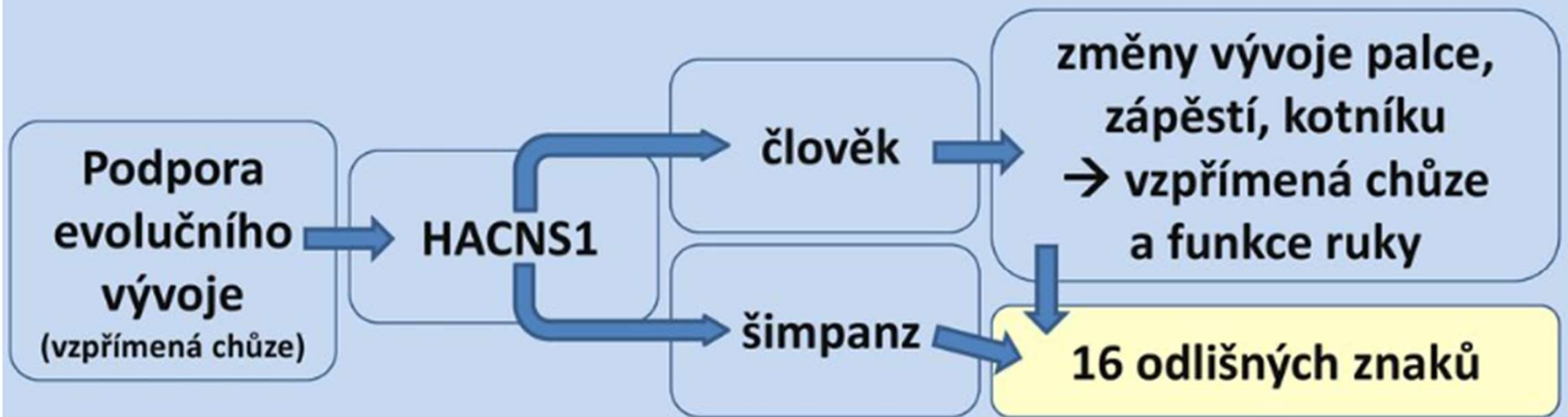

ZNAK

GEN

ALELA

EFEKT

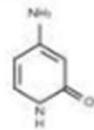
Sekvenování DNA

DNA

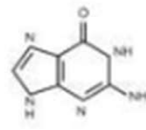
Deoxyribonucleic acid

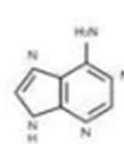
Cytosine

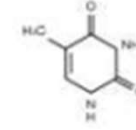
Guanine

Adenine

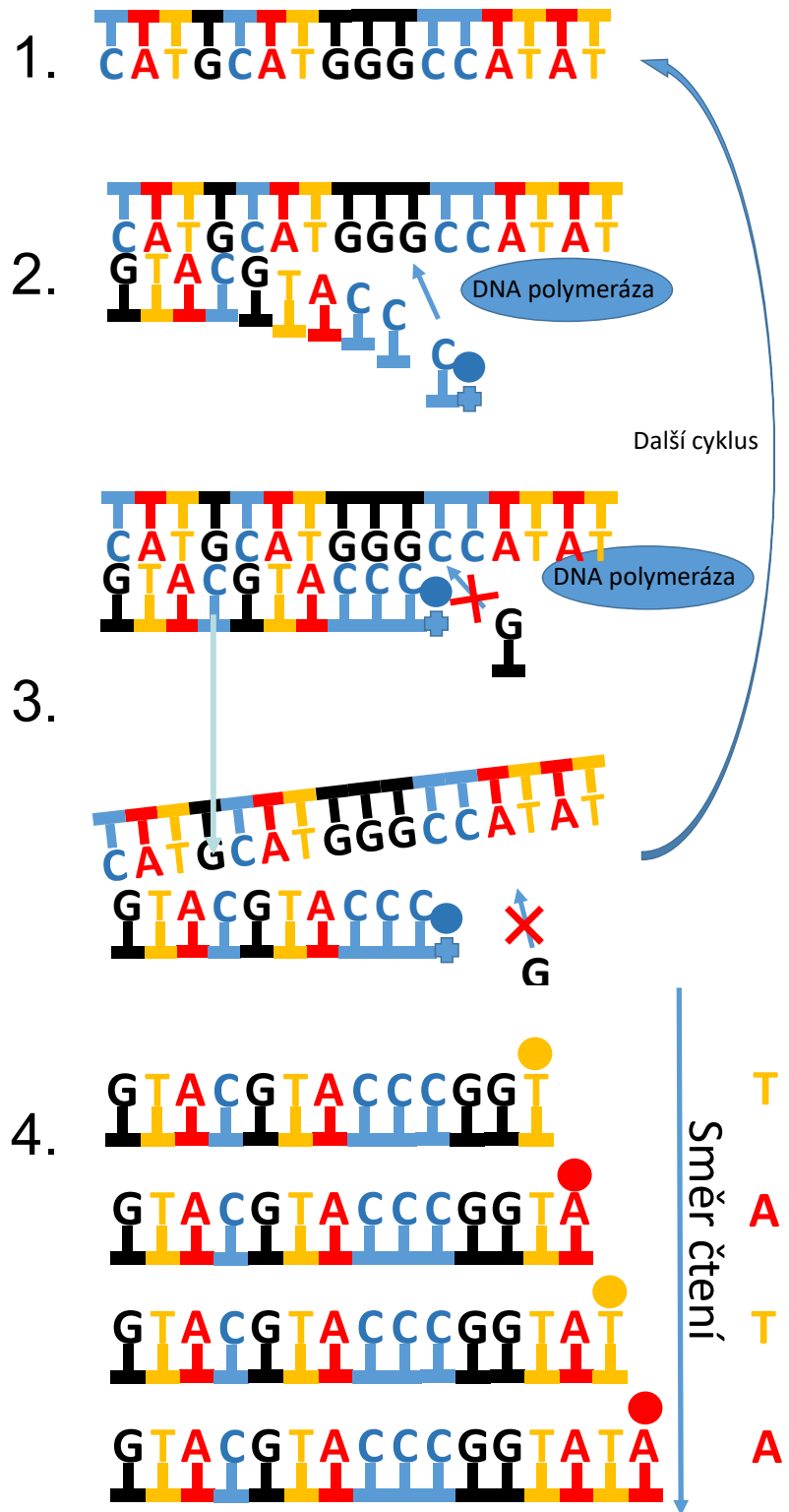
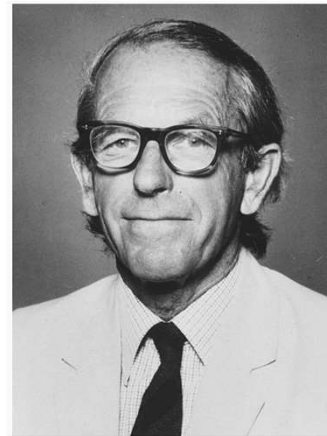
Thymine

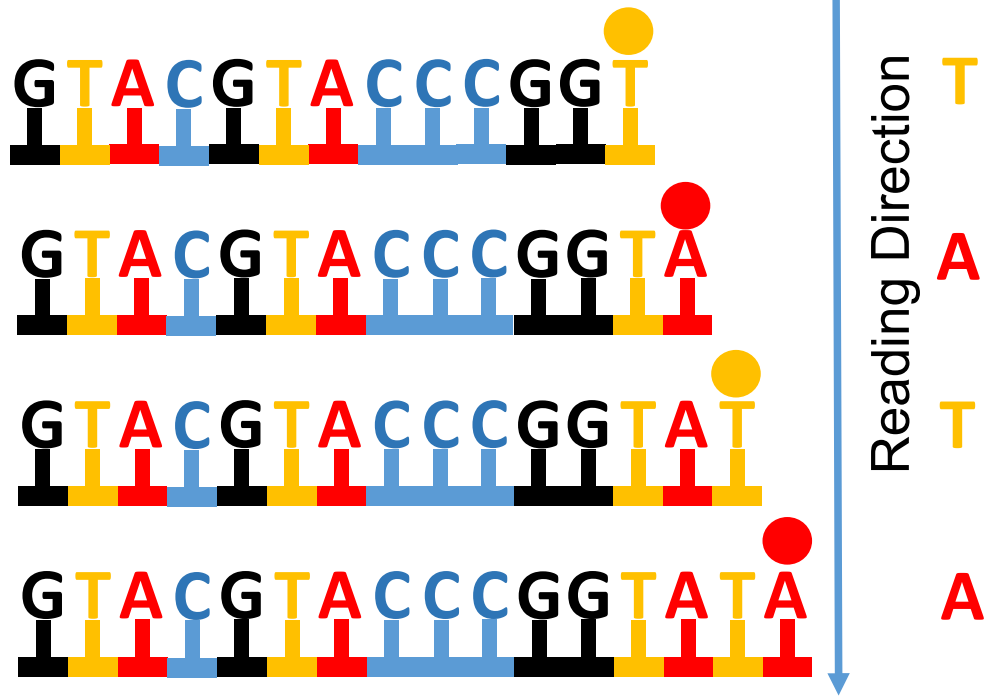

Sekvenování DNA

Sangerovo sekvenování

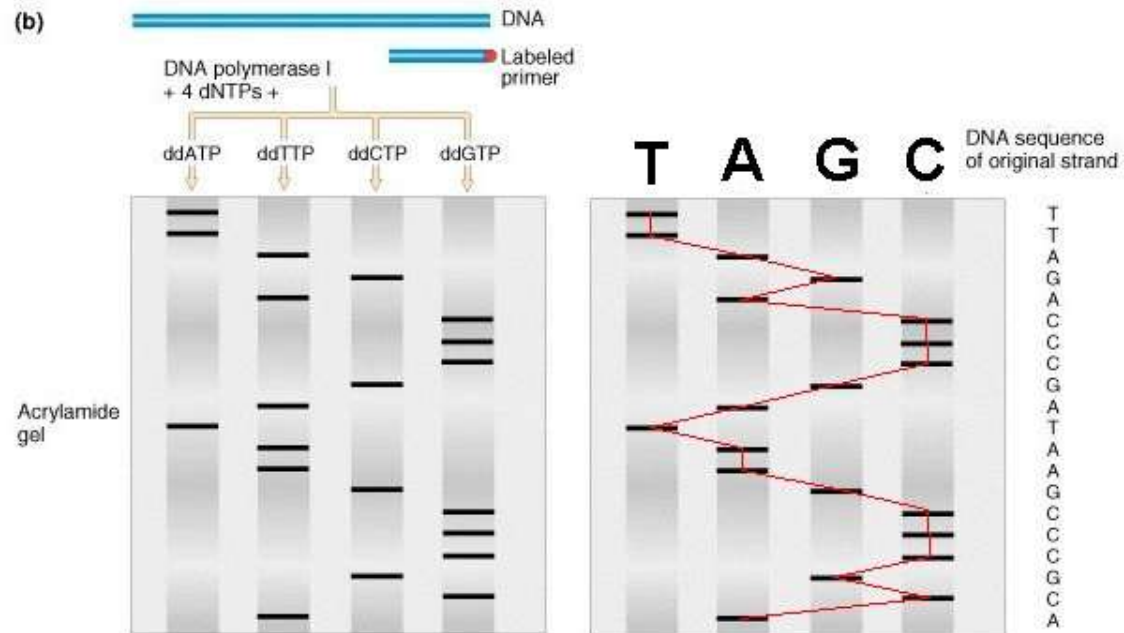
1977 Frederic Sanger (druhá Nobelova cena, první dostal za objev struktury proteinů)

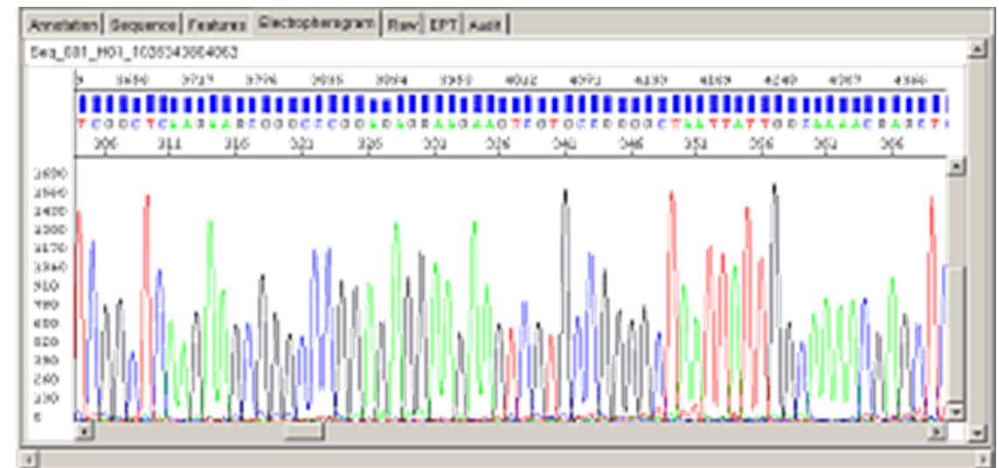
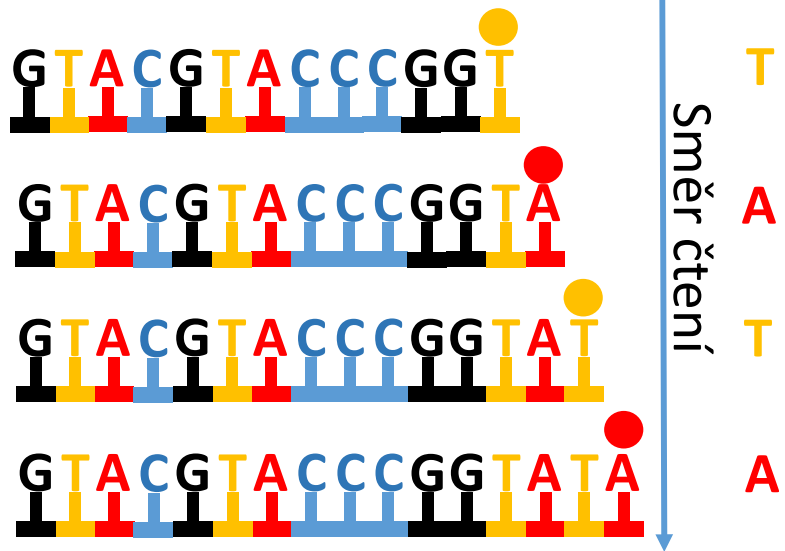

Sangerovo sekvenování

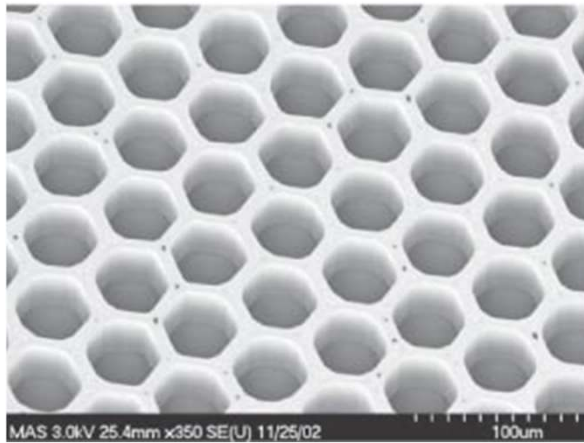
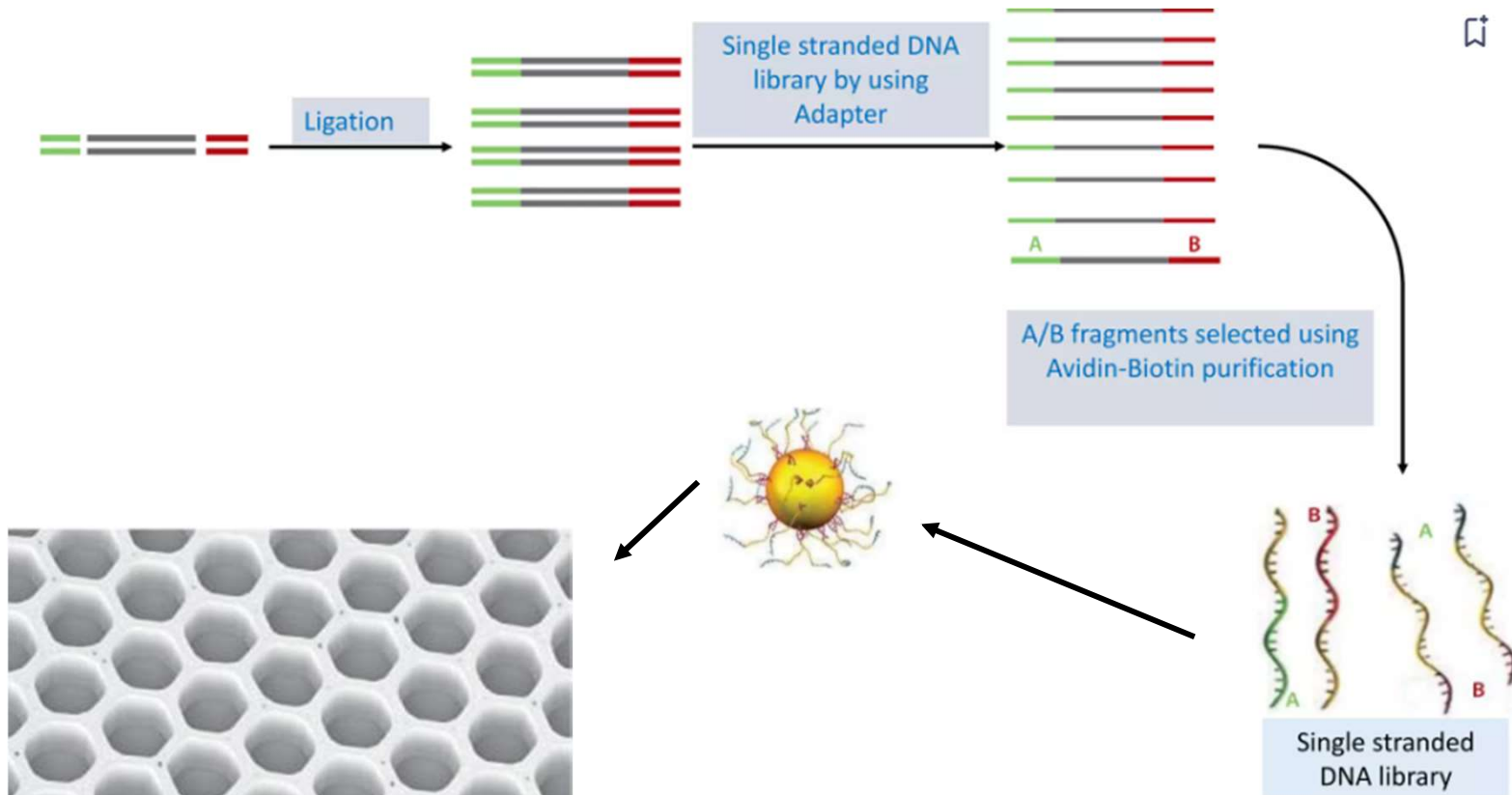
(b)

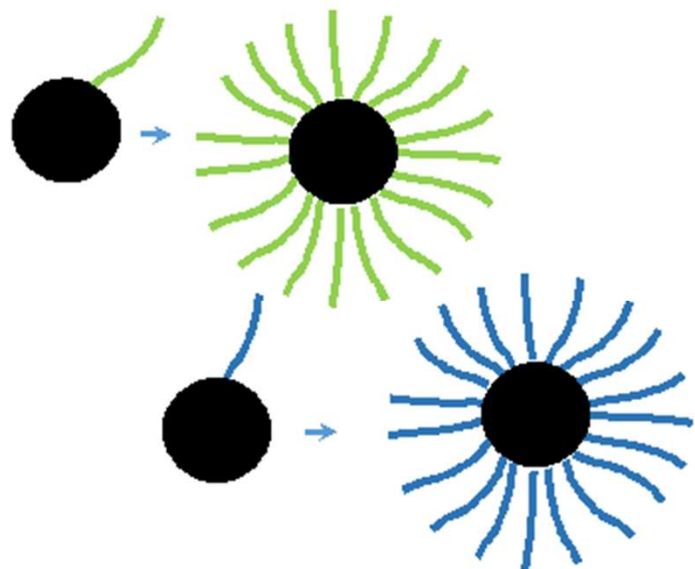
New generation sequencing

454

Roche 454 LifeSciences Genome Sequencer

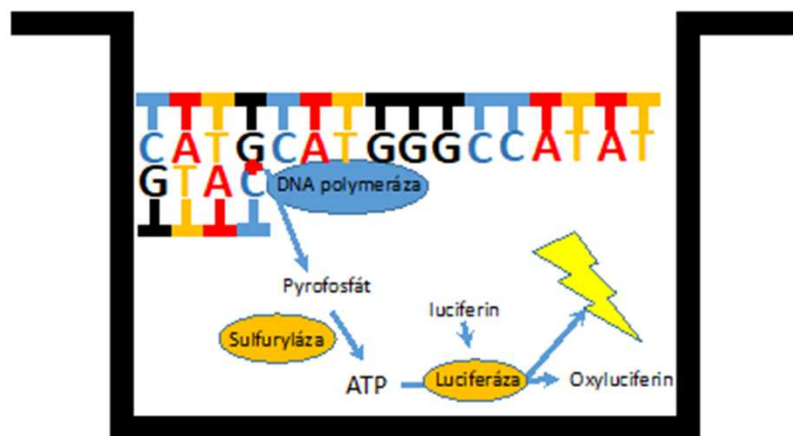

1. DNA je navázána na mikrokuličku na které je posléze enzymatickou reakcí namnožena

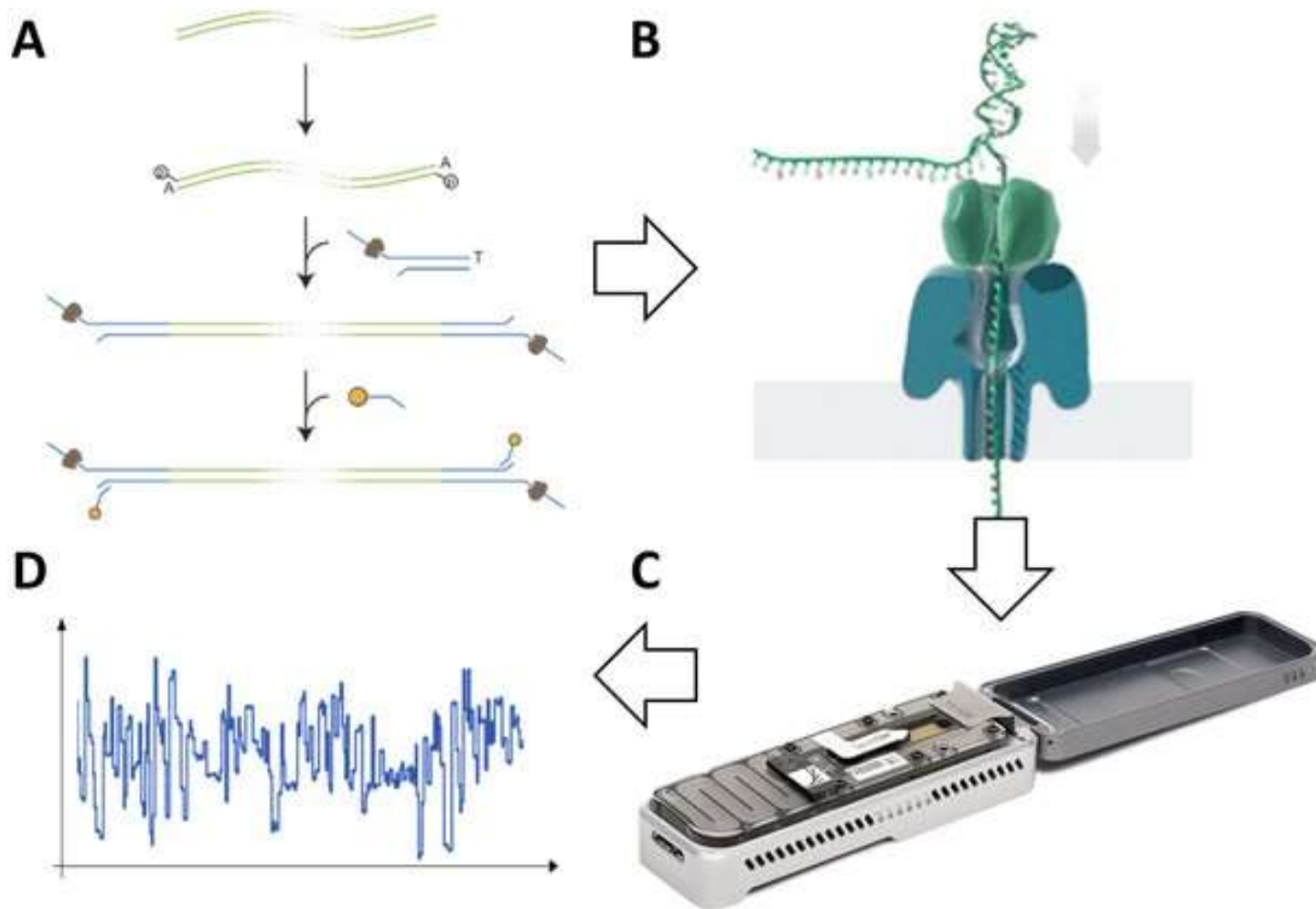

2. Mikrokuličky jsou vloženy do komůrek na 454 destičce

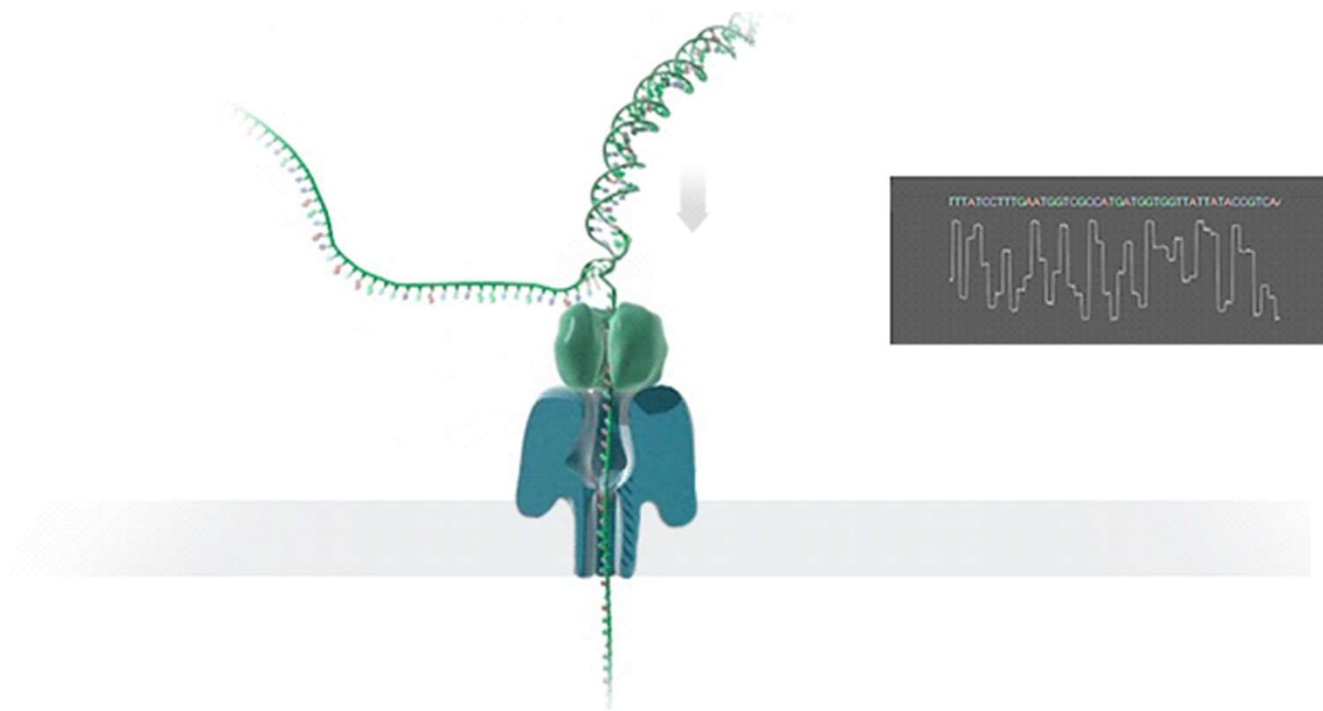

3. Vždy jeden typ nukleotid je přidán do reakční směsi. Při navázání nukleotidu se uvolní pyrofosfát (PPI), který je převeden Sulfurylázou na ATP. Luciferáza pak spotřebuje ATP a vyzáří světlo které je zachyceno kamerou

- **Hemolysin** ze *Staphylococcus aureus*
- díry/póry do membrány
- syntetická membrána

Nanopore Sequencing (Oxford Nanopore)

MinION:

Sekvenování genomů

Transkriptomů

Cílené sekvenování (targeted sequencing)

2048 pórů (R10 flow cell) do 48 Gb na jednu MinION Flow Cell!!

Od krátkých (velký počet) po extradlouhé ready do 4 Mb (!)

Co s těmi písmeny?

Co s těmi písmeny?

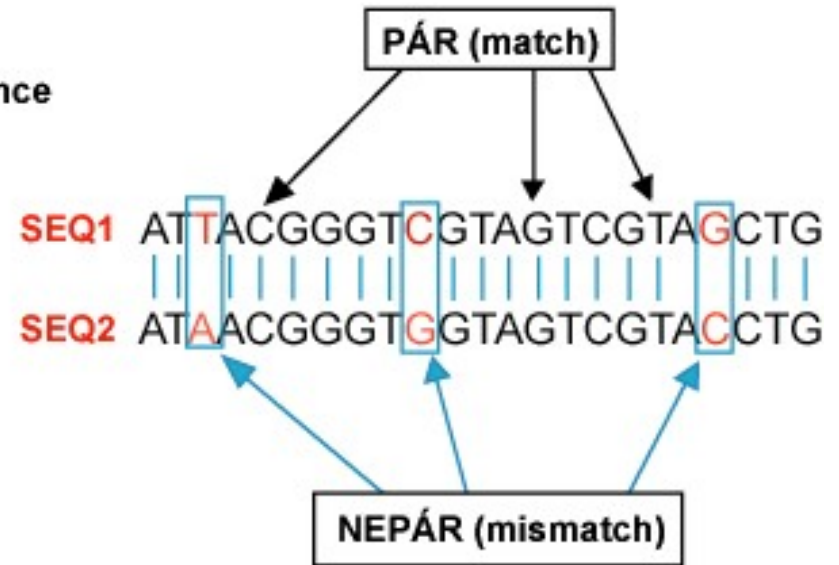
SEQ1

ATTACGGGTCGTAGTCGTAGCTG

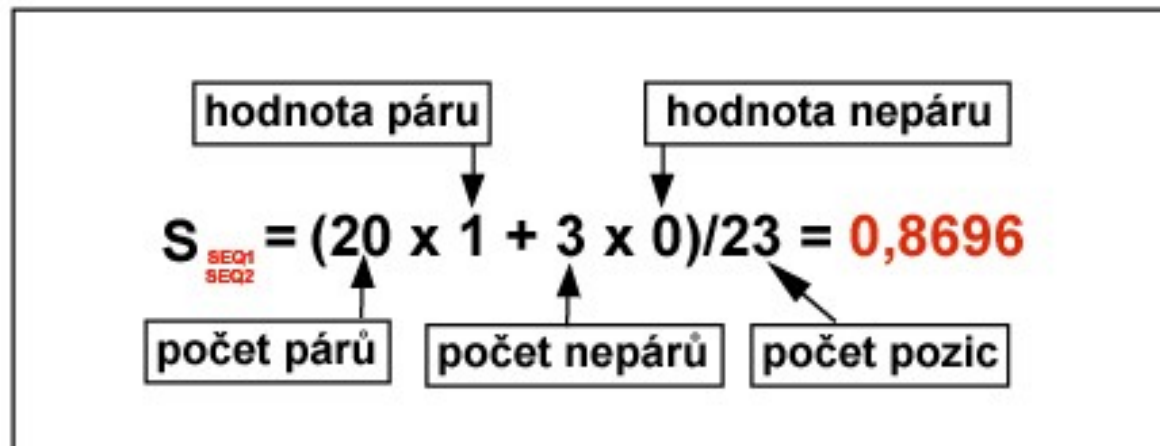
SEQ2

ATAACGGGTGGTAGTCGTACCTG

výchozí sekvence

výpočet normalizované hodnoty podobnosti

Mnohonásobné přiřazení (multiple alignment)

Local Alignment

Target Sequence

5' ACTACTAGATTACTTACGGATCAGGTACTTTAGAGGCTTGCAACCA 3'

||||| ||||| ||||| ||||| |||||

Query Sequence

5' TACTCACGGATGAGGTACTTTAGAGGC 3'

Global Alignment

Target Sequence

5' ACTACTAGATTACTTACGGATCAGGTACTTTAGAGGCTTGCAACCA 3'

||||| ||||| ||||| ||||| |||||

5' ACTACTAGATT-----ACGGATC--GTACTTTAGAGGCTAGCAACCA 3'

Query Sequence

ClustalX (1.83)

File Edit Alignment Trees Colors Quality Help

Multiple Alignment Mode Font Size: 10

1 Bonobos
2 Chimpanzee
3 human
4 Neandethal
5 Gorilla
6 Gibbon
7 Siamang
8 Orangutang

PHYLP-Alignment file created

clustalw.aln

File Edit Props Sites Species Footers Search: Goto: Help

```

se1=0 176 308
sgn-E210784 -LLYTFNIQDCCFTIGFYVNSKIQGLVGTQFLVYKGTLTSLVWPSKLNH...EKOSSIFIKTR--RKCKNQSIQVVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
SGN-E331863 -----NSKIQGLVGTQFLVYKGTLTSLVWPSKLNH...EKOSSIFIKTR--RKCKNQSIQVVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
SGN-E528173 -----PRPKIISYVFSVSKGSLTSLVWPSKFNH...EKOSSIFIKTR--RKSNQSIQVVARLFGPSIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
DY933423 1 -----TILSTIIOTN---NSFIOHGLIIPSKLNTSSS--VLDHHSFFIYKTP--SKTKKIHSS--PVARLFGPSIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
EG518863 3 EKIVSKLRERSLVFSGVLFCCYFNIEAFDLGPKRAEMCSLSADMLPTKLPKAYSDRRSNHS5555LFFNNR--RSK00NQSIQVVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPSTLPRTYTLTHSDIT
DR336221 3 EKIVSKLRERSLVFSGVLFCCYFNIEAFDLGPKRAEMCSLSADMLPTKLPKAYSDRRSNHS5555LFFNNR--RSK00NQSIQVVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPSTLPRTYTLTHSDIT
DR336226 1 -----EAFDLGPKRAEMCSLSADMLPTKLPKAYSDRRSNHS5555LFFNNR--RSK00NQSIQVVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPSTLPRTYTLTHSDIT
EG518164 6 EKIVSKLRERSLVFSGVLFCCYFNIEAFDLGPKRAEMCSLSADMLPTKLPKAYSDRRSNHS5555LFFNNR--RSK00NQSIQVVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPSTLPRTYTLTHSDIT
BF009410 3 LPHSSTNIKS---PFLHOGTTVSSSLKDWNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
AM704879 2 LPHSSTNIKS---PFLHOGTTVSSSLKDWNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
BM732130 2 LPHSSTNIKS---PFLHOGTTVSSSLKDWNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
BM892765 1 LPHSSTNIKS---PFLHOGTTVSSSLKDWNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
FG992800 1 LPHSSTNIKS---PFLHOGTTVSSSLKDWNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
BI893250 3 LPHSSTNIKS---PFLHOGTTVSSSLKDWNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
BM527004 3 LPDSSSTNIKS---PFLHOGTTVSSSLKDWNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
EV282002 2 LPHSSTNIKS---PFLHOGTTVSSSLKDWNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
BM886897 3 LPHSSTNIKS---PFLHOGTTVSSSLKDWNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
FK007461 1 LPHTPPVEKLNKYSLSFKVLDLISVLKDWNN--RNMCTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
FK007462 1 LPHTPPVEKLNKYSLSFKVLDLISVLKDWNN--RNMCTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
BM732169 3 LPHTPPVEKLNKYSLSFKVLDLISVLKDWNN--RNMCTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
CA852818 3 LPHTPPVEKLNKYSLSFKVLDLISVLKDWNN--RNMCTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
BU081785 3 --HTPPVLEKLNKYSLSFKVLDLISVLKDWNN--RNMCTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
FK026570 1 LPHTPPVEKLNKYSLSFKVLDLISVLKDWNN--RNMCTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
CA852182 3 -----AGXNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
BF425087 2 -----LPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPXNLPRTYTLTHSDIT
FK003617 1 -----GLFDLISVLKDW--NRMCTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
EV263114 3 -----TVSSSLKDWNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
AM307557 3 -----SVLKDNNRNRMGTLTTPVPLPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
BQ742486 3 -----LPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
CB648617 3 -----LPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
CB676753 1 -----LPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
CB664635 2 -----LPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
CT849426 2 -----LPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
BU081186 1 -----LPSKLNKPS---LSPHNSLFPYGR--RVG00KAMVPVARLFGPAIFEASKLVFLGVDEEK--HPGKLPRTYTLTHSDIT
FH273044 4 -----VLLGCCGQPYLKPSSLRYSYSEKNTINTQEISQGLTLP--IVPLSSP--HQSILPILSYGGTIDCKGTNHSGRRRRRECLCTYTATVWVIFSIY--DQYDTSSSARSYQCRWFATKTYIS
-----SLRFYSEKNTINTQEISQGLTLP--IVPLSSP--HQSILPILSYGGTIDCKGTNHSGRRRRRECLCTYTATVWVIFSIY--DQYDTSSSARSYQCRWFATKTYIS

```

Assembly

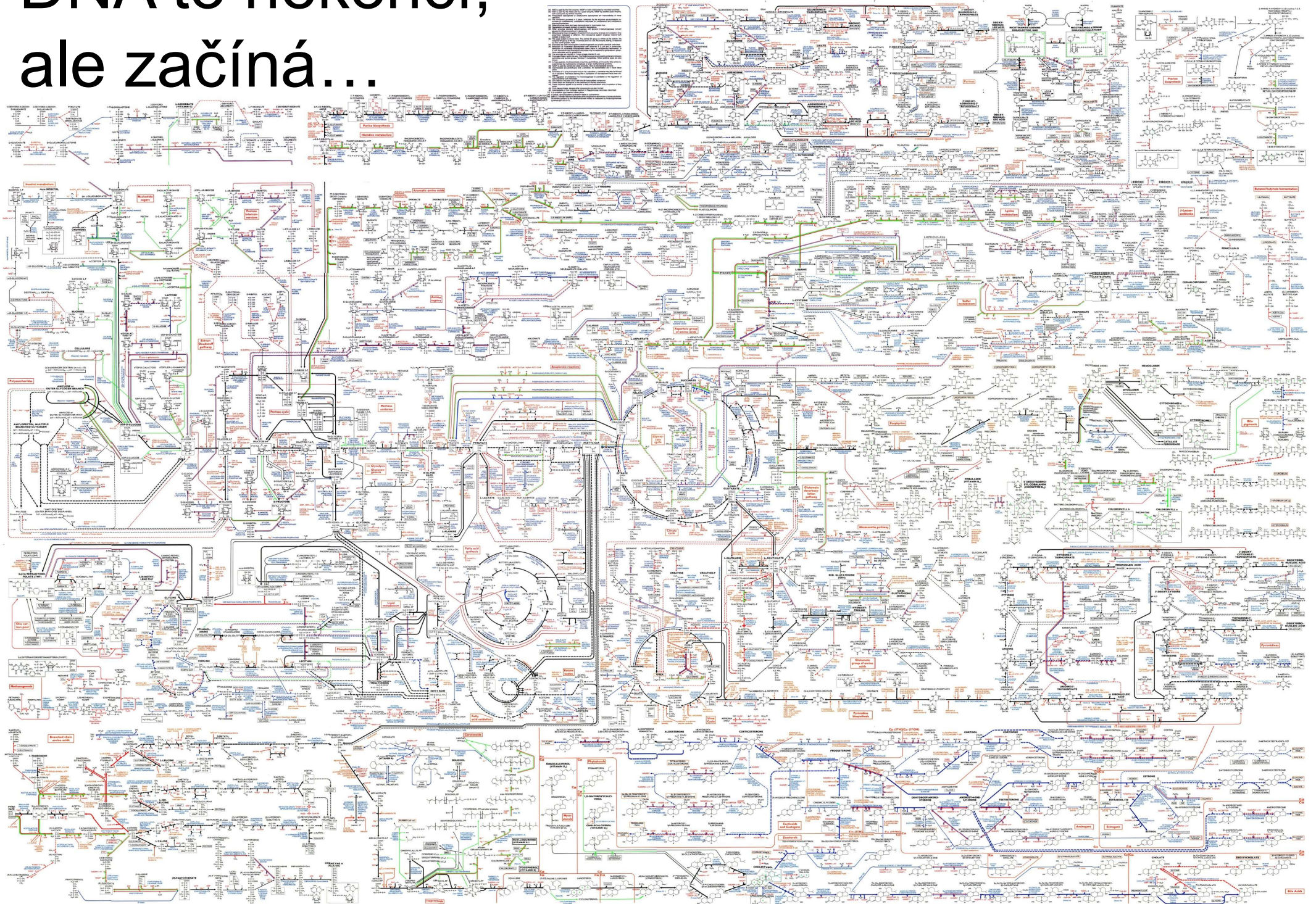
Window position: 0 5e05 1.0e06 1.5e06

81072 81792

81560 81570 81580 81590 81600 81610 81620 81630 81640

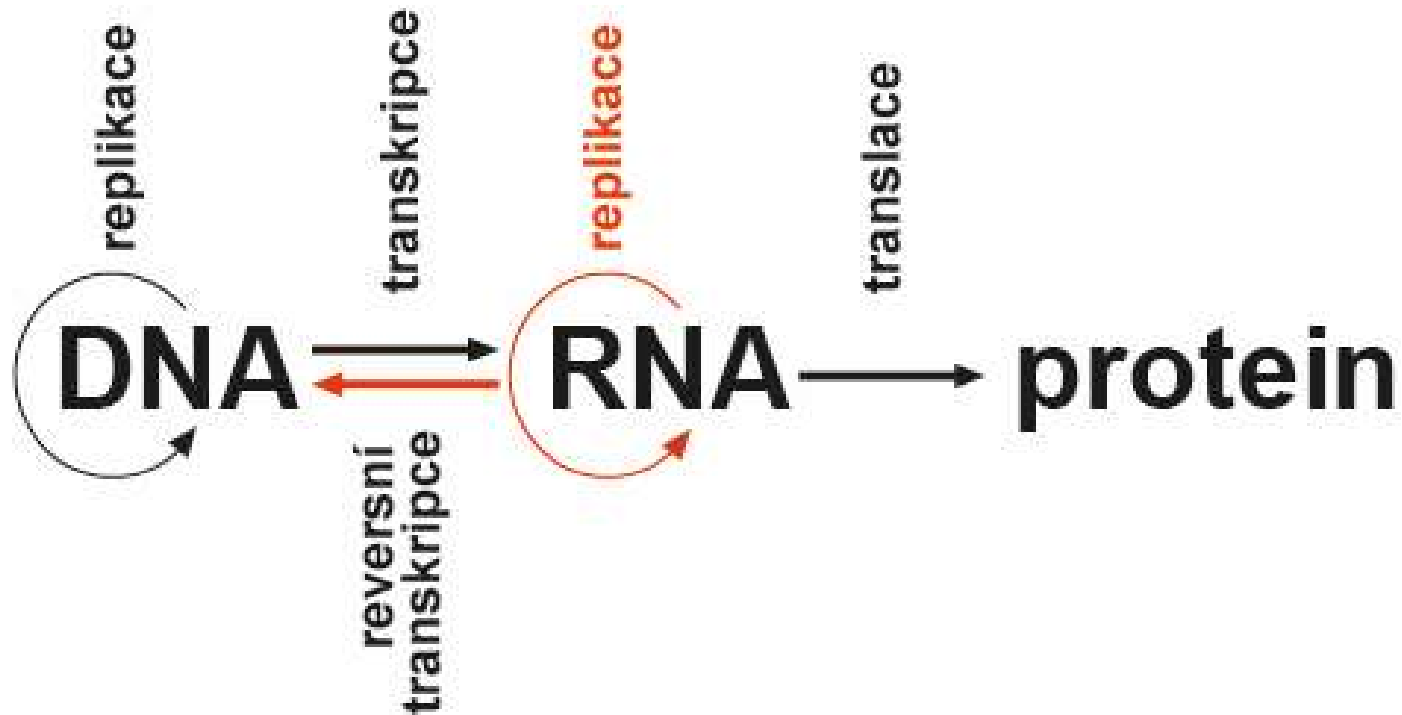
CGTGGGACTTTAAAAGGATGAAAGATTCCCTGGGAGGTAAAGCCAAAGAGGTAAAAGCCCTGATTTAAAATTCTTTTG

DNA to nekončí,
ale začíná...

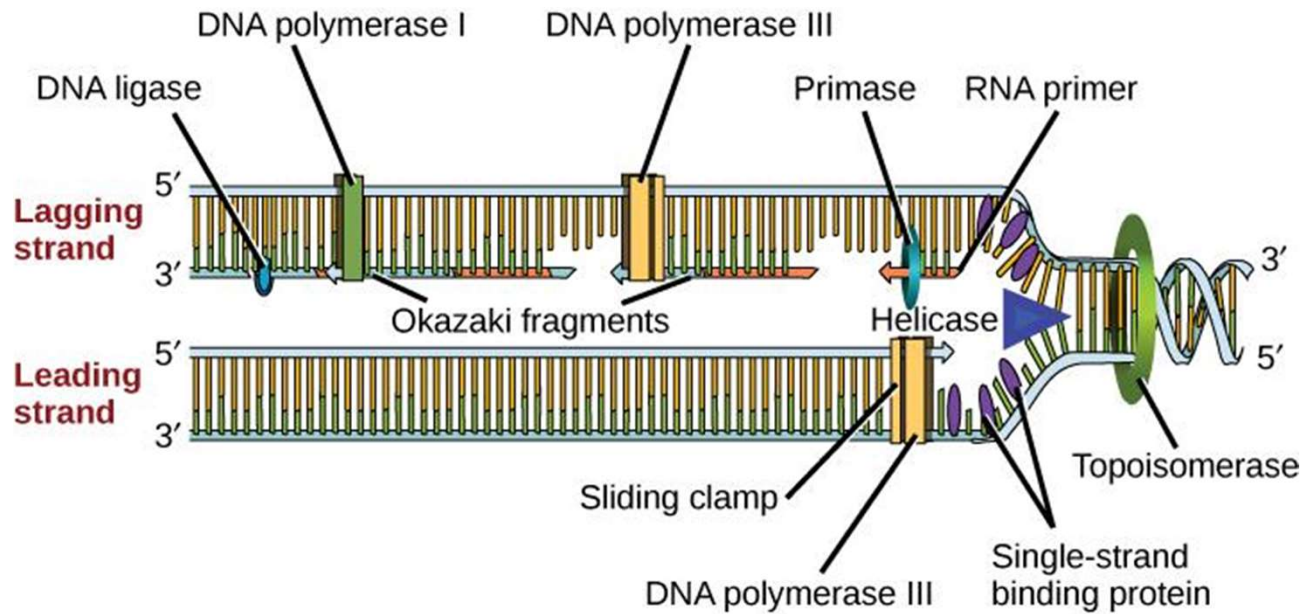
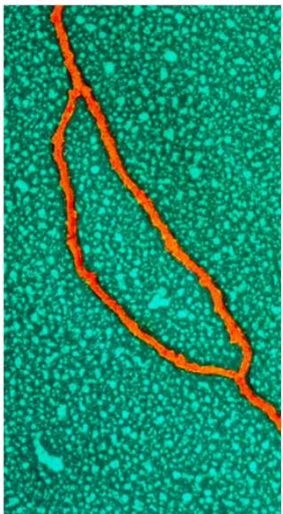
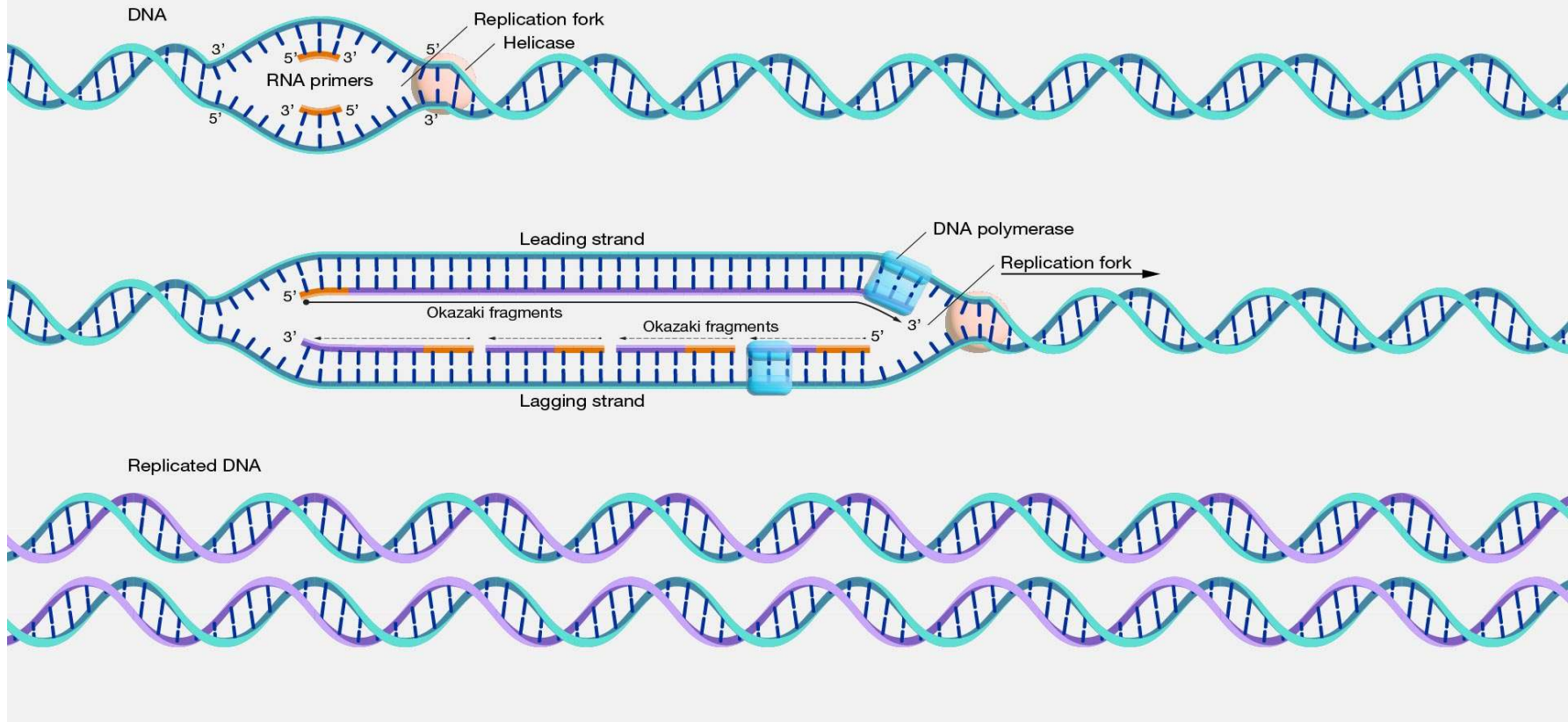

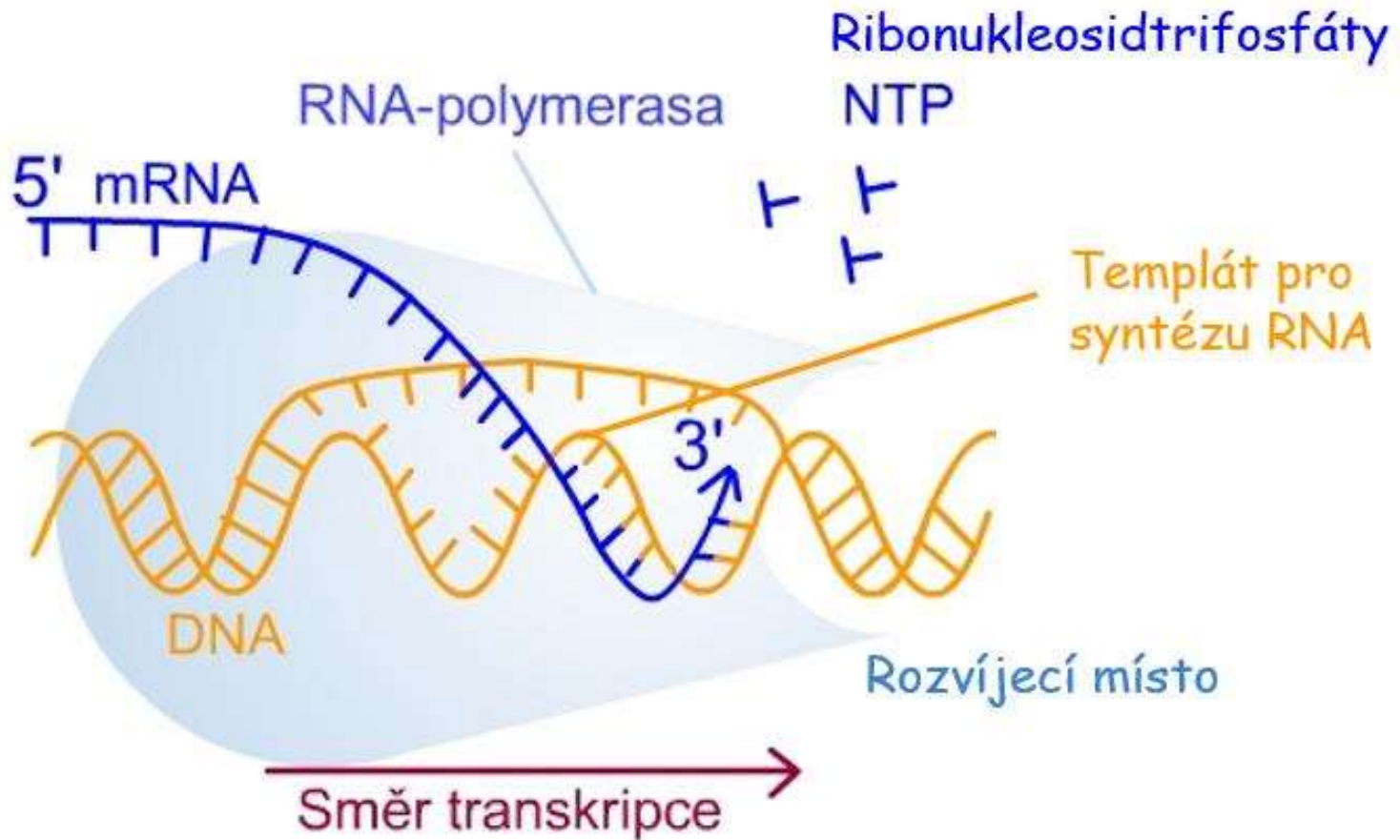
Centrální dogma molekulární biologie

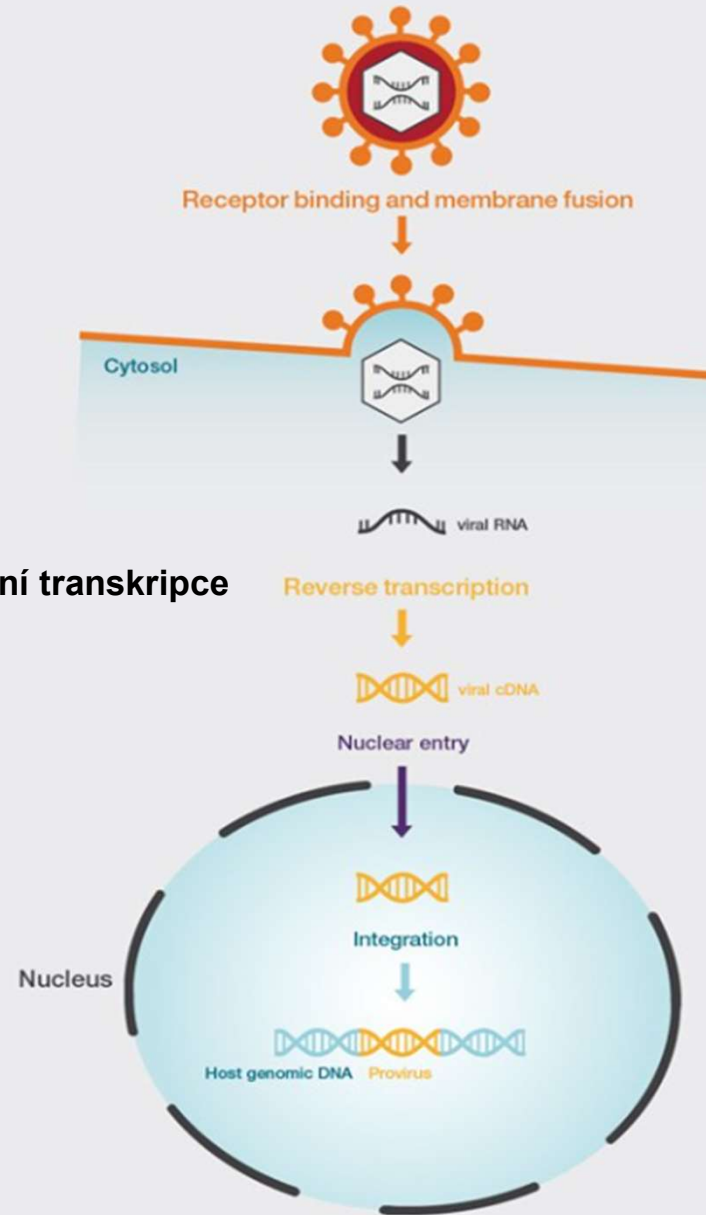
Replikace DNA

Transkripce

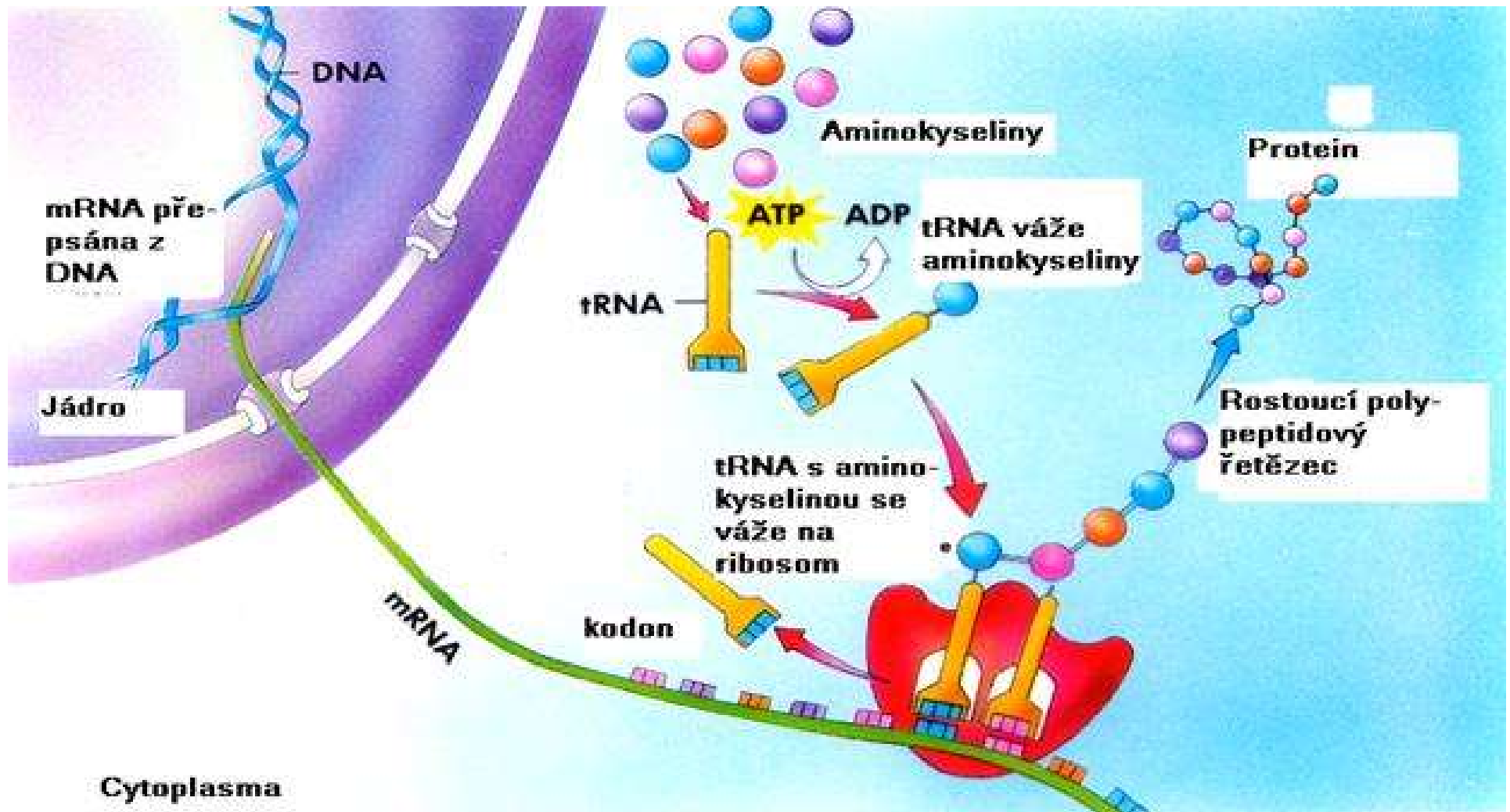

Retroviral integration

Reversní transkripce

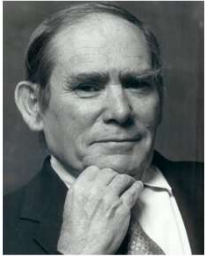
Translace

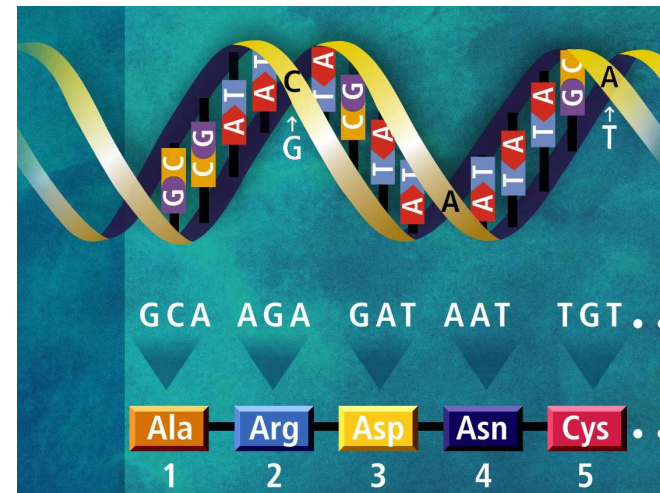
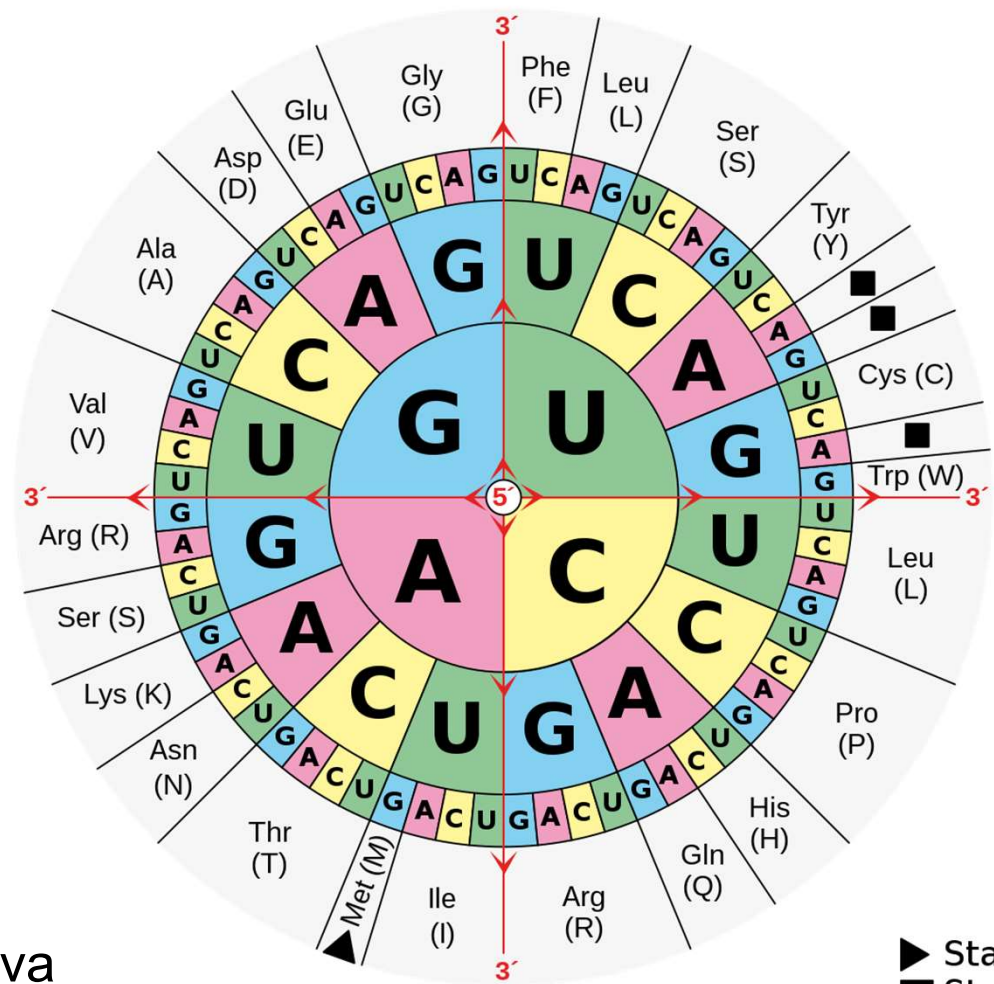
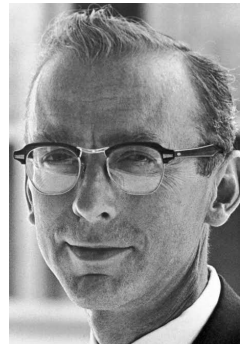
George Gamow
(1094-1968)
teoretický předpoklad

Francis Crick, Sydney Brenner, Leslie Barnett a R.J. Watts-Tobin
experimentální důkaz

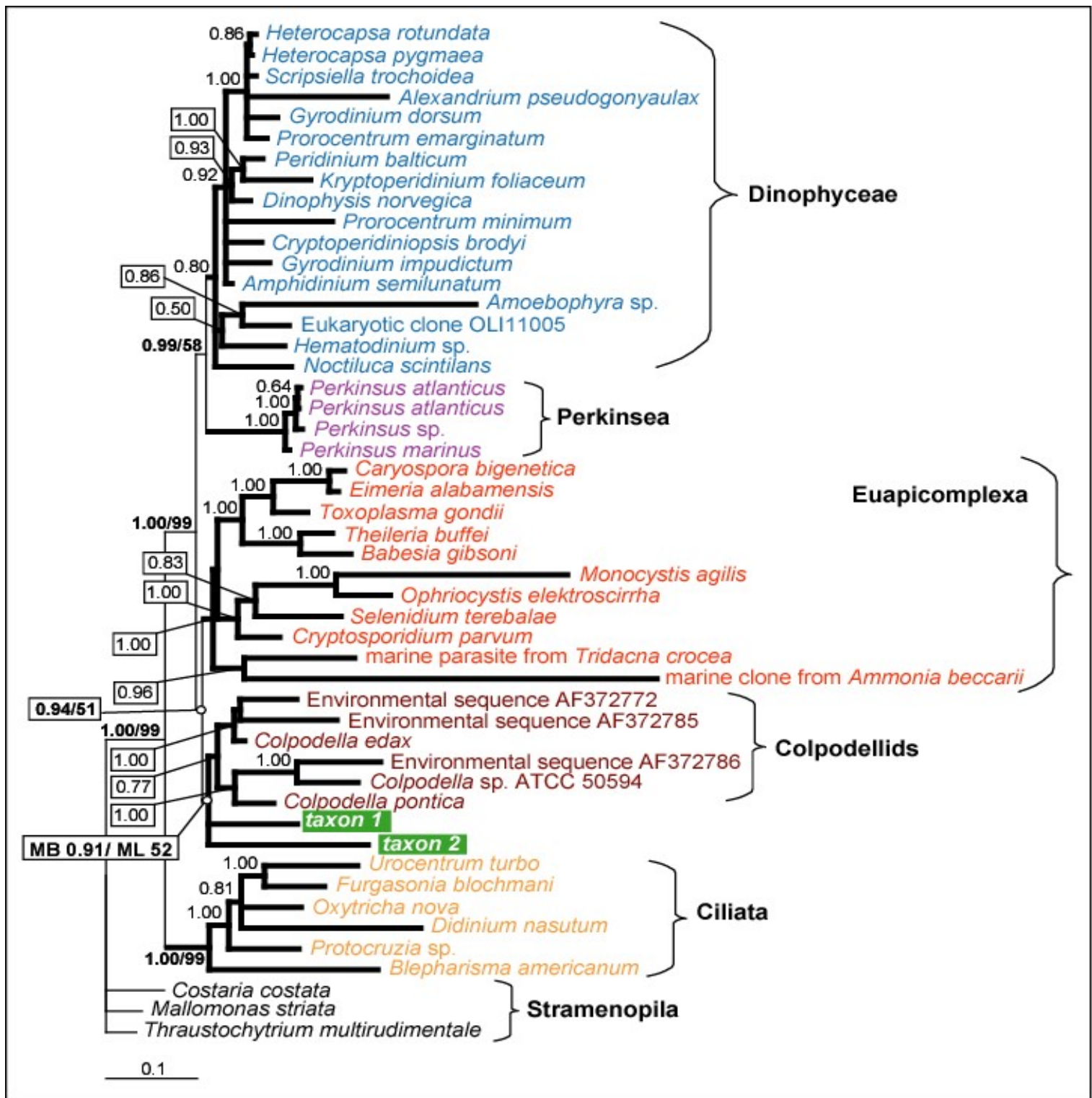
Marshall Nirenberg, Har Gobind Khorana a Robert W. Holley (Nobelova cena 1968) Role RNA v translaci

Translace *in silico*

atggagctgagagtcgggaacaggtaccggctgggcccgaagatcggcagcggctccttcgggagacatctatctcggtac
ggacattgctgcaggagaagaggttgccatcaagcttgaatgtgtcaaaaccaaaccctcagctccacattgagagca
aatctacaagatgatgcagggaggagtgggcatccccaccatcagatgggtgcggggcagagggggactacaacgtcatg
gtgatggagctgctggggccaagcctggaggacctcttcaacttctgctccaggaaattcagcctcaaaaccgtcctgct
gcttctgaccaaagatgatcagtcgcatcgaatacattcattcaagaacttcatccaccgggatgtgaagccagacaact
tcctcatgggctggggaagaagggaacactgggtgtacatcatcgacttcgggctggccaagaagtaccgggatgcacgc
accaccagcacatcccctatcgtgagaacaagaacctcacggggacggcgcggtacgcctccatcaacacgcaccttgg
aattgaacaatcccgaagagatgacttggagtctctgggctacgtgctaattgacttcaacctgggctctctcccctggc
aggggctgaaggctgccaccaagagacagaaatacgaaggattagcgagaagaaaatgtccacccccatcgaagtgttg
tgtaaaggctacccttccgaatttgccacatacctgaatttctgcccgttccttgcgttttgacgacaagcctgactactc
gtacctgcccagccttttccggaatctgttccatcgccagggttctcctatgactacgtgttcgactggaacatgctca
aatttgggtgccagccgggcccggatgacgccgagcgggagcgcagggaccgagaggagcggctgagacactcgccgaac
ccggctaccgcggcctccttccacagcctcggccgcctgccccgggacgcaggaagtggctccccccacaccctcac
ccctacctcacacagggtaaacctccccccggccgtctccggcatggagagagagcggaaagtgagtatgcggctgc
accgcggggcccccgtaacatctcctcgtccgacctcacaggccgacaagatacctctcgcatgtccacctcacagaat
agcattcctttcgaacaccacggcaagtag

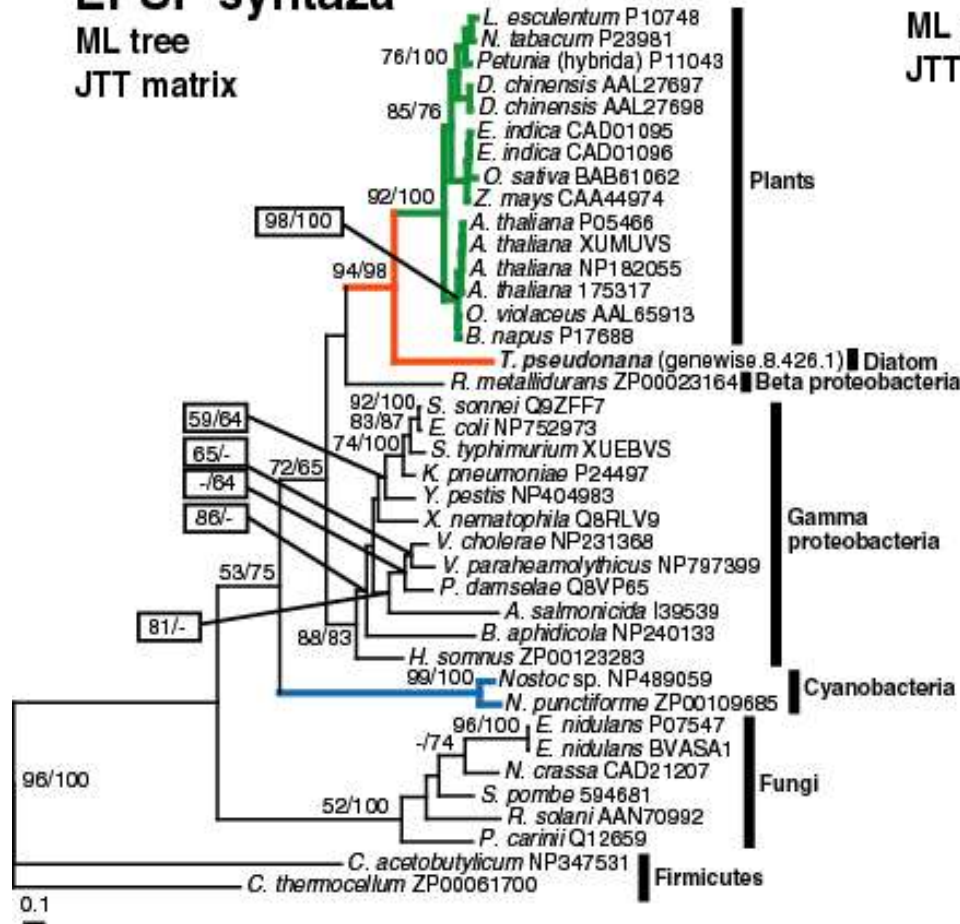
MELRVGNRYRLGRKIGSGSFGDIYLGTDIAAGEEVAIKLECVKTKHPQLHIESK
IYKMMQGGVGIPTIRWCGAEGDYNVMVME LLGPSLEDLNFNFC SRKFSLKTVLLL
ADQMISR IEYIHSKNFIHRDVKPDNFLMGLGKKGNLVYIIDFGLAKKYRDARTH
QHIPYRENKNLTGTARYASINTHLGIEQSRRDDLES LGYVLMYFNLGSLPWQGL
KAATKRQKYERISEKKMSTPIEVLCKGYPSEFATYLNFCRSLRFDDKPDYSYLR
QLFRNLFHRQGF SYDYVFDWNMLKFGASRAADDAERERRDREERLRHSRNPATR
GLPSTASGR LRGTQEVAPPTPLTPTSHTANTS PRPVSGMERERKVS MR LHRGAP
VNISSDLTGRQDTSRMSTS QNSIPFEHHGK.

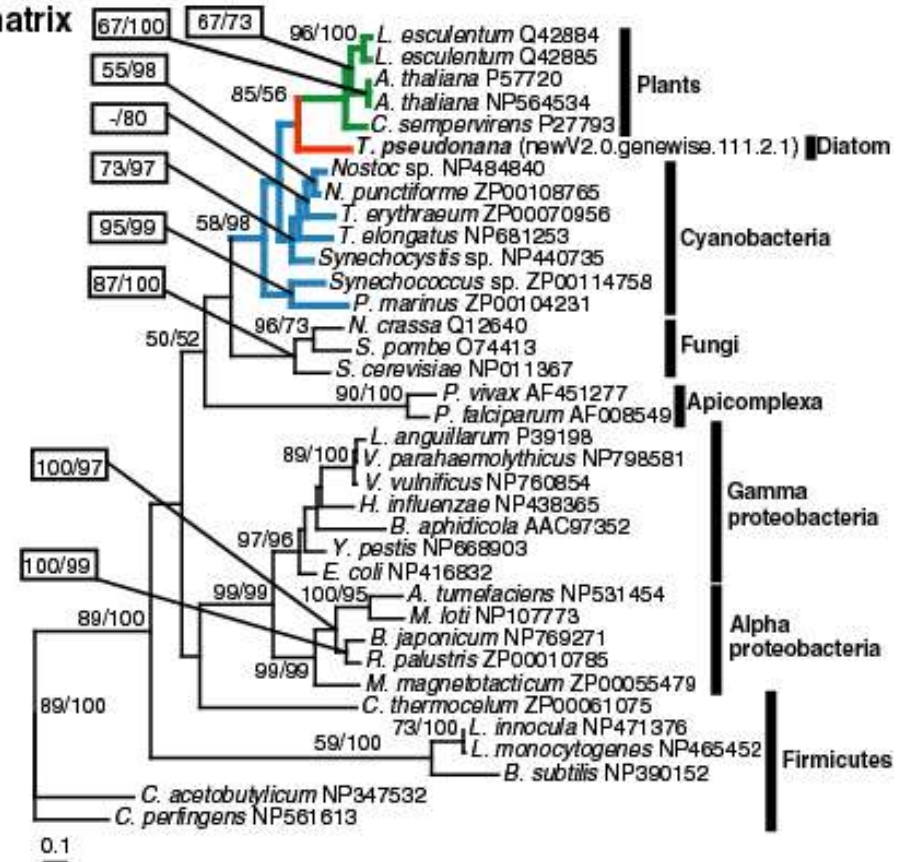
EPSP syntáza

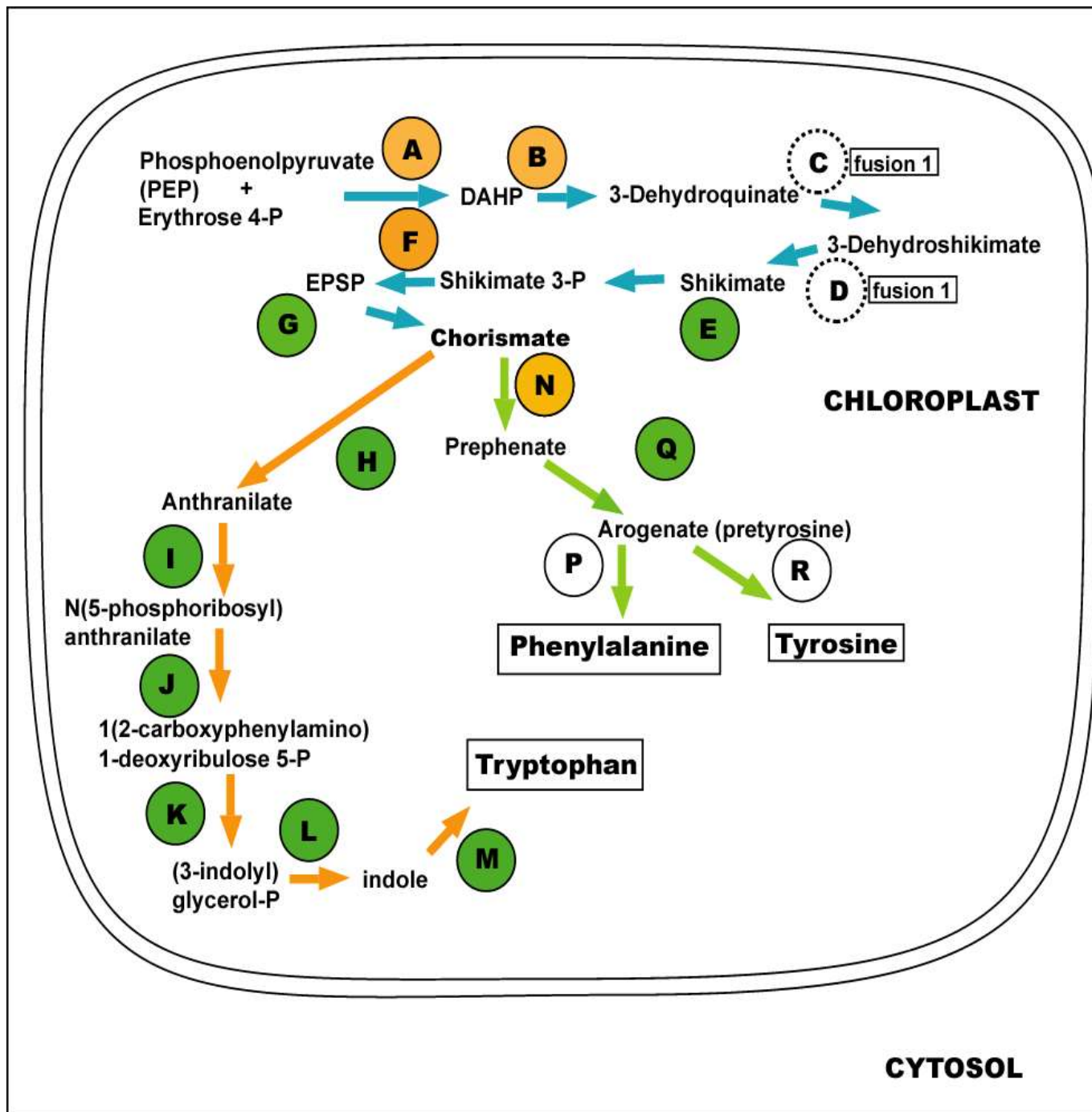
ML tree
JTT matrix

Chorismát syntáza

ML tree
JTT matrix

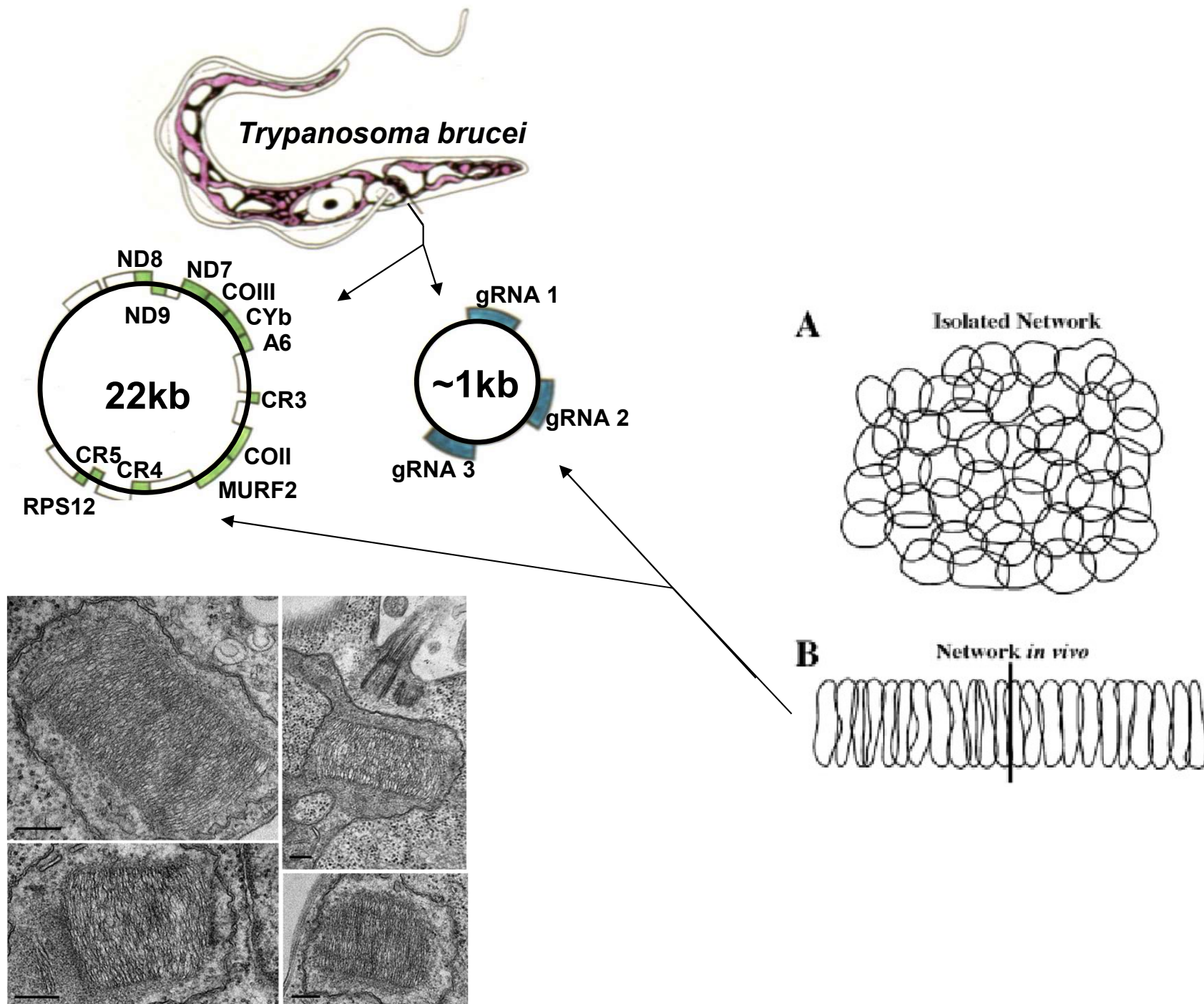

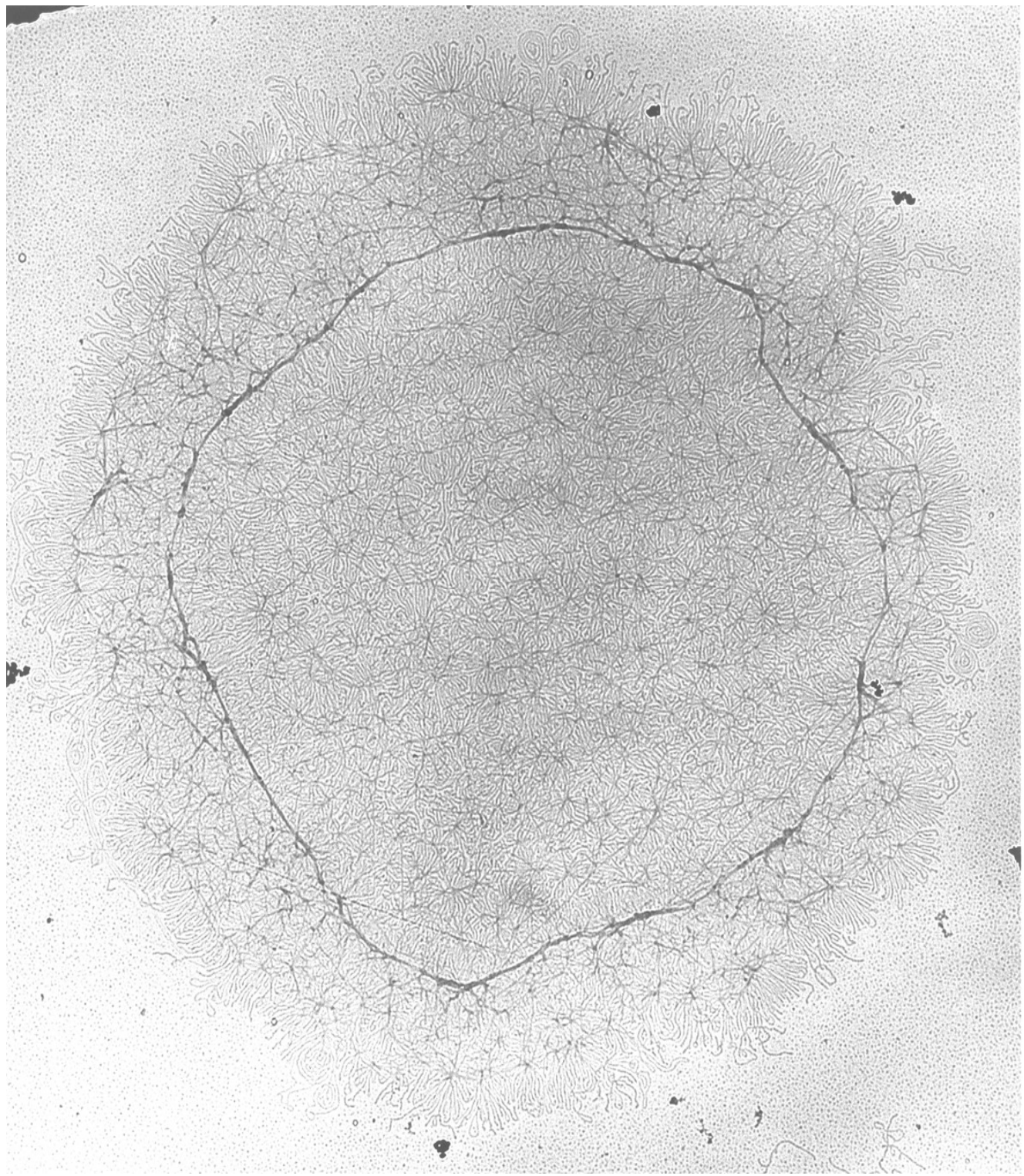

Syntéza aromatických aminokyselin

- A** - DAHP synthase
- B** - 3-Dehydroquinate synthase
- C** - 3-Dehydroquinate dehydratase
- D** - Shikimate dehydrogenase
- E** - Shikimate kinase
- F** - EPSP synthase
- G** - Chorismate synthase
- H** - Anthranilate synthase
- I** - Anthranilate posphoribosyl transferase
- J** - N(5-posphoribosyl) anthranilate isomerase
- K** - Indole-3-glycerol-P synthase
- L** - Tryptophan synthase alpha
- M** - Tryptophan synthase beta
- N** - Chorismate mutase
- Q** - Prephenate aminotransferase
- R** - Arogenate dehydrogenase
- S** - Arogenate dehydratase

Mitochondriální genom (kinetoplast DNA) kinetoplastidů

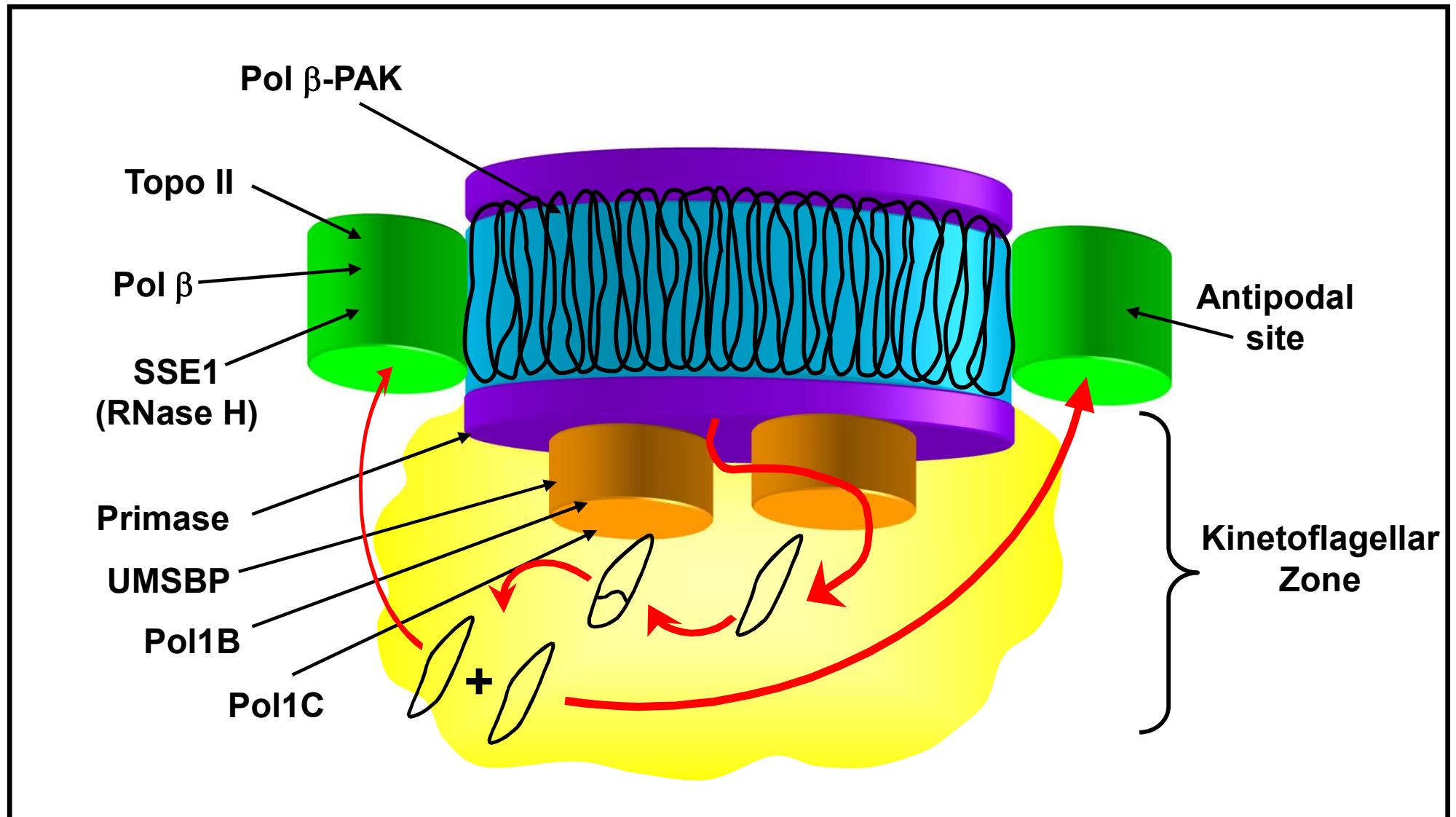
T. brucei ATPase 6 mRNA

edited

```

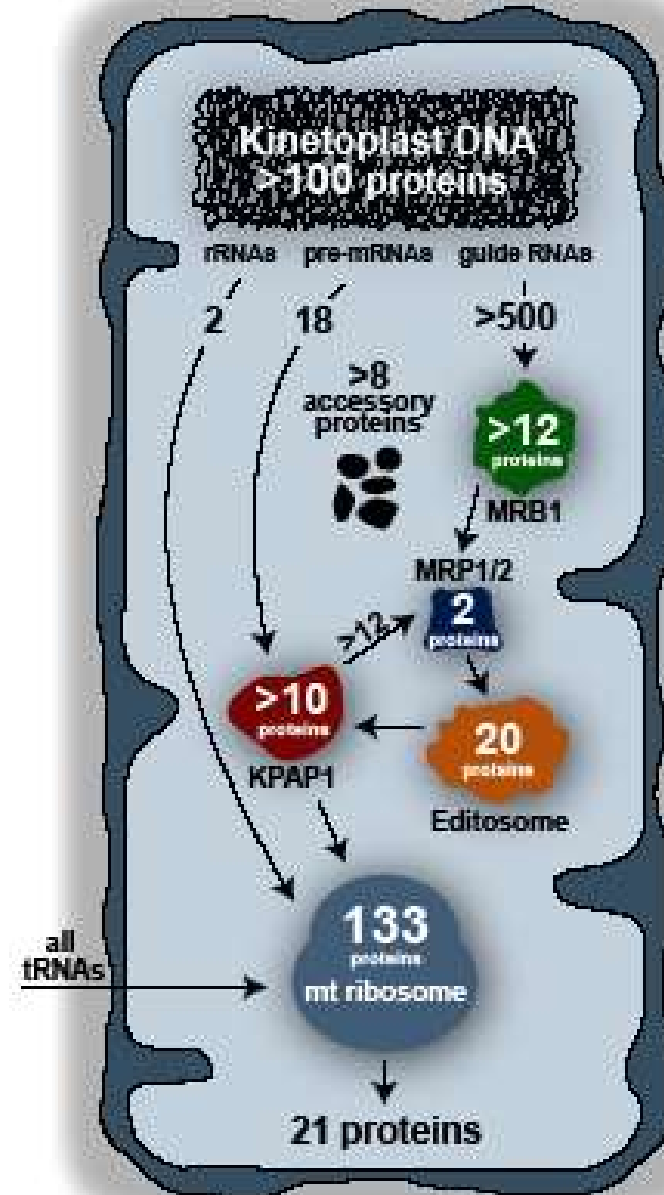
                                     M F L F F F C D
L F W L R L L L C M Y Y C V W S R L C F
  I V Y F N C L M L I F D F L L F C L F
  D L Y L F V G L C      L F L L L W F M L
  F N L Y S L I L Y Y   C I T Y L      N L Y
  L L F C I V F L L Y I A F L F L F C F
  L C D F F L F N N L L V G D      S F M D
  V F F I      R F L L C F L E C F S L L C R
  C L S T F L R L F C N L L S S H F L L
  L M F F D F F Y F I F V F F F W C F L
  L L I Y F I Y F C V L F L F I I L C V F
  I F V G F I C      R H I T      V I Y F L ter
```

Model replikace kinetoplastové DNA

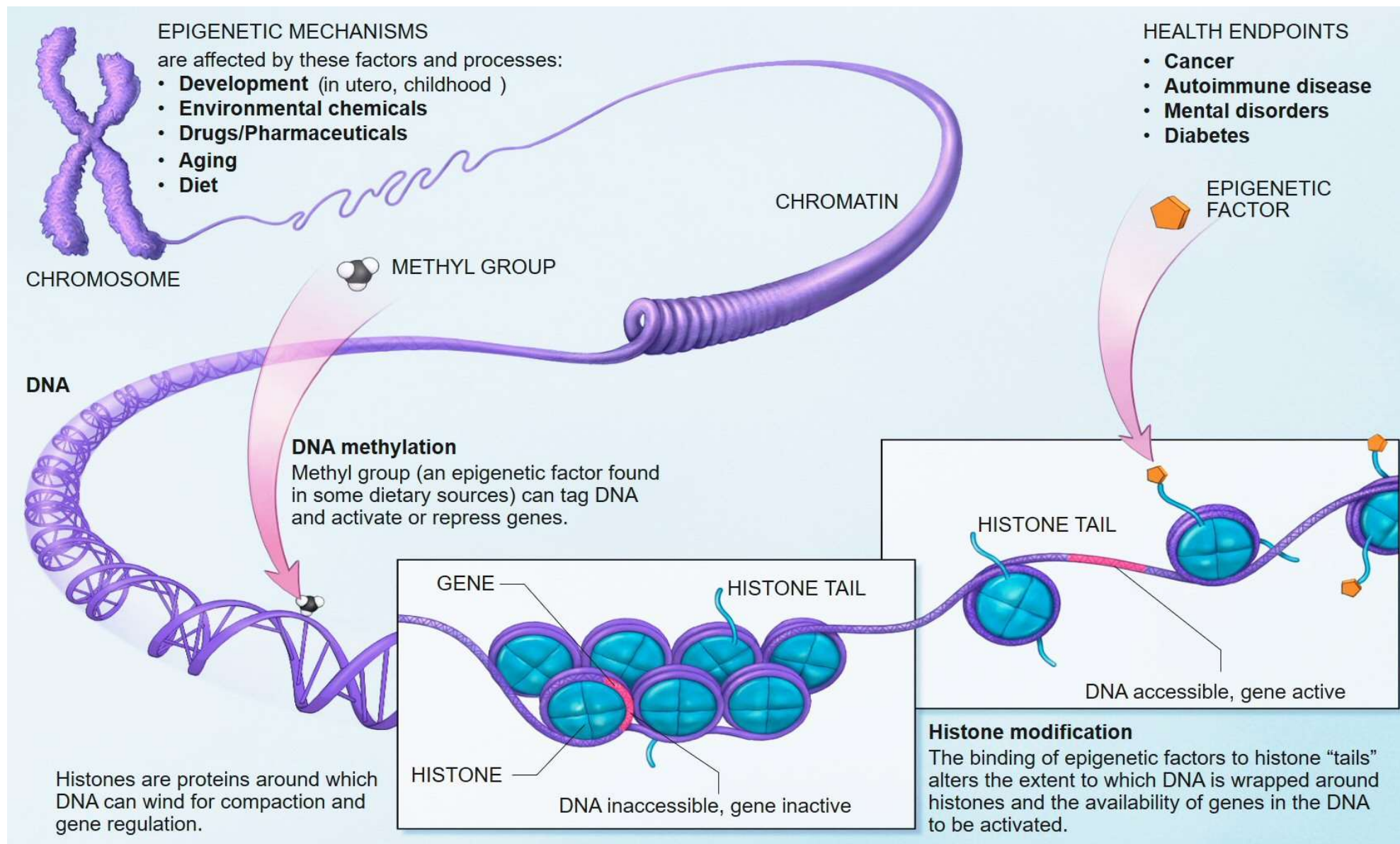
Zjednodušený pohled na mitochondriální transkripci, editování a procesování RNA u *Trypanosoma brucei*

Nejméně 300 proteinů je třeba pro produkci pouhých 21 proteinů v procyklickém stádiu *T. brucei* a pouze jediného proteinu v krevním (bloodstream) stádiu.

Negenetická dědičnost

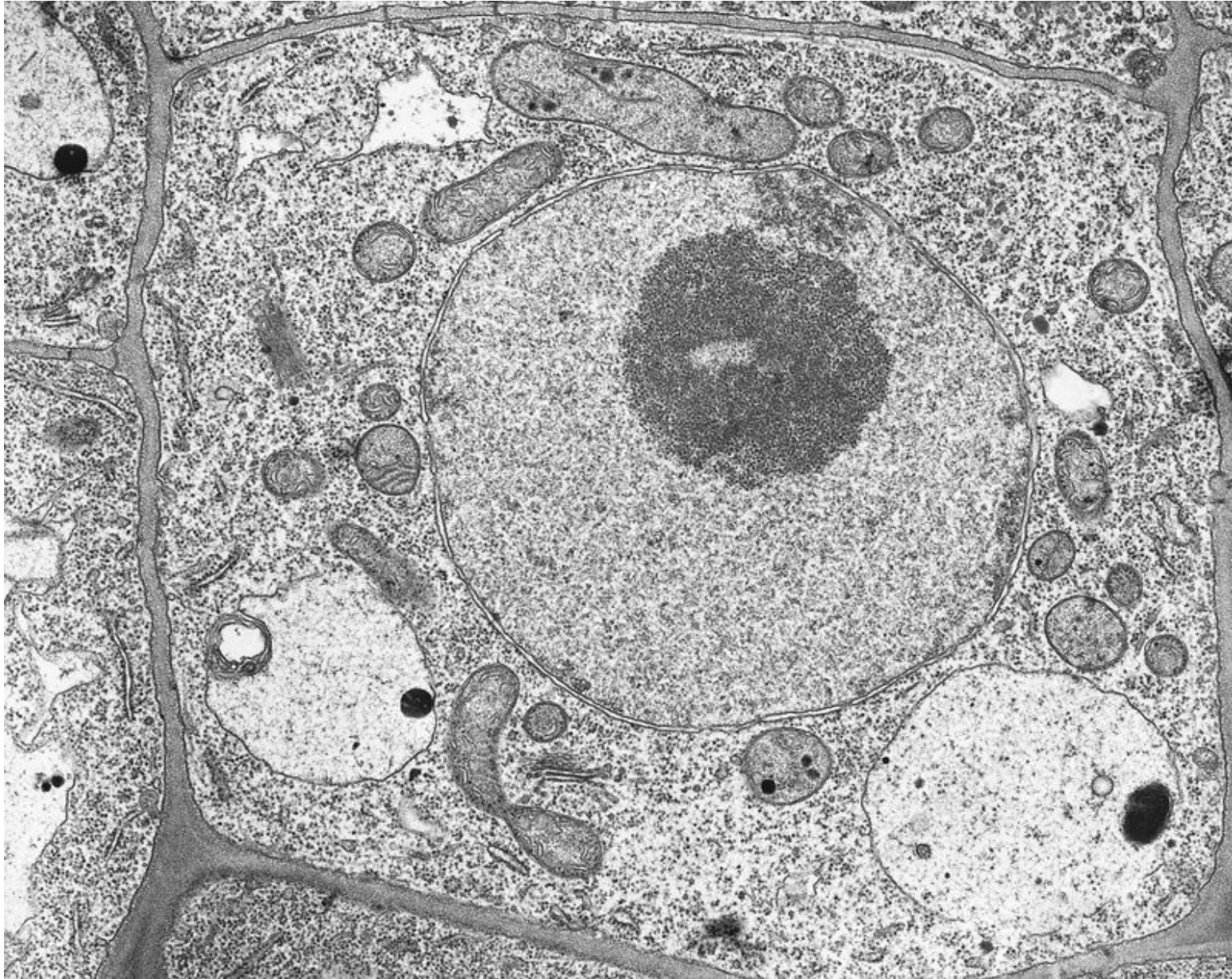
Epigenetické faktory: acetylace histonů, metylace DNA, genomický imprinting

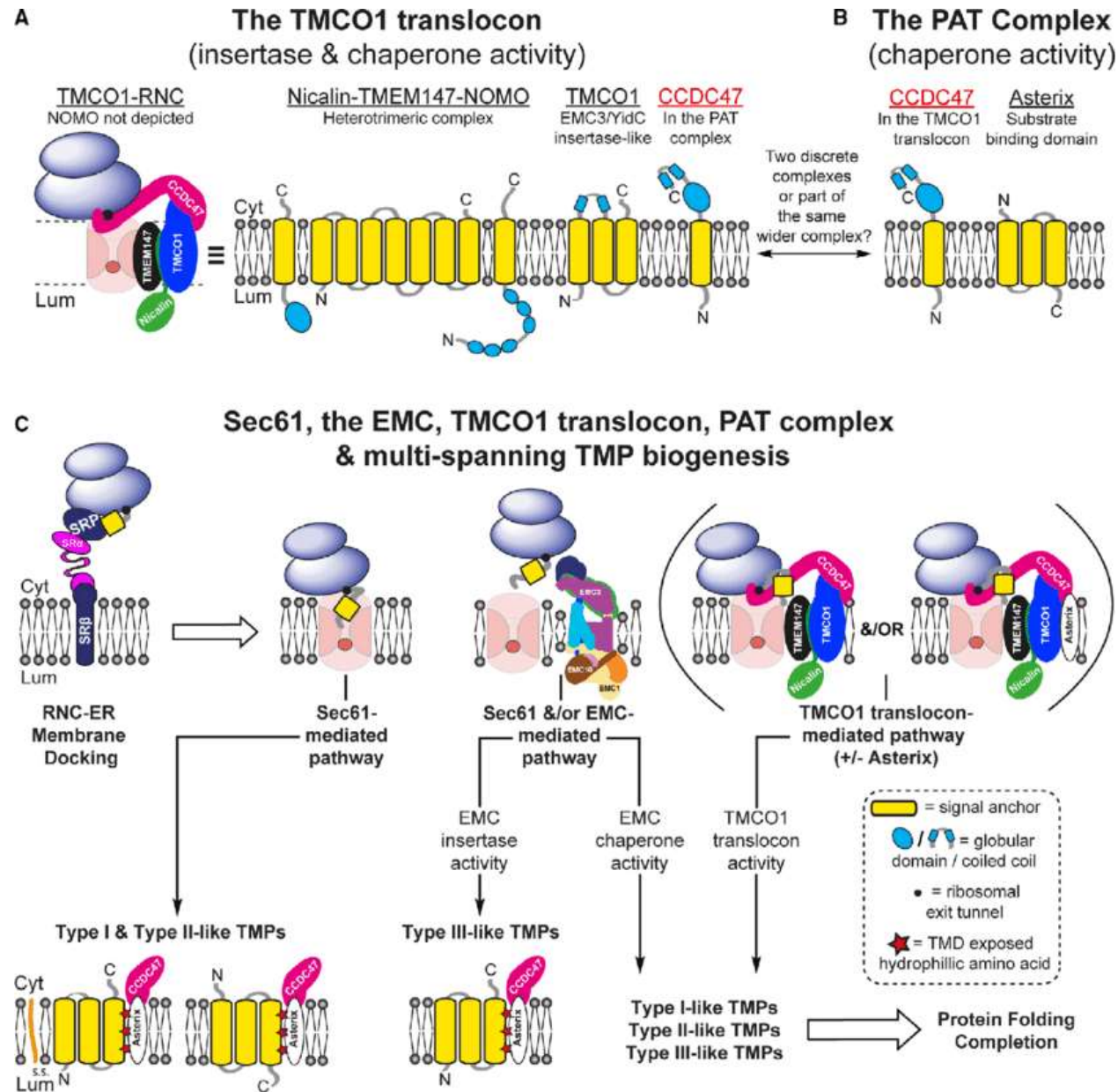
Negenetická dědičnost

Cytoplasma

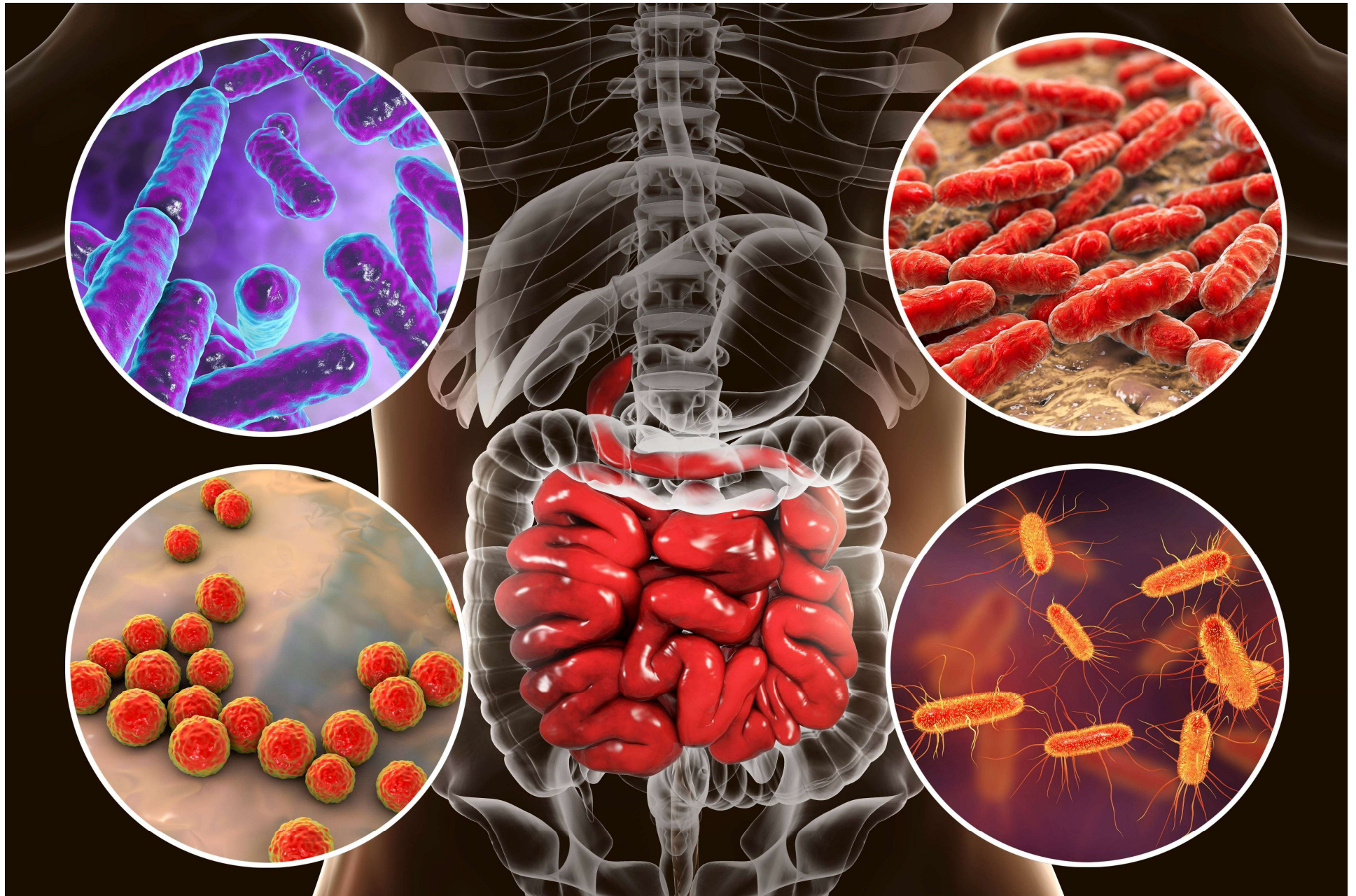
Negenetická dědičnost

Membrány (fosfolipidy, glykolipidy, steroly, proteiny)

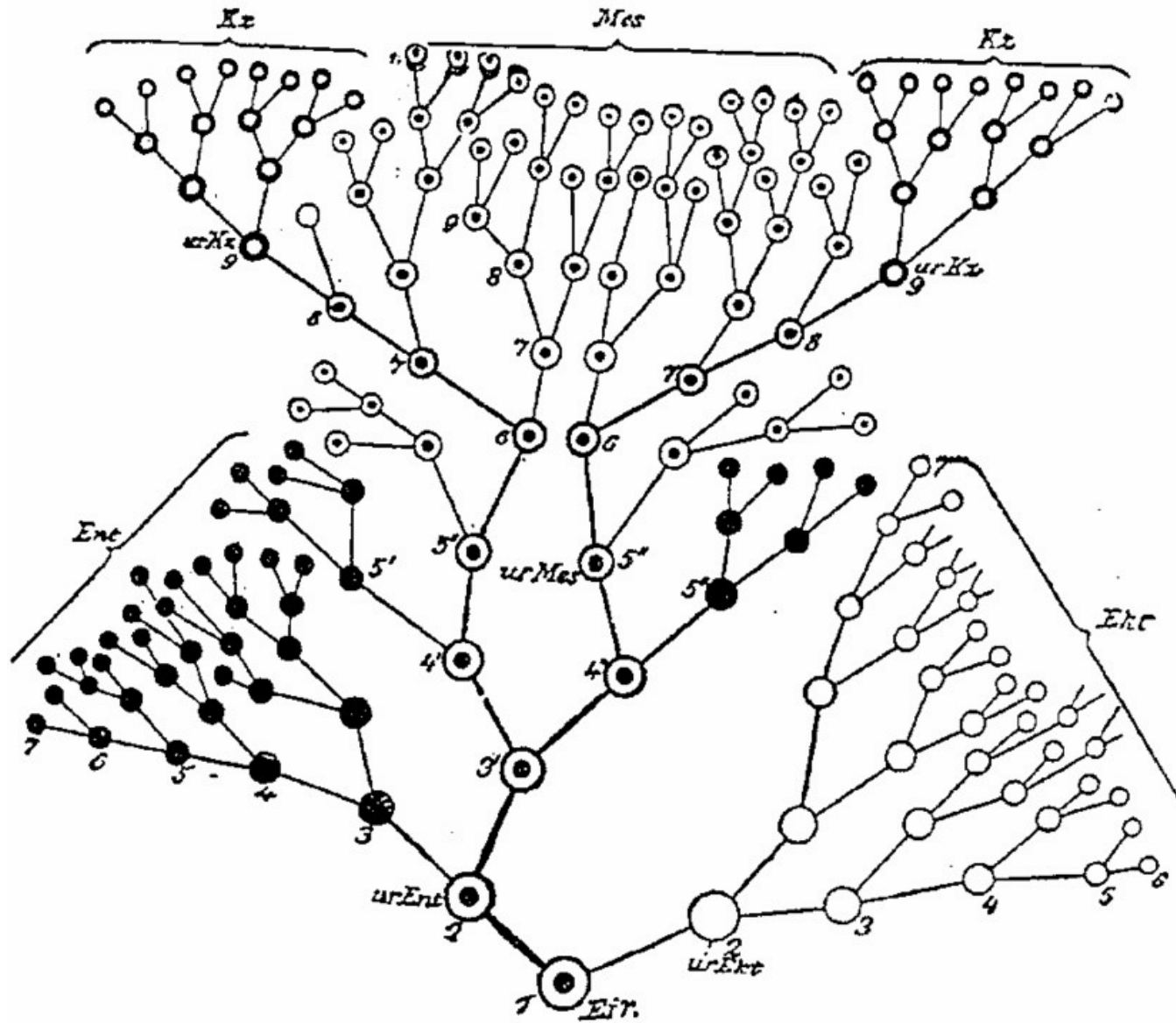
Negenetická dědičnost

Mikrobiom

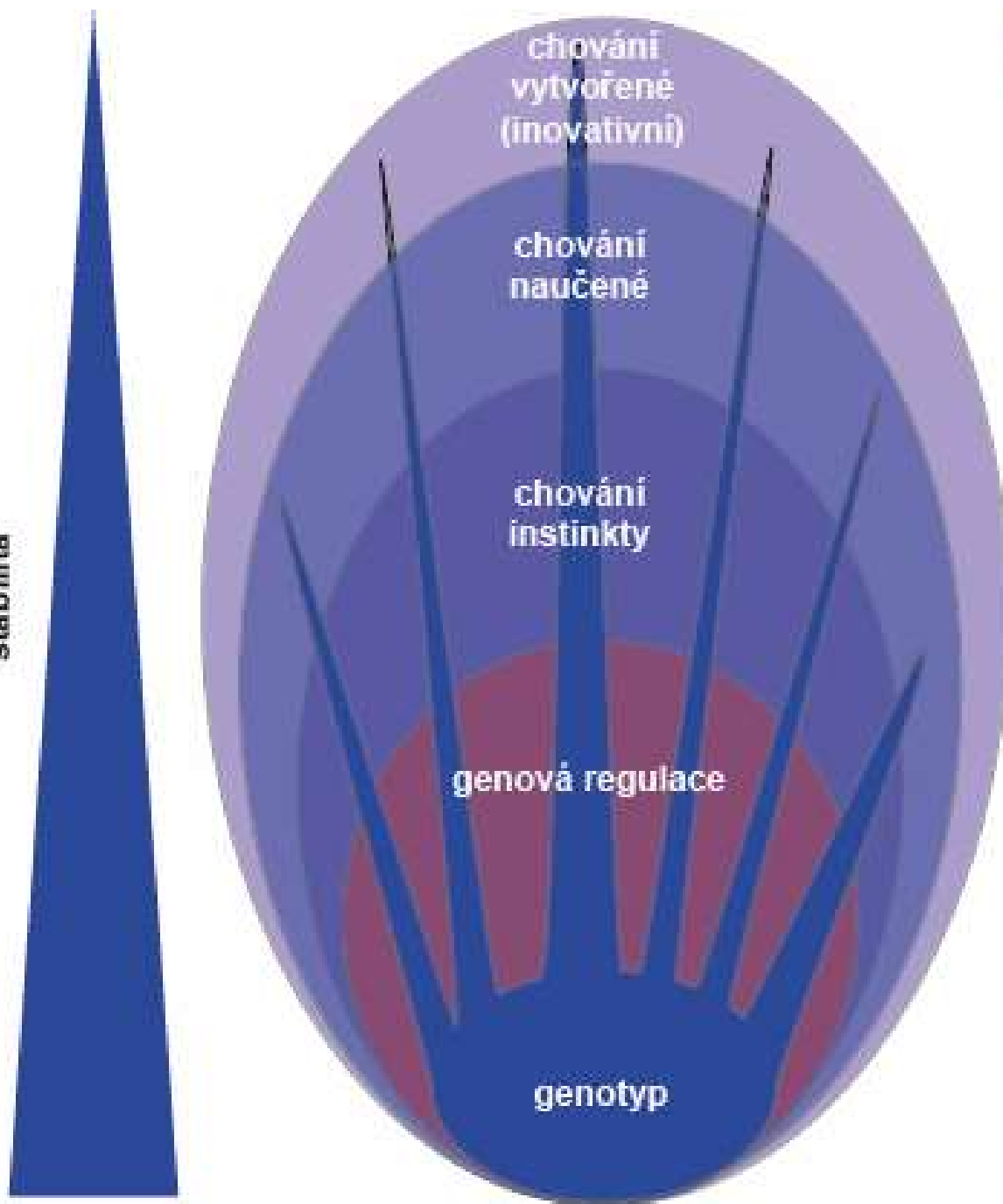

Negenetická dědičnost

Kontinuita života

stabilita

chování
vytvořené
(inovativní)

chování
naučené

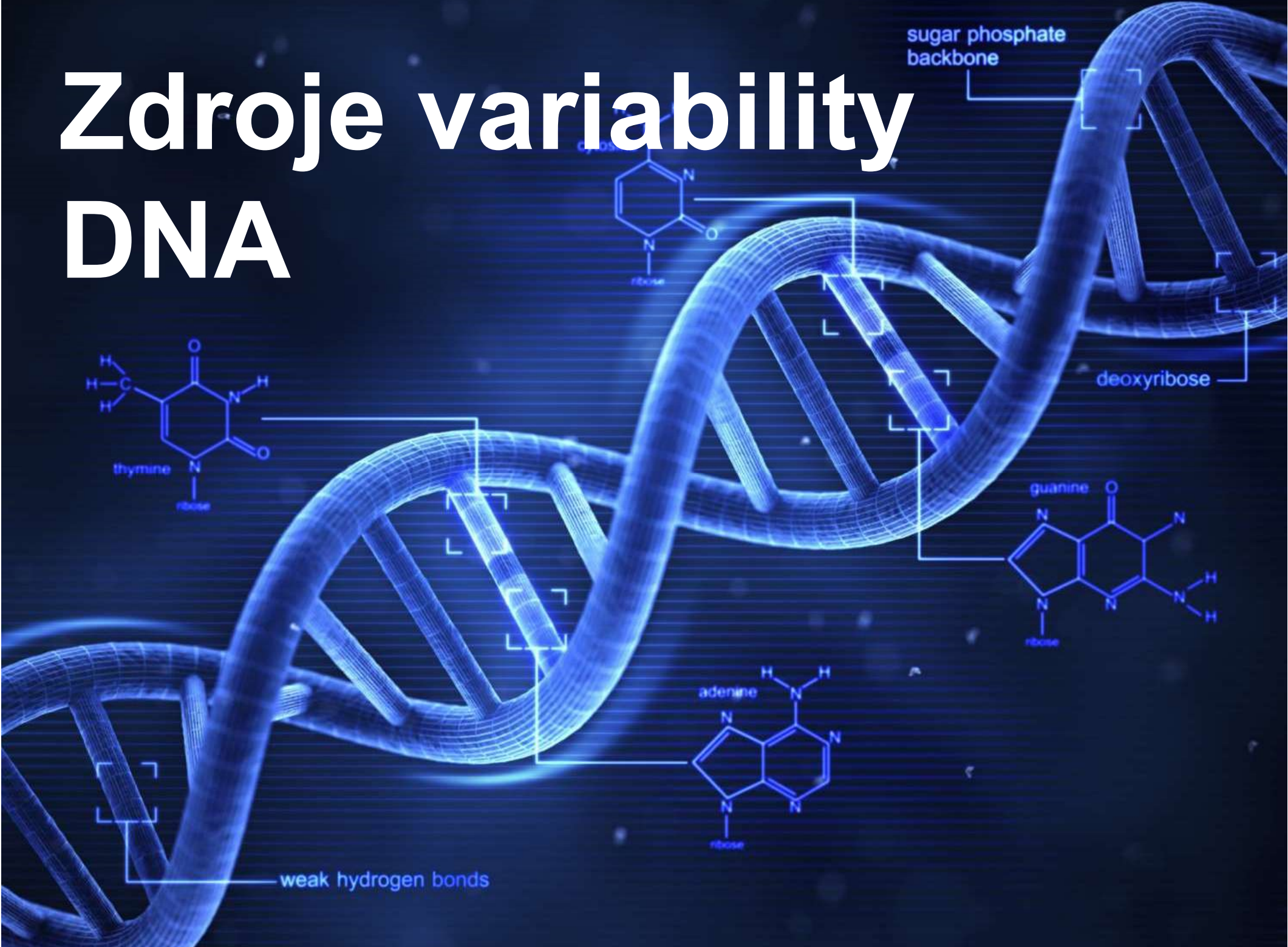
chování
instinkty

genová regulace

genotyp

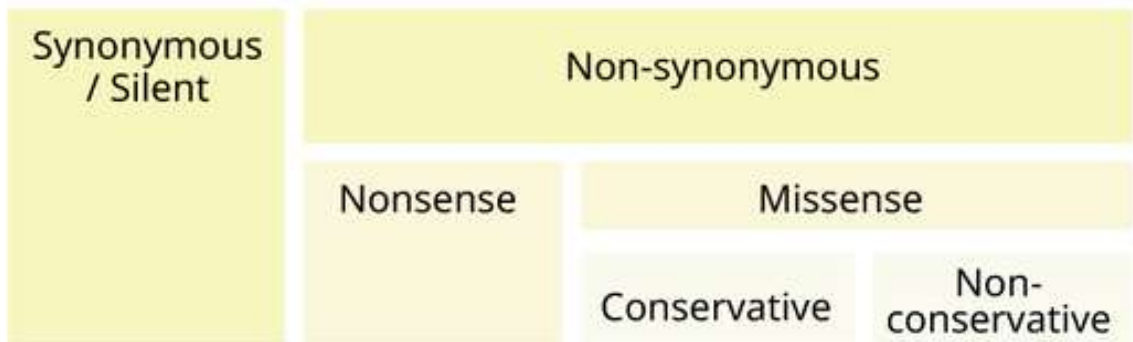
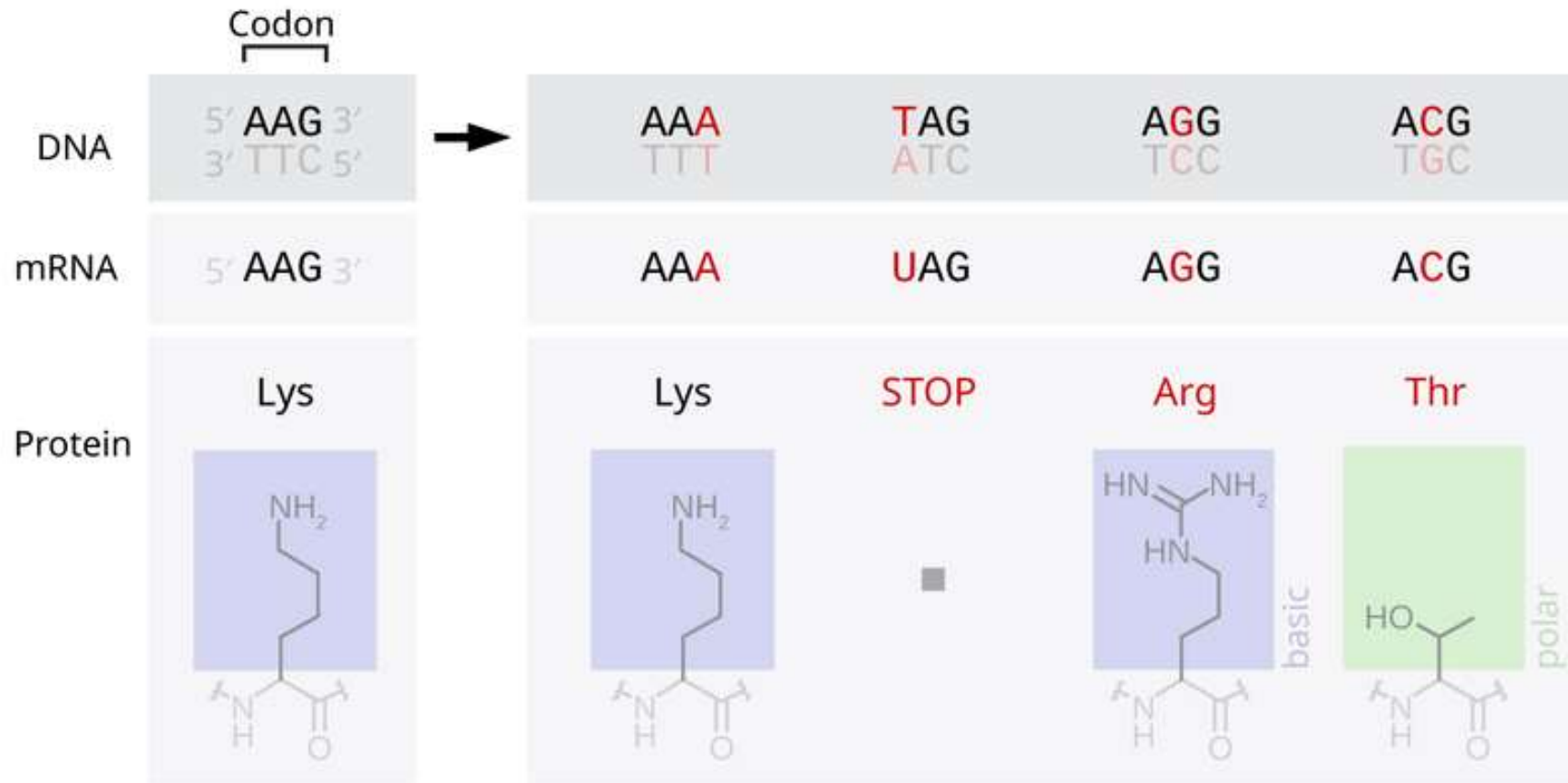
přizpůsobivost

Zdroje variability DNA

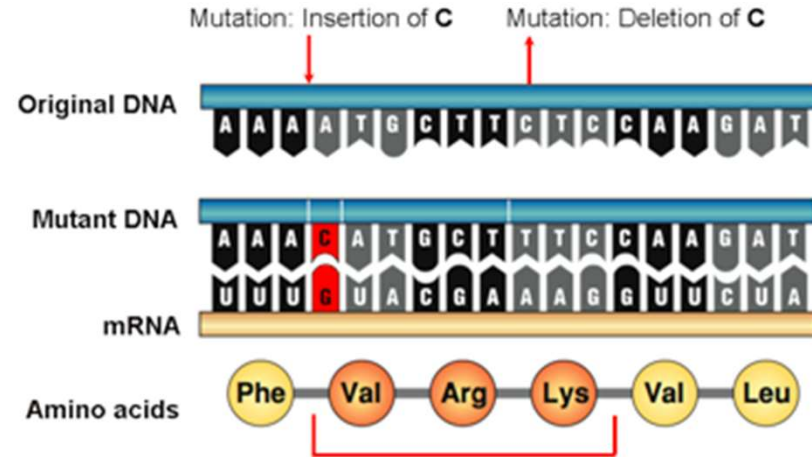
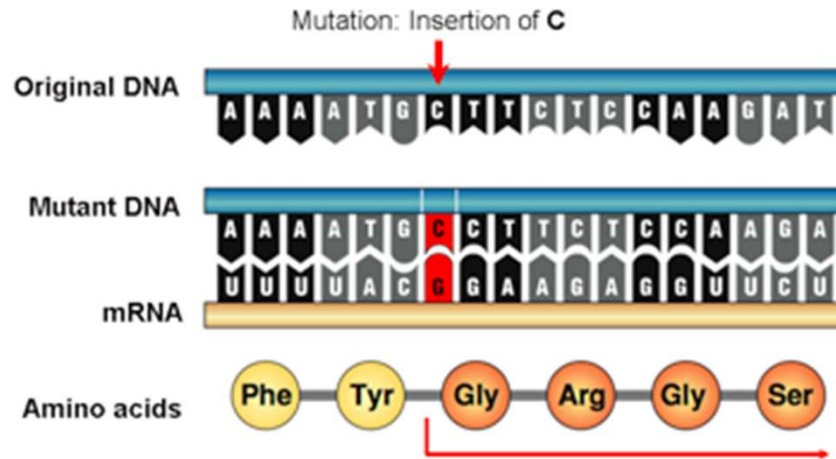
Mutace - spontánní

bodové mutace (substituce)

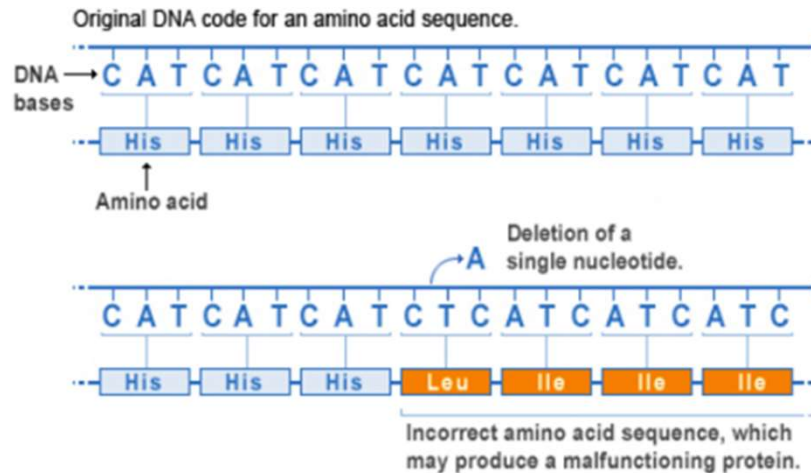

Mutace - spontánní

Inserce a delece

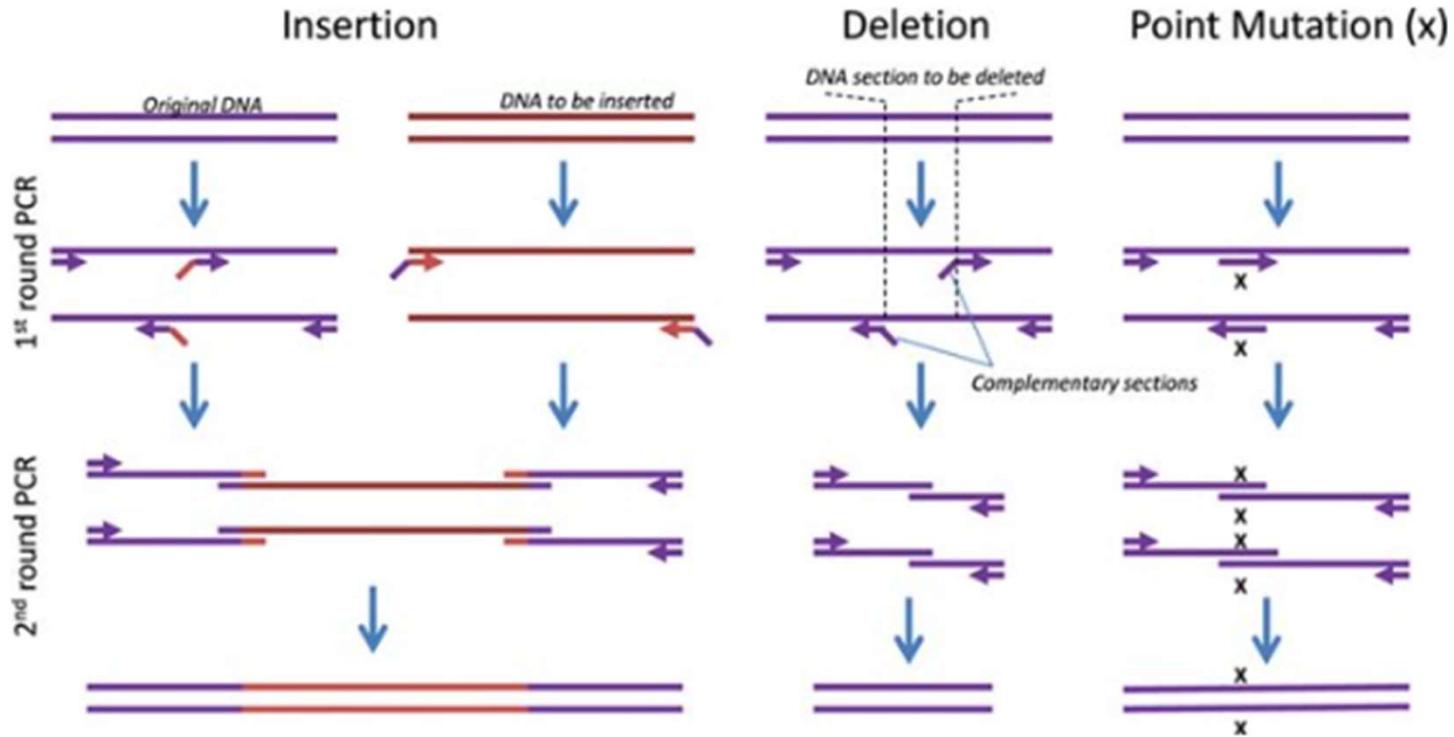
Deletion mutation

Mutace - spontánní

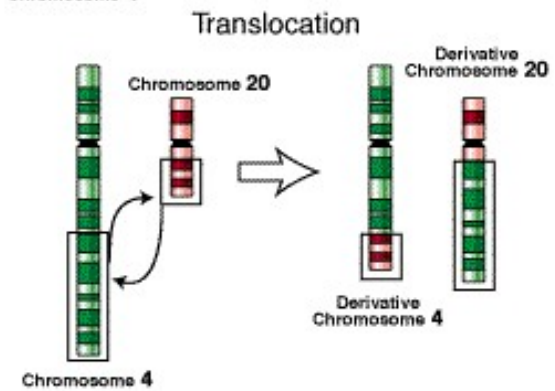
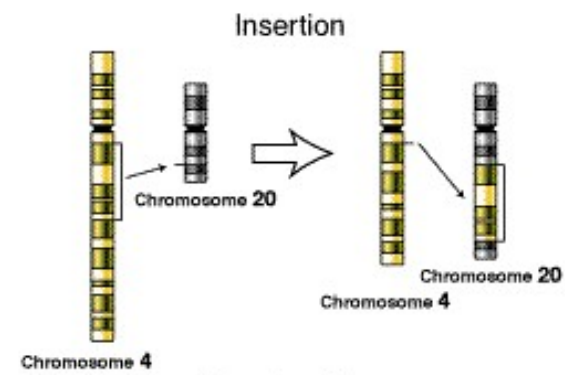
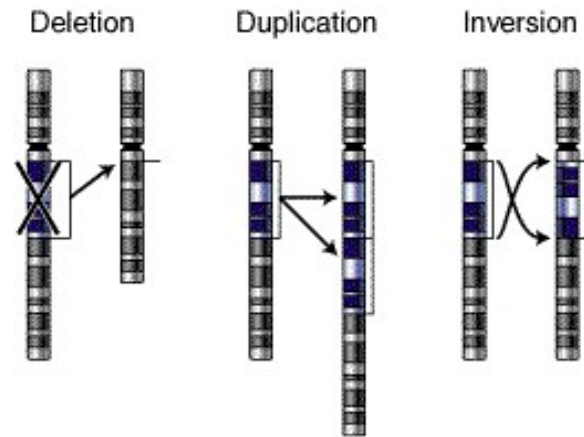
Inserce a delece

Genomové mutace – aneuploidie, polyploidie

Chromosomální mutace

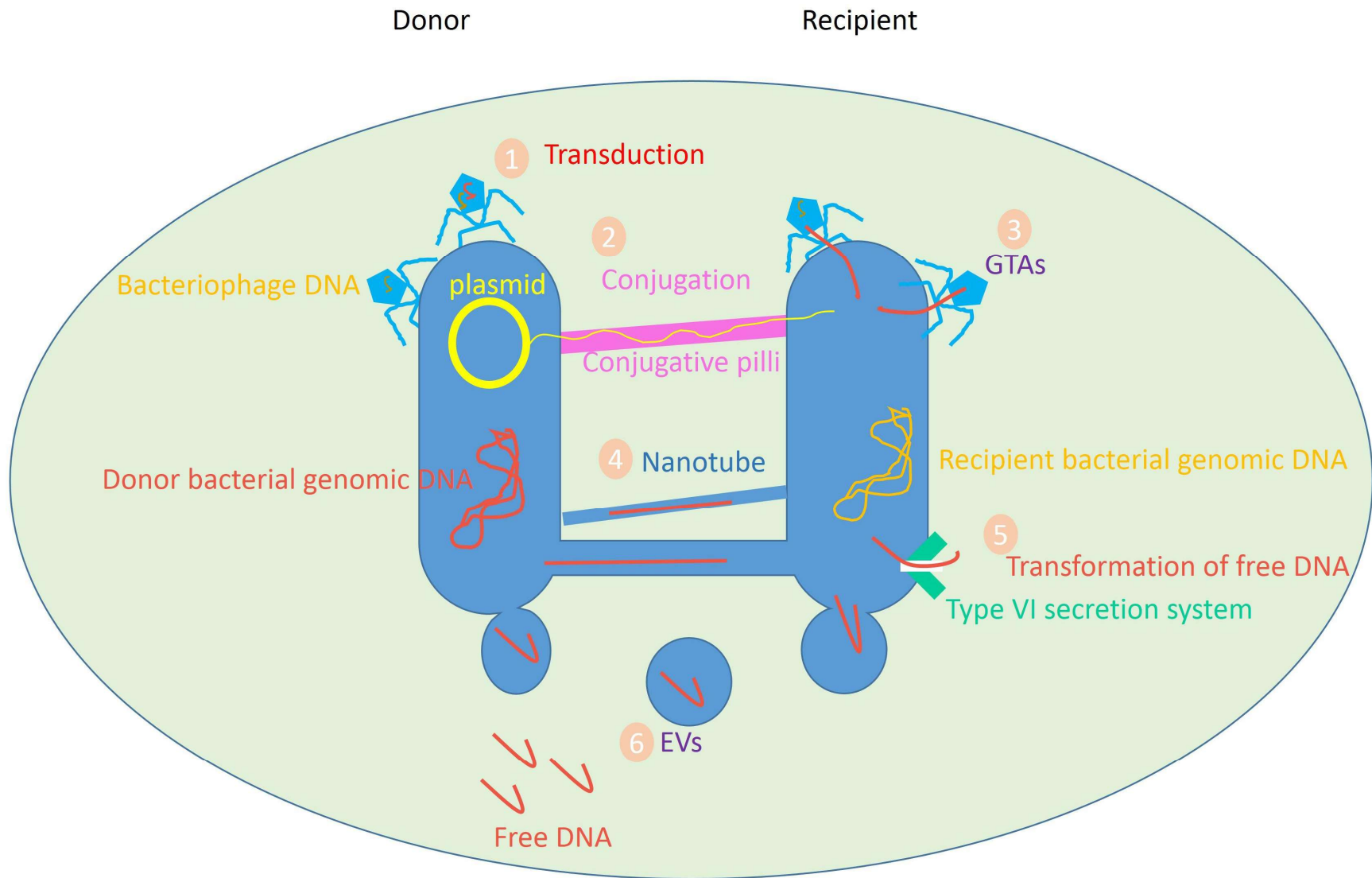
Types of mutation

Mutace vyvolané mutageny

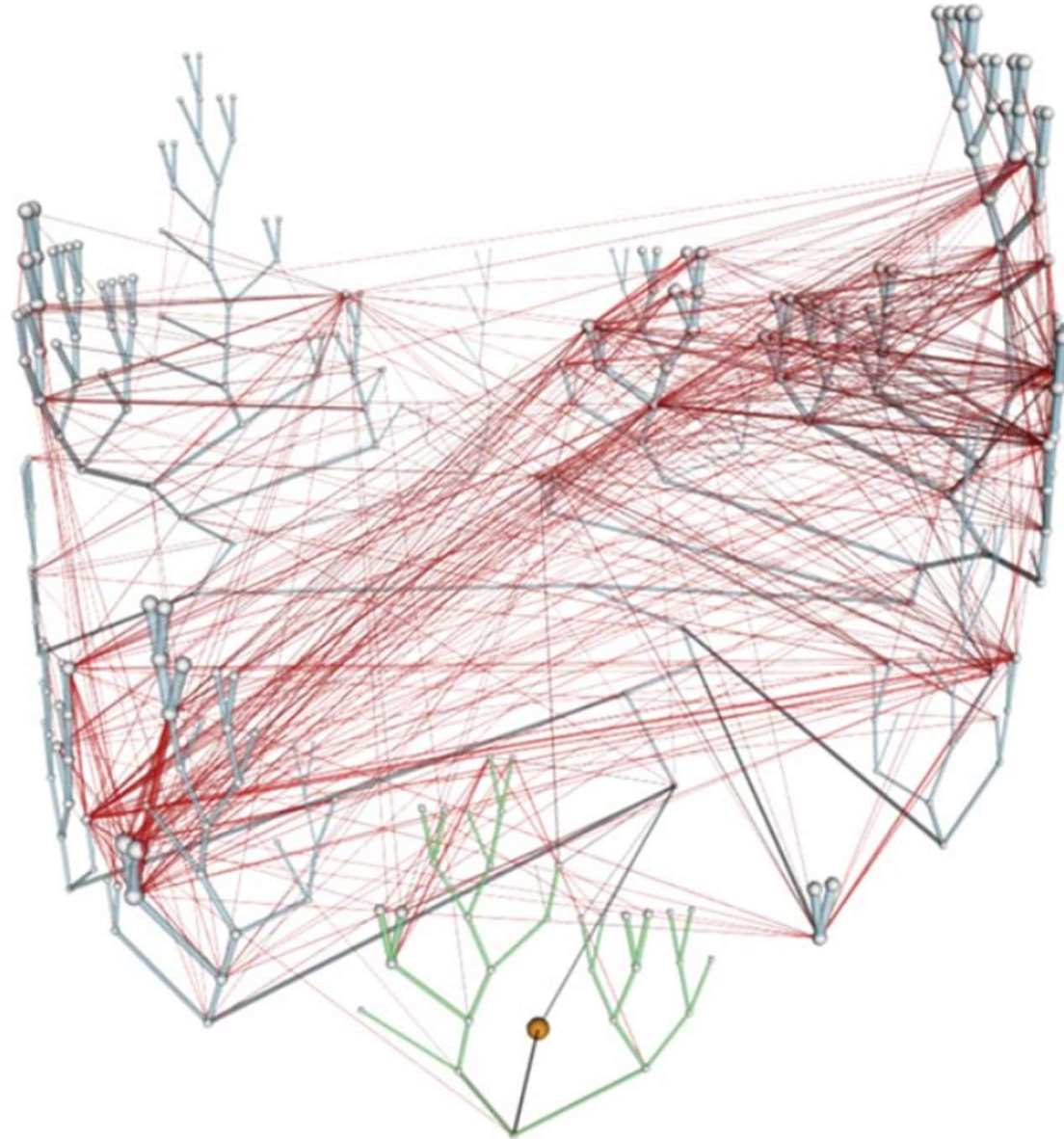
- **Fyzikální** (ionizující záření – RTG, UV, gamma)
- **Chemické** (mutageny – kyslíkové radikály, dioxiny, kolchicin, ethidium-bromid atd.)
- **Biologické** (onkogenní viry – adenoviry, herpes viry, virus Epstein-Barrové, Rousův sarkomální virus a Rauscherův virus leukémie)

Horizontální genový transfer - bakterie

Horizontální genový transfer - bakterie

Fylogenetická síť

Genové inženýrství

CHRIS MADDEN.

Metody genového inženýrství

Většinou využívá přirozené mechanismy k přenosu nebo úpravě genů v cílovém organismu:

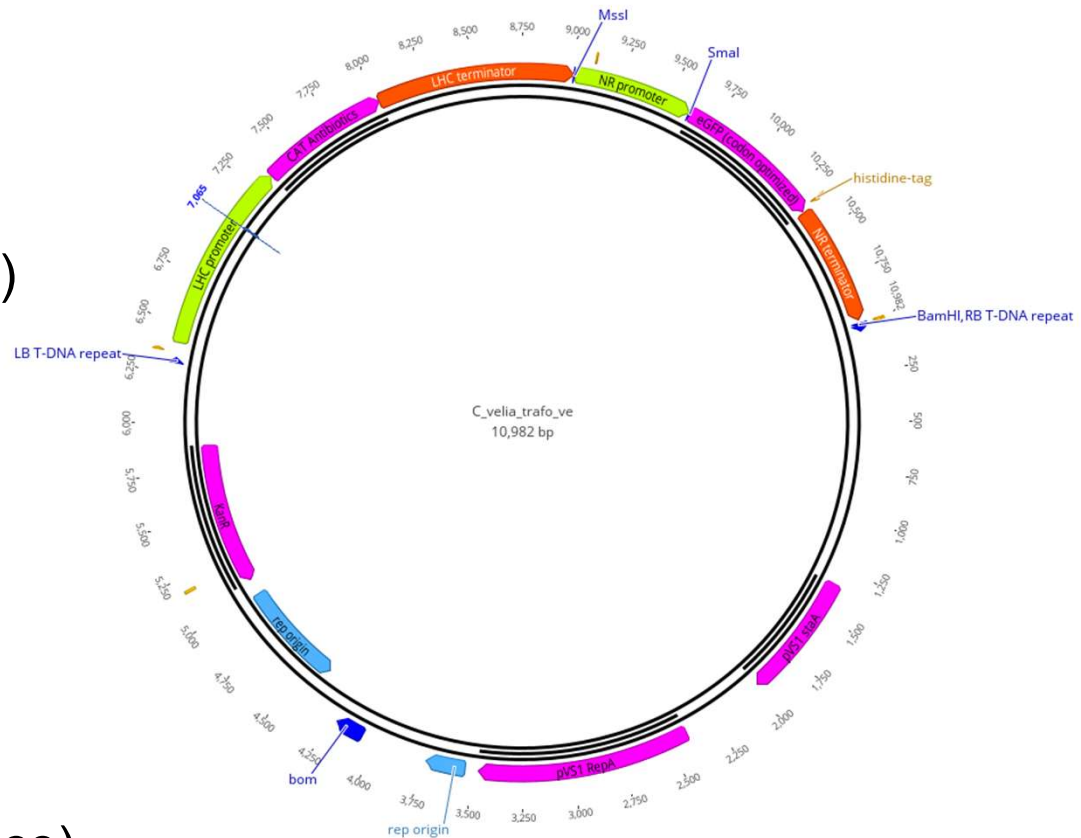
vektor – většinou DNA plazmid nesoucí cílovou genetickou informaci

Jak dostat vektor do buňky:

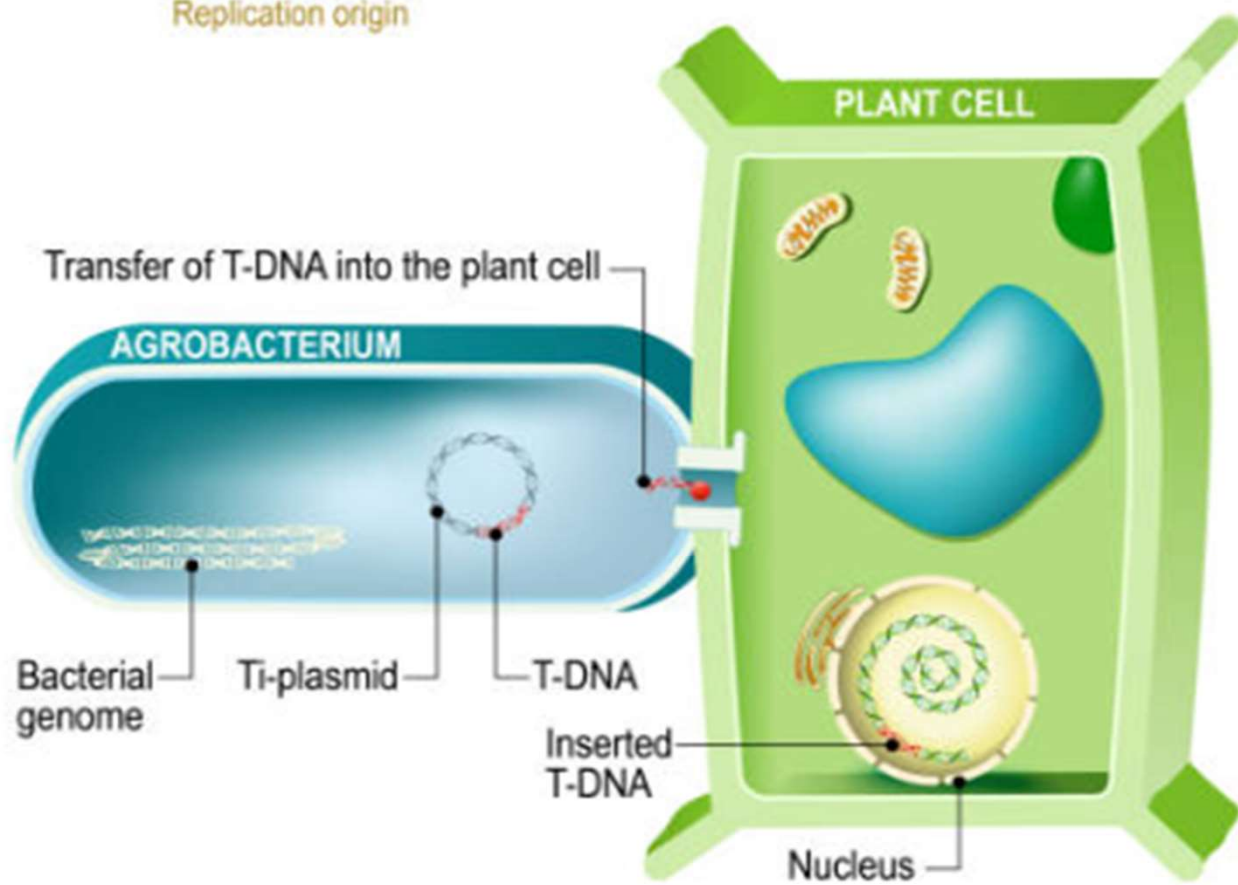
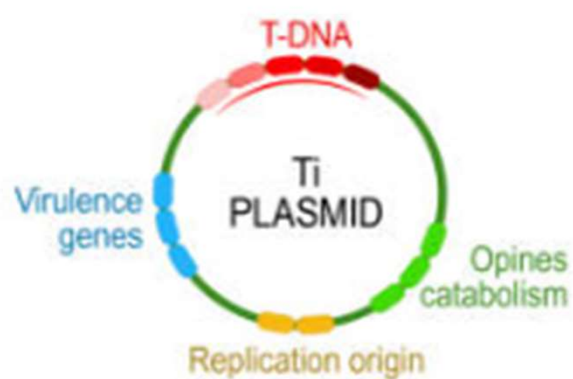
- Klonovací plazmidy (teplotní šok)
- *Agrobacterium tumefaciens*

mediated transformation

- Virová „infekce“
- Elektroporace
- Mikroinjekce
- Gene gun (biolistická transformace)
- Cílový organismus vektor sní (*C. elegans* + bakterie s RNAi vektorem)

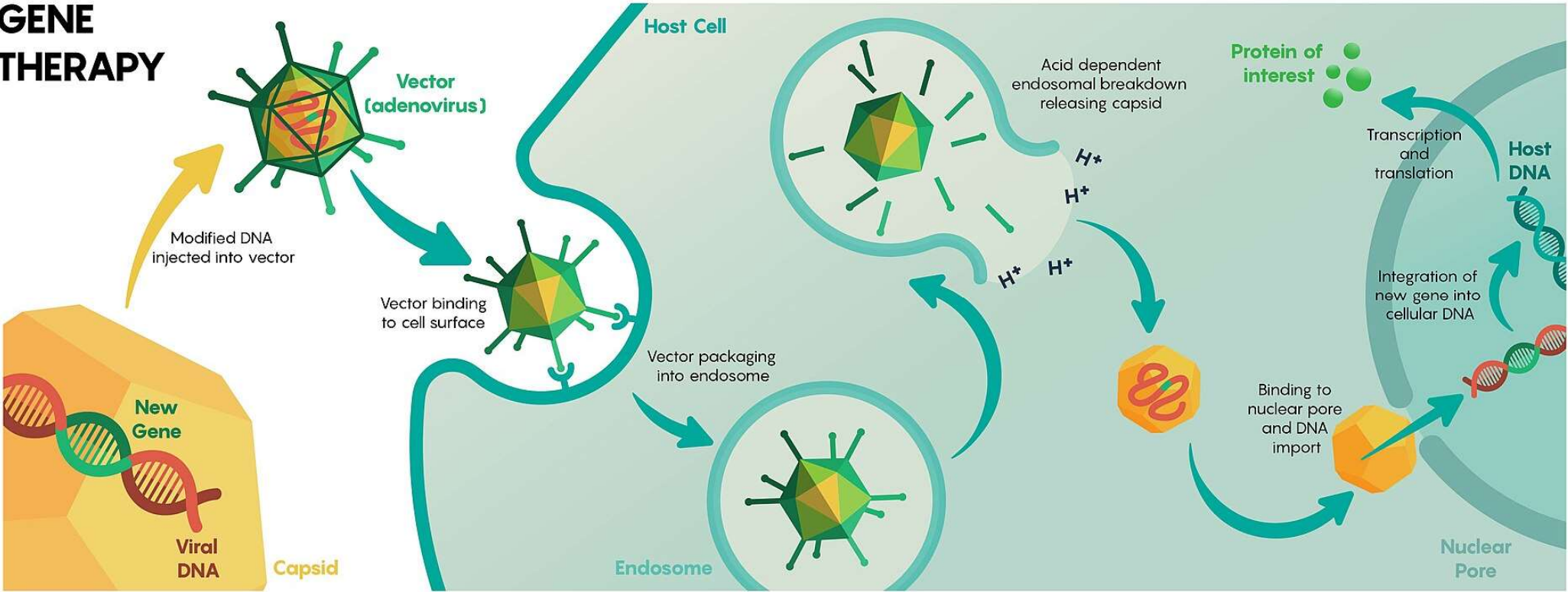
Agrobacterium

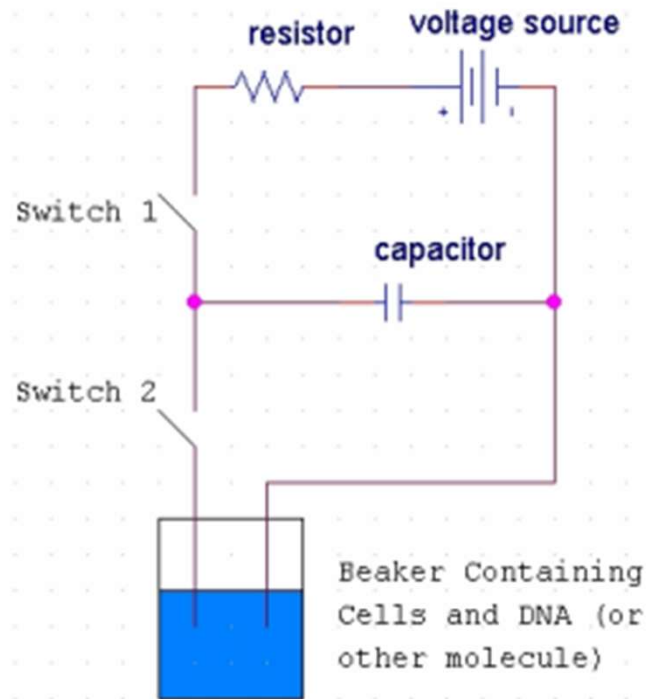

Virální vektory

GENE THERAPY

Elektroporace

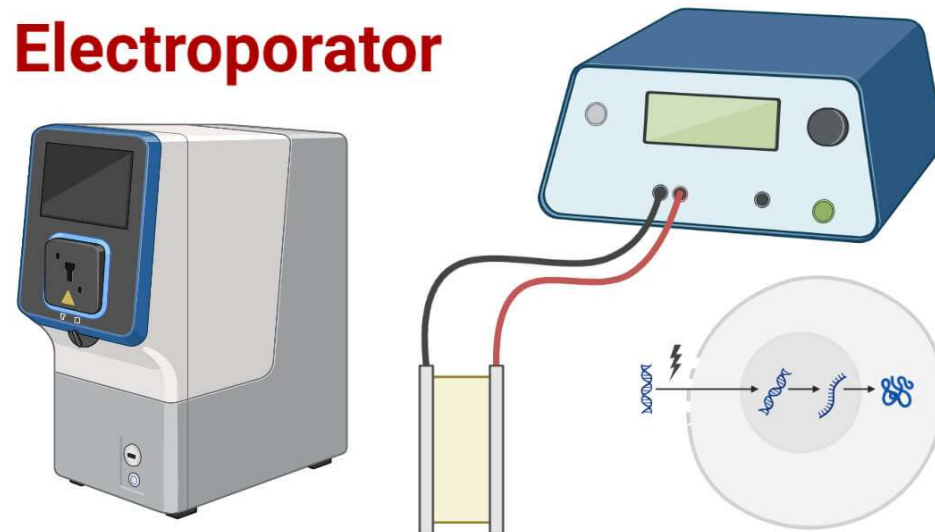

Obr. 41. Schéma elektroporátoru:

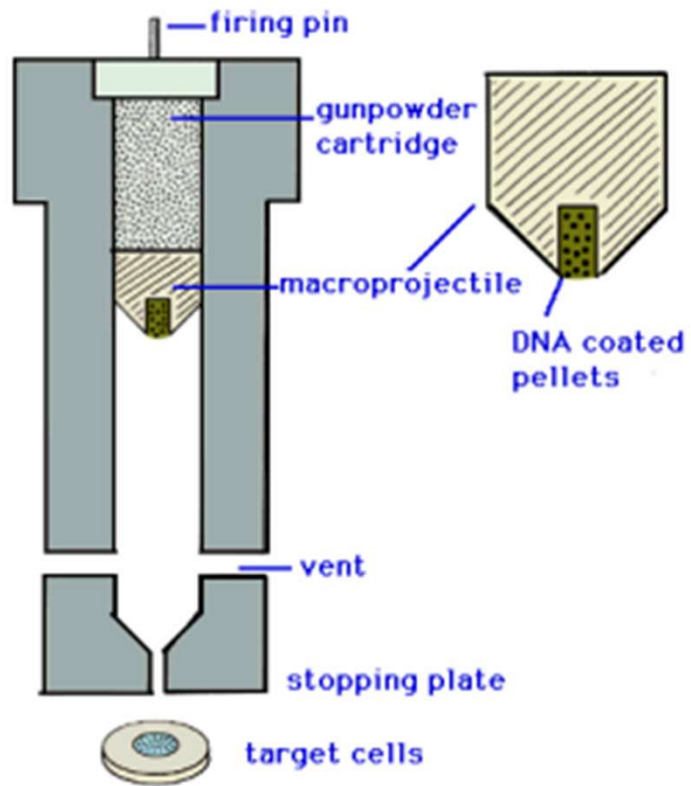
Po zapojení prvního spínače (1) dojde k nabití kondenzátoru, který se po zapojení spínače (2) vybije a generuje pulz vysokého napětí. Jeho hodnota se pohybuje mezi 10000-100000V/cm a trvá řádově mikrosekundy až milisekundy. Tento pulz naruší buněčnou membránu, vyvolá vznik pórů a změnu membránového potenciálu o hodnotu 0,5–1V, což umožní vnesení DNA ze suspenze do buňky na podobném principu, na jakém je založena elektroforéza.

→ <http://opbs.okstate.edu/%7Emelcher/MG/MGW4/MG431.html>.

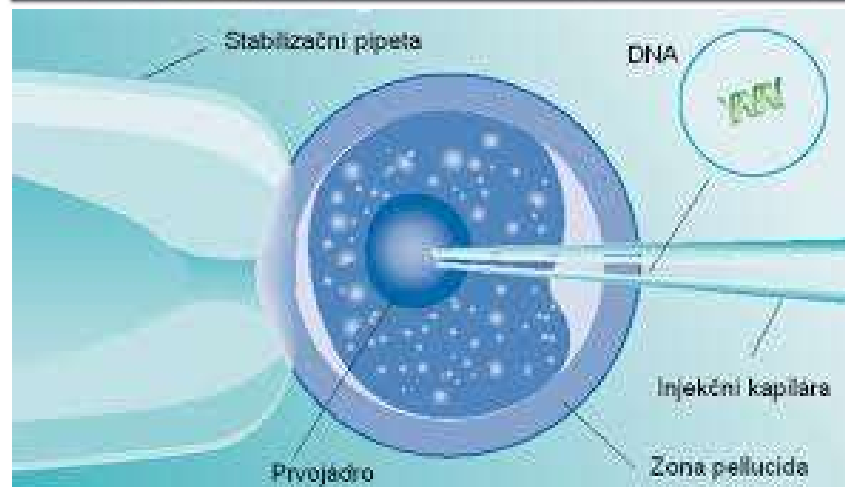
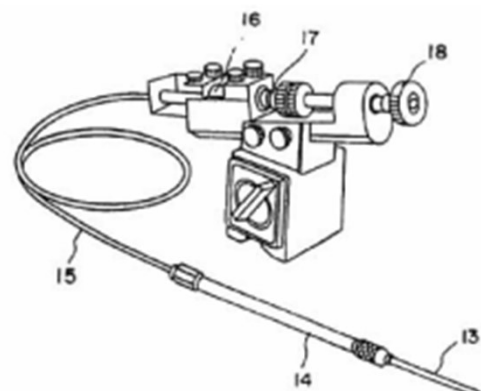
Electroporator

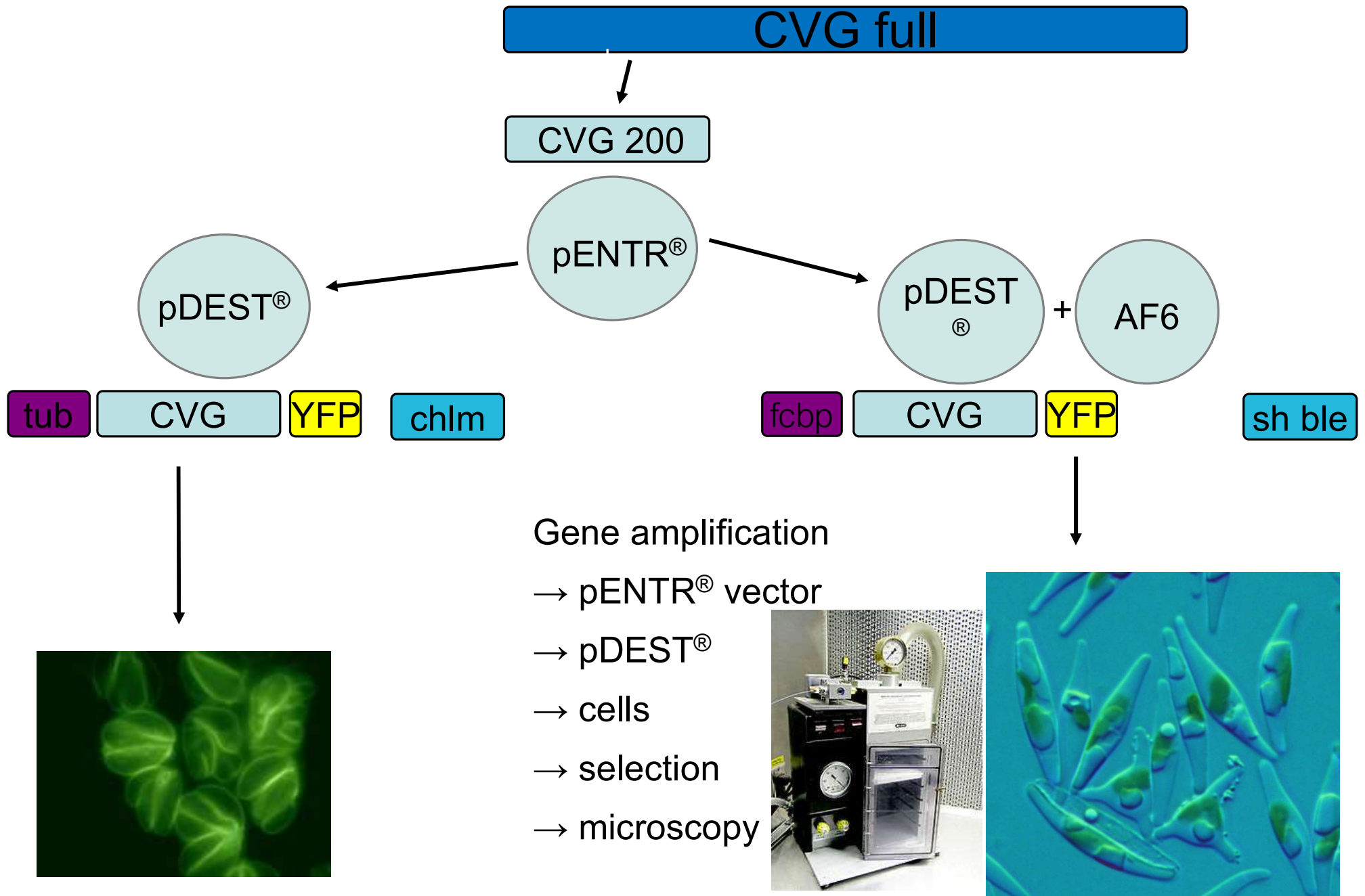
Gene gun (biolistická transformace)

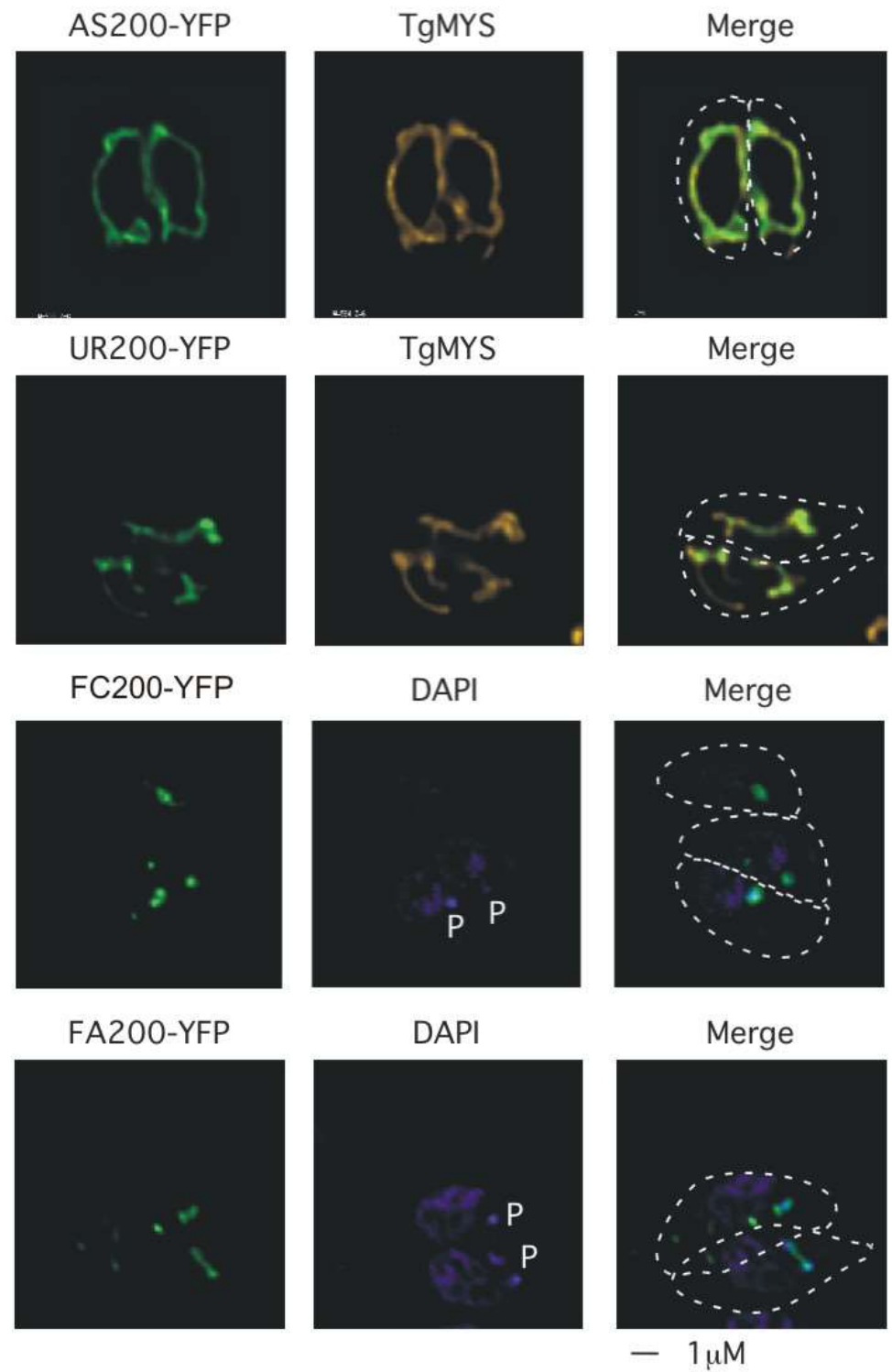
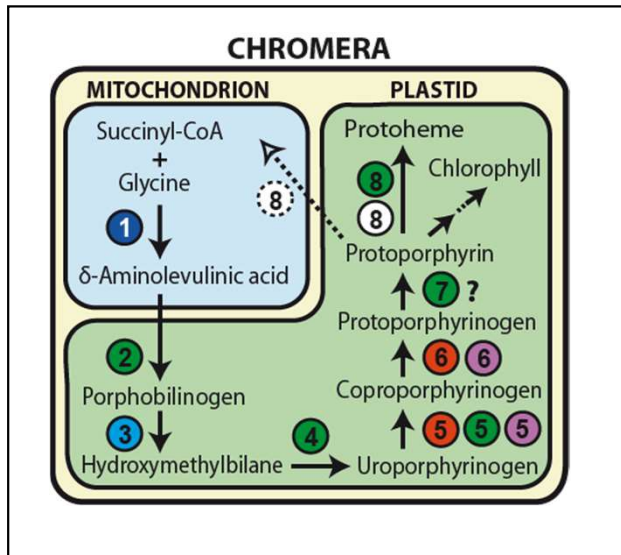

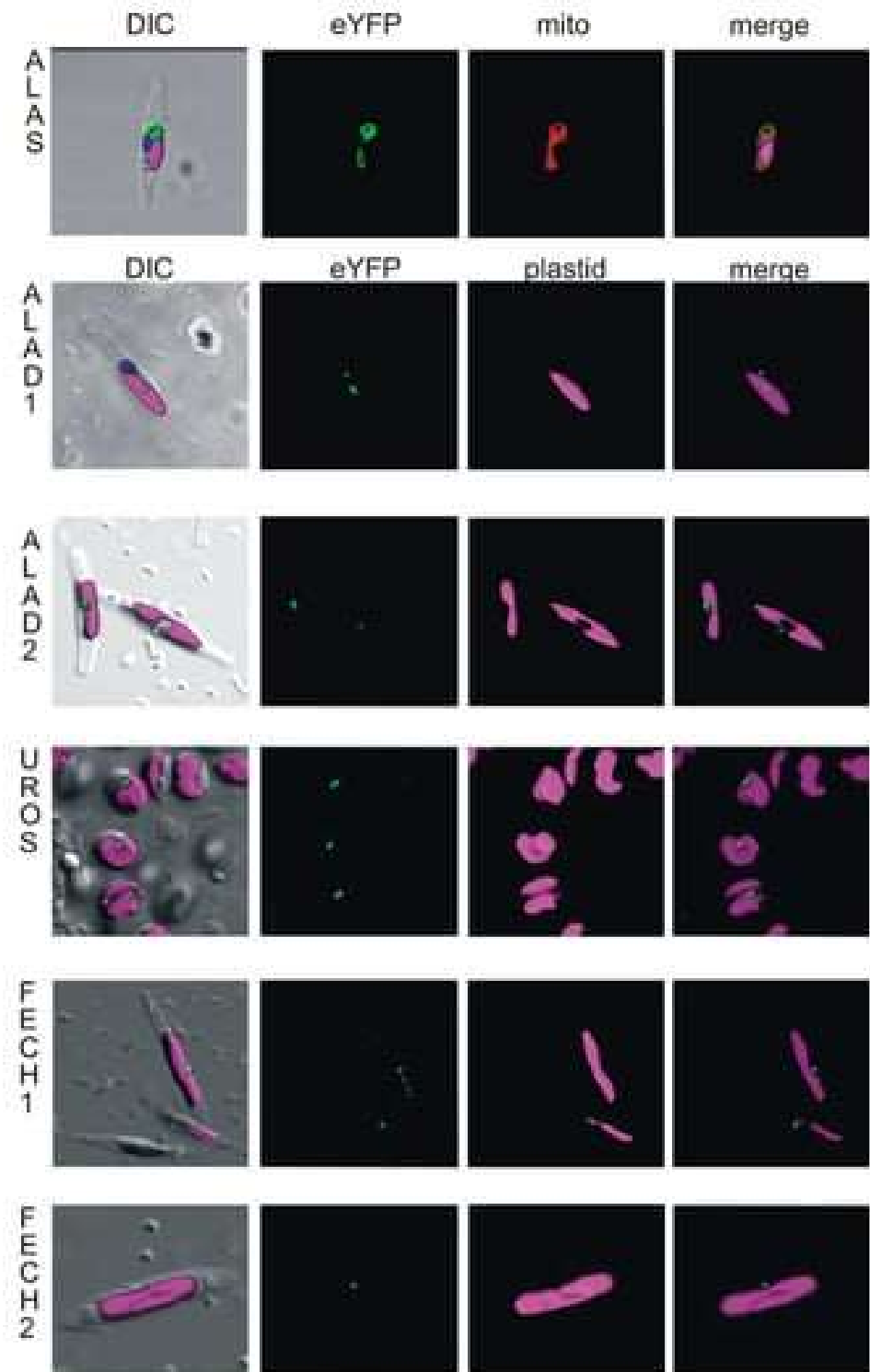
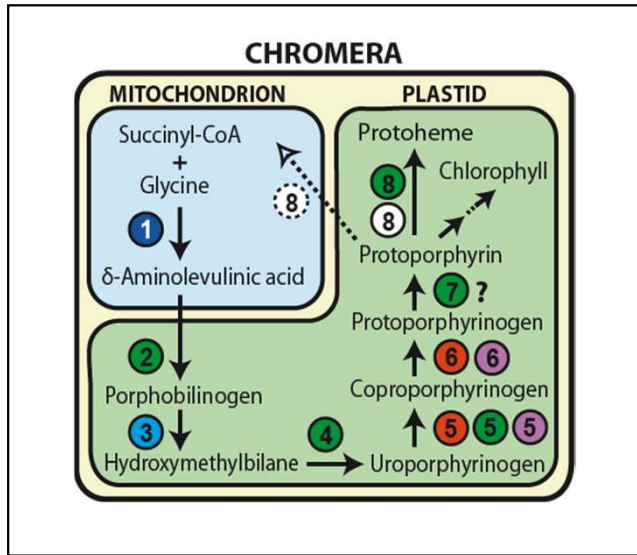
Mikroinjekce

Xenotransfekte *Toxoplasma gondii* a *Phaeodactylum tricornutum*

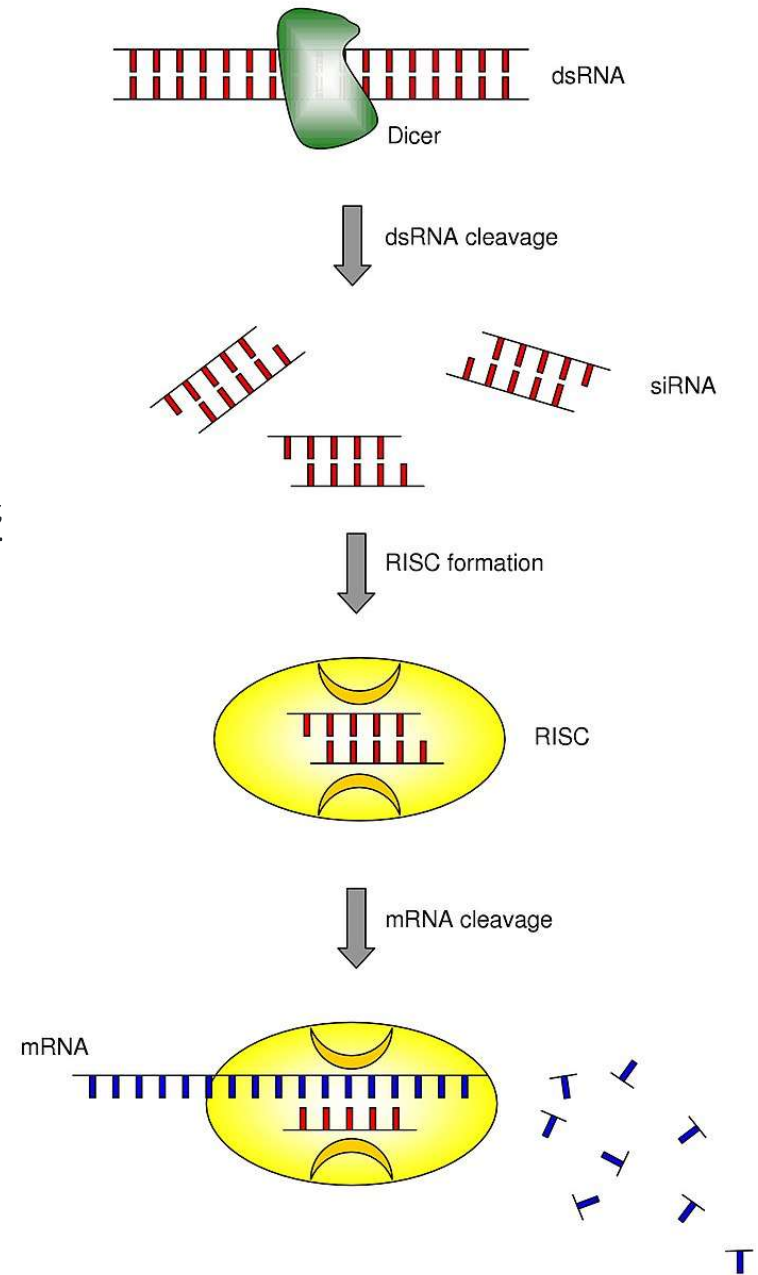

RNA interference

Post-transcripční gene silencing

1. Vstup virové dsRNA / uměle vytvořené dsRNA do buňky
  2. dsRNA je rozštěpena specifickou endonukleasou DICER (kódována genem DICER1, z rodiny RNáz III.) na malé dvouřetězcové molekuly o sekvenci cca 21bp
  3. Molekula siRNA je rozvinuta do dvou vláken, z nichž jedno je degradováno
  4. Dochází k tvorbě RISC (RNA-induced silencing complex) komplexu = siRNA + protein Argonaut
  5. RISC se pomocí komplementarity řetězce siRNA naváže na molekulu mRNA, kterou díky své endonukleasové aktivitě rozštěpí a znemožní tak translaci
- miRNA jsou ss molekuly RNA, které jsou transkribovány v buňce. Díky jejich vlásenkovité struktuře, která připomíná dsRNA, může být DICERem rozpoznána a spolu s ním zapojena do RNA interference.

Sekvenčně specifická degradace mRNA – „knock-down“

Craig C. Mello a Andrew Fire, Nobelova cena fyziologie a medicínu 2006

CRISPR-Cas9

Metoda editování genomu postavená na zjednodušeném bakteriálním obranném mechanismu proti virům. Kombinace nukleázy Cas9 s gRNA (guide, vodící RNA) umožňuje buď „vystříhnout“ část DNA nebo jí tam naopak vložit.

V roce 2020 obdržely autorky této metody **Jennifer Doudna** a **Emmanuelle Charpentier** Nobelovu cenu za chemii. Zásadní podíl na objevu má také Čech **Martin Jínek**, který dříve pracoval v týmu Jennifer Doudna v Berkeley

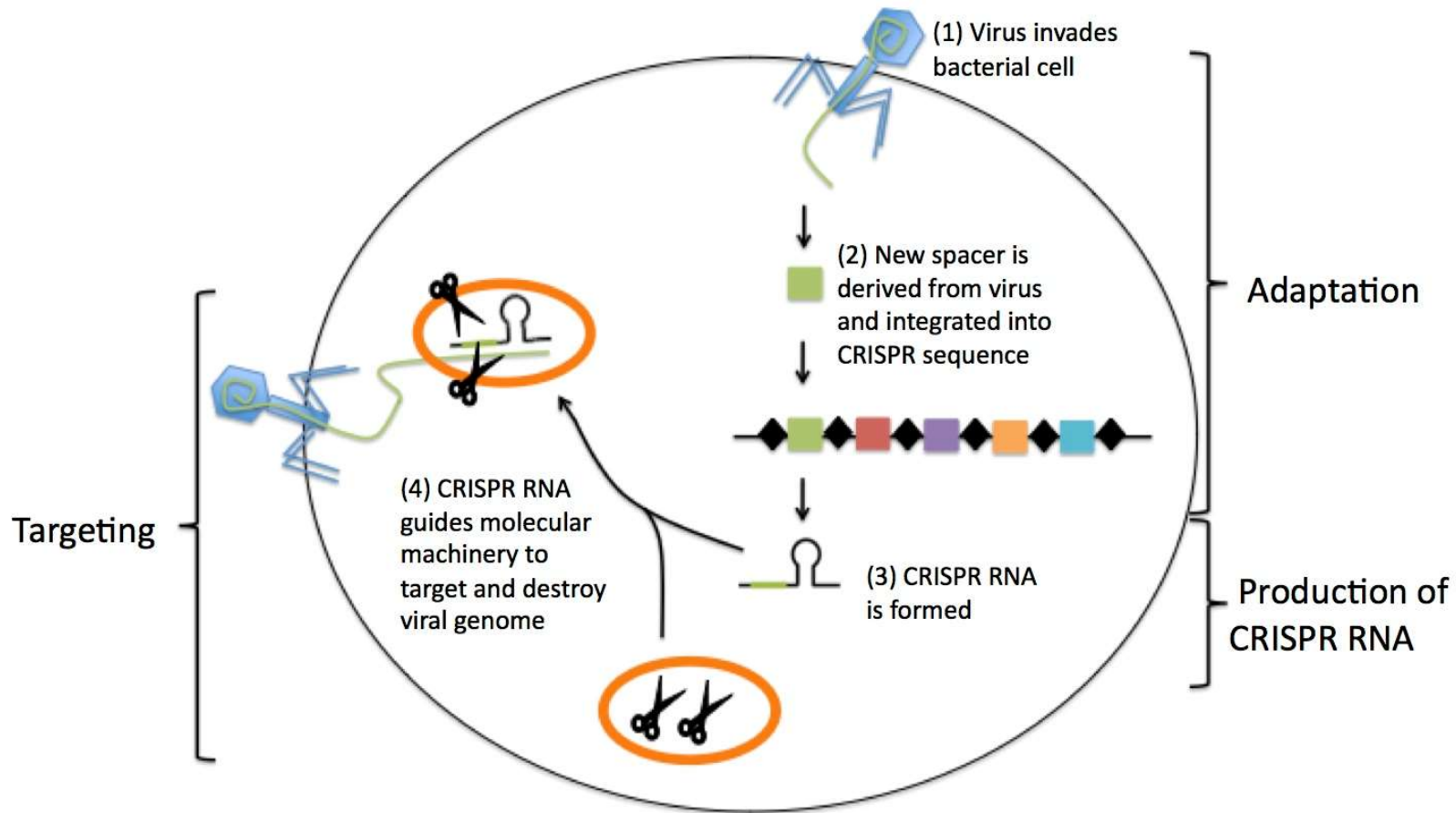
J. Doudna

E. Charpentier

M. Jínek

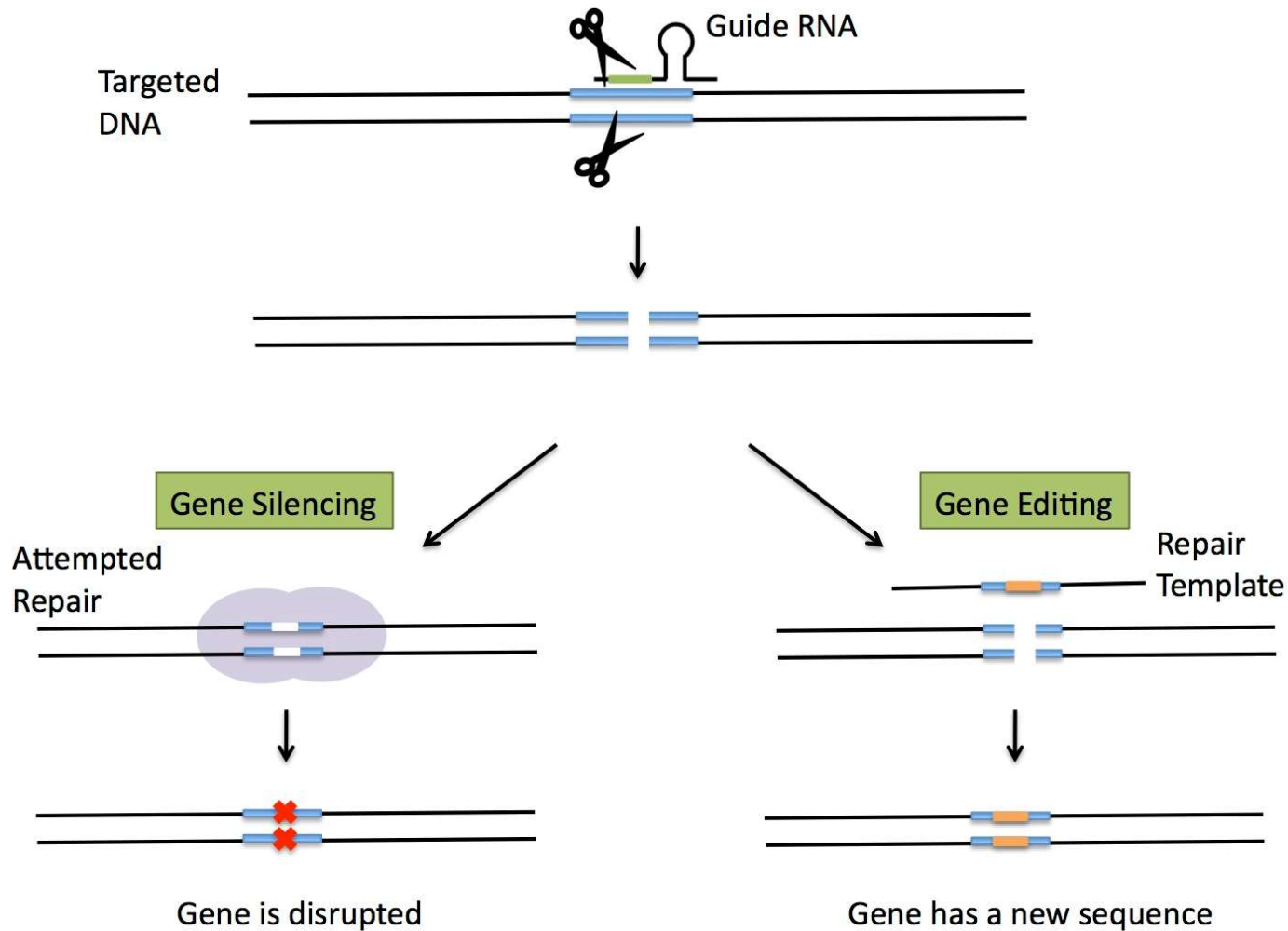

Step 1) Adaptation – DNA from an invading virus is processed into short segments that are inserted into the CRISPR sequence as new spacers.

Step 2) Production of CRISPR RNA – CRISPR repeats and spacers in the bacterial DNA undergo transcription, the process of copying DNA into RNA (ribonucleic acid). Unlike the double-chain helix structure of DNA, the resulting RNA is a single-chain molecule. This RNA chain is cut into short pieces called CRISPR RNAs.

Step 3) Targeting – CRISPR RNAs guide bacterial molecular machinery to destroy the viral material. Because CRISPR RNA sequences are copied from the viral DNA sequences acquired during adaptation, they are exact matches to the viral genome and thus serve as excellent guides.

The specificity of CRISPR-based immunity in recognizing and destroying invading viruses is not just useful for bacteria. Creative applications of this primitive yet elegant defense system have emerged in disciplines as diverse as industry, basic research, and medicine.

Gene silencing and editing with CRISPR. Guide RNA designed to match the DNA region of interest directs molecular machinery to cut both strands of the targeted DNA. During gene silencing, the cell attempts to repair the broken DNA, but often does so with errors that disrupt the gene—effectively silencing it. For gene editing, a repair template with a specified change in sequence is added to the cell and incorporated into the DNA during the repair process. The targeted DNA is now altered to carry this new sequence.

EVOLUCE

Evolve versus stvoření

**Změnám prostředí může čelit jen
vyvíjející se život**

Důkazy jsou všude kolem nás

- Rychlá evoluce virů
- Molekulární důkazy
- Rudimenty (zakrnělé orgány)
- Funkčně nevhodná řešení
(přece není Bůh debil!)

**Evoluční teorie nabízí logický
mechanismus vývoje**

V rozporu s vírou?

Nebezpečné důsledky pro společnost?

Evoluční teorie je pouze teorie, kterou:

- Nelze dokázat
- Samovolné zvyšování uspořádanosti systému je nemožné
- Slepým procesem nemůžou vznikat adaptivní vlastnosti
- Přirozený výběr nestačí ke vzniku druhů a nových tělních plánů
- Chybějící mezičlánky
- Složité systémy nemohou vznikat z jednoduchých
- **Nevysvětluje vznik života**

Evoluce nám probíhá před očima

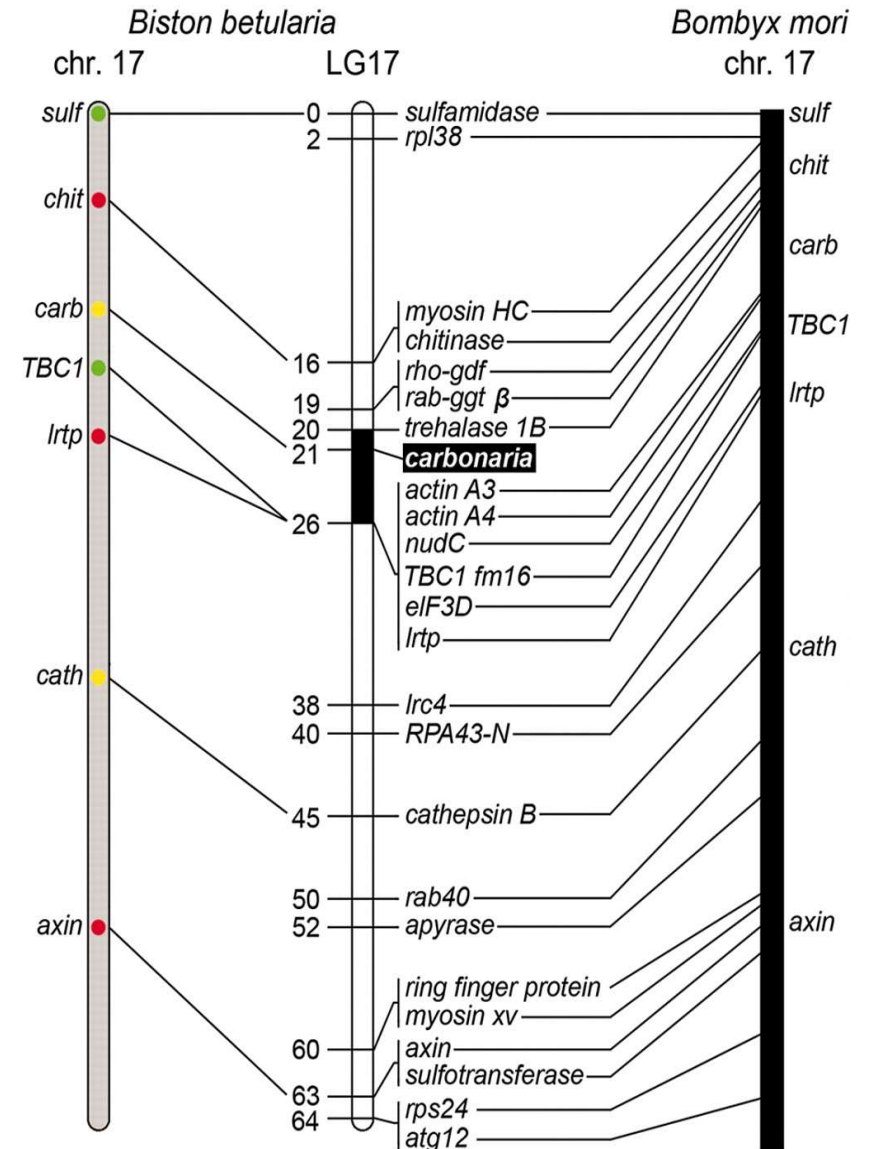
Drsnokřídlec březový (*Biston betularia*), v 19. století se začala v Británii objevovat Tmavá forma (*B. carbonaria*) hromadící v křídlech melanin. V poslední čtvrtině 20. stole zase vymizela.

František Marec

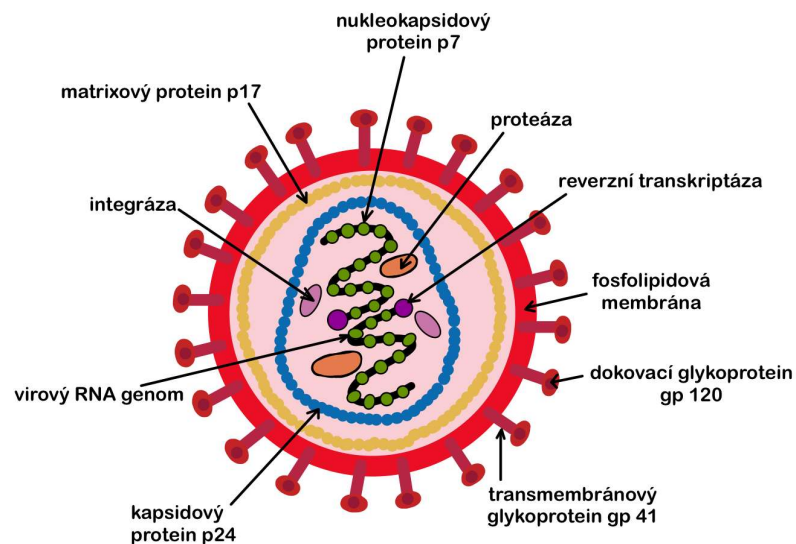
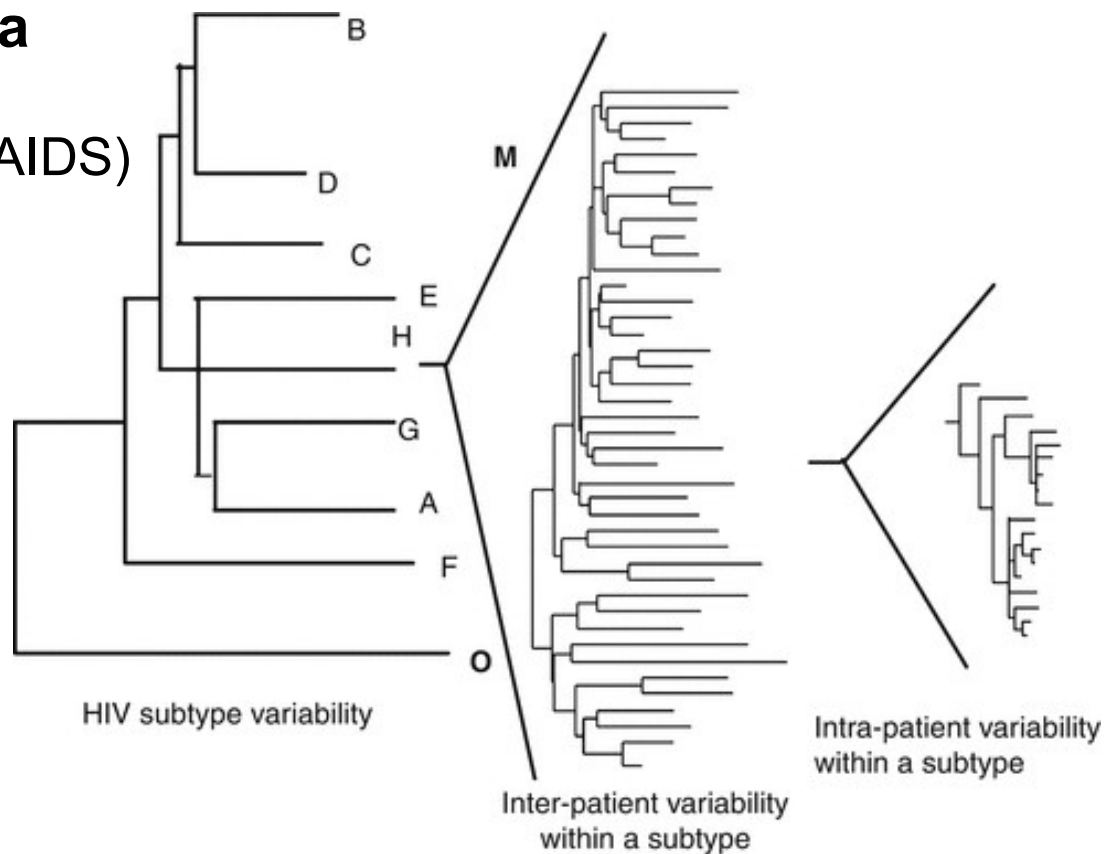
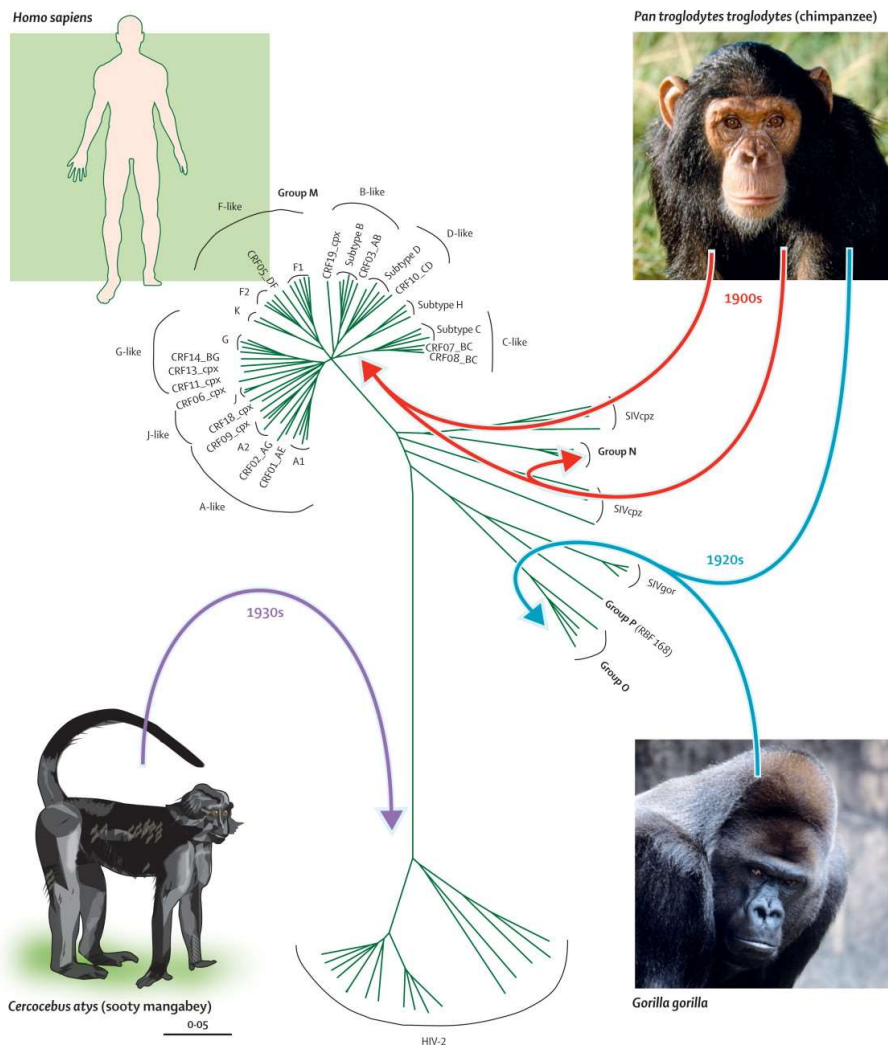

Martina Dalíková

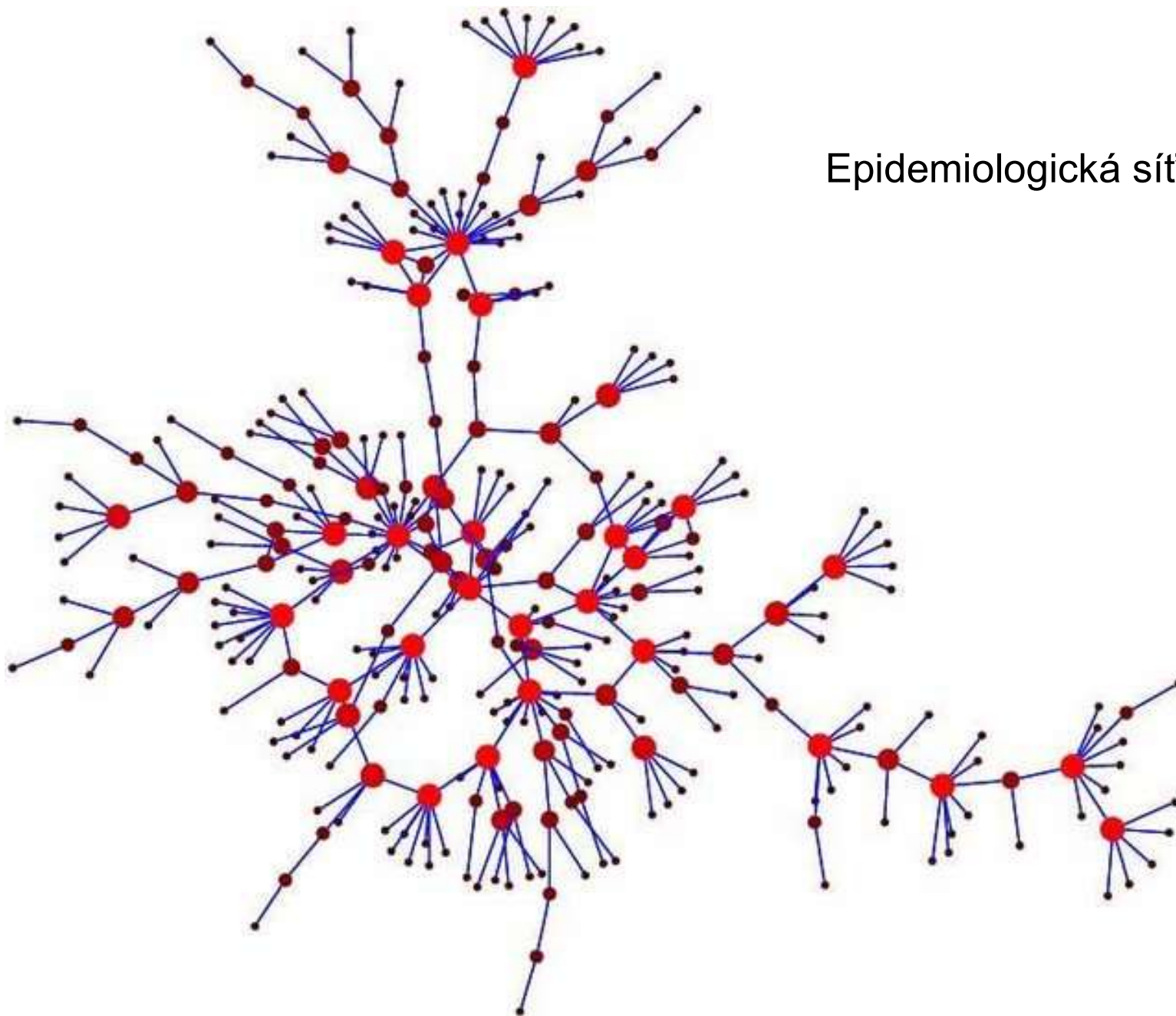

Evoluce nám probíhá před očima

Evoluce virů HIV (retrovirus, původce AIDS)

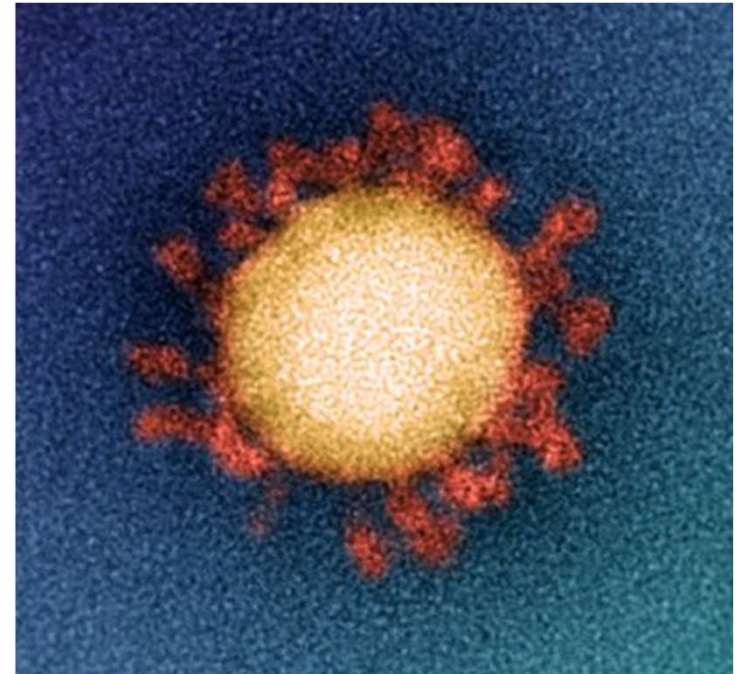
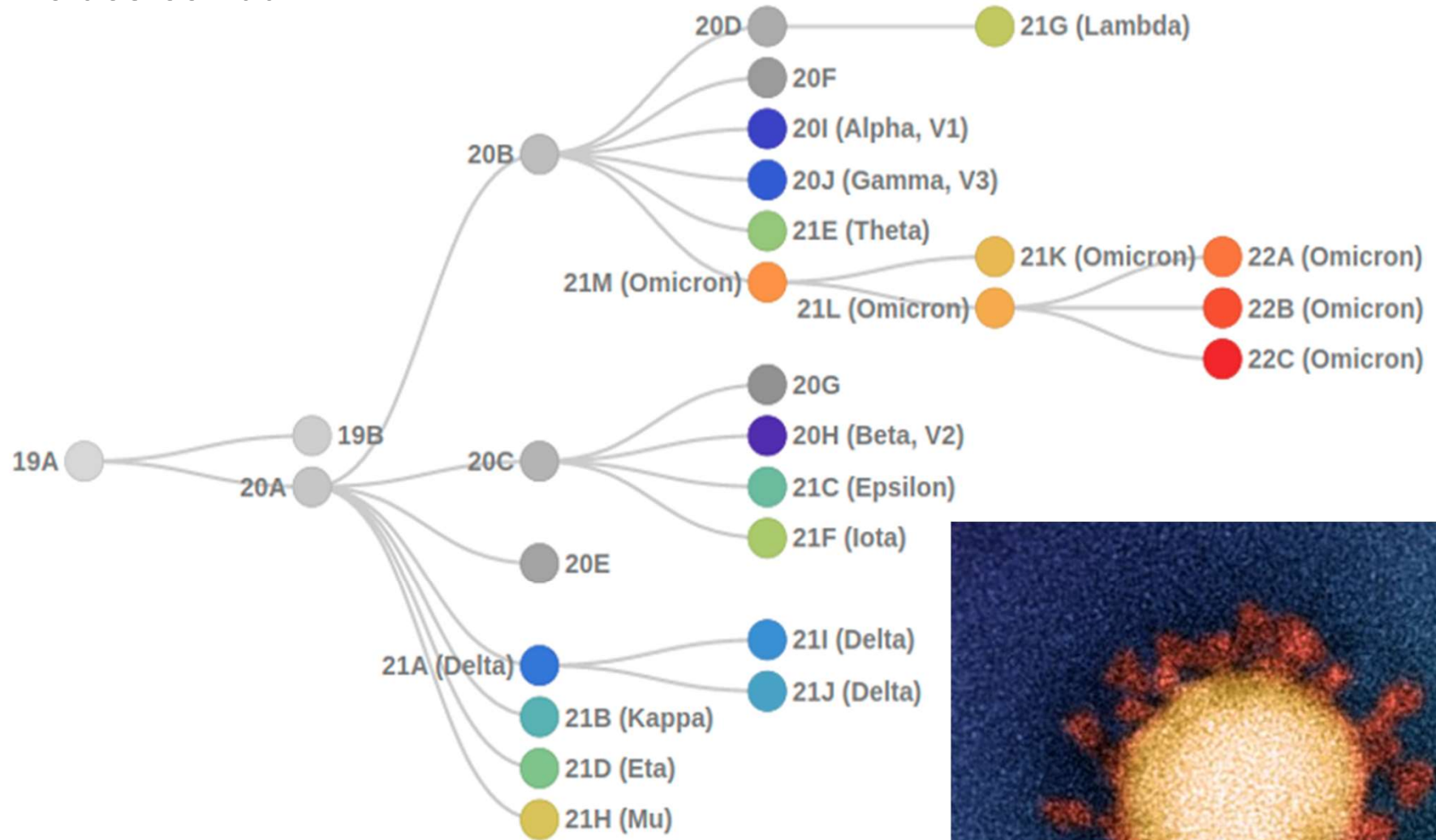

Epidemiologická síť přenosu HIV

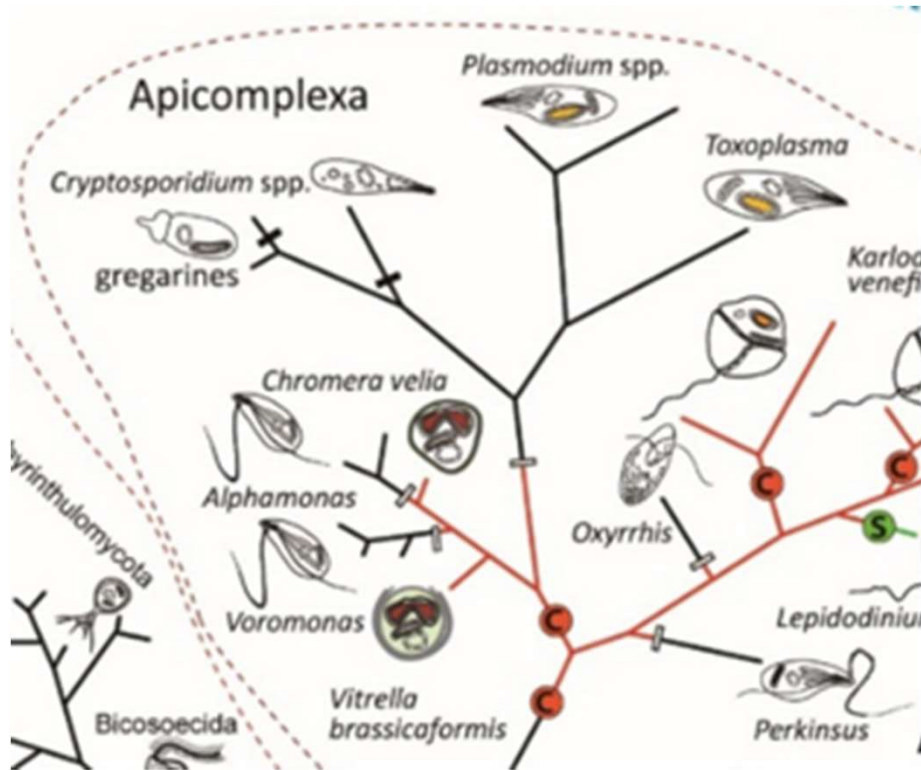

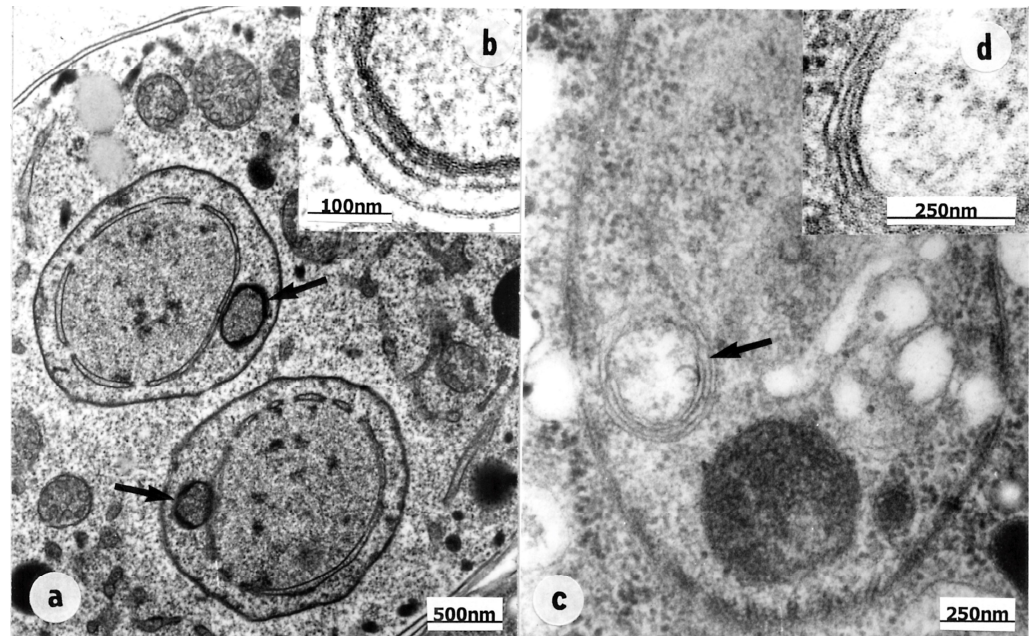
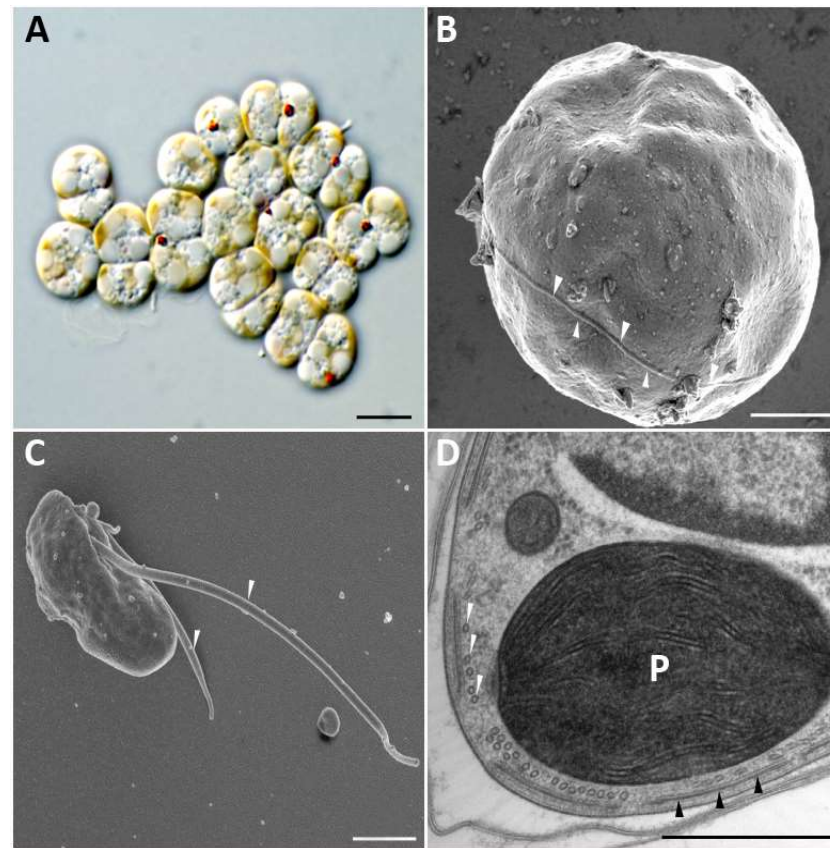
Evoluce covidu

Mezičlánky neexistují....

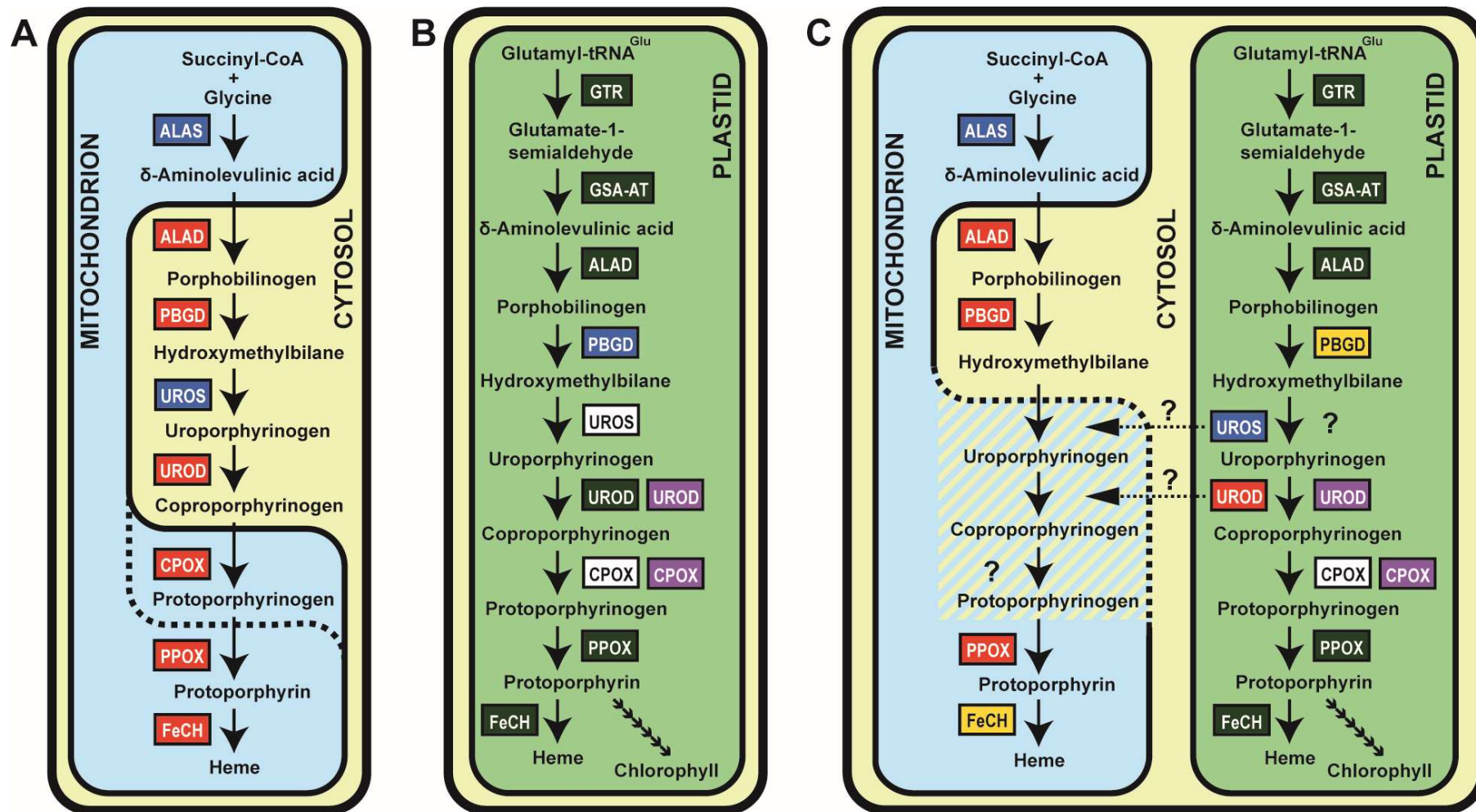

prediktivní potenciál

Mezičlánky neexistují....

Euglenozoa

- α-proteobacterial / mitochondrial origin
- eukaryotic origin (final host nucleus)
- eukaryotic origin (nucleus of the “primary algae”)

- cyanobacterial / plastid origin
- origin via non-endosymbiotic horizontal gene transfer
- uncertain origin

BIOLOGICKÁ EVOLUCE

vývoj života

Před Darwinem (do roku 1859)

Jean-Baptiste Lamarck

Organismy se pod vlivem prostředí směřují k vytváření složitějších adaptivních forem. Znaky získané se přenášejí, dědí do další generace. **vůle k pokroku**

Proti:

- Centrální dogma molekulární biologie
- Weismannovská bariéra (mutace v somatických buňkách se nepřenášejí do další generace)
- Epigenetické procesy neovlivňují sekvenci genů, ale jenom jejich regulaci

Pro:

- Některé organismy nemají Weismannovu bariéru
- Existence cílených mutací (protilátky, povrchové proteiny apod.)
- Horizontální genový transfer
- U rostlin dochází k selekci somatických buněk
- RNA s katalytickou funkcí mohou být přepsány do DNA a děděny

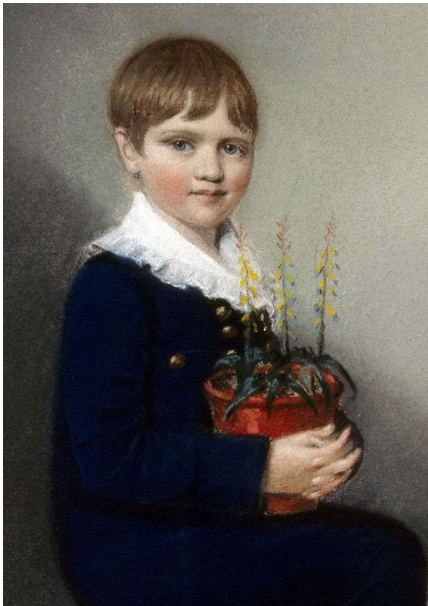

Jean-Baptiste Lamarck

Charles Robert Darwin (1809-1882)

Od mládí evolucionista, nadšený propagátor evoluční hypotézy **Jeana Baptiste Lamarcka** o evoluci získaných vlastností. Vystudoval na anglikánského duchovního, žák **Johna Stevense Henslowa**, obdivoval **Williama Paleyho**, (boží záměr)

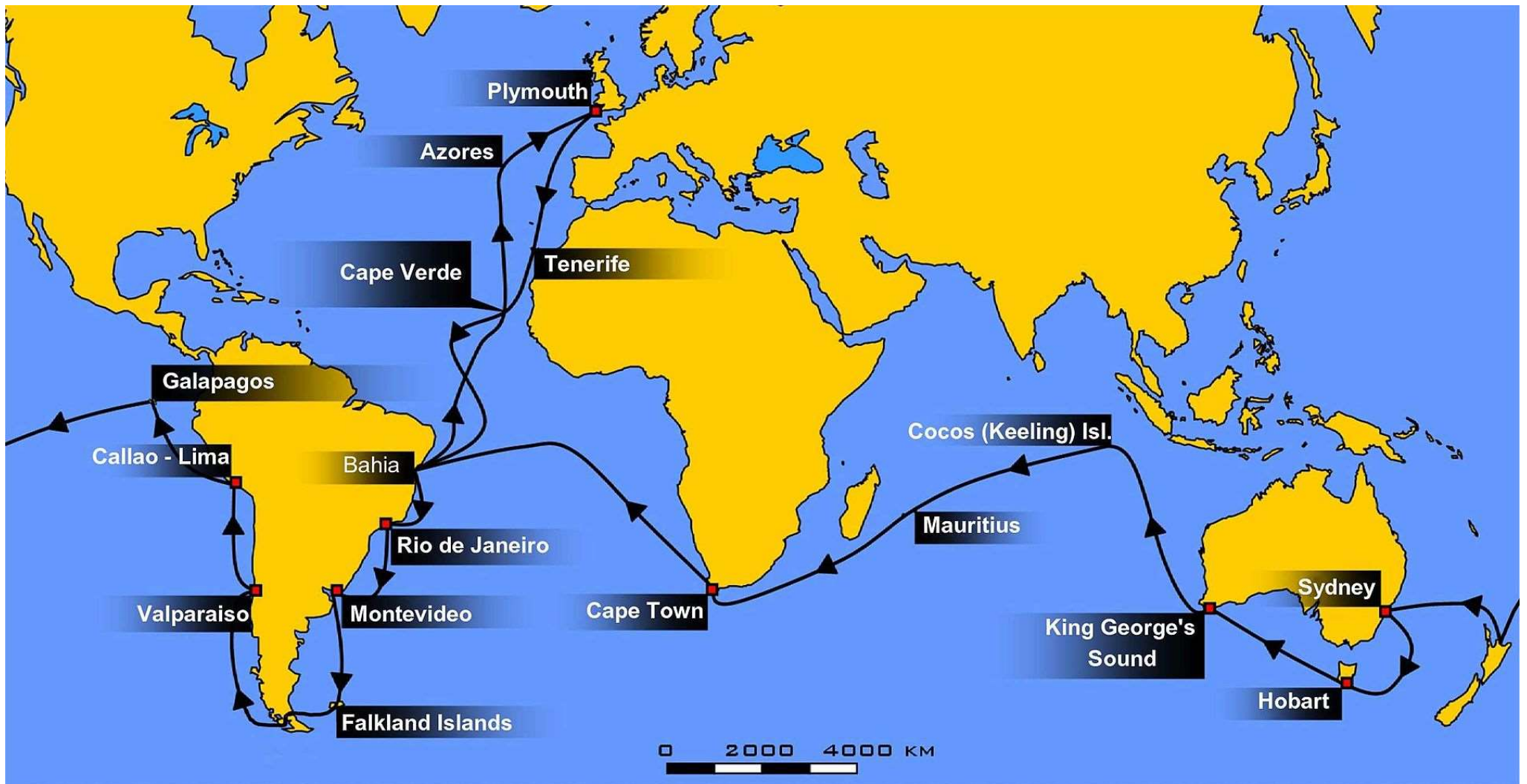
Po plavbě na lodi Beagle (5 let) formuloval v roce 1839 **teorii přírodního výběru**. Když v roce 1858 zjistil, že Alfred Wallace dospěl k podobným závěrům, sepsal „abstrakt“ a vydal jej v roce 1859 jako „**On the Origin of Species by Means of Natural Selection, or the Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life**“ (O původu druhů přírodním výběrem, neboli uchovávání prospěšných plemen v boji o život).

Darwin nemohl vědět o genech, proto je jednotkou výběru jedinec.

Některé jeho děti (měl jich 10) se proslavily, třeba botanik Francis Darwin, astronom a matematik George Darwin,

Ačkoliv si vzal za ženu svojí sestřenicí (nebo spíš právě proto, ve svých spisech se vyjádřil ke škodlivosti příbuzenského rozmnožování a výhodách křížení

"But with regard to the material world, we can at least go so far as this—we can perceive that events are brought about not by insulated interpositions of Divine power, exerted in each particular case, but by the establishment of general laws."

W. WHEWELL: *Bridgewater Treatise.*

"To conclude, therefore, let no man out of a weak conceit of sobriety, or an ill-applied moderation, think or maintain, that a man can search too far or be too well studied in the book of God's word, or in the book of God's works; divinity or philosophy; but rather let men endeavour an endless progress or proficience in both."

BACON: *Advancement of Learning.*

Down, Bromley, Kent,
October 1st, 1859.

ON
THE ORIGIN OF SPECIES

BY MEANS OF NATURAL SELECTION,

OR THE
PRESERVATION OF FAVOURED RACES IN THE STRUGGLE
FOR LIFE.

By CHARLES DARWIN, M.A.,

FELLOW OF THE ROYAL, GEOLOGICAL, LINNEAN, ETC., SOCIETIES;
AUTHOR OF 'JOURNAL OF RESEARCHES DURING H. M. S. BEAGLE'S VOYAGE
ROUND THE WORLD.'

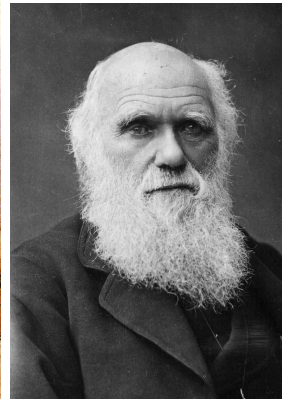
LONDON:
JOHN MURRAY, ALBEMARLE STREET.
1859.

The right of Translation is reserved.

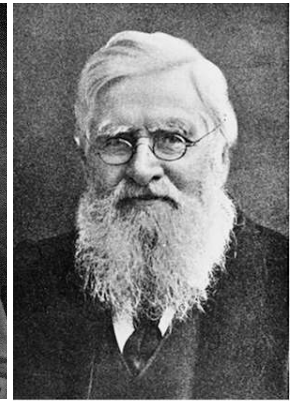
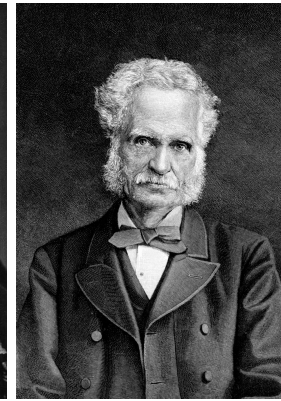
Darwinismus (do roku 1859)

Charles Darwin (1809-1882)

Alfred Wallace (1823-1913)

Charles Darwin

Alfred Wallace

Nedochází k cíleným adaptivním změnám, ale selekci (výběru) jedinců (populace) s výhodnou variantou určitého znaku

- Živé organismy se v průběhu času mění
- Druhy se odštěpují od společných předků
- Evoluce probíhá postupnou kumulací drobných změn
- K evoluci dochází změnami ve frekvencích variant v rámci populace
- Evoluci žene selekce, jako přirozený výběr, který následně vede ke vzniku adaptivních vlastností
- Pohlavní výběr může zvýhodňovat vlastnosti, které by přírodní výběr (prostředí) potlačil

Darwin

Konkurence mezi jedinci
Pohlavní výběr

Wallace

Vliv vnějšího prostředí a evoluční procesy
Pohlavní výběr neuznával

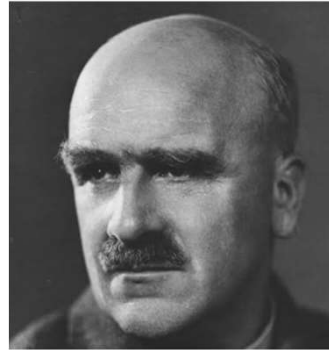

Neodarwinismus – evoluční syntéza

Nikdo z Darwinistů netušil, jak vzniká variabilita – dědění získaných vlastností
Mendel jim do toho trochu hodil vidle – kombinace zdánlivě neměnných znaků
Populační genetika

J. B. S. Haldane (1892-1864)

Příbuzenský výběr

Ronald A. Fisher (1890-1962) (statistická analýza)

Theodosius Dobzhansky (1900-1975)

Nic v biologii nedává smysl – leda ve světle evoluce.

Pokusy s octomilkou

Pravoslavný křesťan a evolucionista, kritik primitivního

Kreacionismus, učitel Francisca J. Ayaly

Neodarwinisté: Evoluce jako pozvolný proces, probíhající především na úrovni populací

Postneodarwinismus – evoluční syntéza

Posun od jedince a populace ke genu – genocentrismus

George Christopher Williams a **William D. Hamilton**

Richard Dawkins (Sobecký gen): organismus je pouze prostředkem k dalšímu šíření úspěšných alel. „Sobeckost“ genu (alely) je schopnost obsadit genom jedince a následně se úspěšněji replikovat a šířit ve srovnání s konkurenčními alelami.

Příbuzenský výběr – evoluční strategie podporující úspěch příbuzných organismů
Evoluce altruismu

Motoo Kimura neutrální evoluce: většina evolučních změn na molekulární úrovni probíhá důsledkem náhodné fixace neutrálních mutací, zatímco přírodní výběr fixuje pouze minoritní množství změn

Genetický drift (posun)

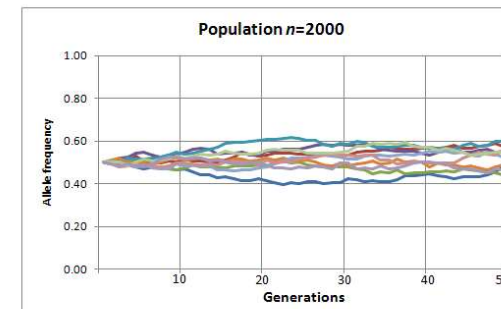
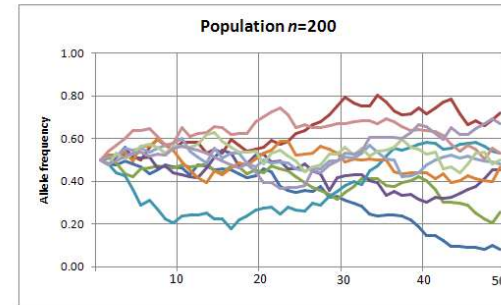
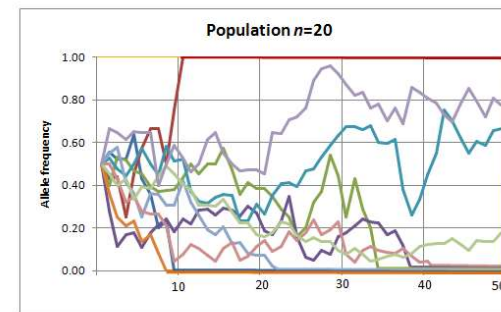
náhodný posun ve frekvenci jednotlivých alel v populaci

je nezávislý na vlastnostech či projevech znaku

přímo úměrný efektivní velikosti populace

platí pouze pro omezené populace,
pro panmiktické (nekonečně velké) nikoliv

Nejsilnější (až absolutní) u neutrálních alel,
které se neprojeví na fenotypu

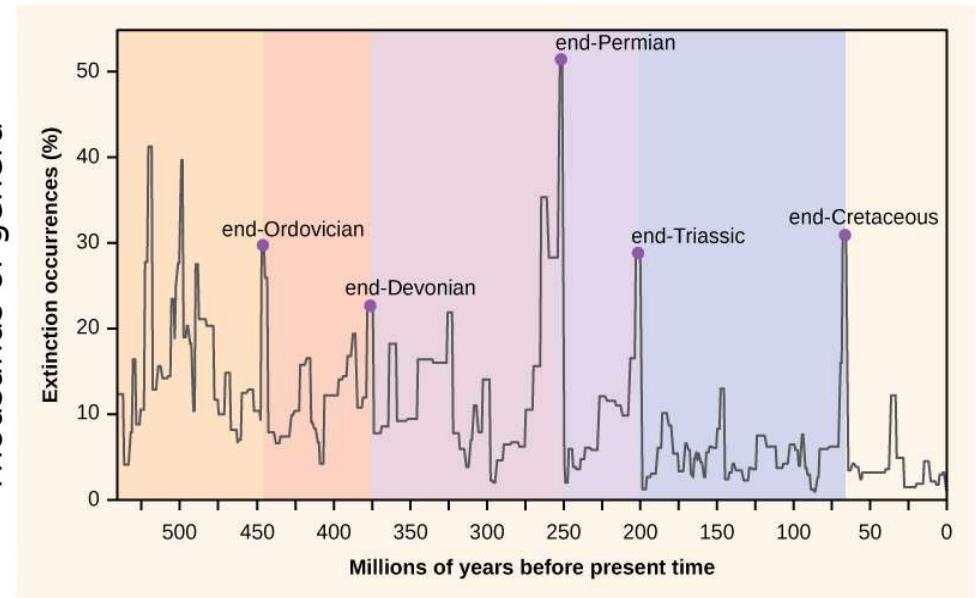
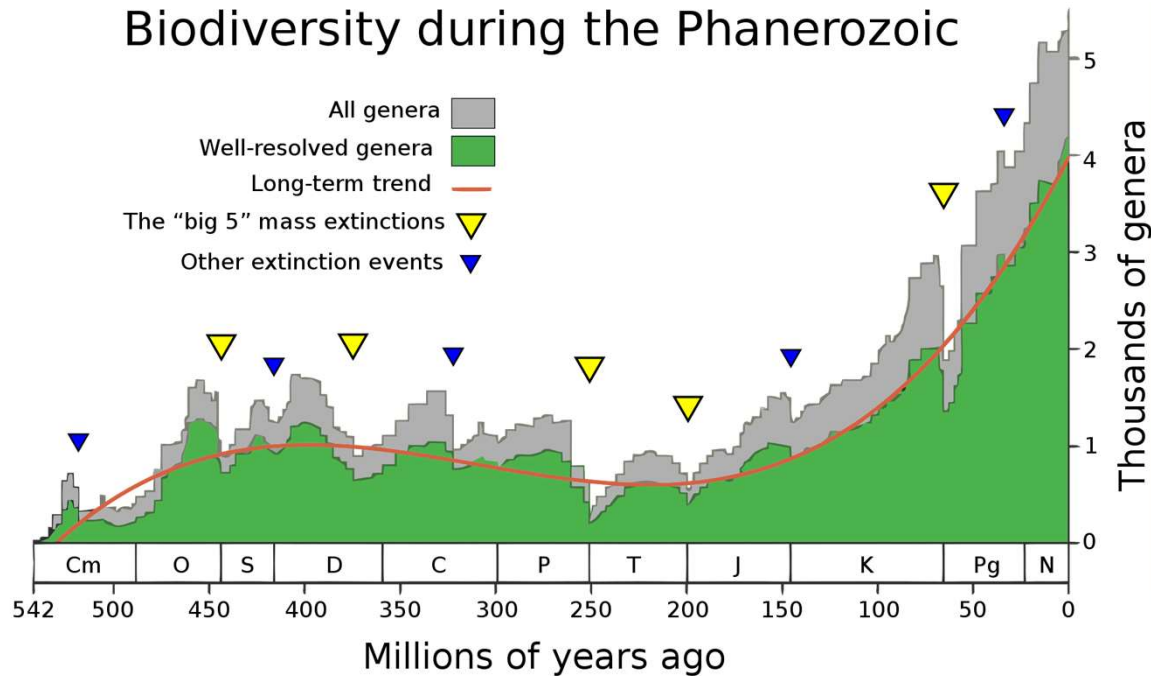
Niels Eldredge a Stephen Jay Gould

Teorie přerušovaných rovnováh (anglicky *Punctuated Equilibrium*)

druh po většinu času zůstává stabilní a mění se pouze v krátkých obdobích tzv. speciálních událostí, kdy druhy vznikají.

Biodiversity during the Phanerozoic

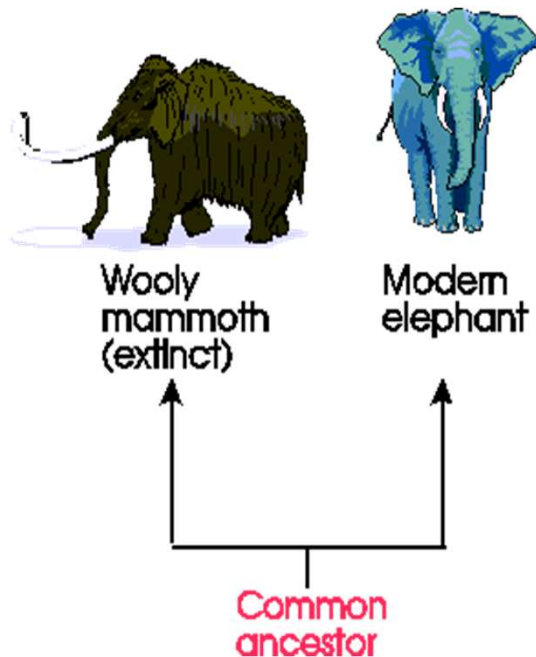

Evolučně vývojová biologie (evoluce vývoje nebo také evo-devo)

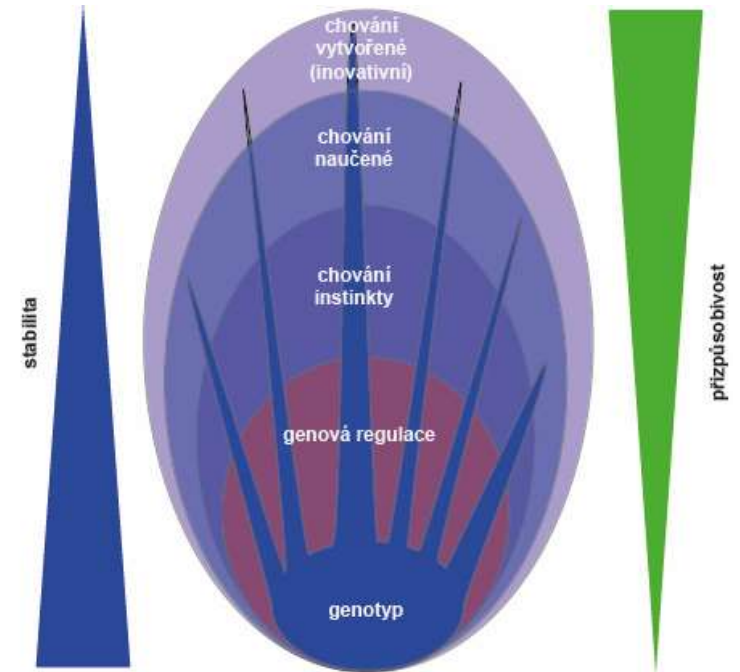
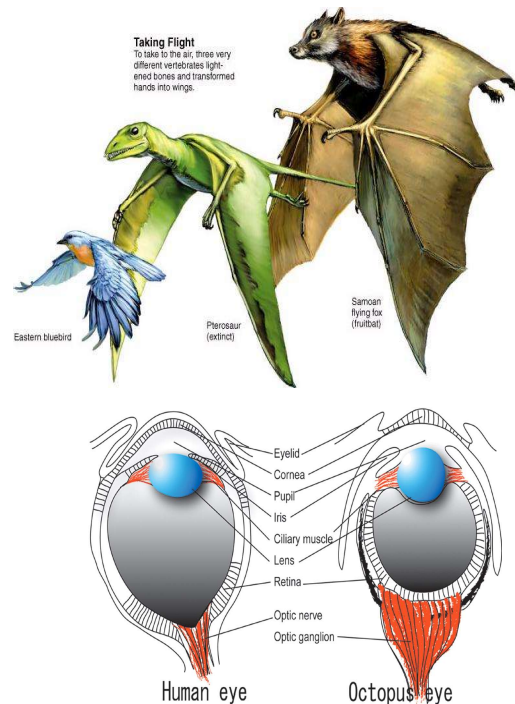
Srovnává vývojové procesy, původ embryonálního vývoje, fenotypické plasticity

Znaky jsou si podobné, protože

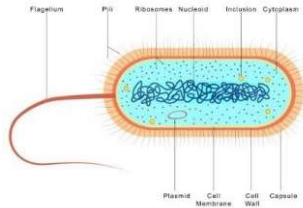
Sdílejí společný původ:
jsou homologní divergentní
evoluce

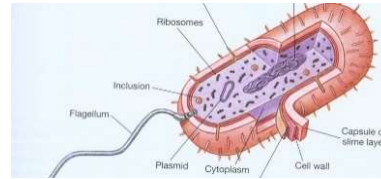
Vyvinuly se v podobných
podmínkách:
konvergentní evoluce

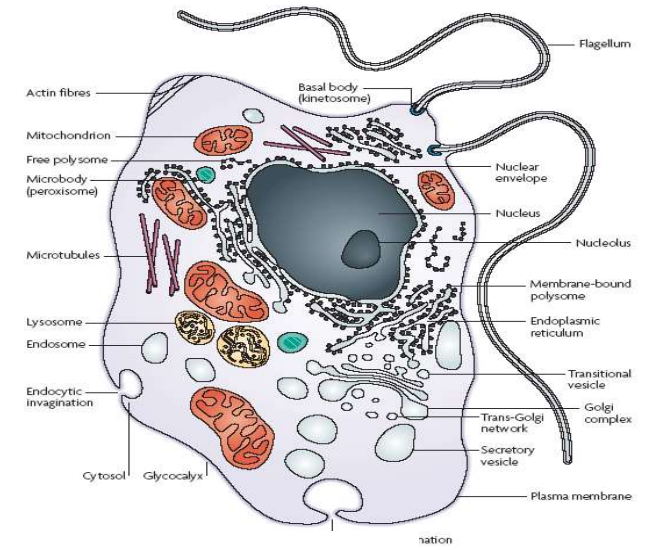
Diverzita života

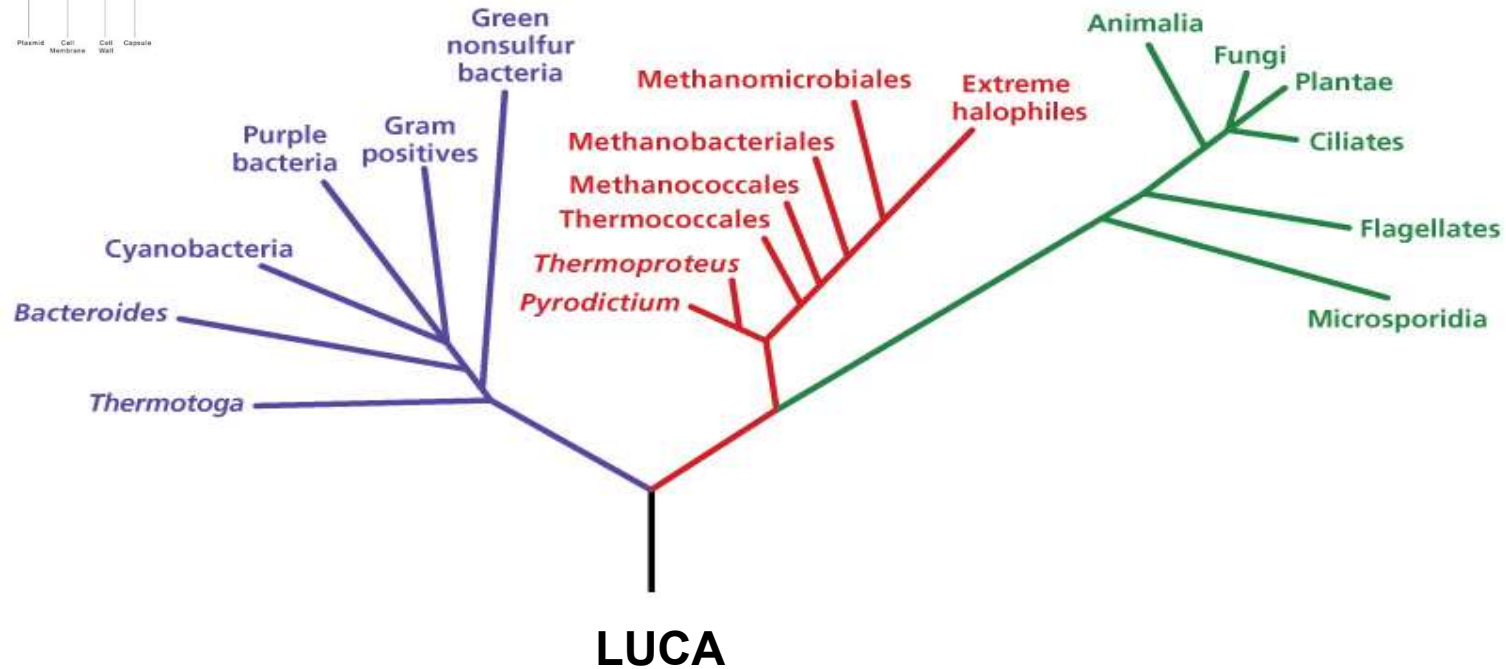
Bacteria

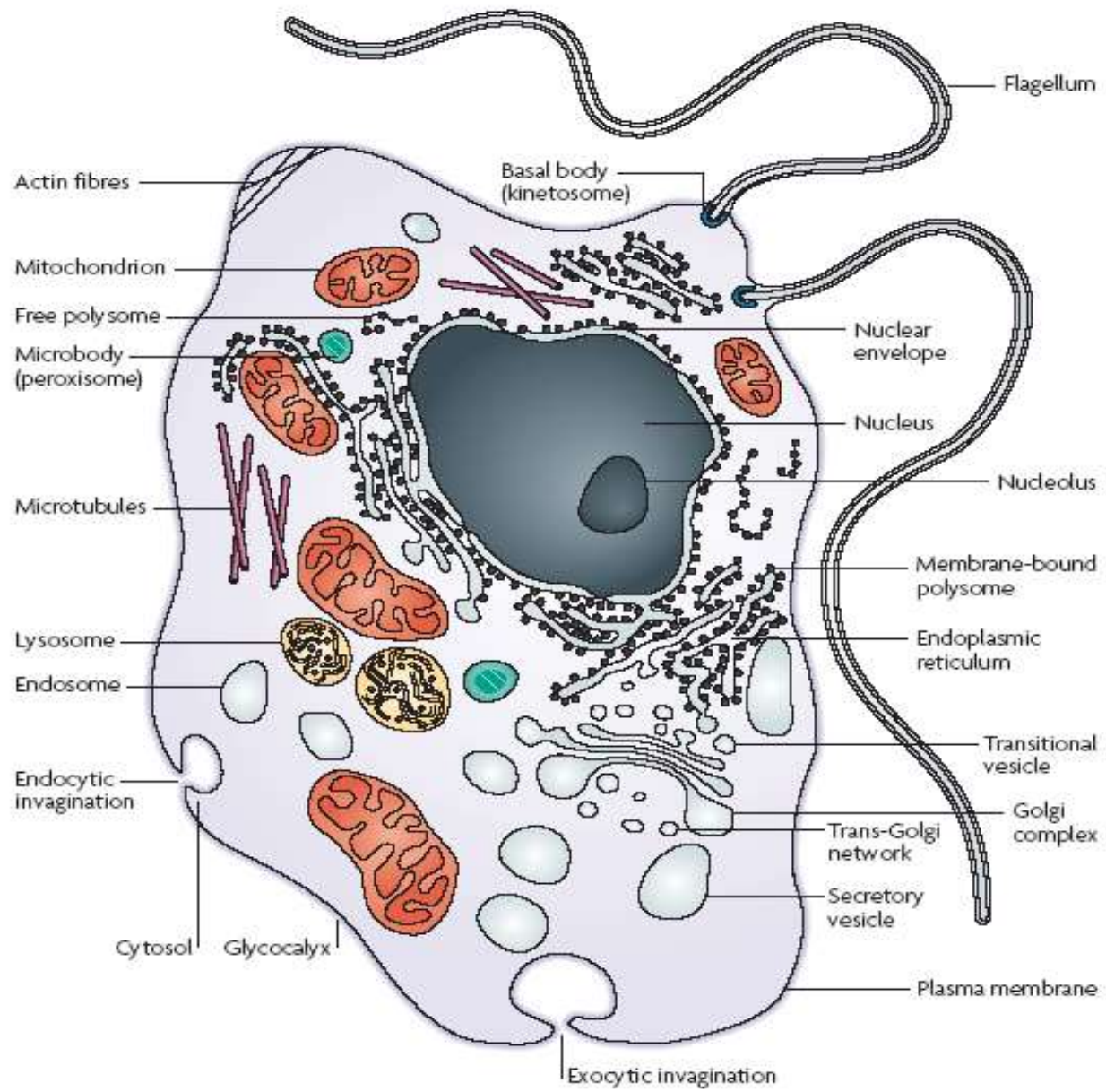

Archaea

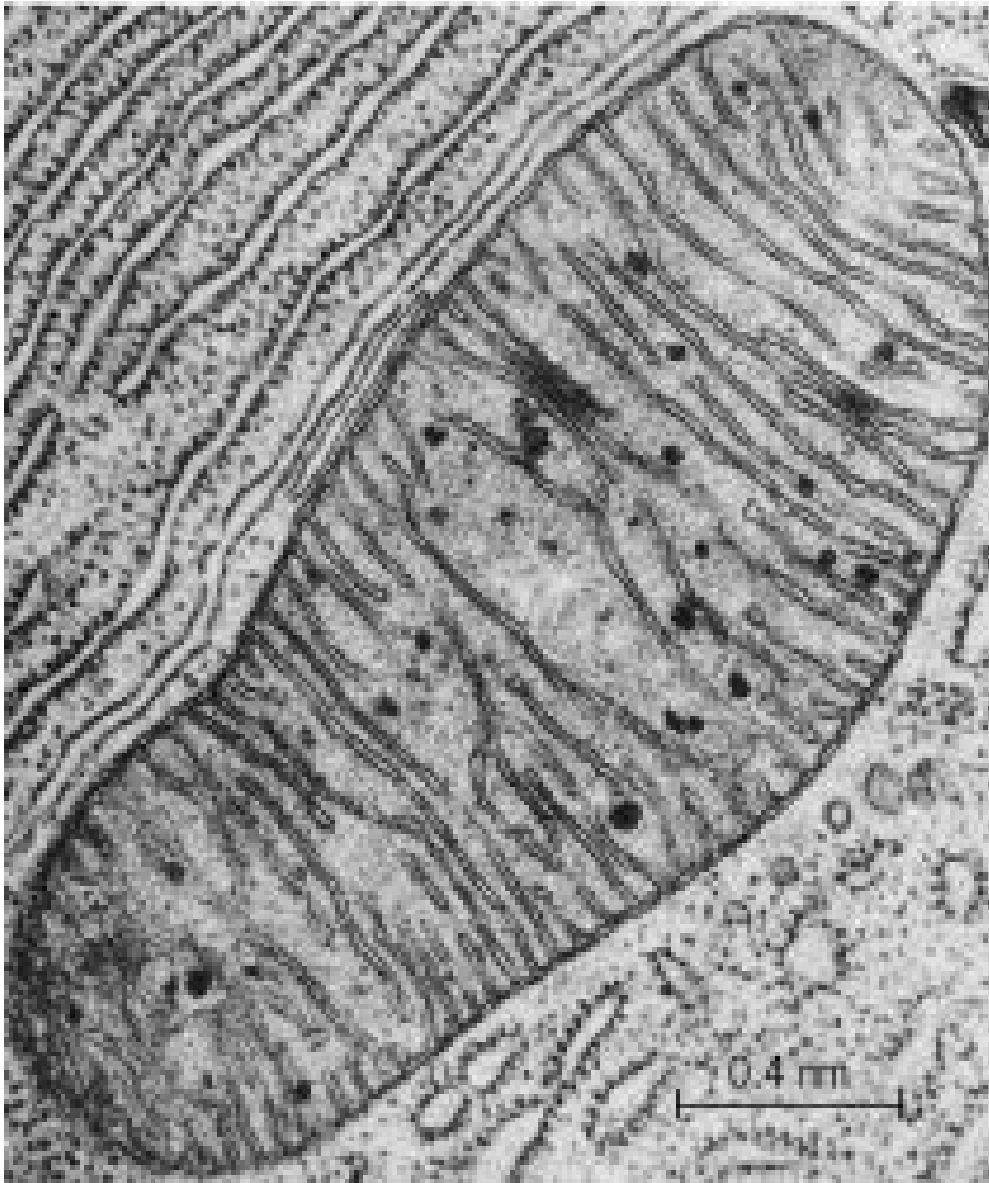
Eucarya

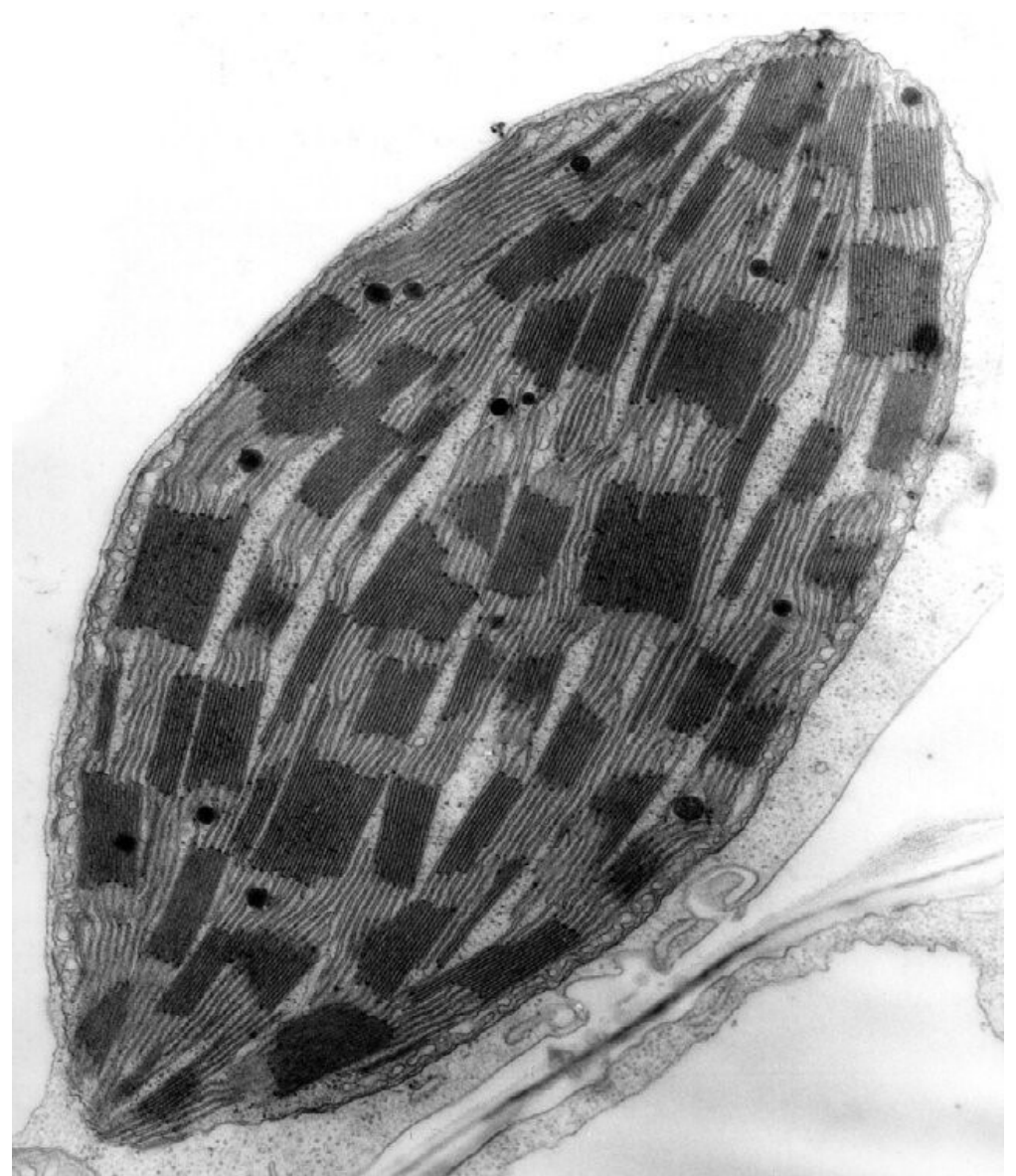

Semiautonomní organely

mitochondrie

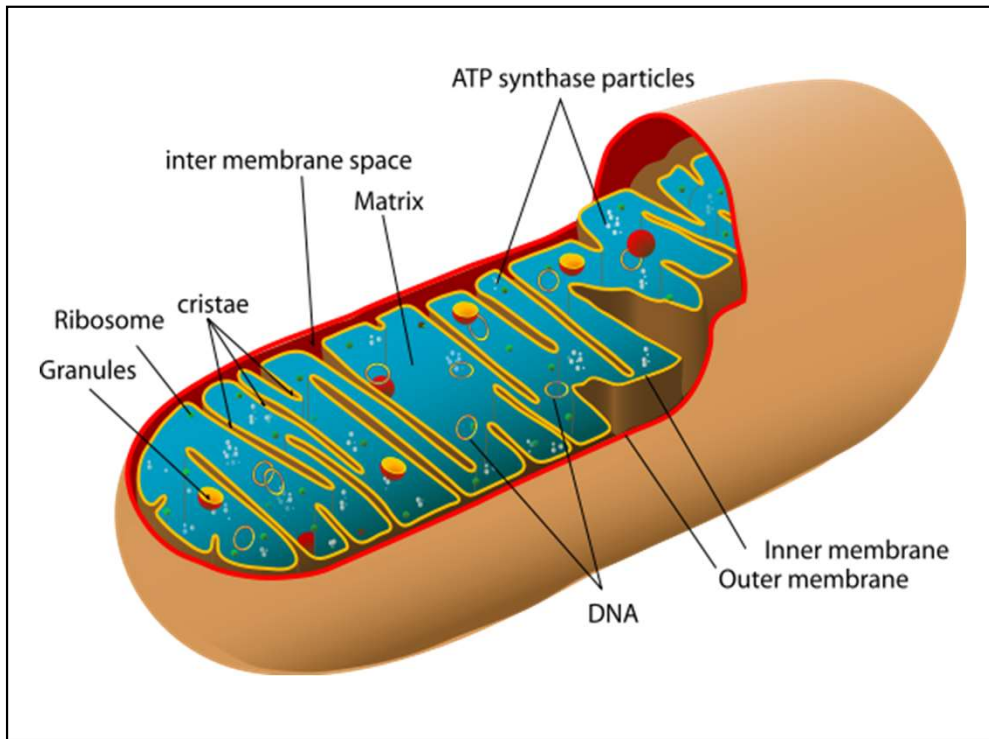
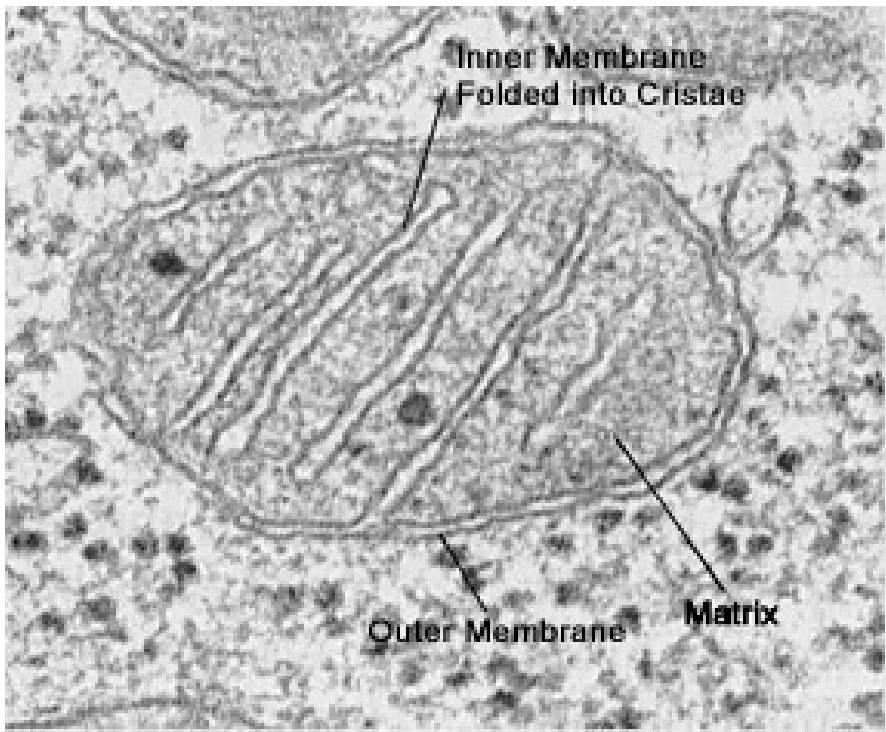
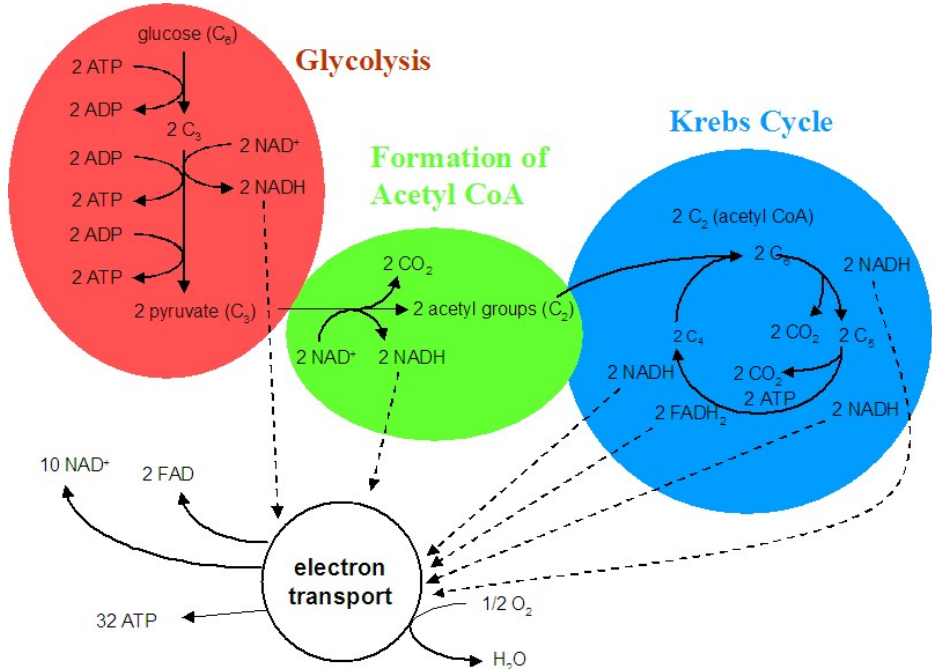
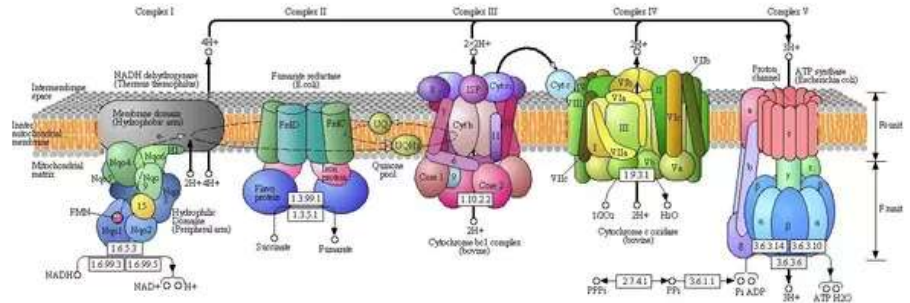

chloroplast (plastid)

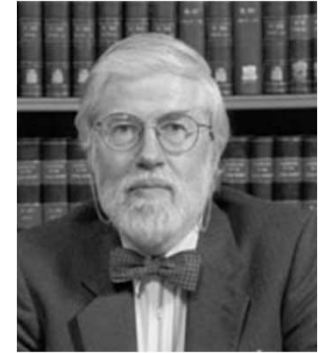

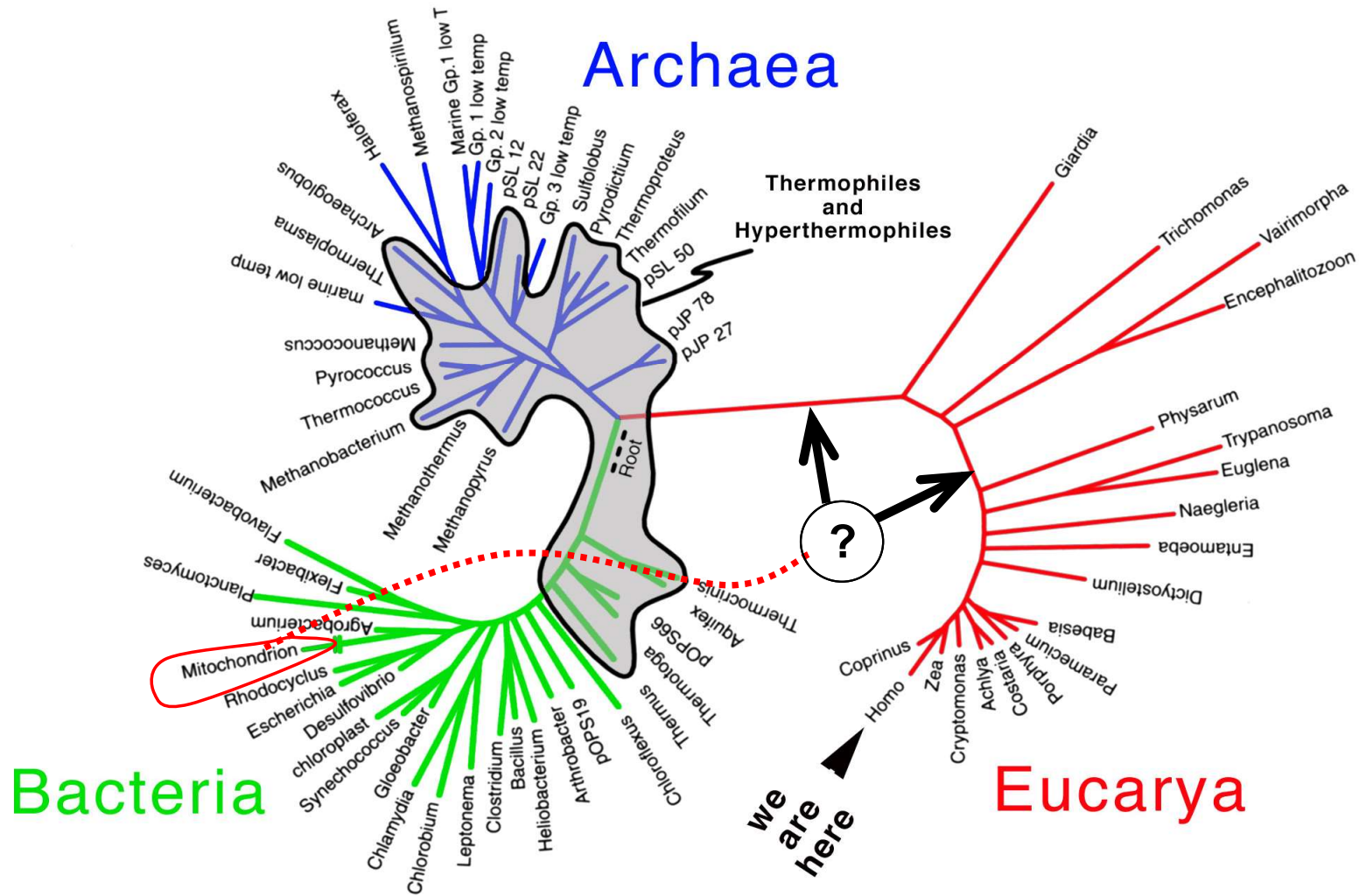
Mitochondrie

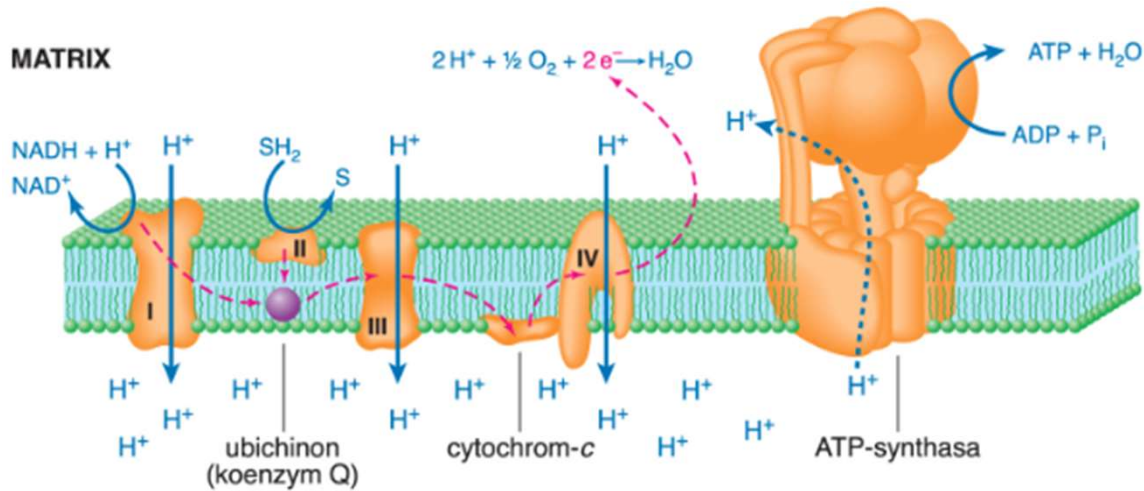
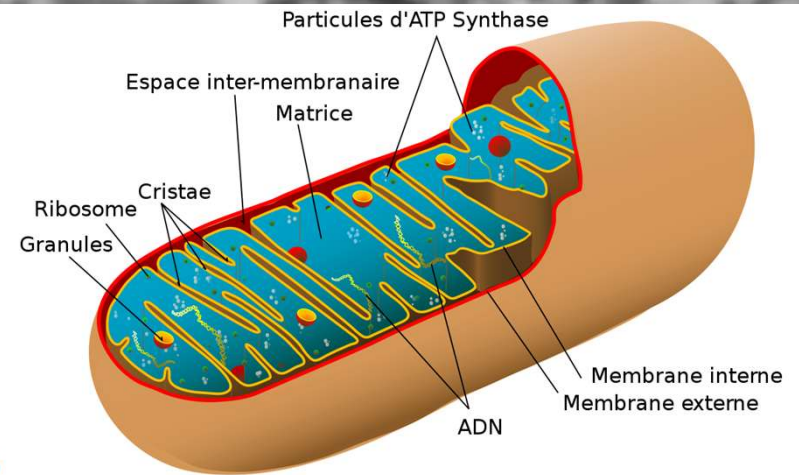
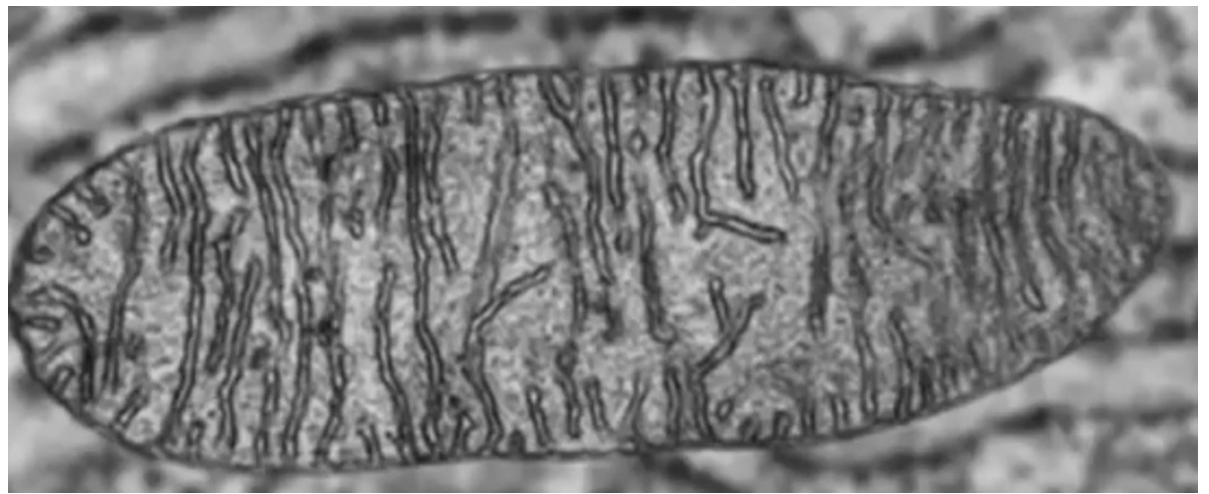
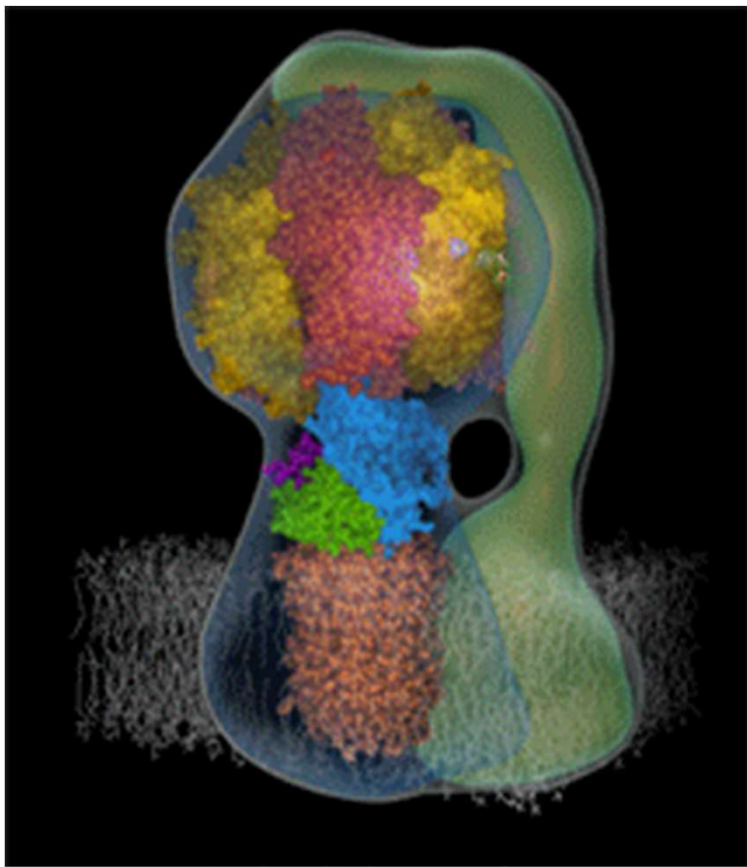

Mitochondrie

The Tree of Life

MATRIX
MEZIMEMBRÁNOVÝ
PROSTOR

- I. NADH dehydrogenáza
- II. Sukcinát dehydrogenáza
- III. Cytochrom c reduktáza
- IV. Cytochrom c oxidáza

Plasmodesmata
channels connect
two plant cells

Cell wall maintains
cell shape

Plasma
membrane

Cytoplasm

Central Vacuole
filled with cell sap
that maintains
pressure against
cell wall

Cytoskeleton
microtubules
intermediate
filaments
microfilaments

Endoplasmic Reticulum
smooth rough

Nucleus contains
chromatin, a
nuclear envelope,
and a nucleolus,
as in an animal cell

Ribosomes

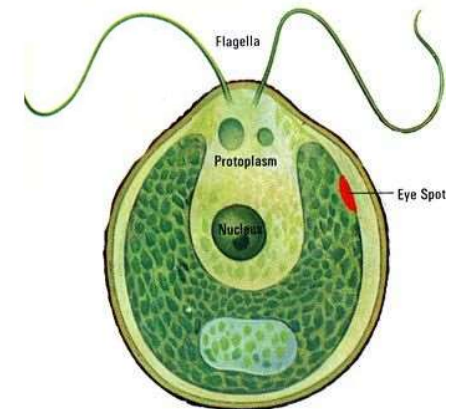
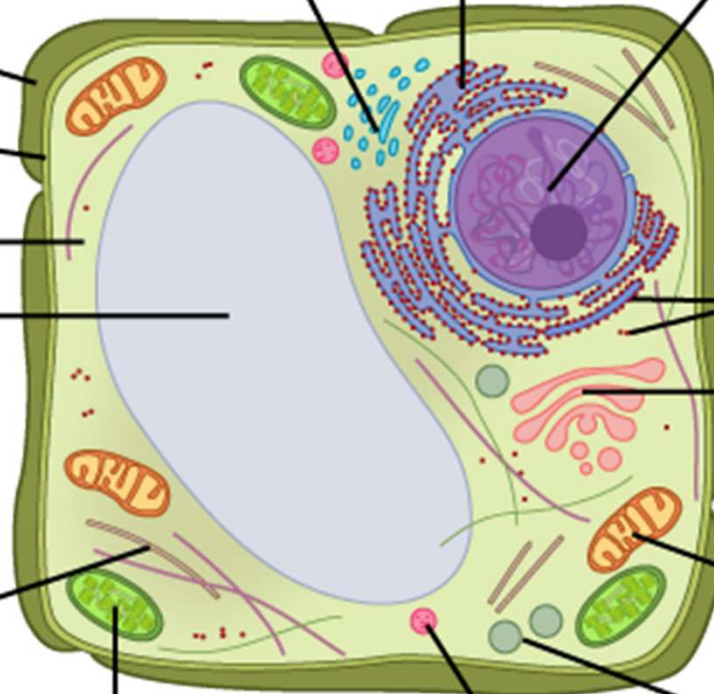
Golgi
apparatus

Mitochondria

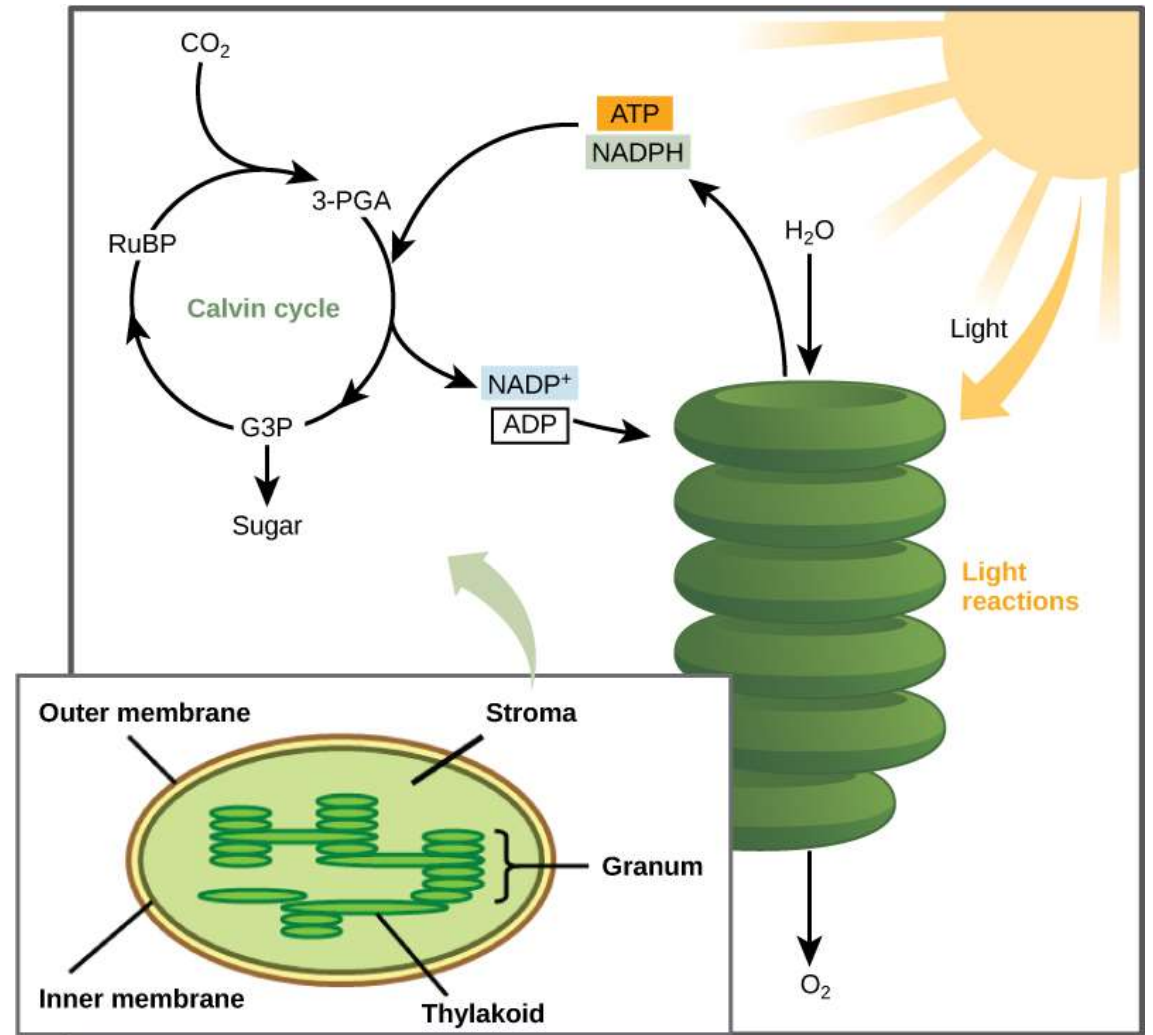
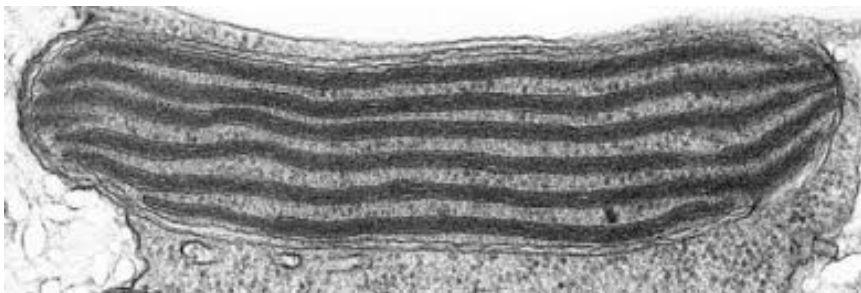
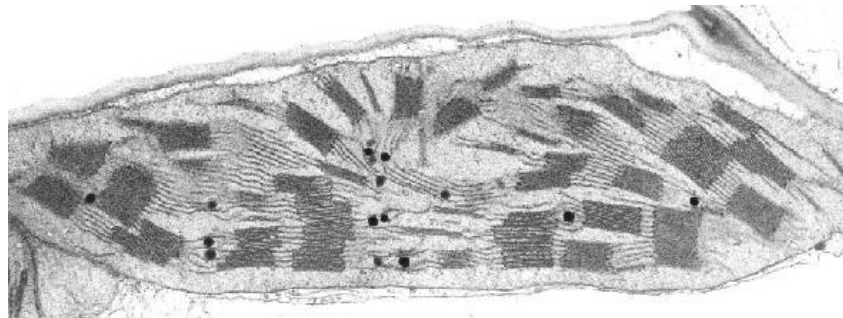
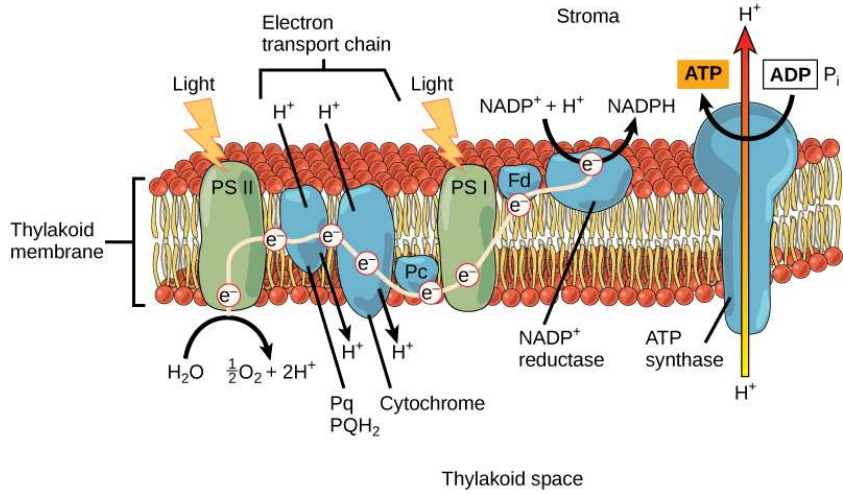
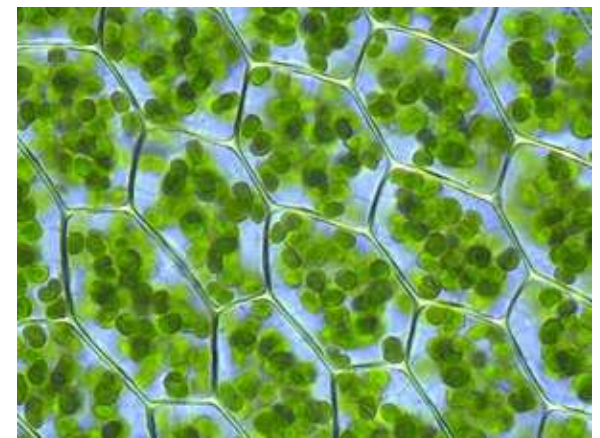
Peroxisome

Chloroplast site
of photosynthesis

Plastid store
pigments

Plastid

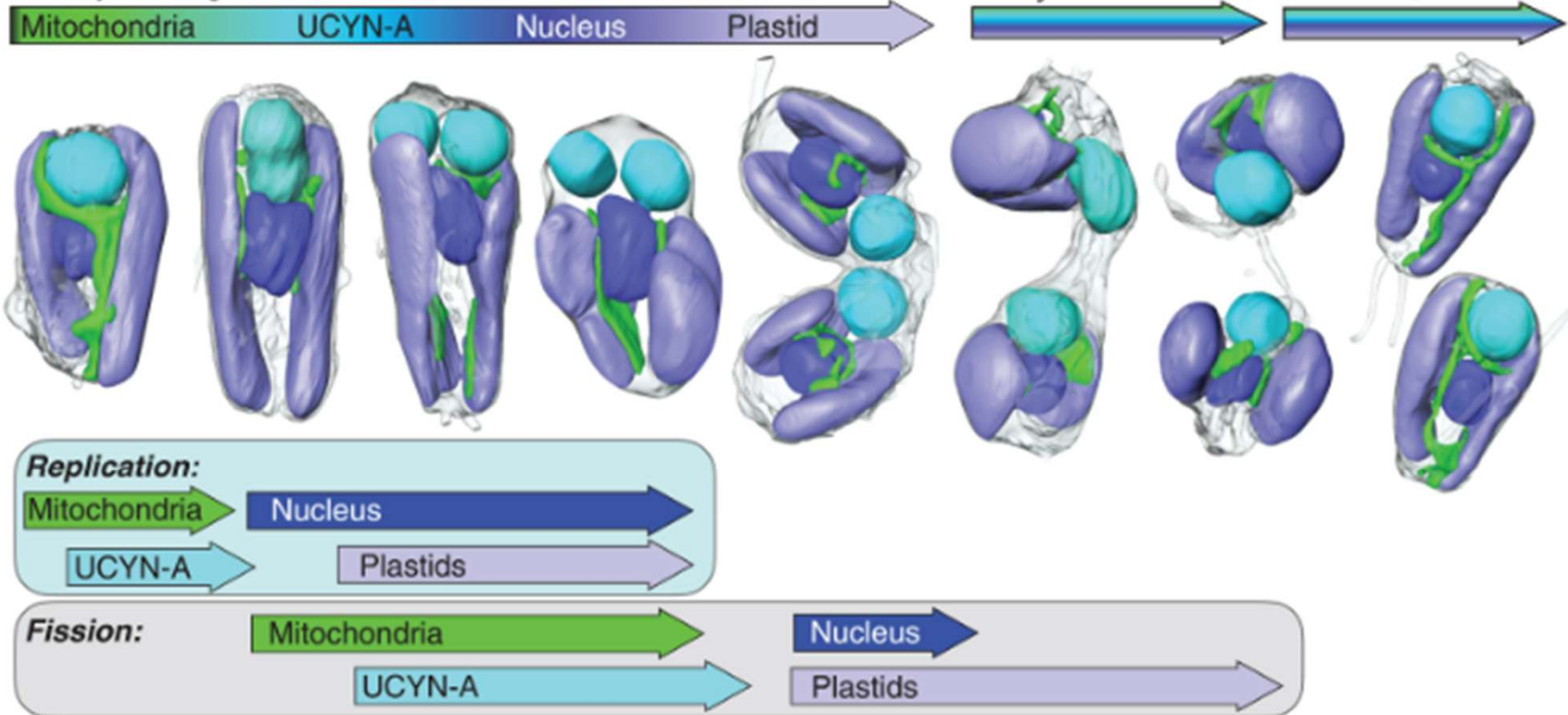
Dusík fixující „plastid“

(Coale et al, 2024, Science)

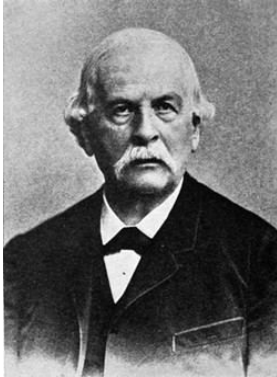

B Dark Cycle - SXT Tomograms

Cell Cycle Progression

Endosymbiotická hypotéza

Richard Altman
(1852-1900)

Lynn Margulis
(1938-2011)

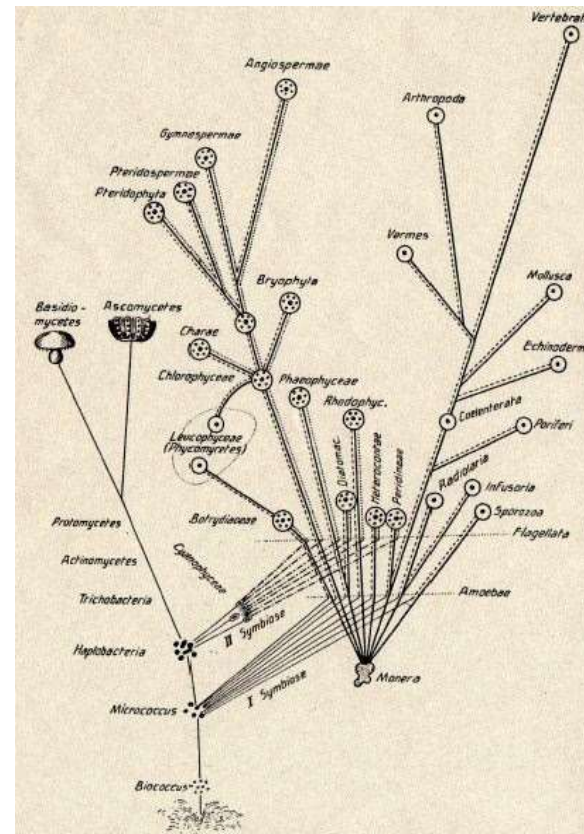
Lynn Sagan. On the origin of mitosing cells. (1967)
Journal of Theoretical Biology, 14: 255–274

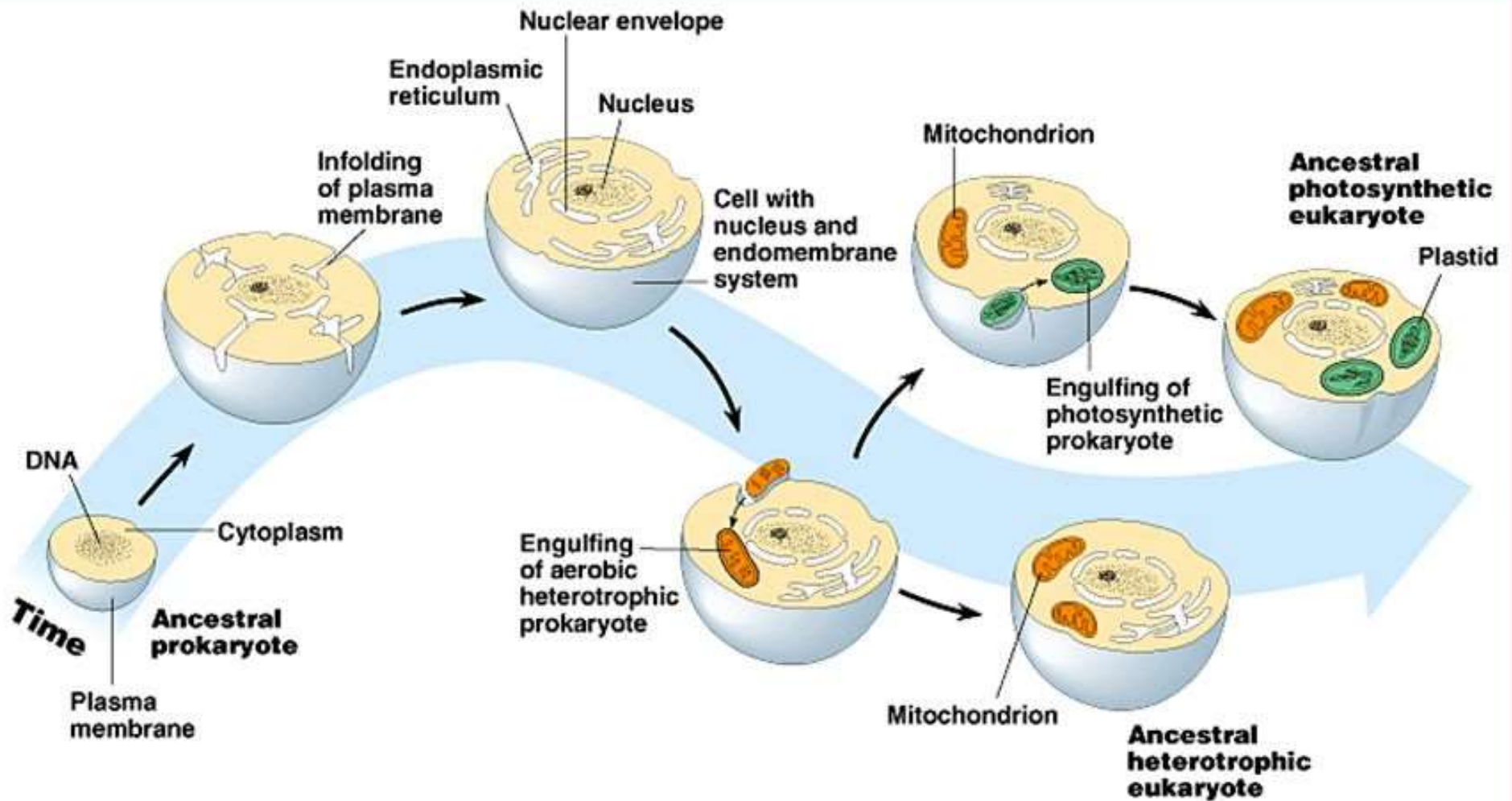

Andreas Franz
Wilhelm Schimper
(1856-1901)

Konstantin Sergejevič
Merežkovskij
(1854-1921)

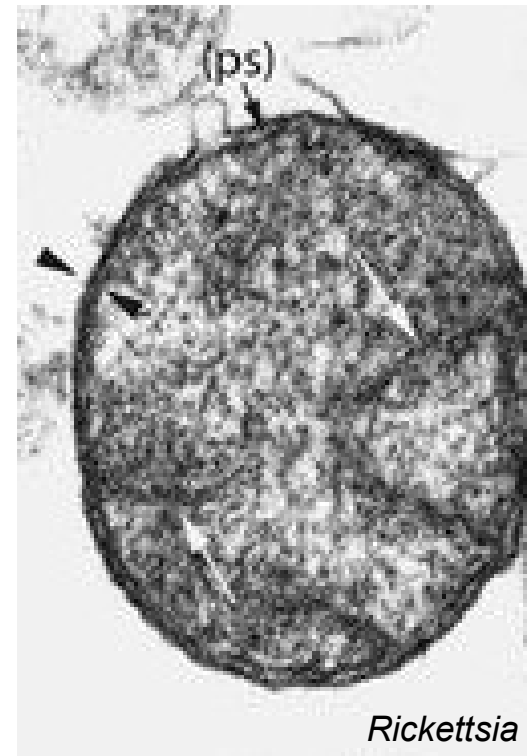
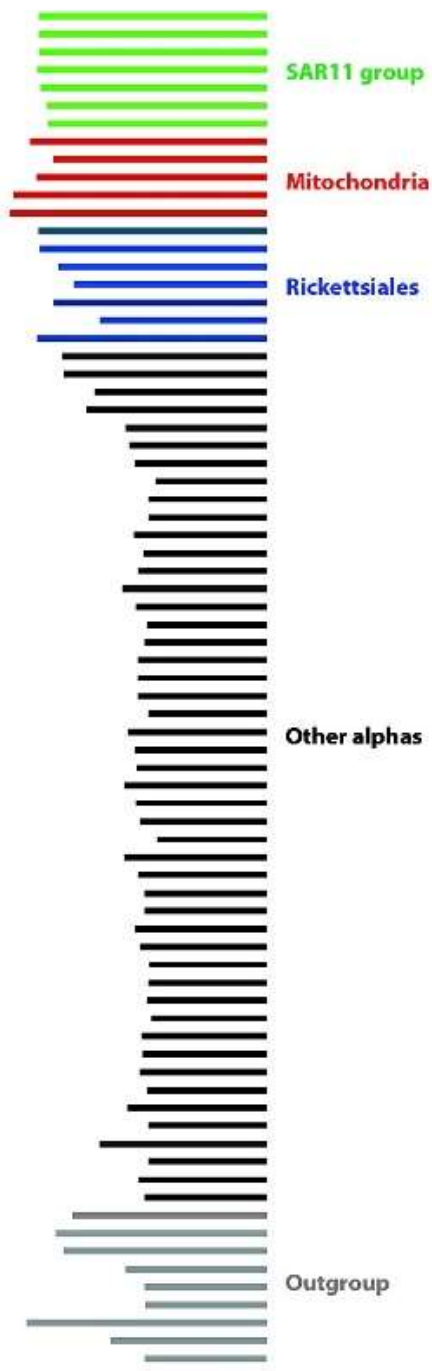
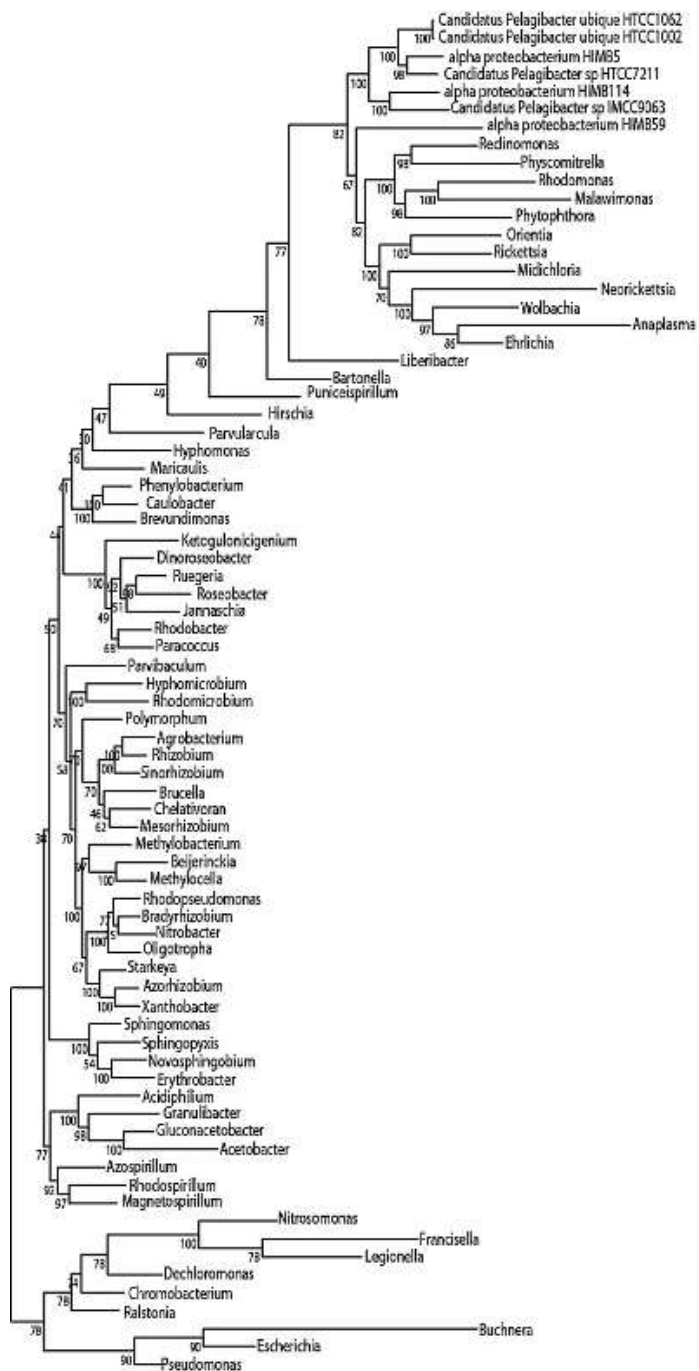
Vnitrobuněčná domestikace

kořist → kleptoplastidy → plastidy

kořist → chov na maso → vejce, mléko, krev

Experimentální domestikace bankivského kura (Per Jensen)
Experimentální domestikace lišky (Dimitrij Běljajev)

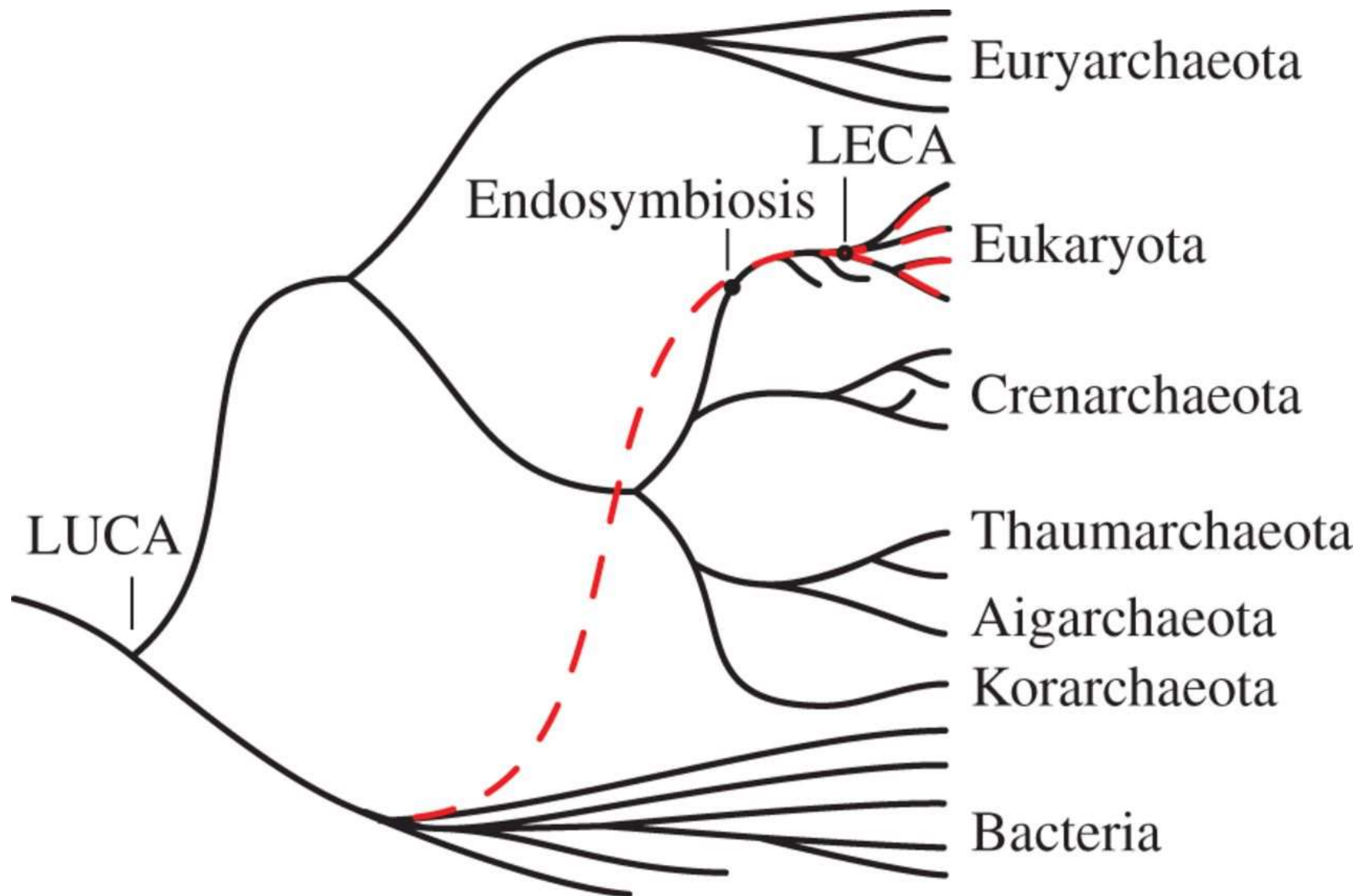

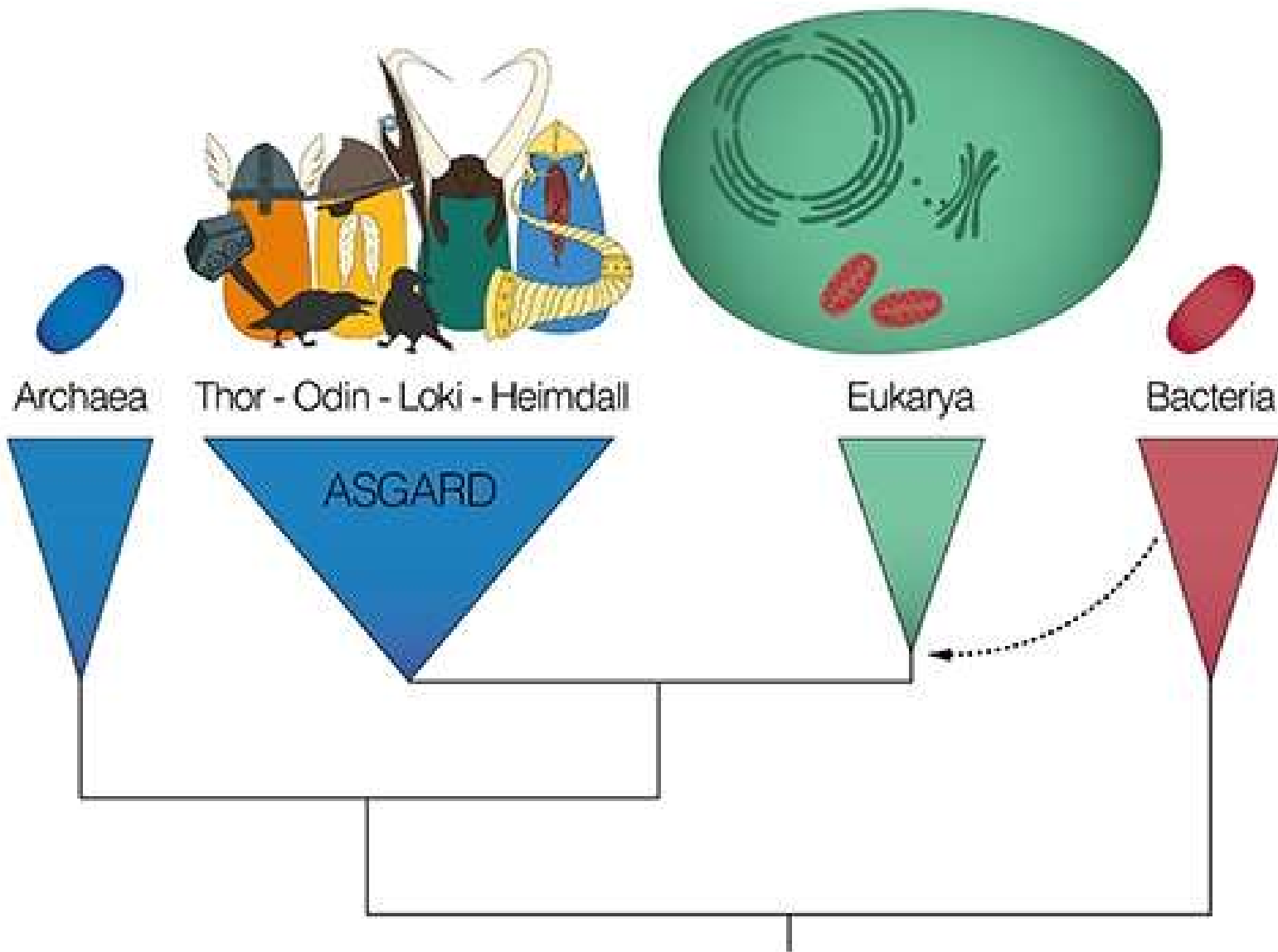

Rickettsia

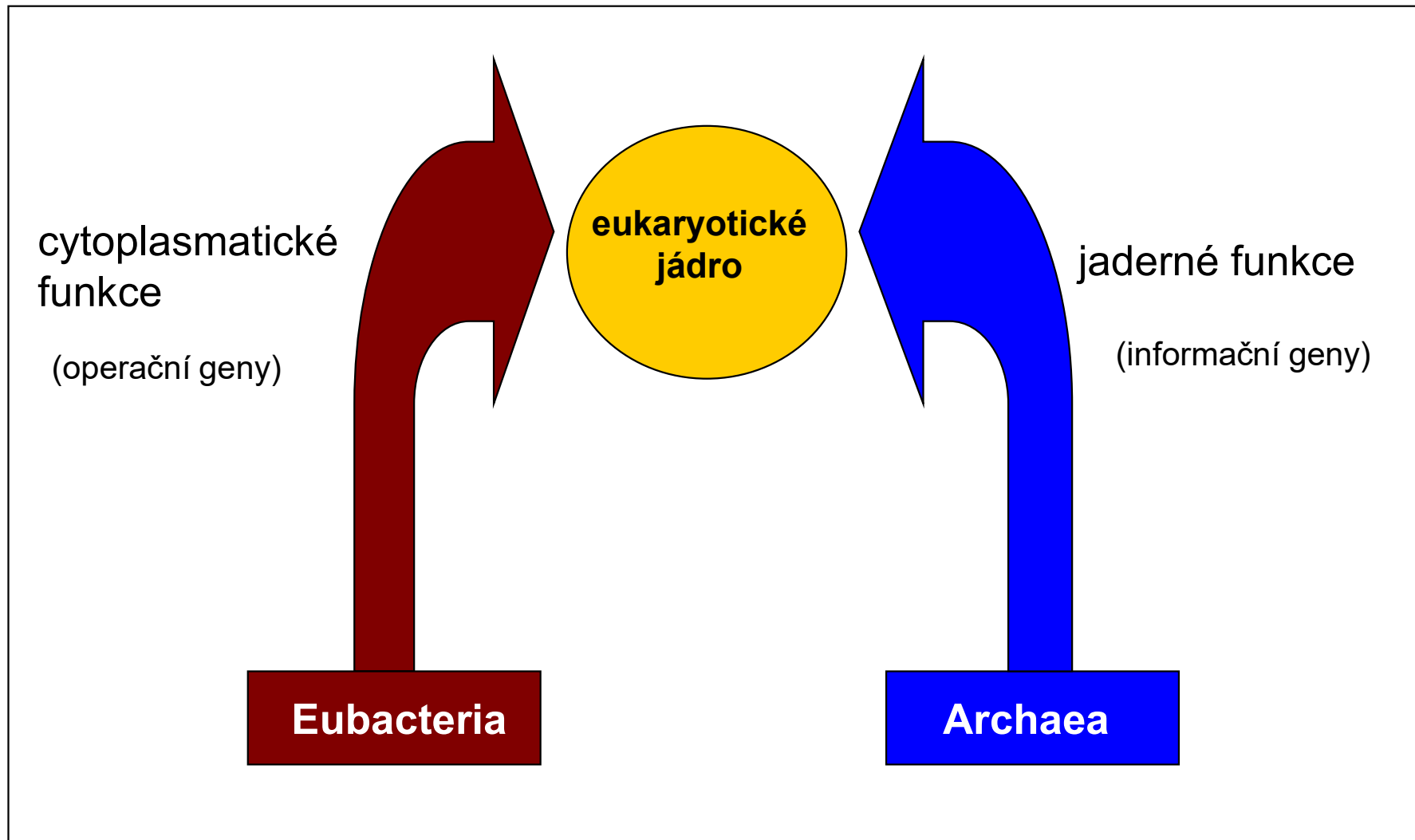
Elfving et al., 2012

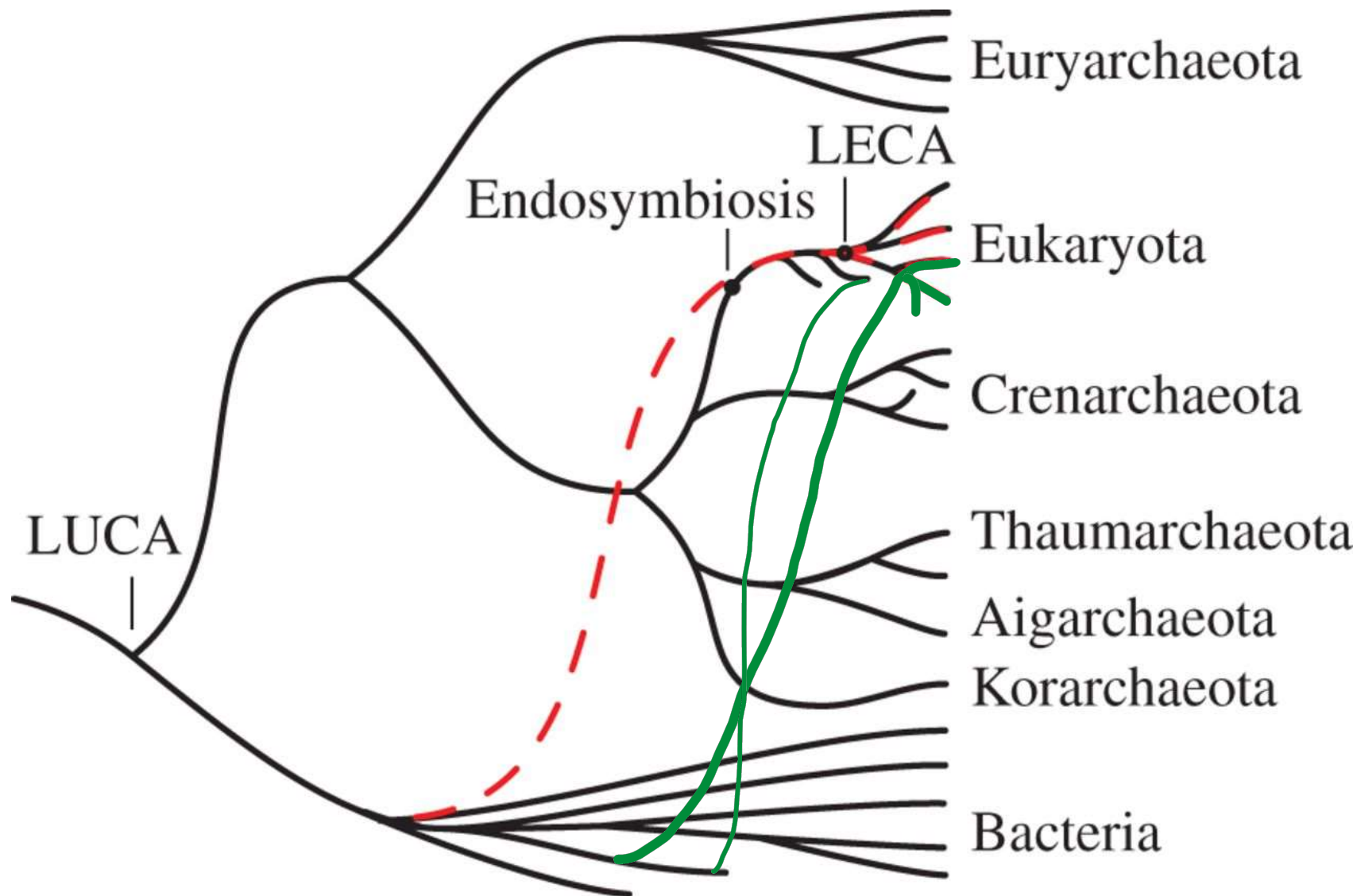
0.1247

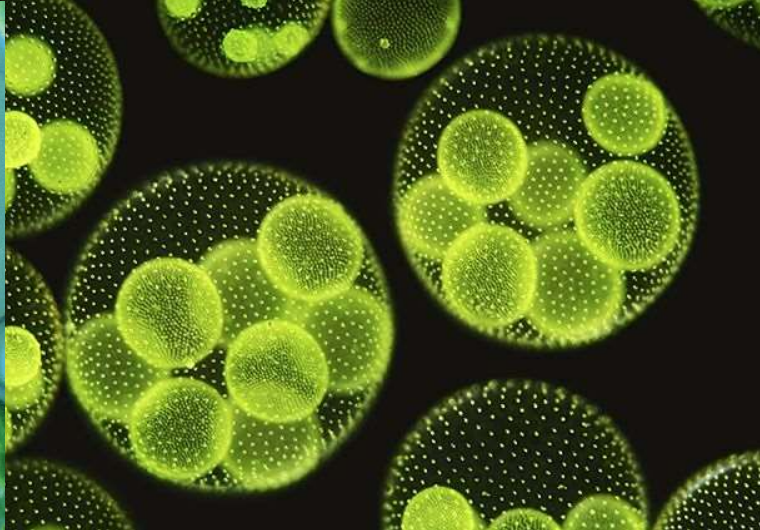
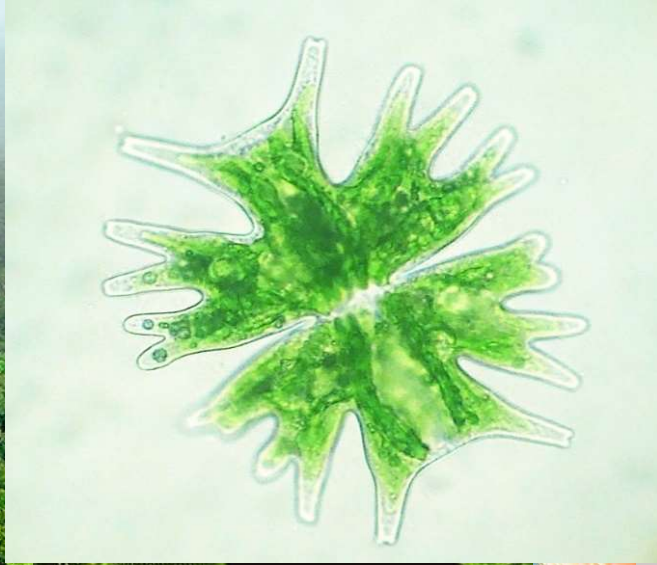
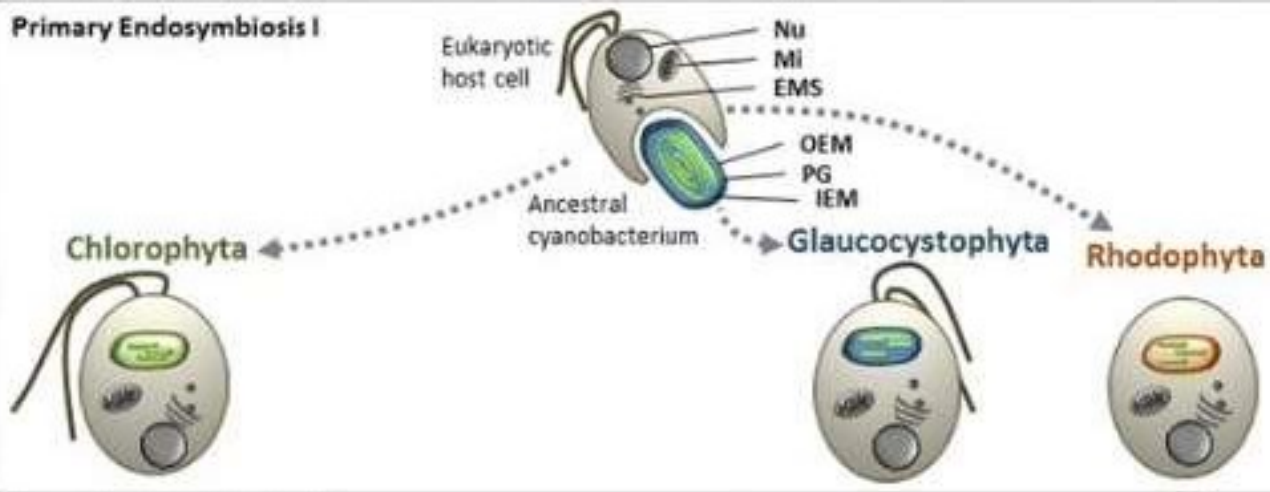

Složení eukaryotického genomu

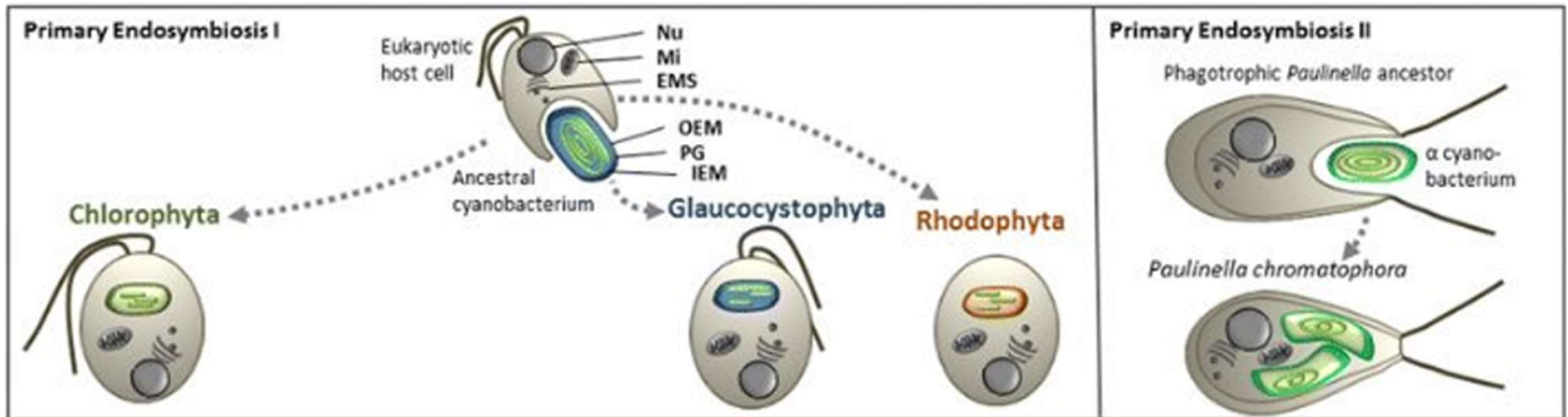

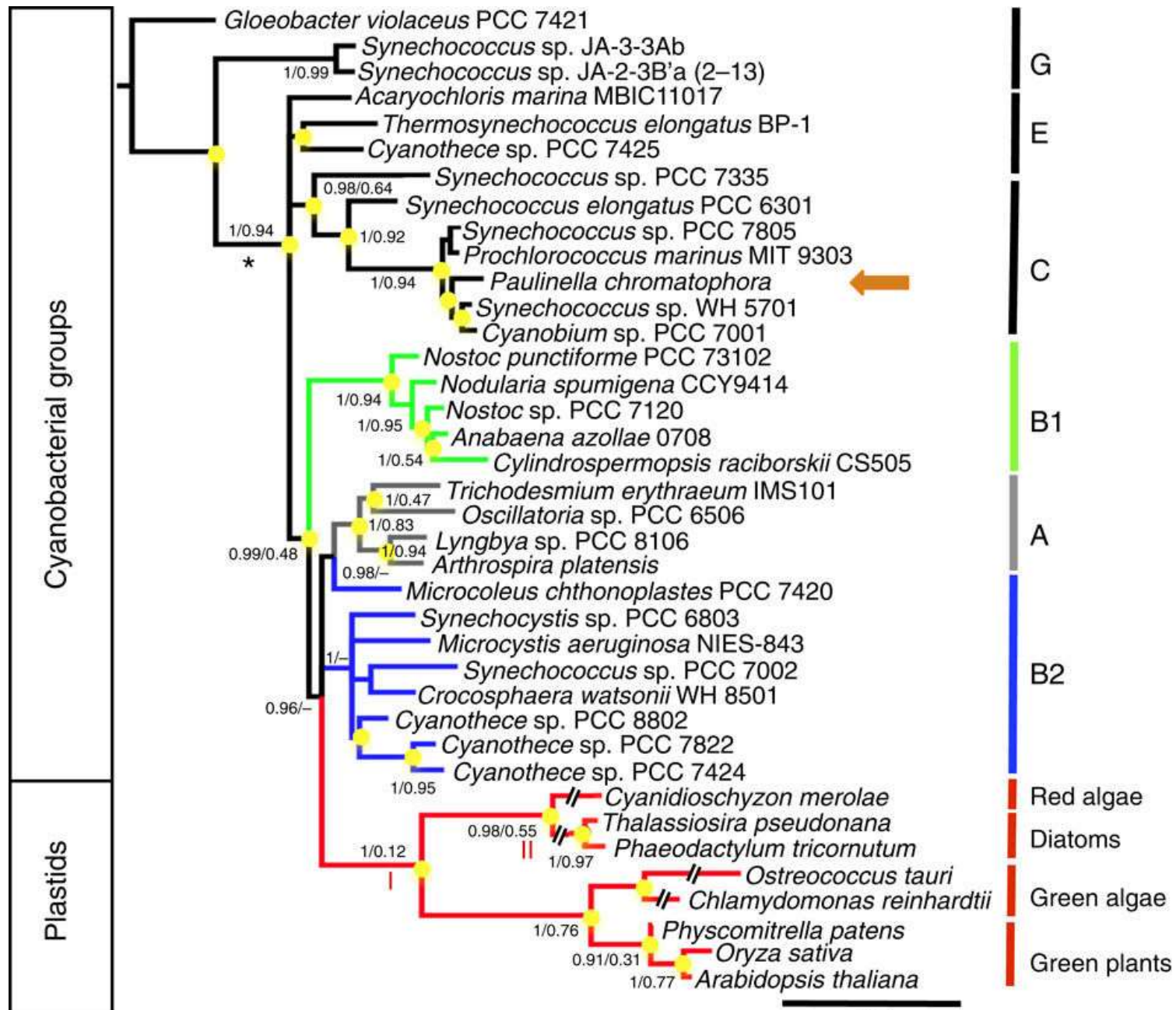
Primary Endosymbiosis I

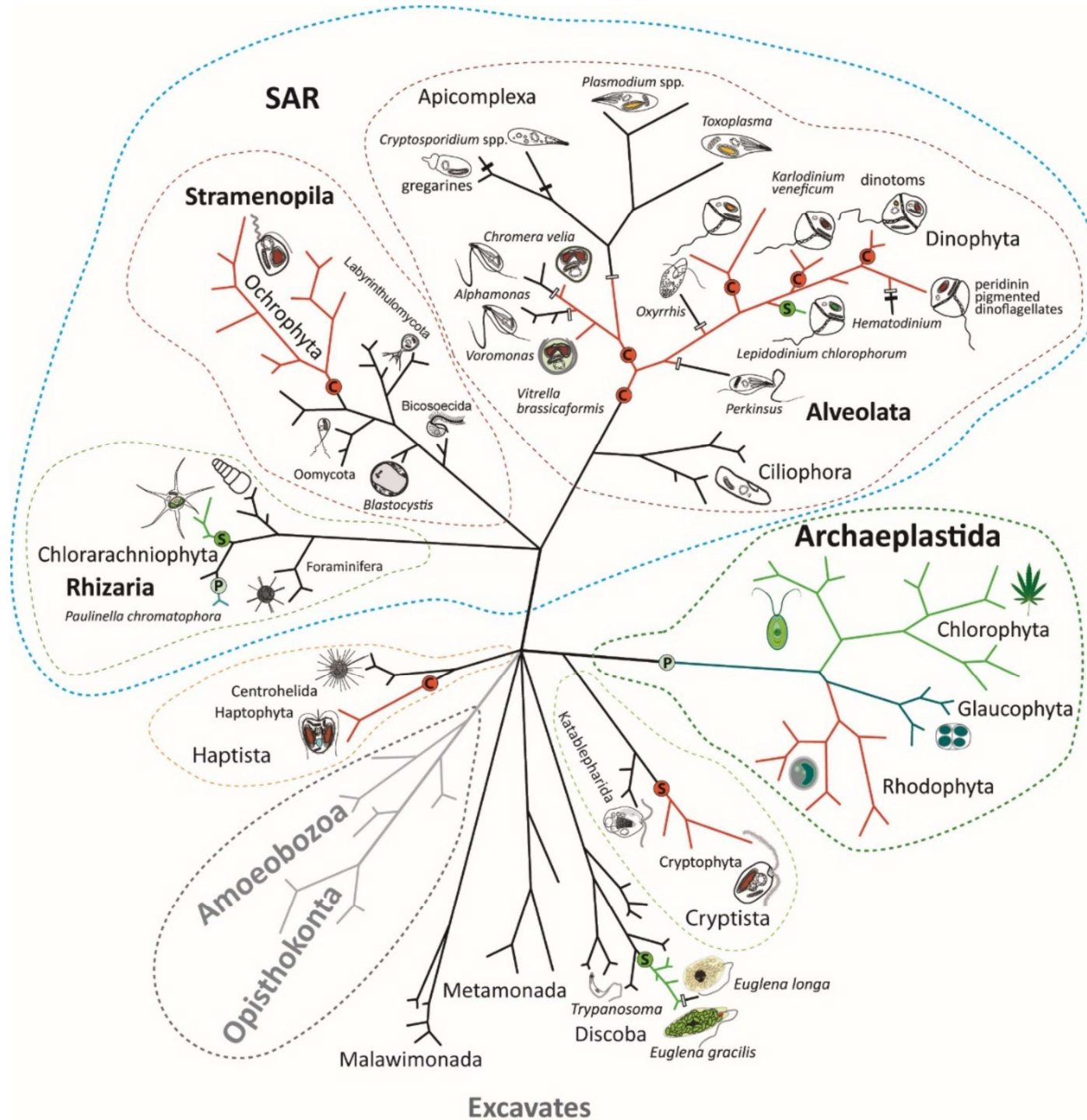

Primární endosymbióza

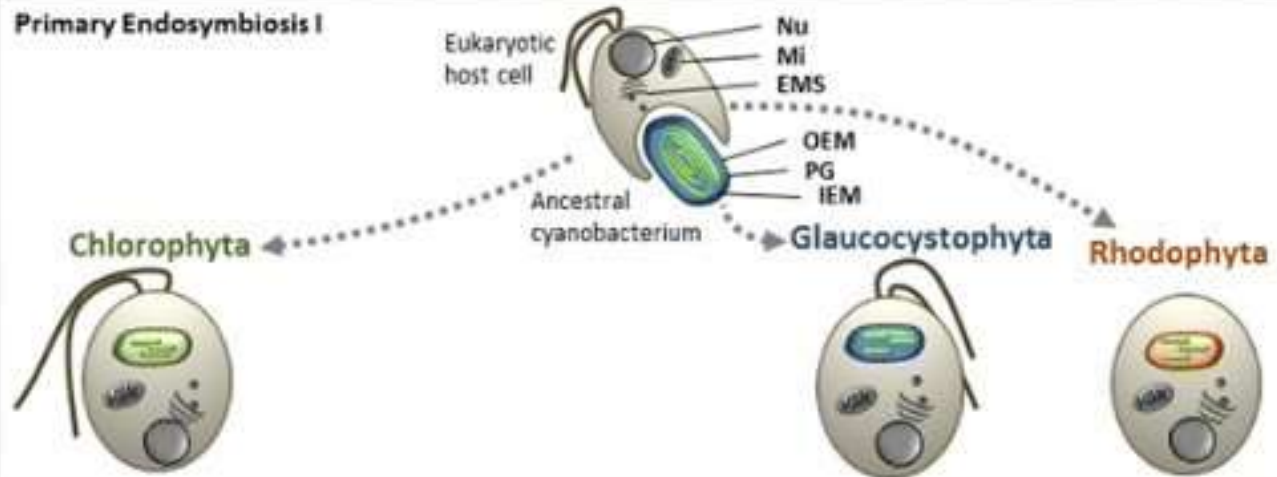

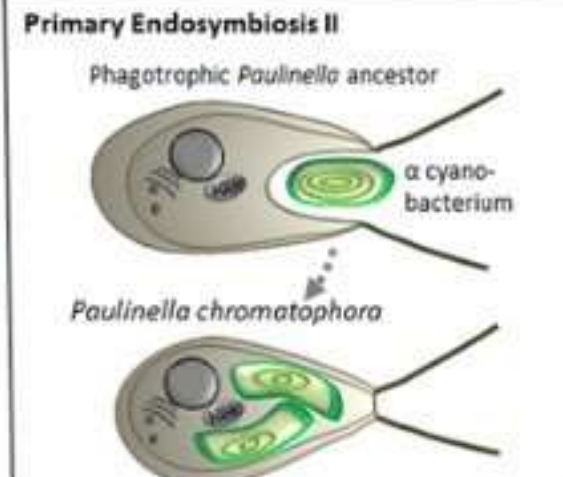

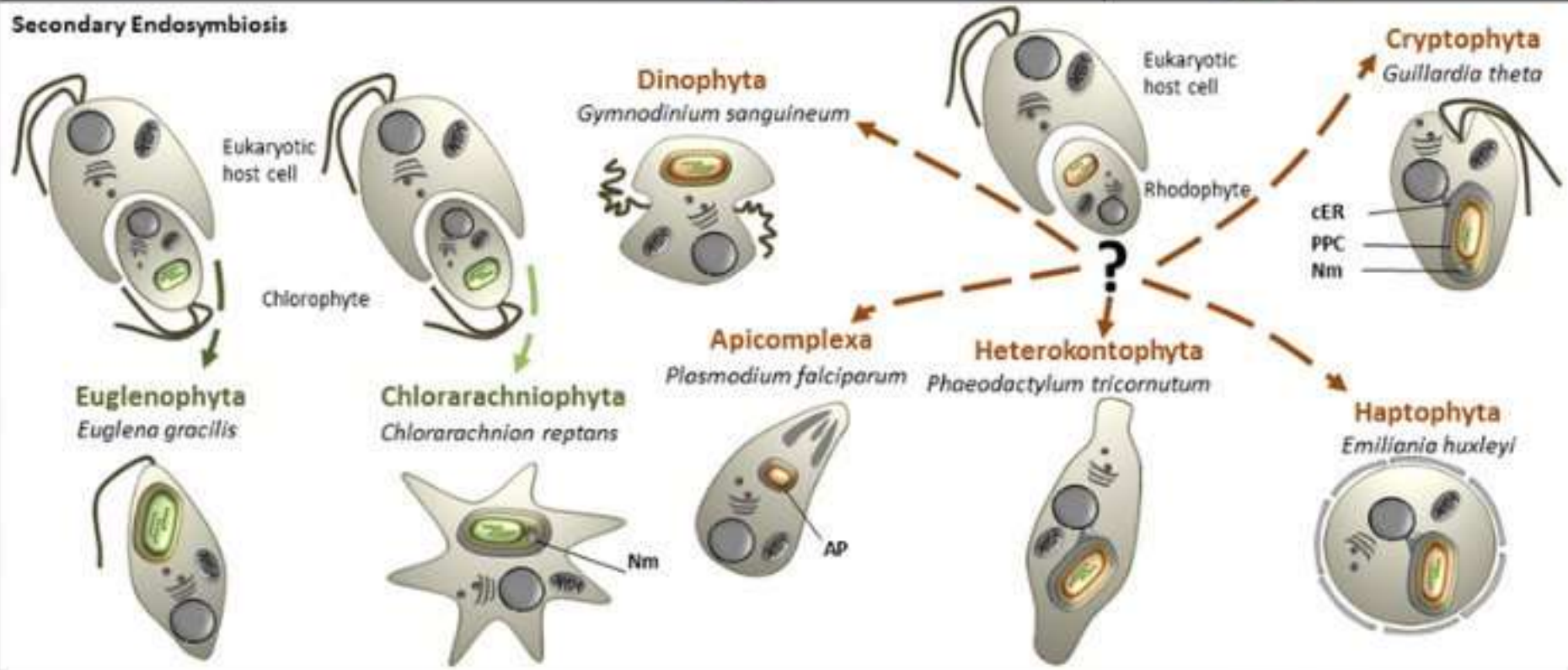
Primary Endosymbiosis I

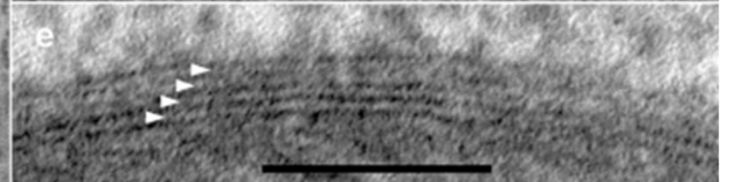
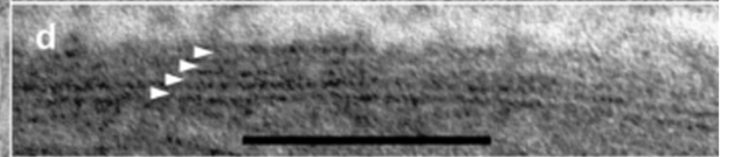
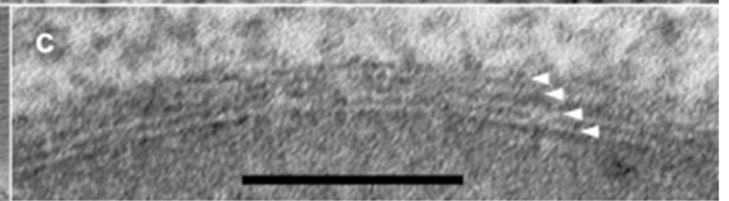
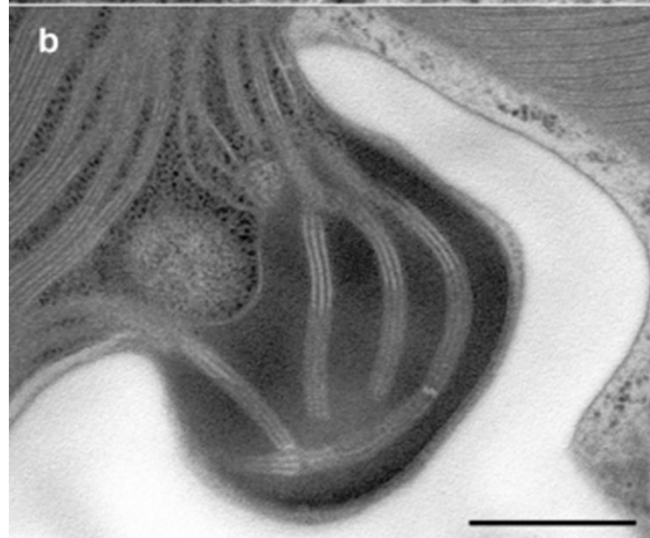
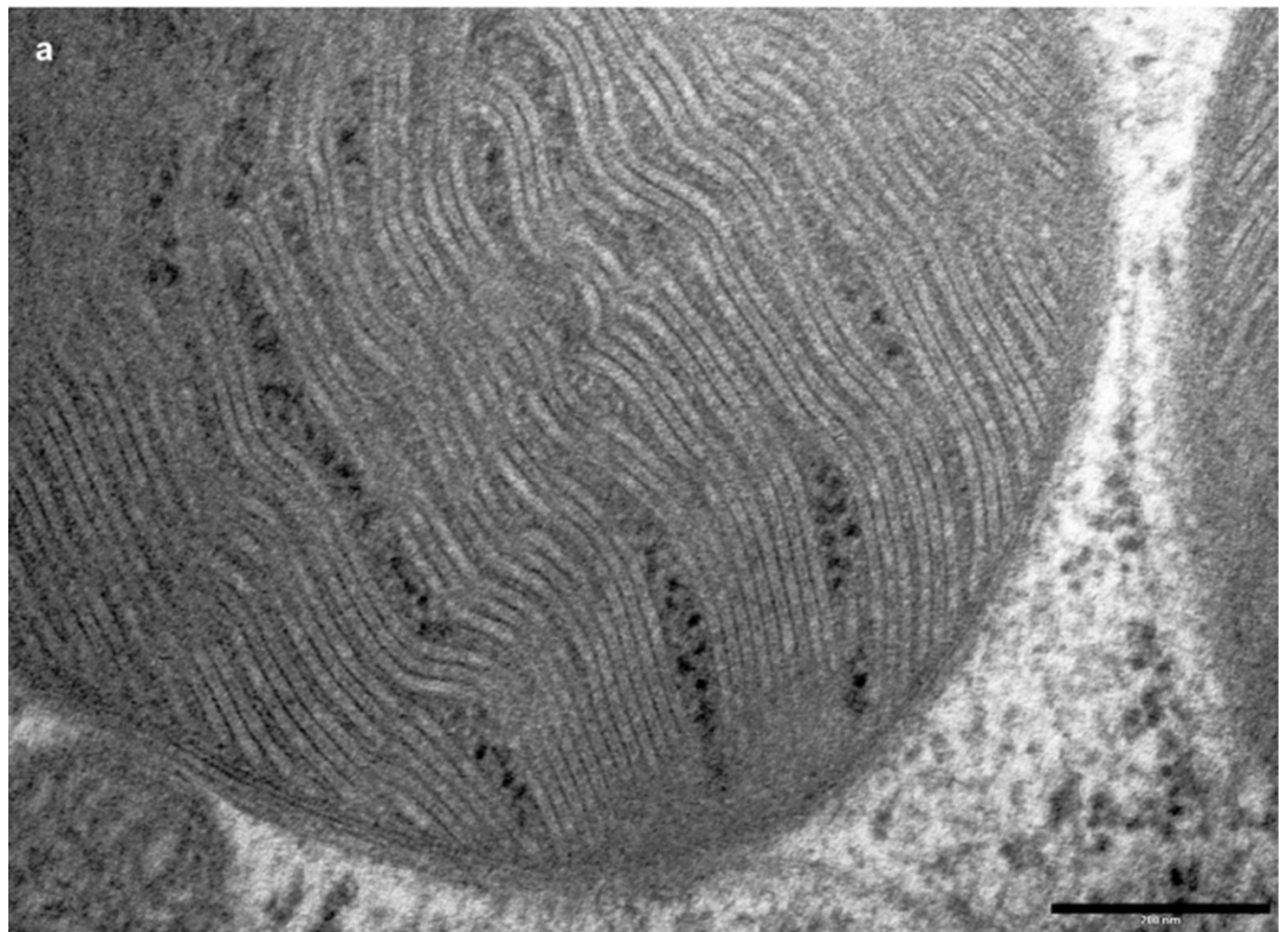

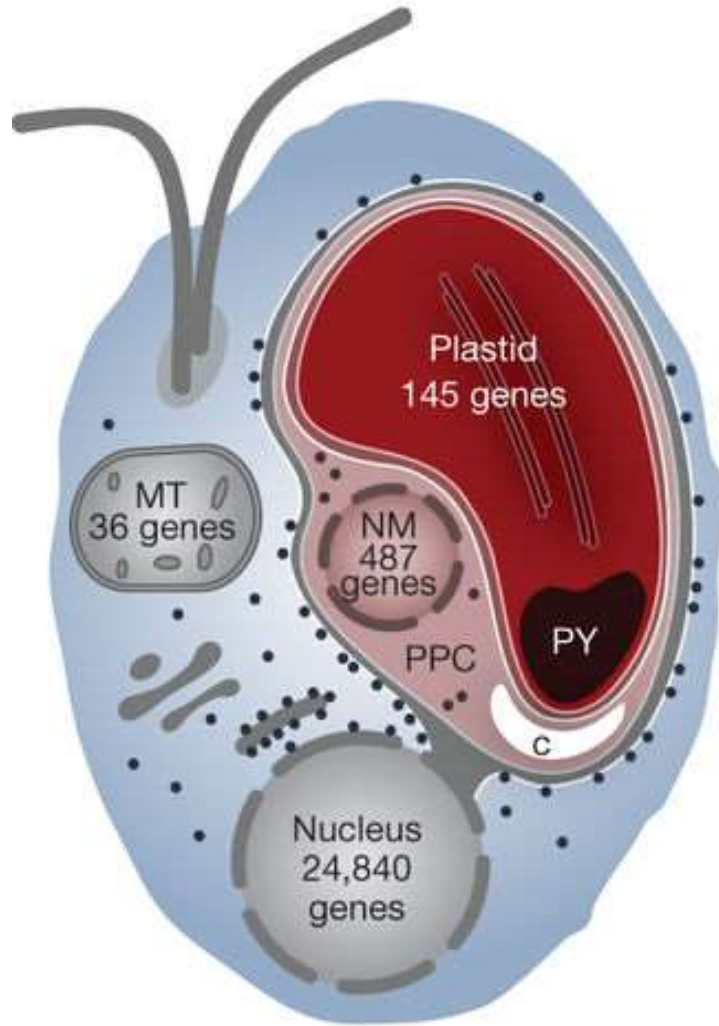
Primary Endosymbiosis II

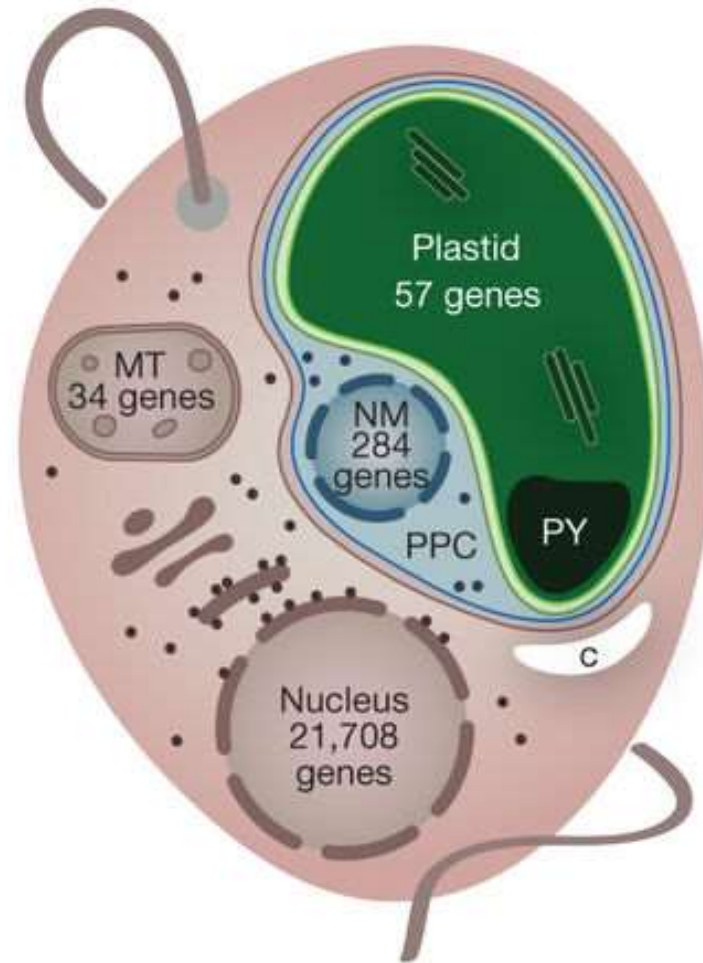
Secondary Endosymbiosis

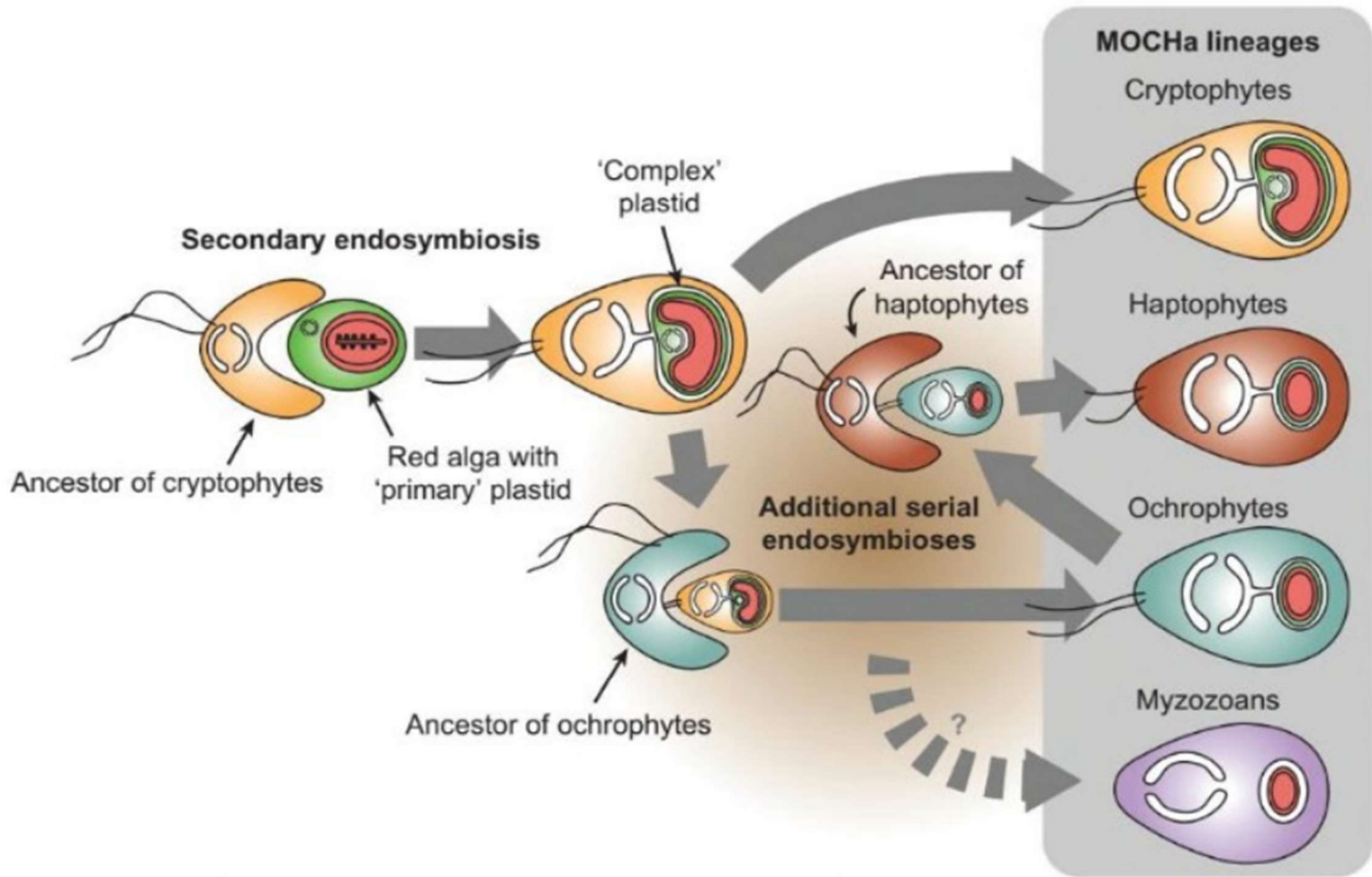

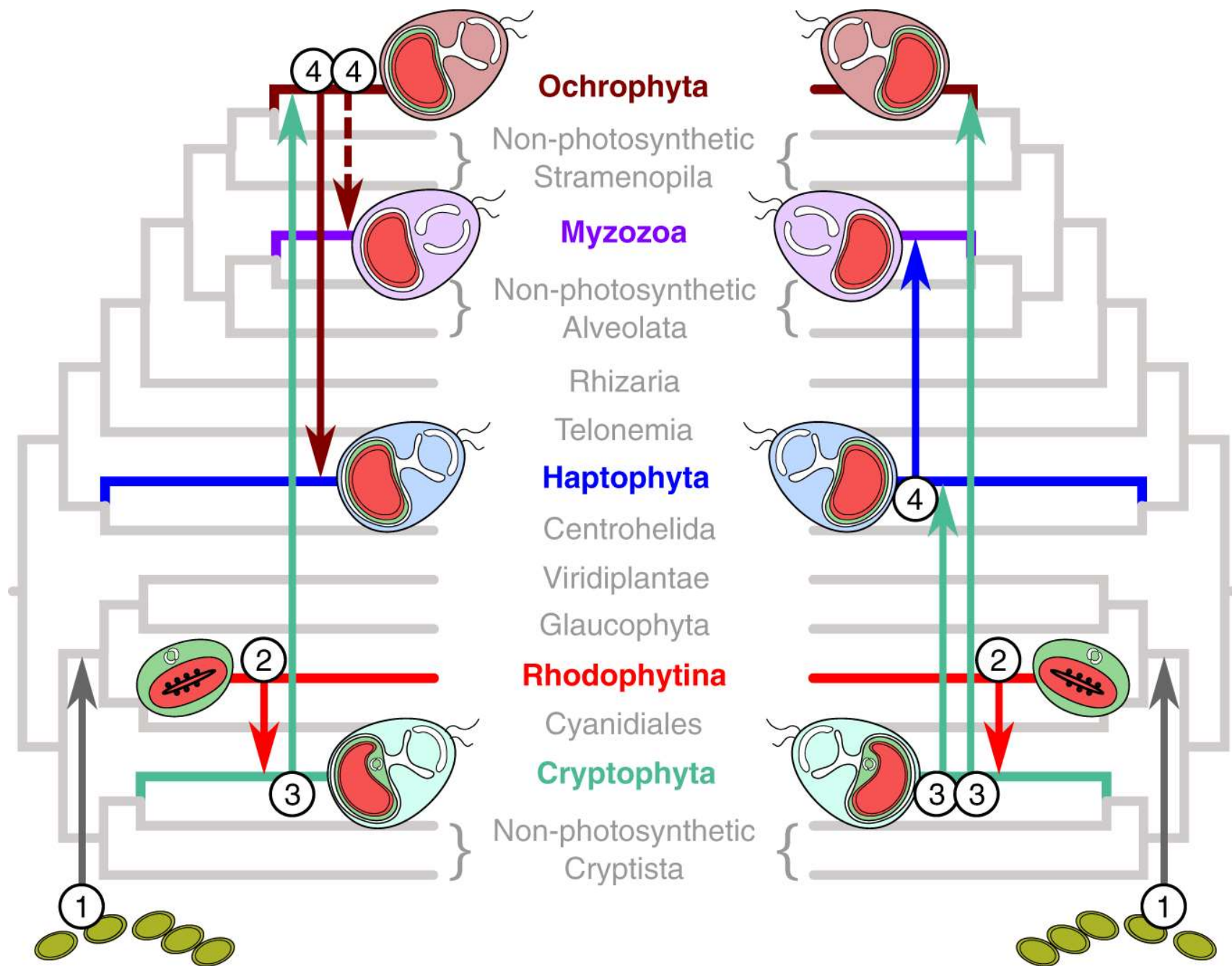

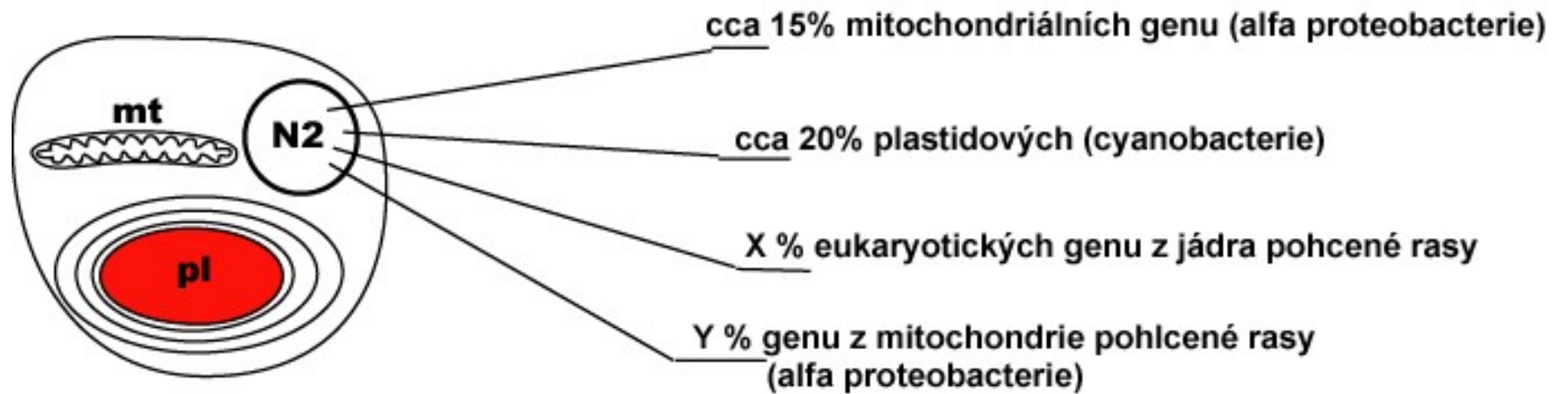
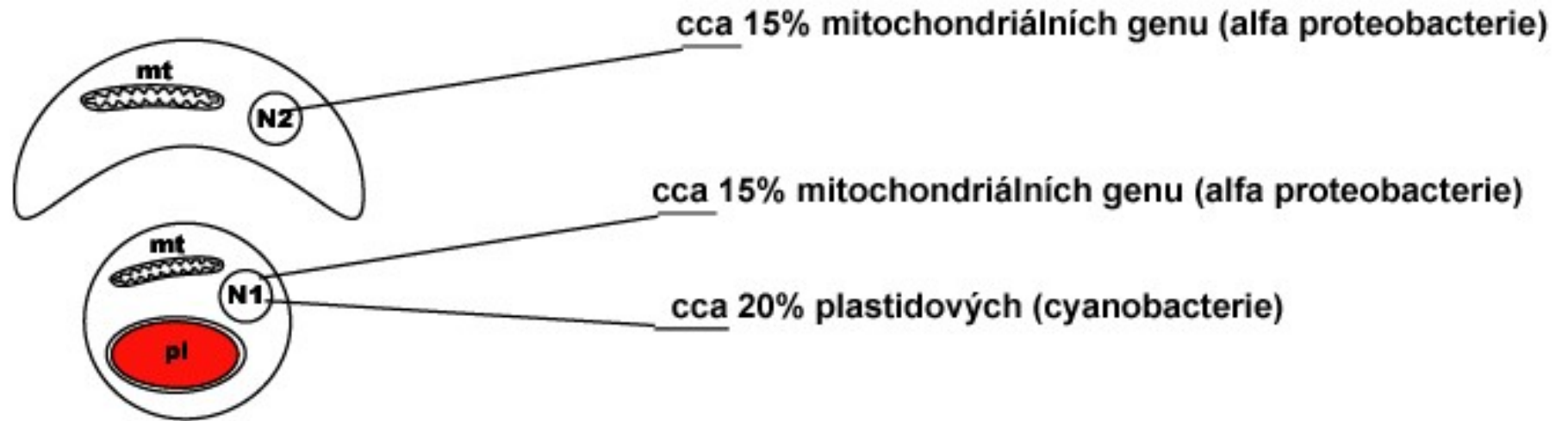
Guillardia theta

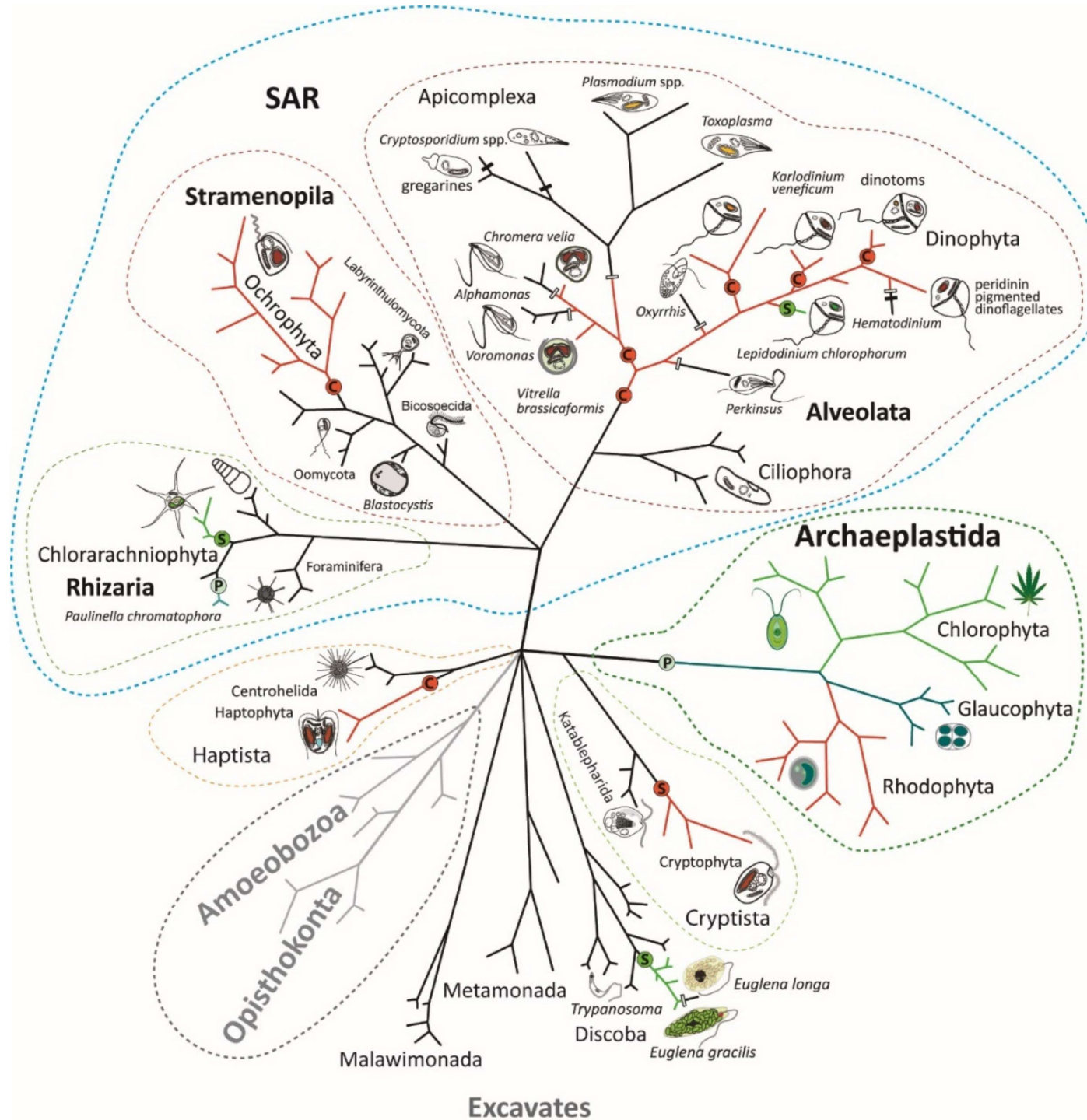
Bigelowiella natans

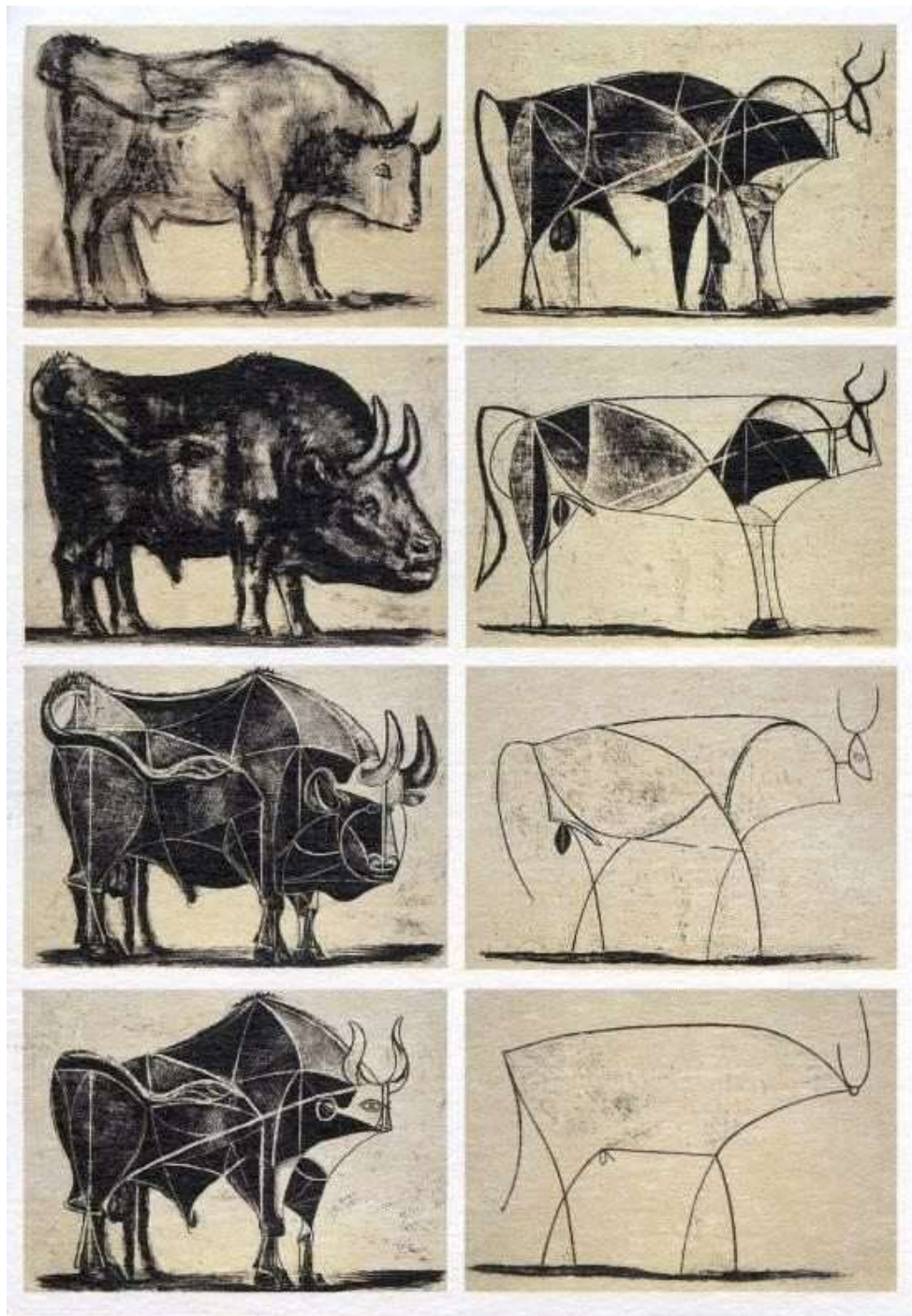

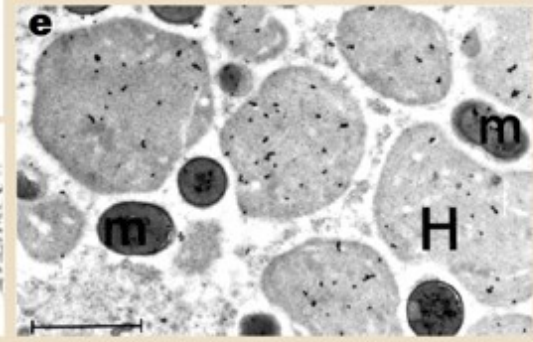
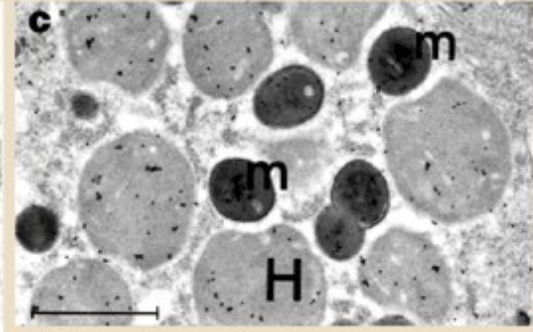
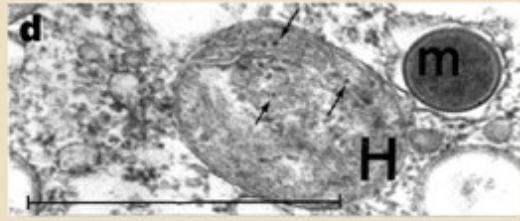
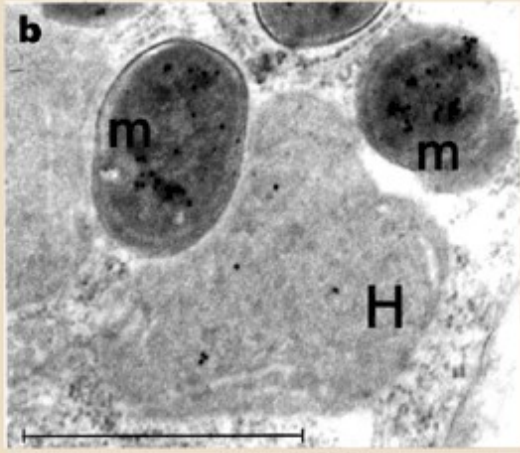
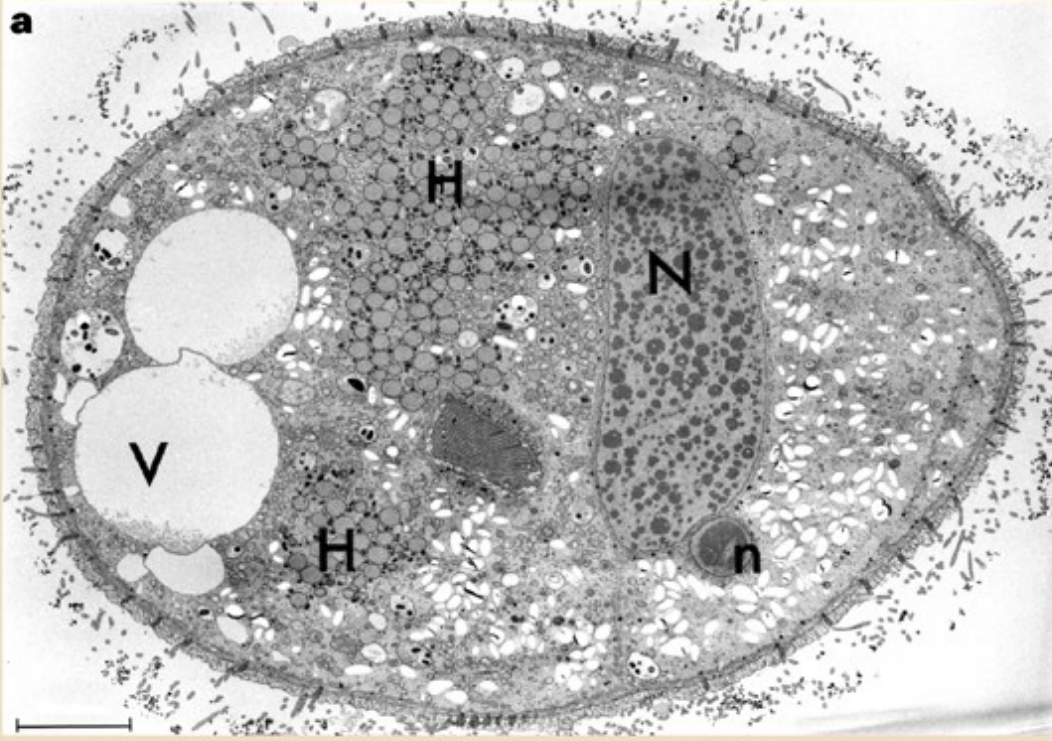

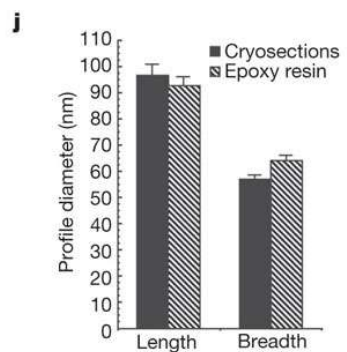
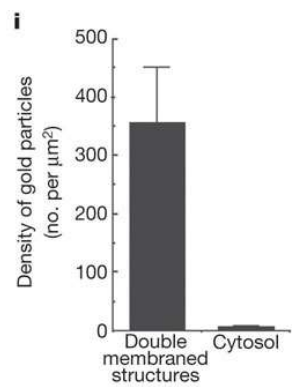
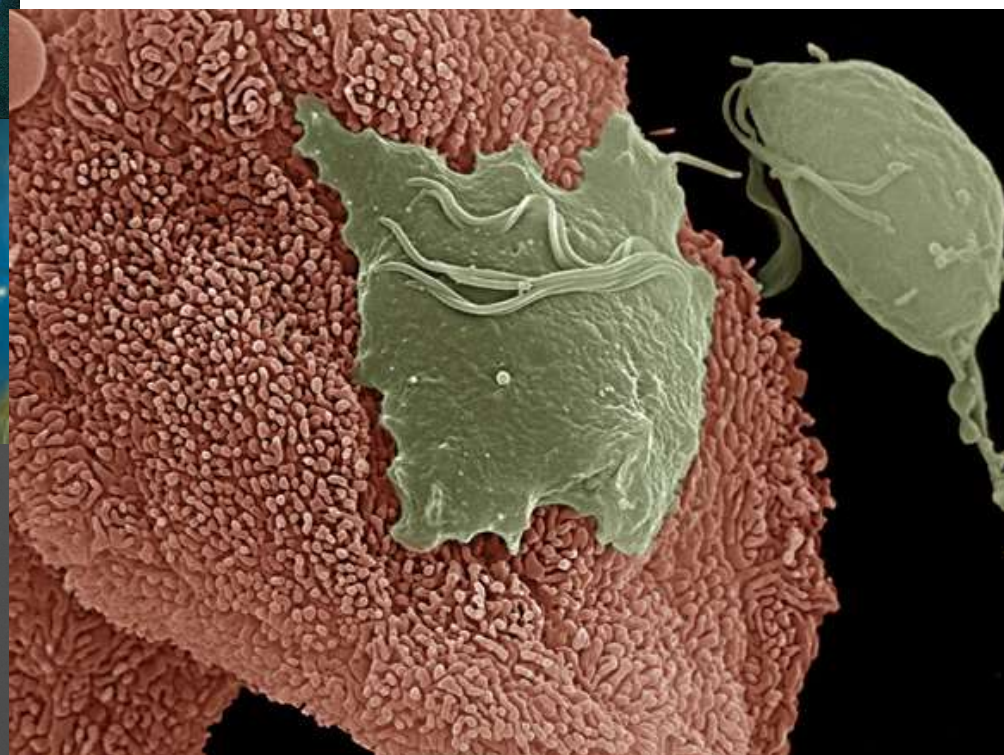
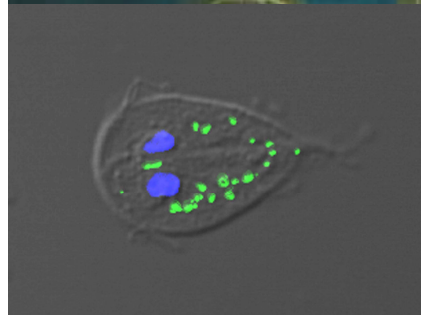
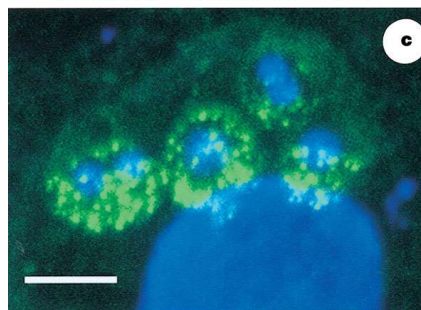
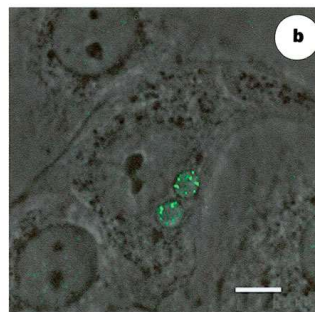
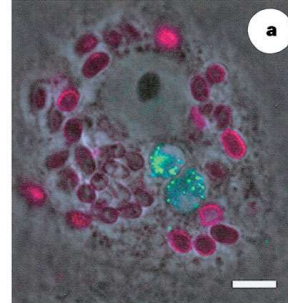
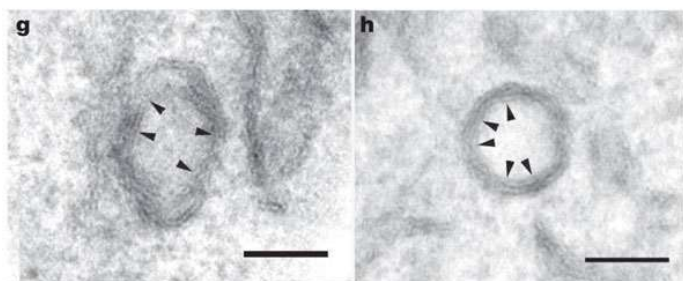
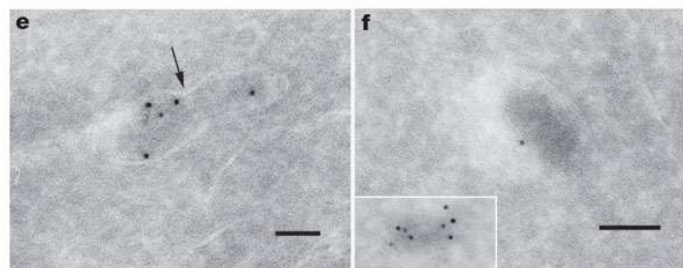
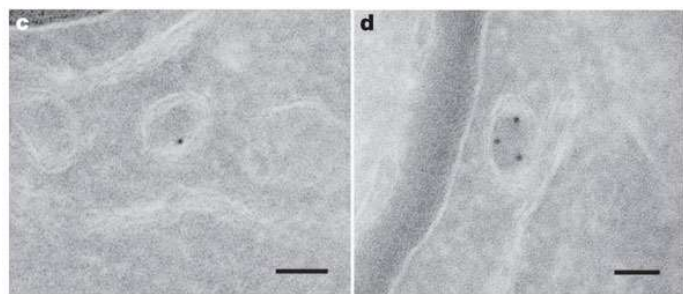
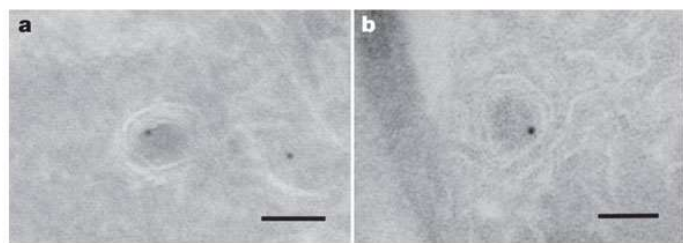

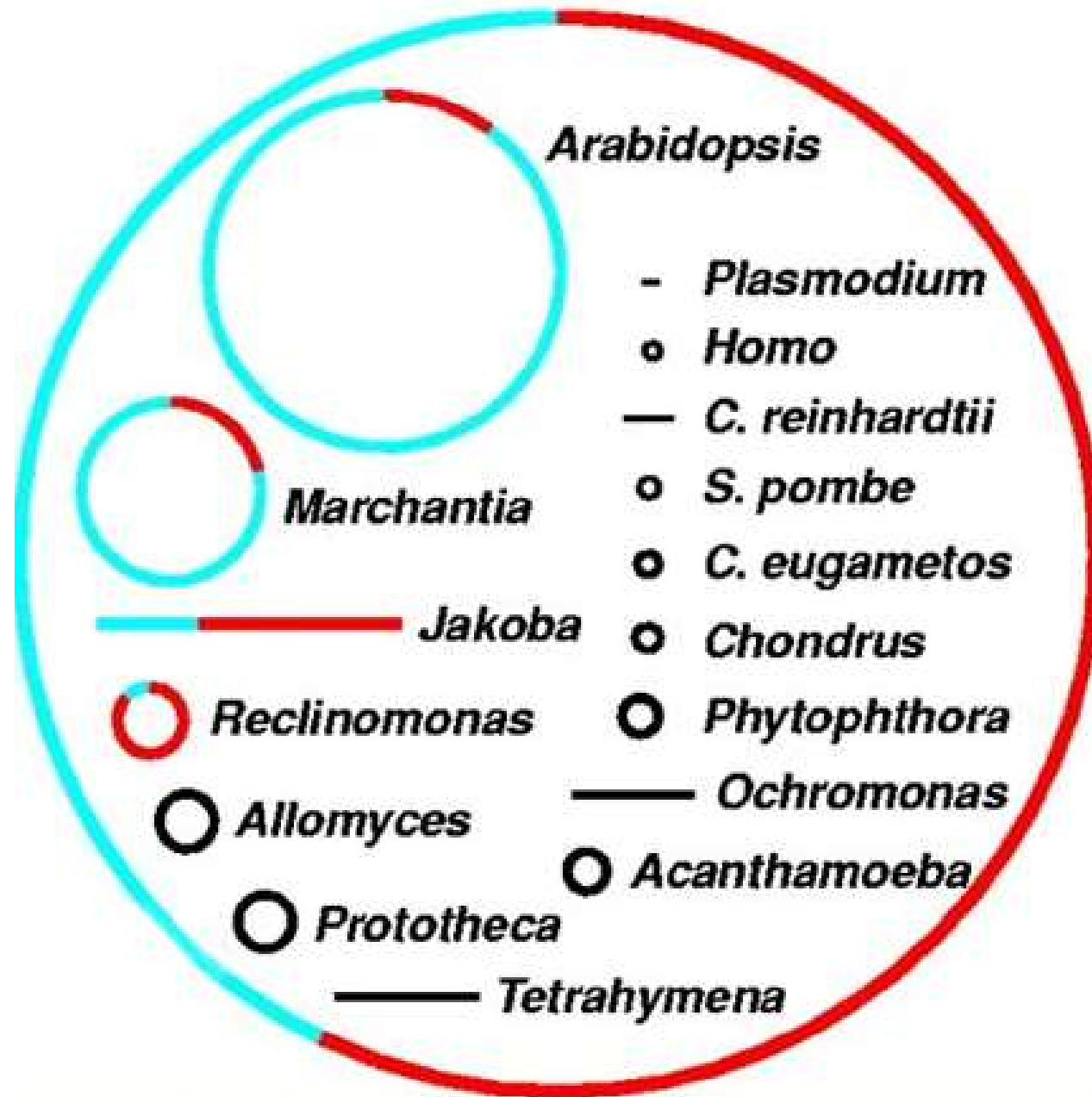
Reduktivní evoluce

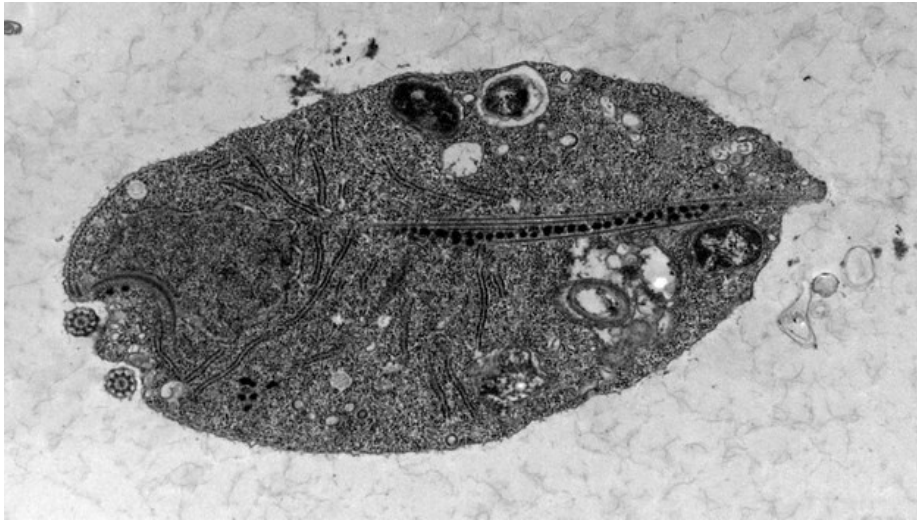

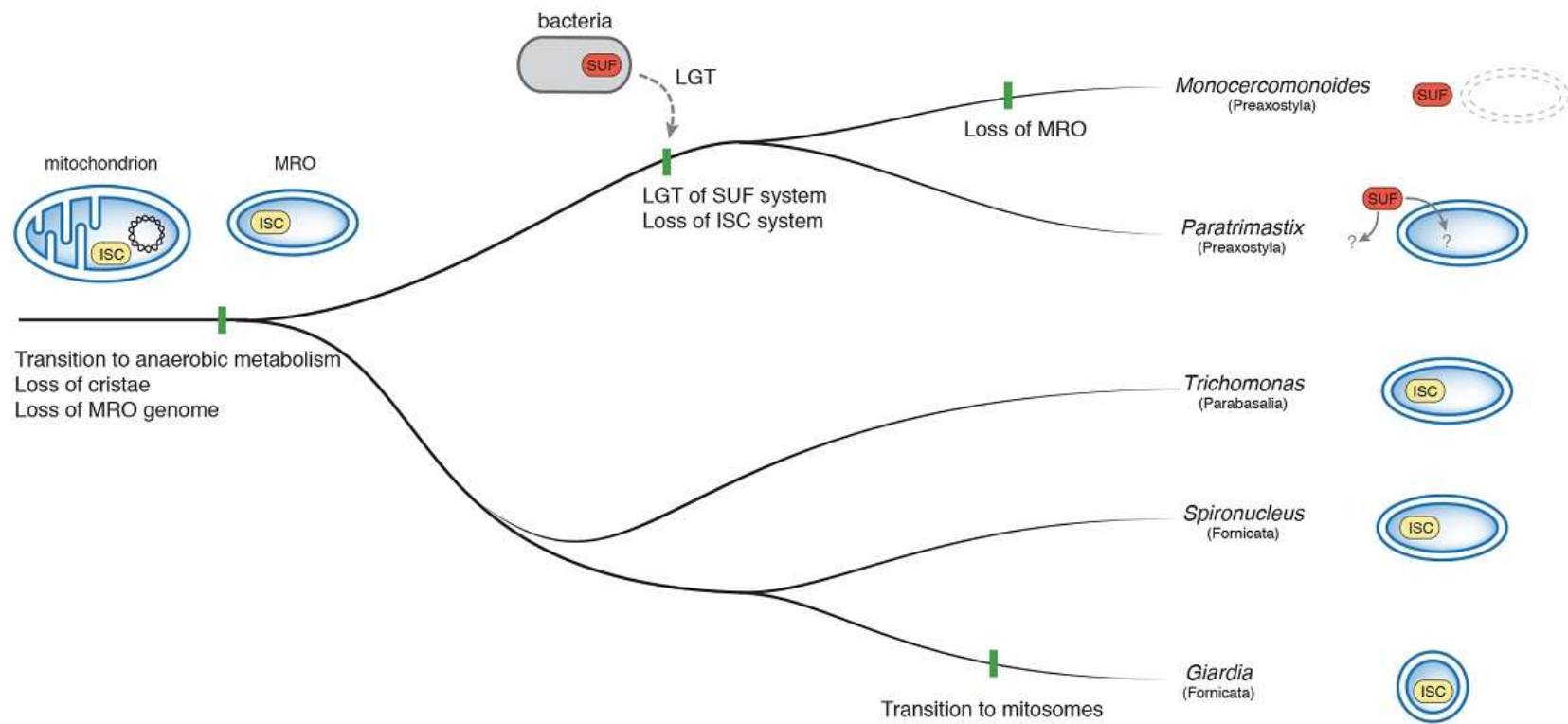

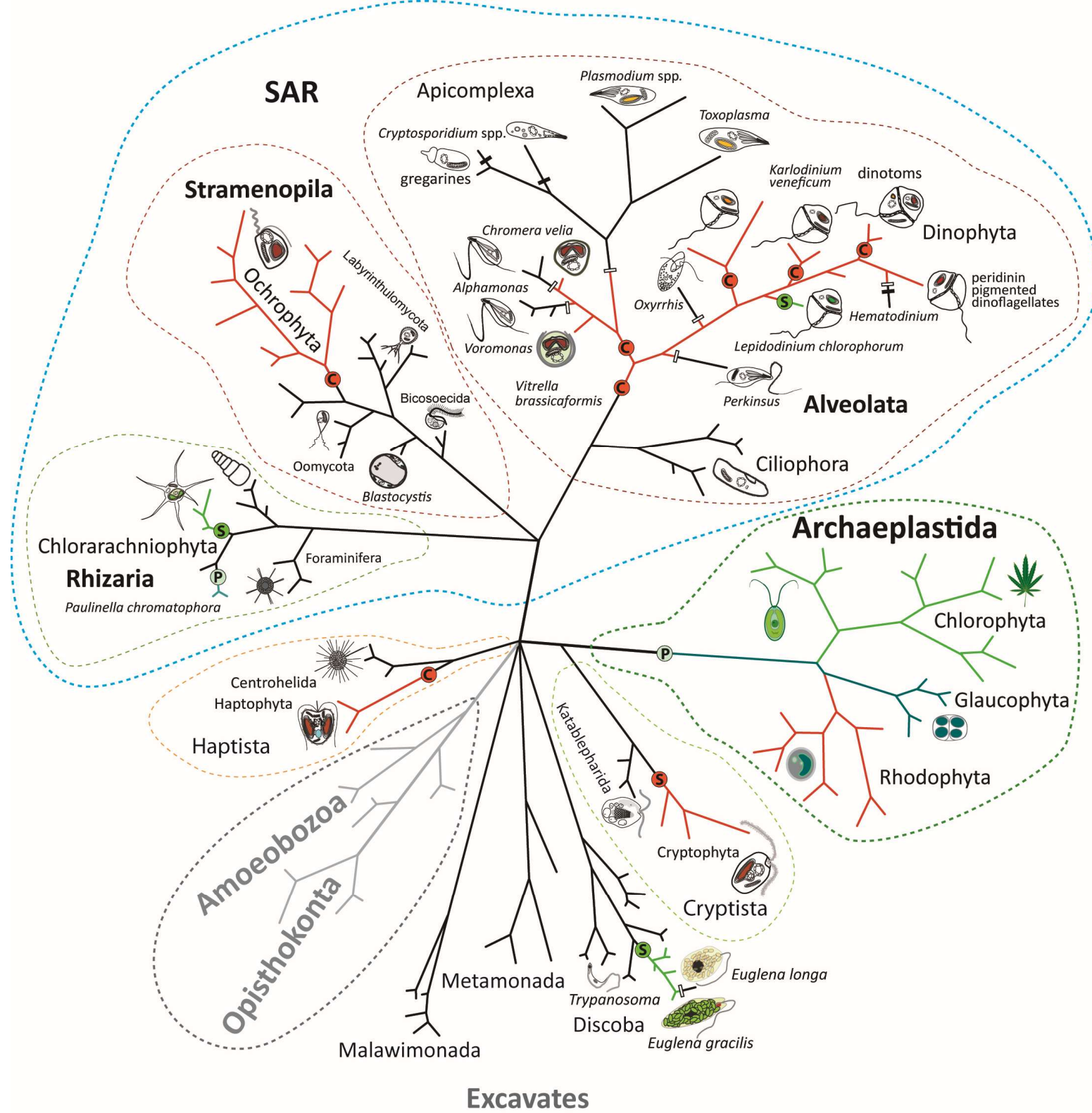
Rickettsia

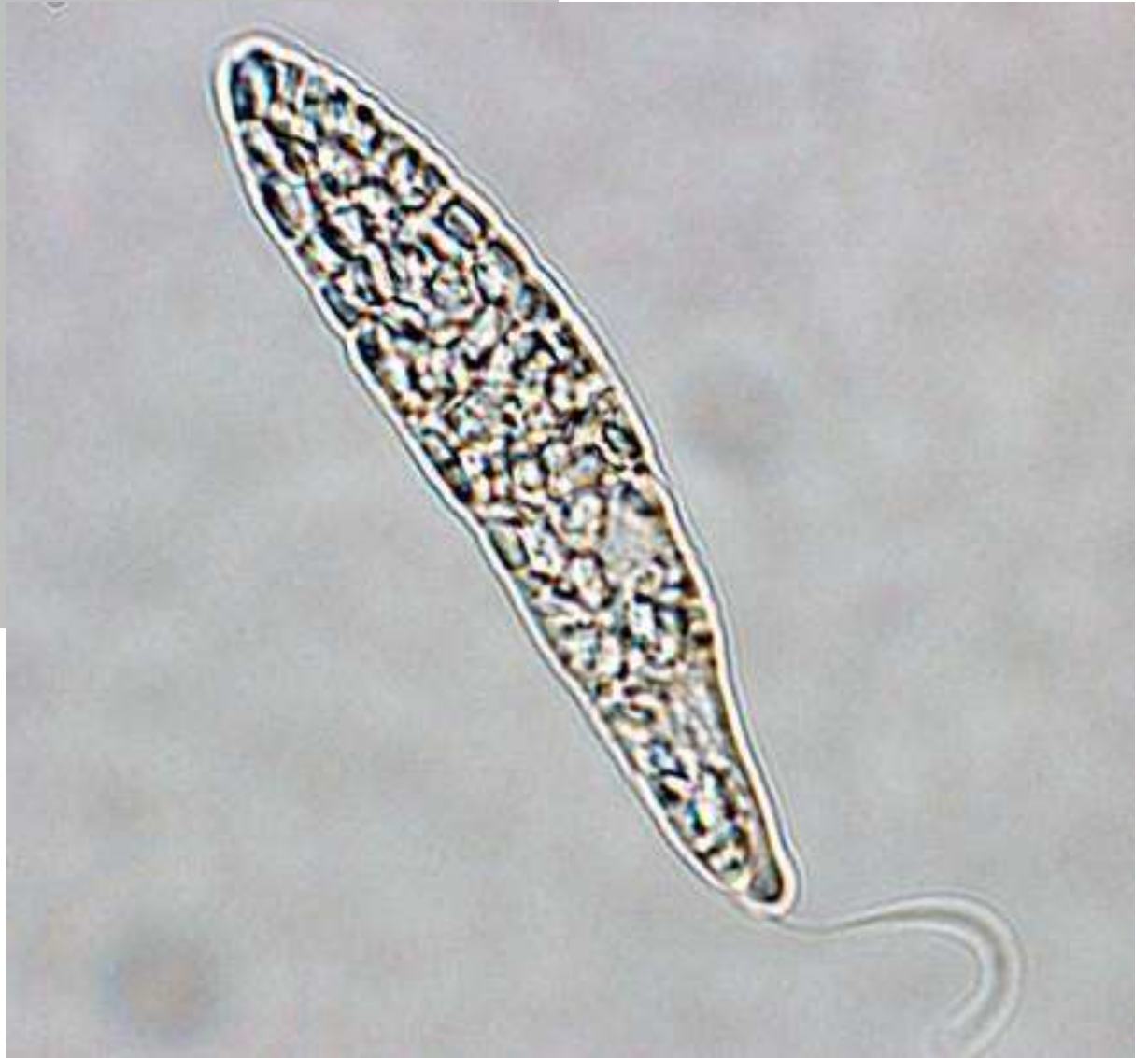

Monocercomonoides kmen PA203
(Karnkowska et al., 2016)

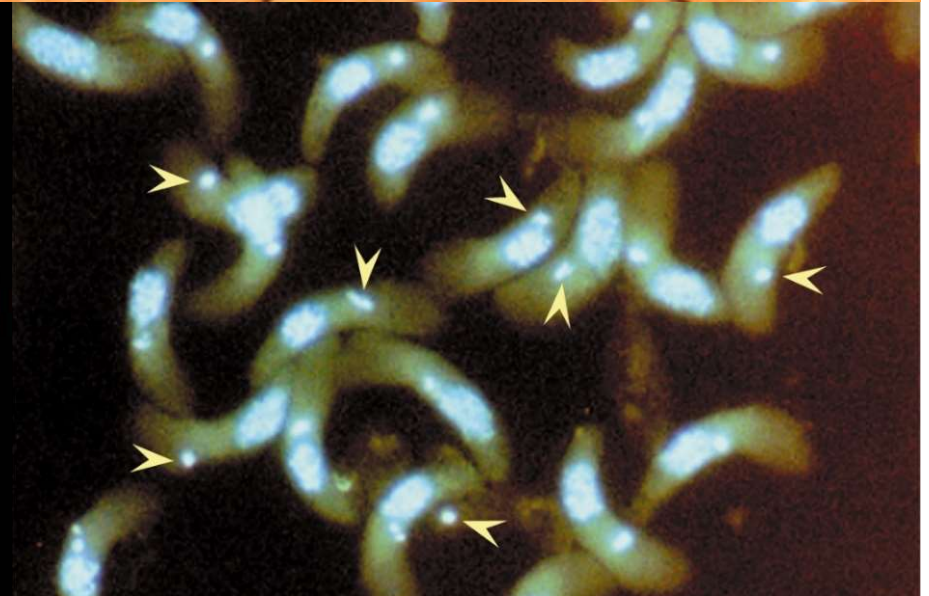
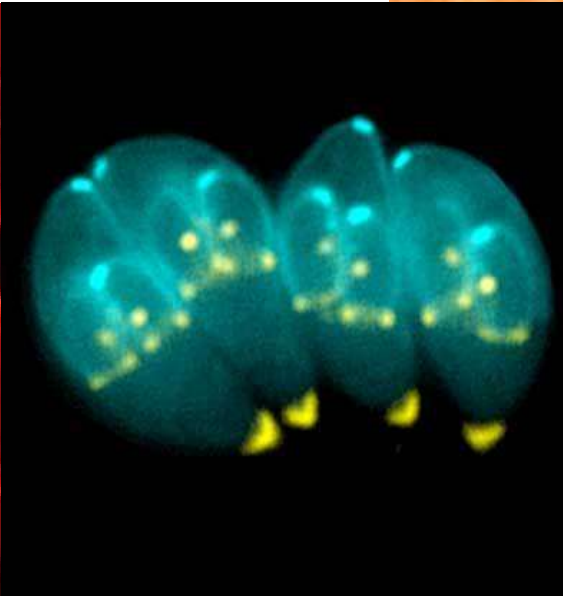
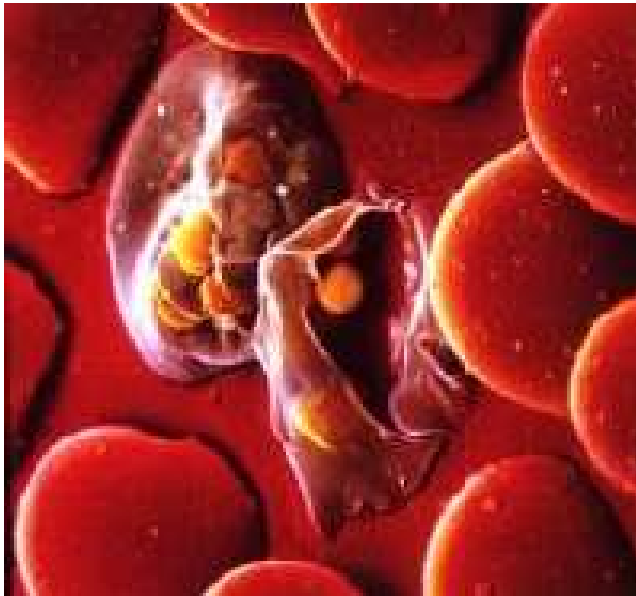
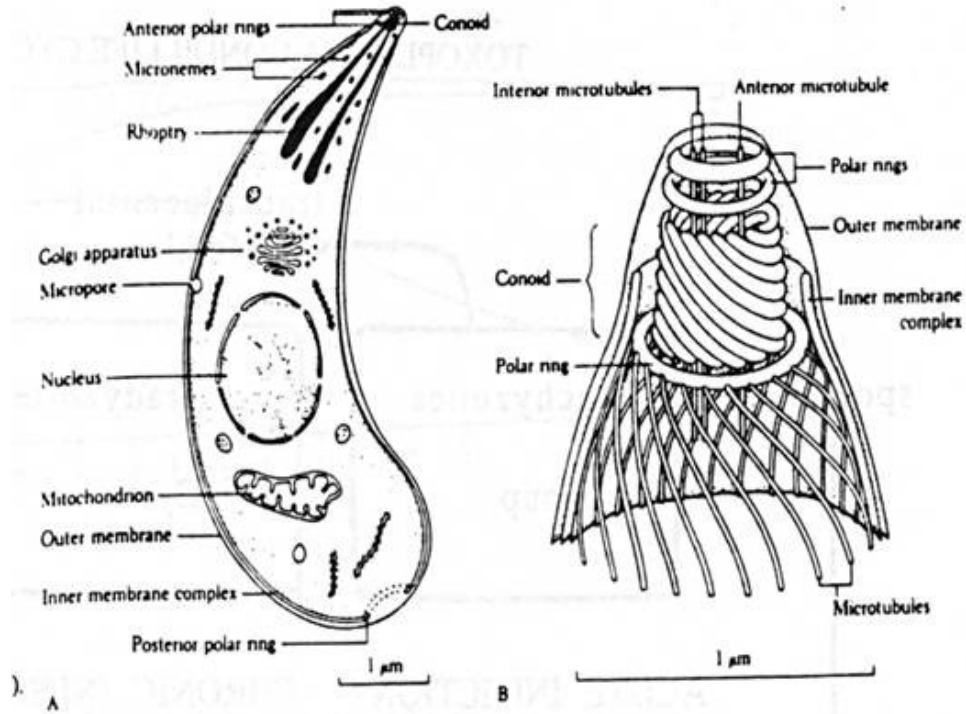

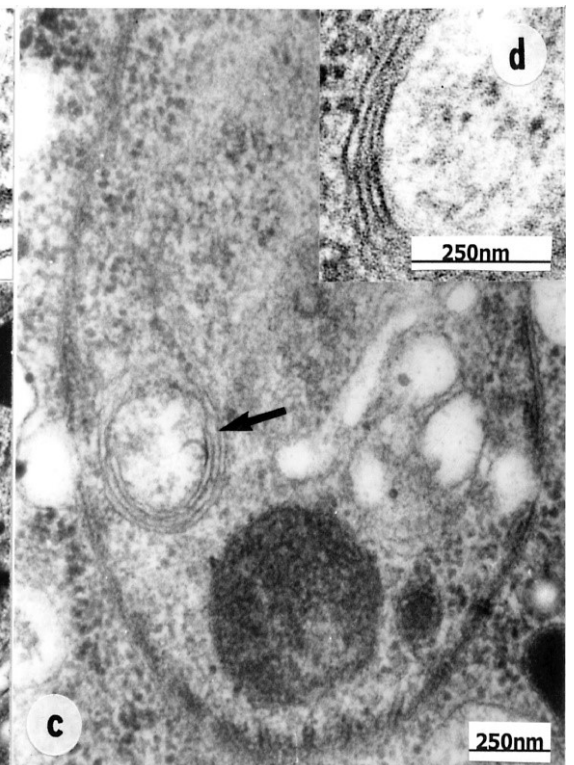
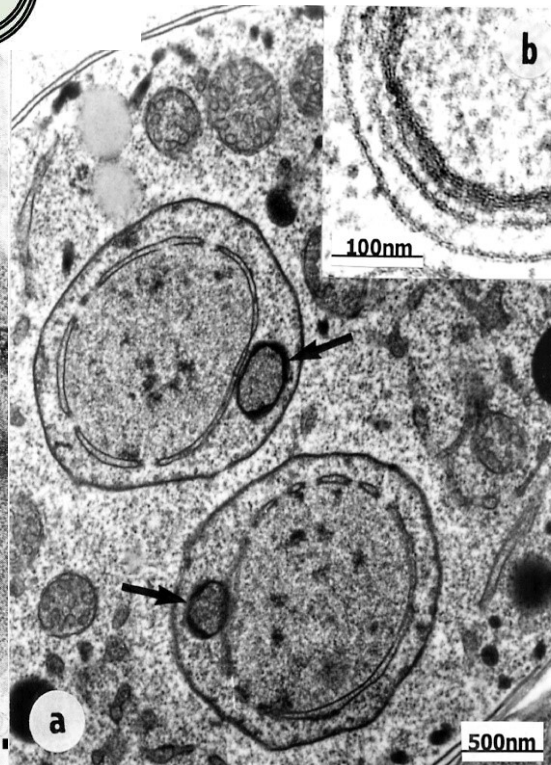
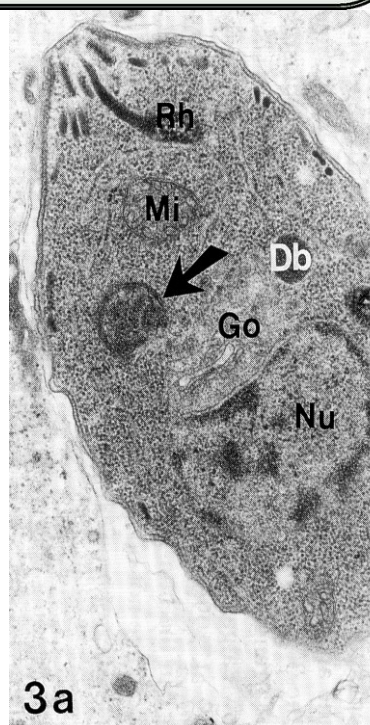
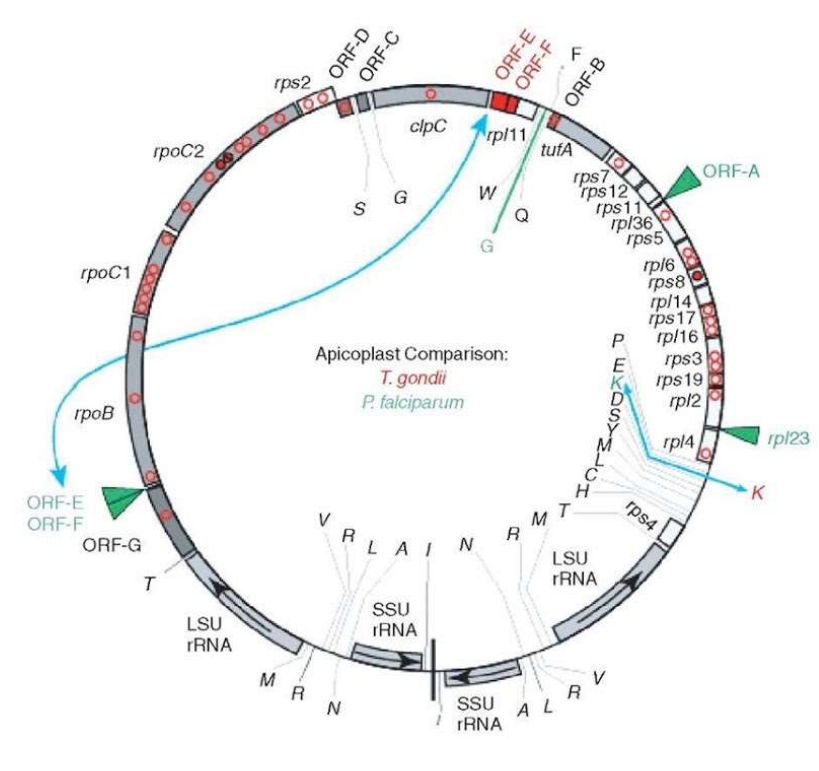
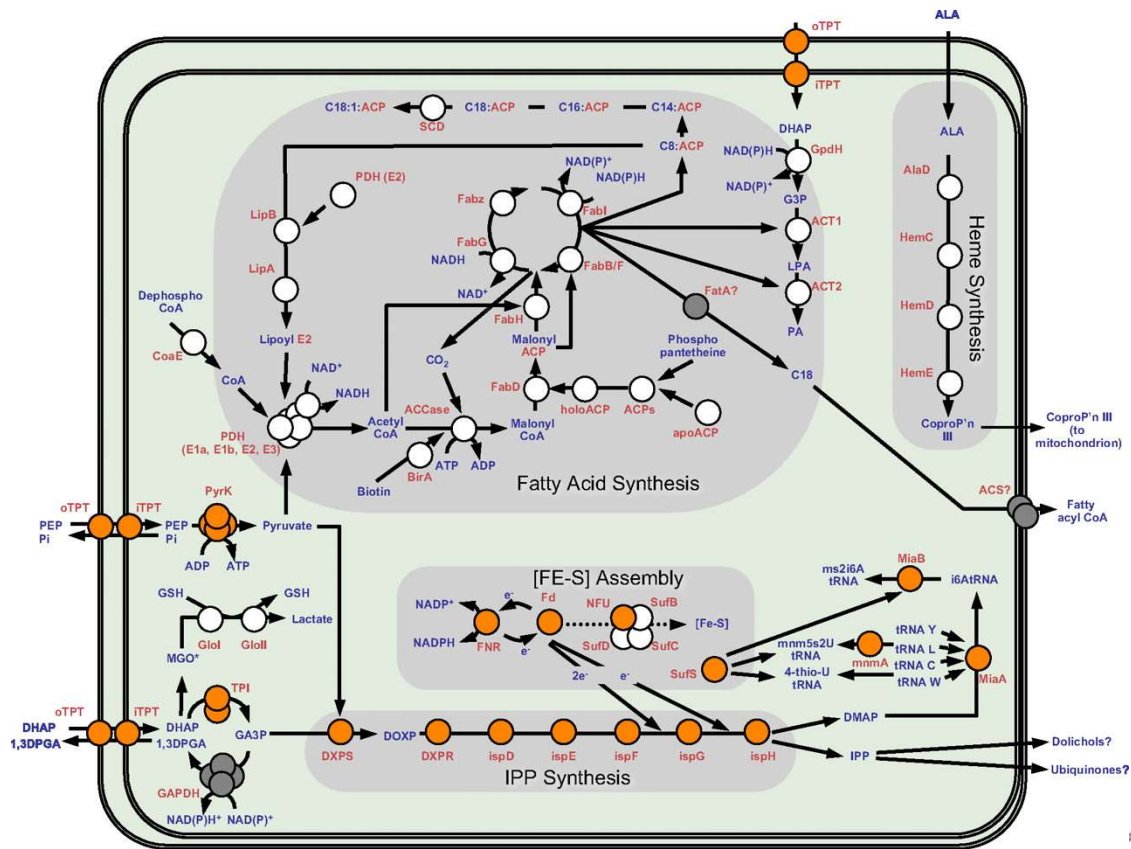

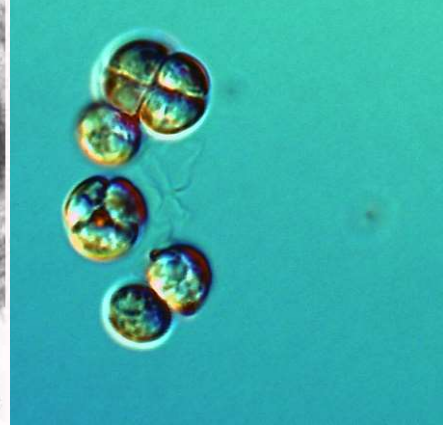
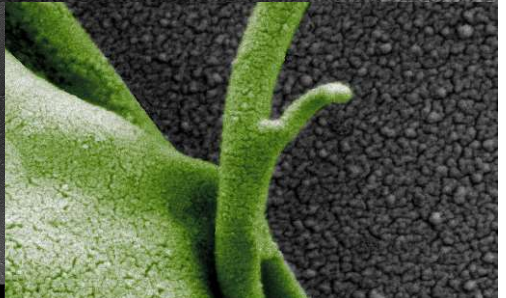
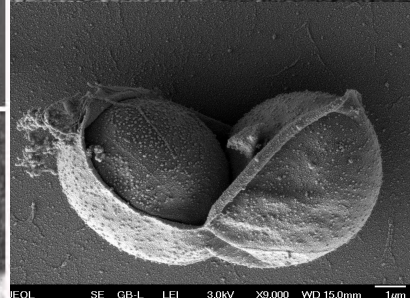
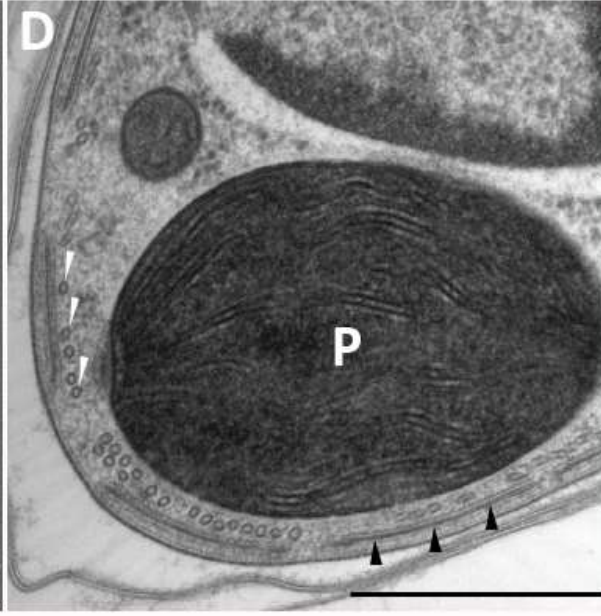
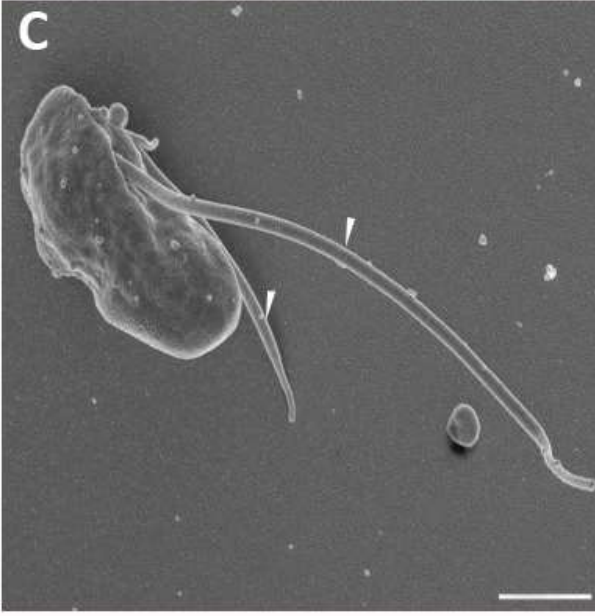
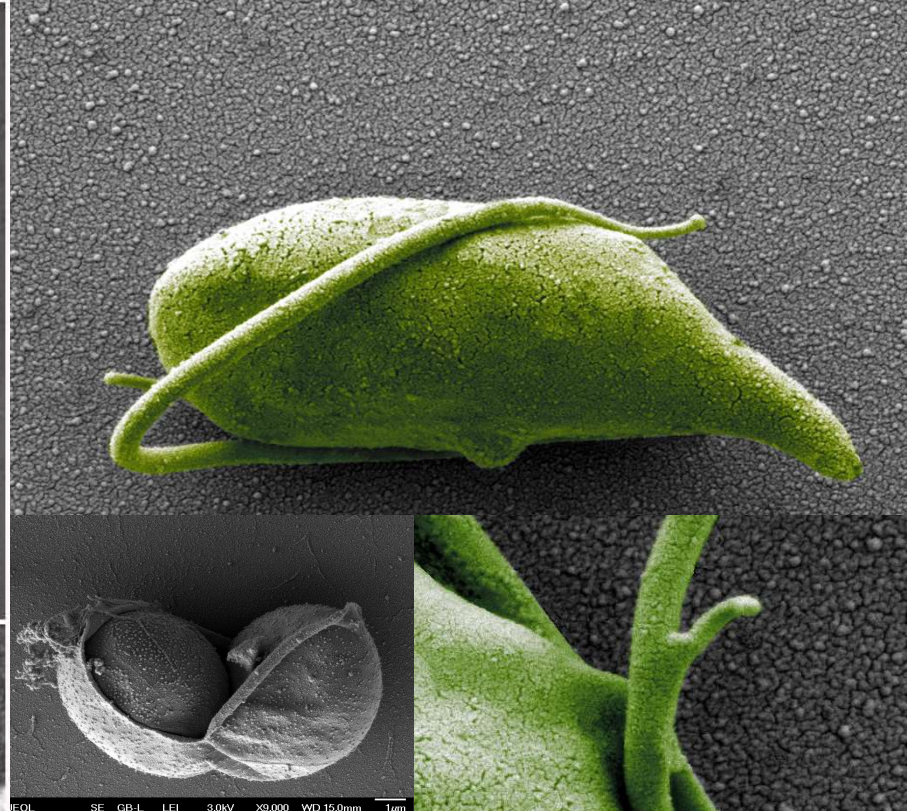
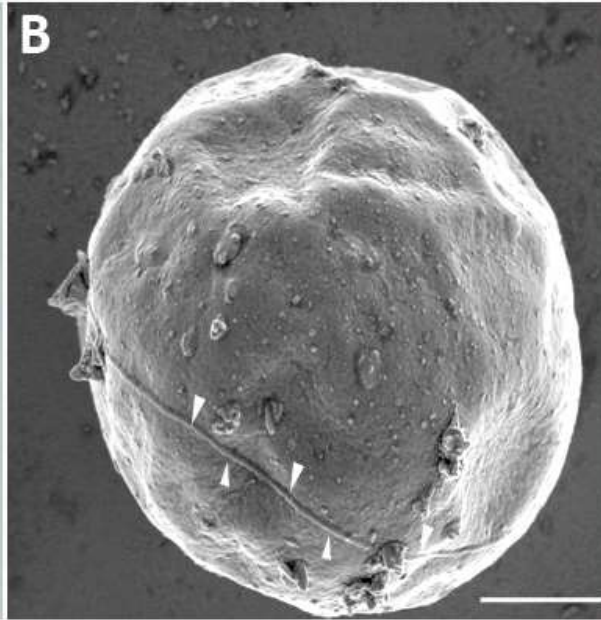
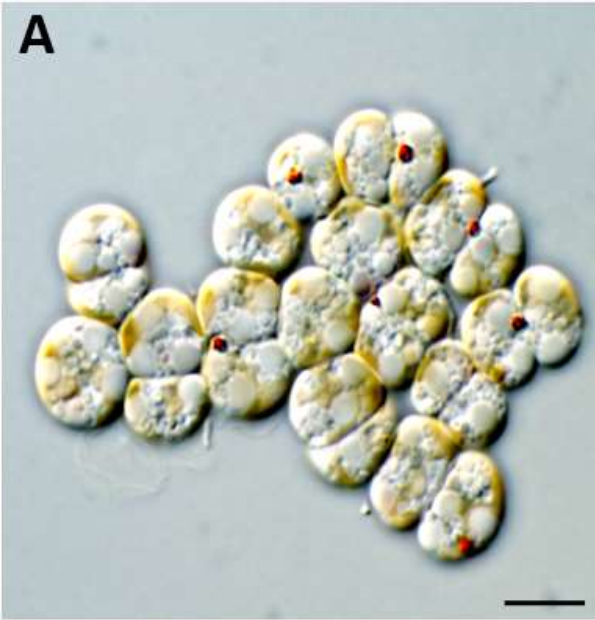

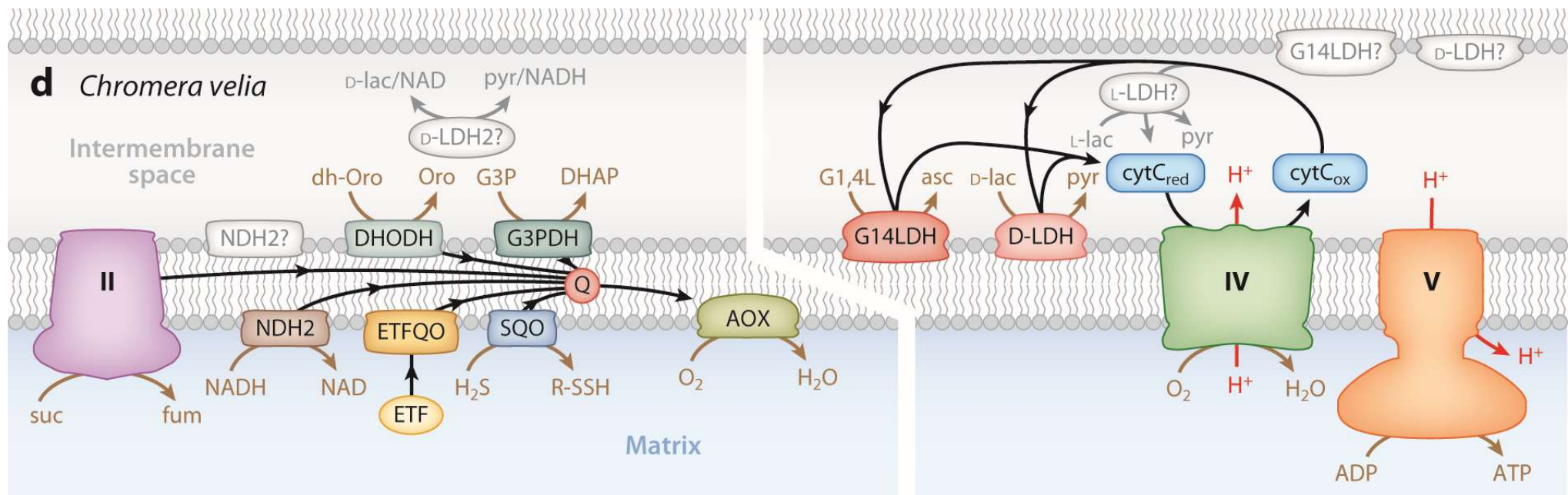
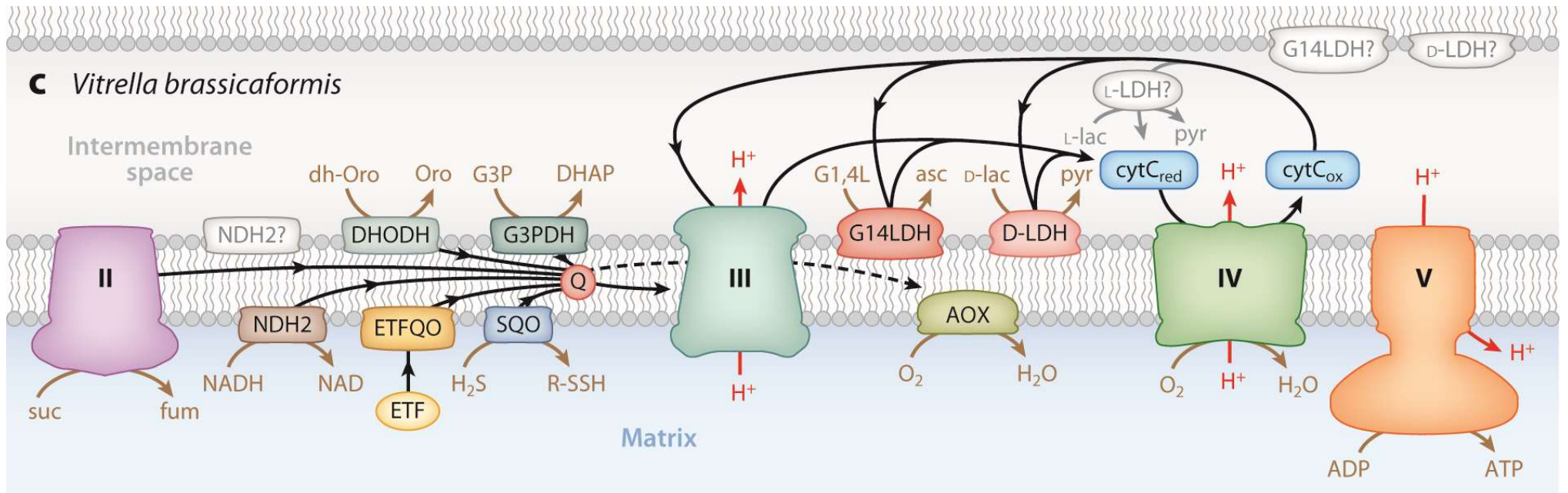
Výtrusovci (Apicomplexa)

Dýchací řetězec u chromeridů

• **Non-canonical genetic code:**

UGA=W

(also in coccidia)

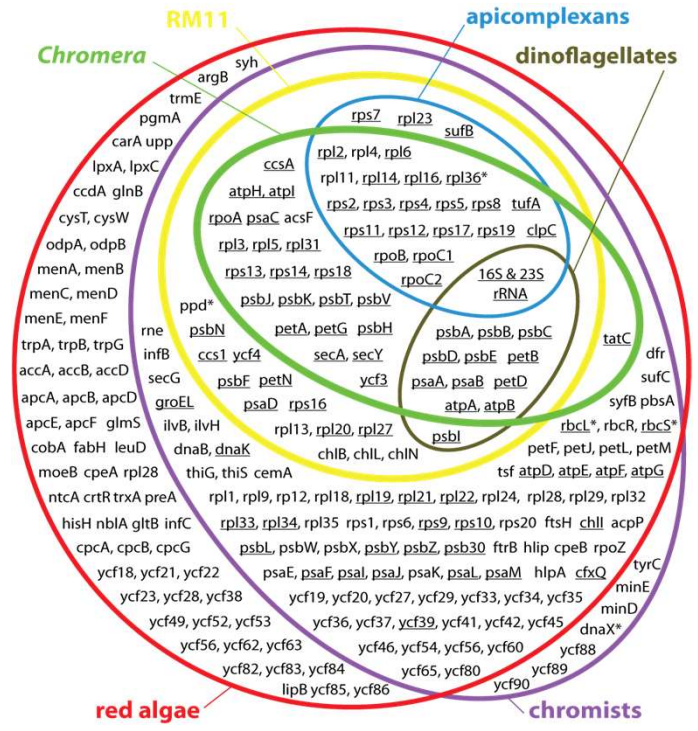
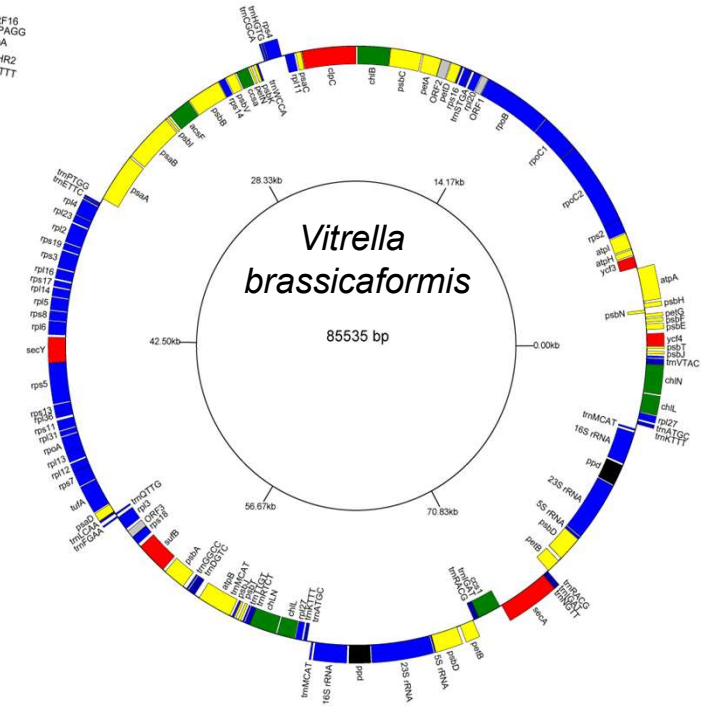
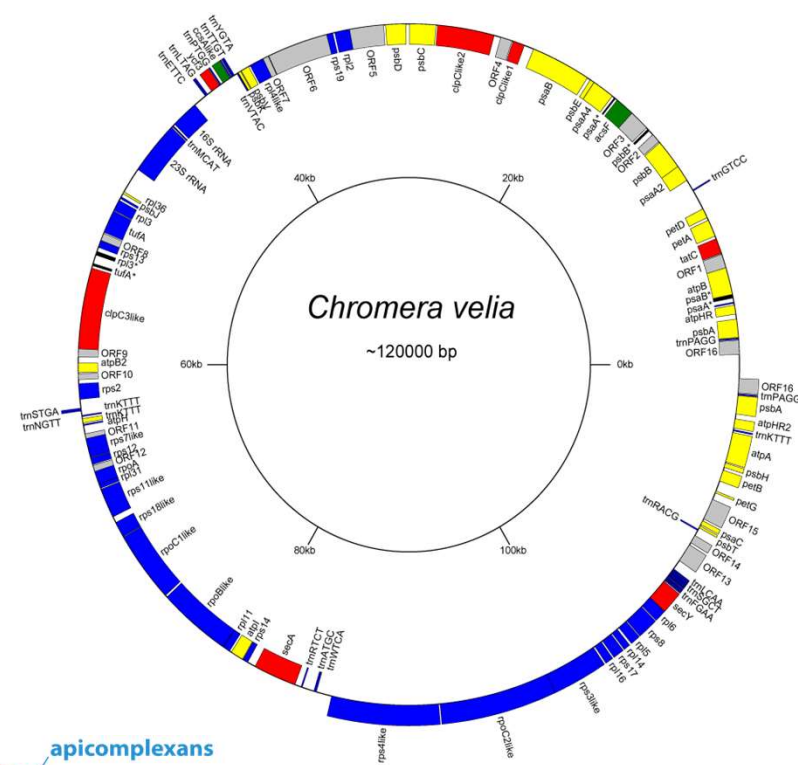
• **Split genes for key photosystem proteins:**

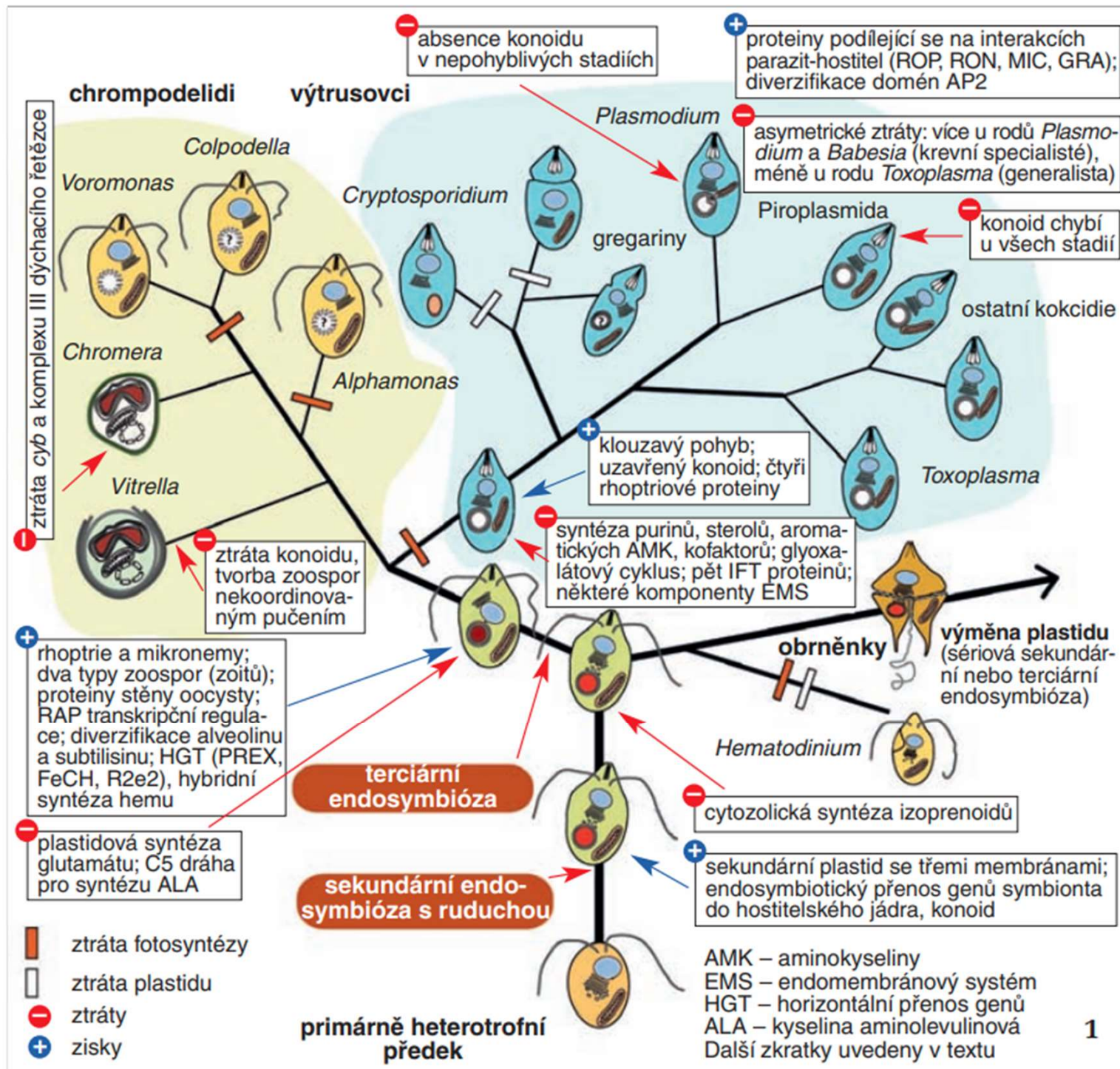
psaA, atpB

• **47.7% GC content**

content

• **much smaller than *C. velia***

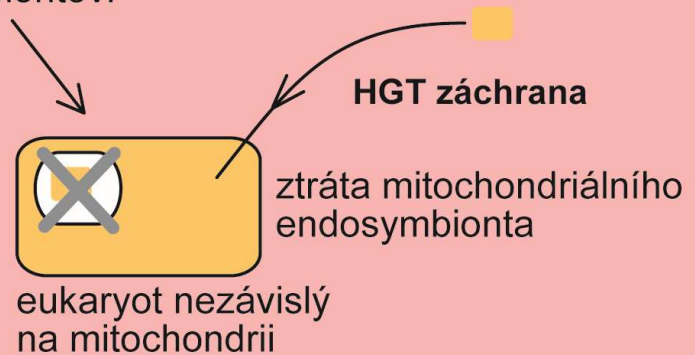
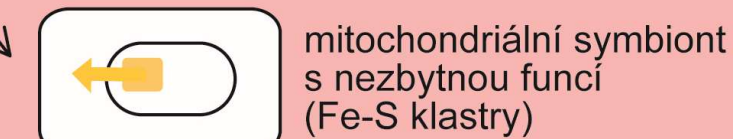

ANAEROBNÍ PODMÍNKY

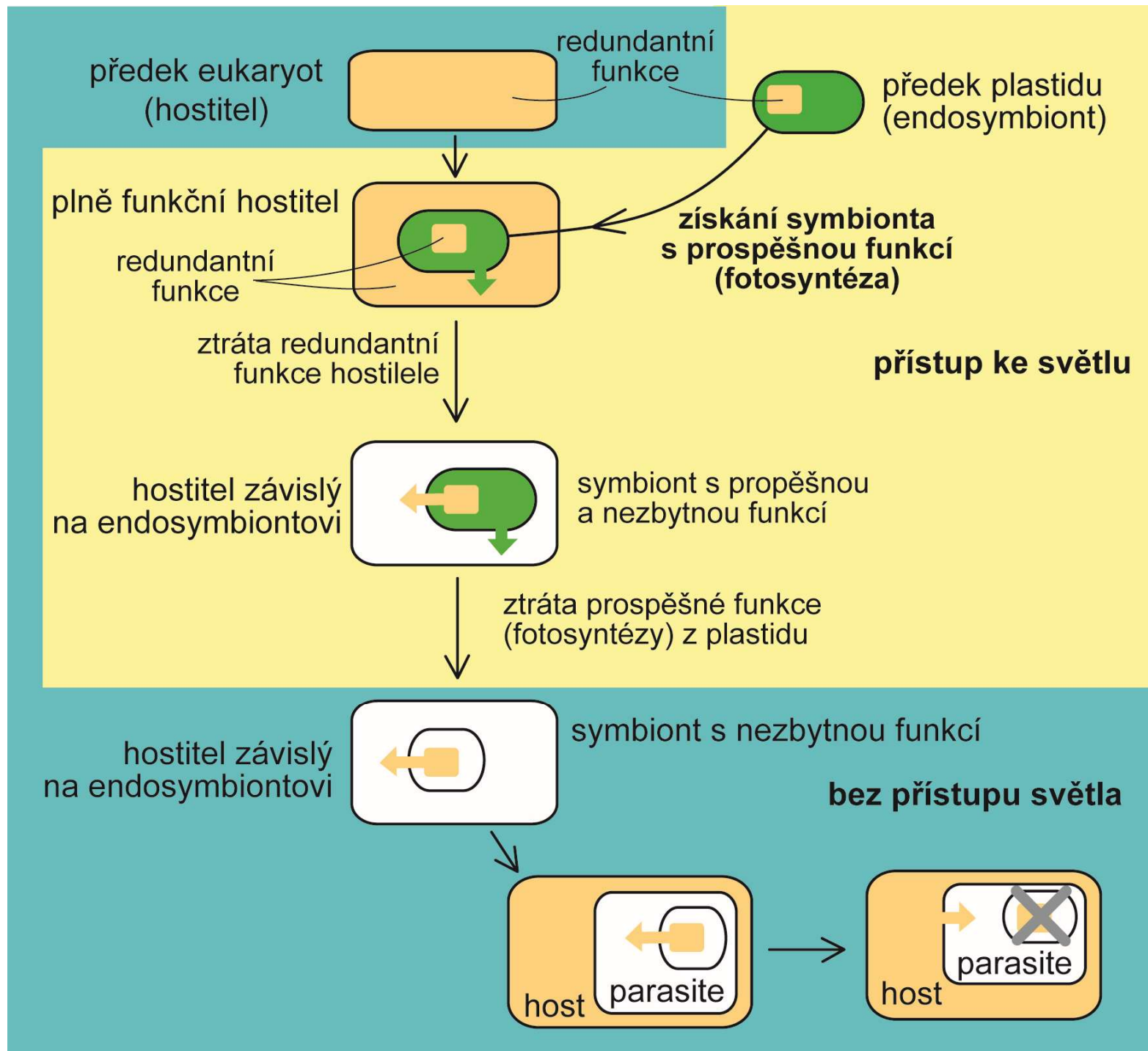

ztráta redundantní funkce hostitele   **prospěšná funkce se stává v aerobních podmínkách nezbytnou**

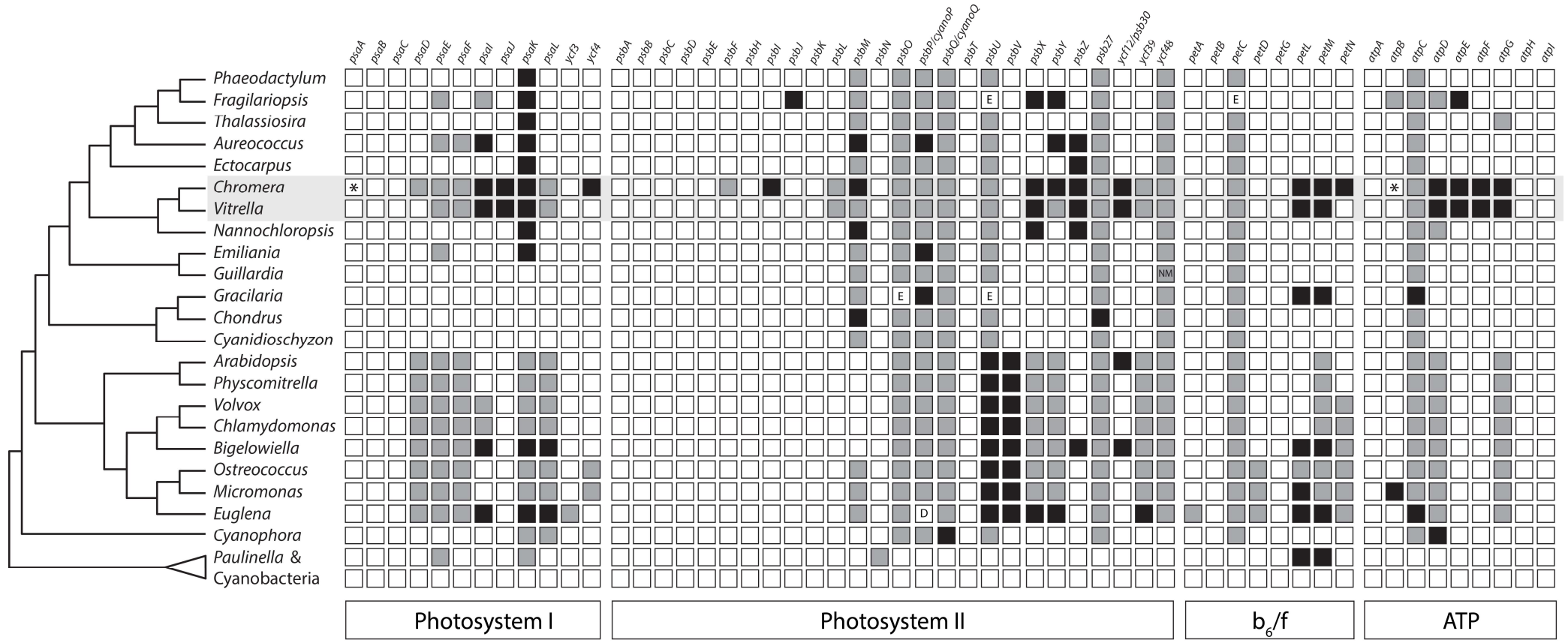

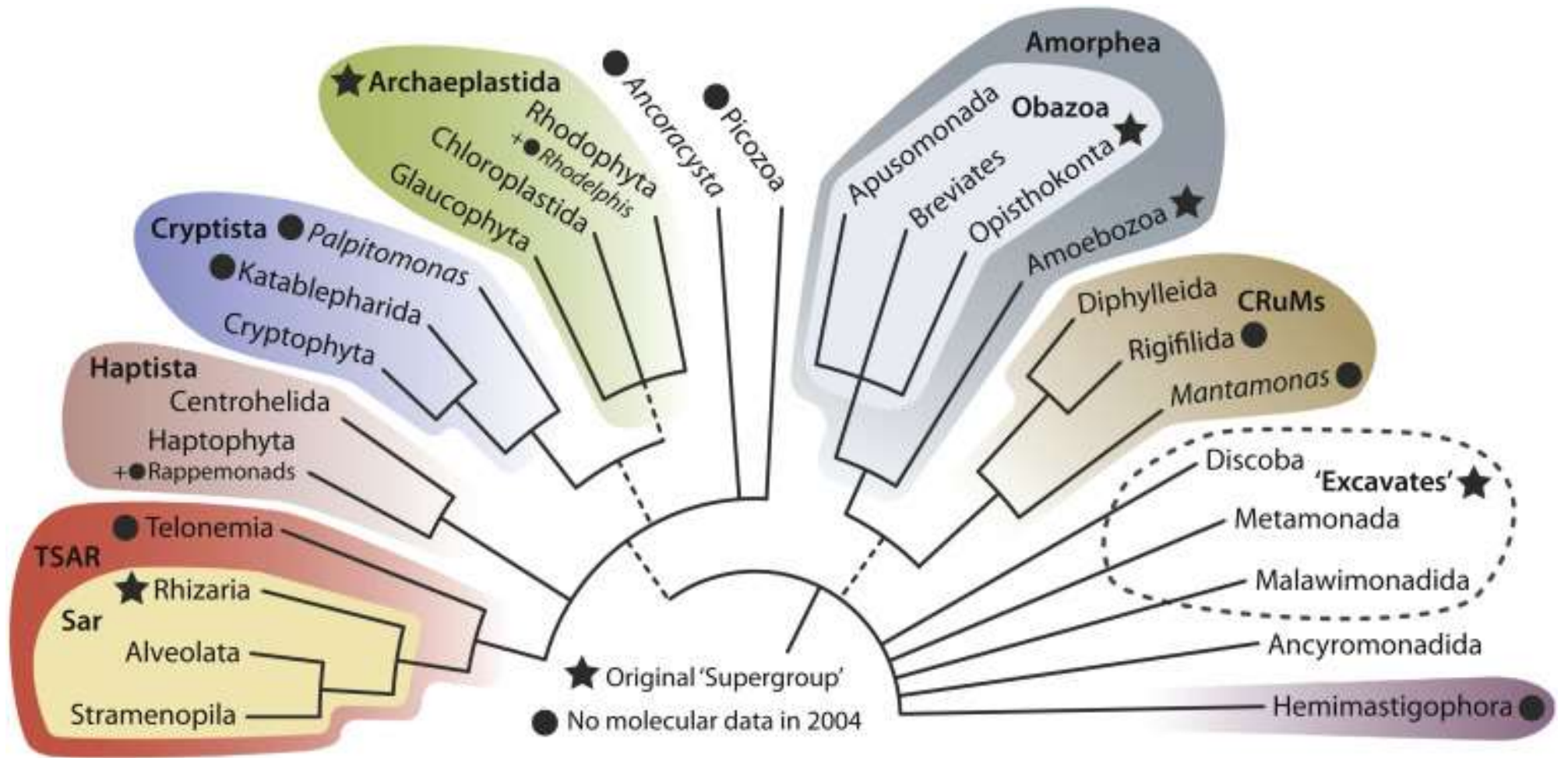
AEROBNÍ PODMÍNKY

ANAEROBNÍ PODMÍNKY

Děkuji za pozornost!